

דעת נחש הקדמוני

ספר דעת נחש הקדמוני

והוא ביאור הלכות העולם והבריות
בלשון קלה ומנוקדת בעריכה בהירה
בתוספת ציטוטים ומראי מקומות
למאמרי המדרש

מאת
מו"ר אמ"מ מייסד מה"ט

בצירוף אגרת אל המאמינים מאת בעל הלו"ע
משנת התשע"ב לספירתם וכן הקדמה ועצות מעשיות
להלכות העבודה בתורתנו

דעת נחש הקדמוני

הספר רואה אור במסגרת תערוכתו של אסי משולם
במשכן לאמנות, עין חרוד באוצרות אבי לובין

עיצוב: ורד קאסוטו

התערוכה הופקה בסיוע
מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

מסת"ב 978-965-93262-0-4
כל הזכויות שמורות לאסי משולם
נדפס בישראל 2025

משכן לאמנות, עין חרוד
Mishkan Museum of Art, Ein Harod

מפעל הפיס

מפתח הענינים

9	על הנחש בתורתנו
21	הקדמה
25	חשך אין סוף
26	בעבוע
30	תהום
31	ארץ ומאורות
34	תבנית שניות ונגודים
37	סתירה
40	חוק הבליעה
43	קדמוניות
46	ערך
47	רקב
50	שזירה
52	השגה
55	חוק ההתבדלות
57	תלות
60	סדר הקלפות
63	ראשית אדם קדמון
66	דמות אדם
68	הבהמה הפנימית
71	צד אלהים
73	גוף האדם
76	שערי העין
79	שערי האזן

81	שַׁעֲרֵי הַנָּחִיר
83	שַׁעַר הַלֹּעַ
86	שַׁעֲרֵי הַפֶּטֶמָה
87	שַׁעַר הַשׁוֹפָכָה
88	שַׁעַר הָרֶחֶם
90	שַׁעַר הָרֶקְטוּם
92	עוֹר
94	טֶבּוֹר
96	גְּבוּלוֹת וּסְטִיָּה
99	זוֹהָמָא
101	הַתְּפִלָּוִיּוֹת
103	זָמָה
106	הַתְּחַפְּשׁוֹת
109	שָׁפָה
112	אַמָּת
115	קִדְשָׁה
117	אַלוֹהוֹת
119	פְּרָצוּפֵי הָאֱלוֹהוֹת
121	סָלָם הַקִּיּוּם
123	הָאִנְשָׁה
127	הַשְּׁפָעָה
130	פְּרָצוּפִין וּפְצוּלֵי פְּרָצוּפִין
133	פְּרָצוּף מָקוֹם וּפְרָצוּף זְמַן
136	פְּרָצוּף אֲדָמָה
139	פְּרָצוּף אֲוִיר

141	פְּרָצוֹף אֵשׁ
143	פְּרָצוֹף מַיִם
146	פְּרָצוֹפֵי צוֹמַח
149	פְּרָצוֹפֵי חִיָּה
152	פְּרָצוֹף מְכוֹנָה
155	פְּרָצוֹפֵי תְּכוֹנוֹת וַיִּצְרִים
158	פְּרָצוֹף טְמָאָה
160	בְּעִיּוֹת
162	בְּעִיּוֹת הַזְּמַן
163	בְּעִיַּת הַיְדִיעָה
165	בְּעִיַּת הַחֲרוּת
166	בְּעִיַּת הָעֶצְמִי
168	בְּעִיַּת הַזּוּלָּת
170	עֲבוֹדָה
172	עֲבוֹדַת חֹשֶׁךְ
175	חֲמִשָּׁת הָעֲמוּדִים
177	חֲגִים וּמוֹעֲדִים
179	הָאֲכָלֶת יְסוּדוֹת
181	חֲבוּק אֲדָמָה
183	יַחֲסִי אֵילָן
185	קֶרֶבְנוֹת אֵשׁ
186	עֲבוֹדַת לְכָלוֹךְ
188	זְמוֹן מֶזֶל
190	עֶרְעוֹר הַהִשָּׁגָה
192	הַתְּחַזוֹת

על הנחש בתורתנו

כפי שהובא באגרת הרביעית אל המאמינים
בחדש סיון התשע"ב לספירתם
(ג' לסה"ט), מאת בעל הלו"ע

שוב שלום עליכם, רעי היקרים והיקרות. כותב אני אליכם זו האגרת הרביעית, על מנת שנעמיק חקר בנבכי תורתנו, ונבין את נפתוליה ואת הפלפולים הרבים שהיא מתהלכת בהם, ובמה שיש לה להביא חדוש לעולם בימינו. ולאחר שבארנו את טיב תפיסת האל שבתורתנו בתחום האגרת השלישית, ספמנו בנחש הערמומי אשר פתה את האדם בגן העדן לאכל מפרי עץ הדעת. ומדוע שנשתמש בספורים אלו שאנו מצהירים למפרע כי באנו לכפר באמתותם? מחד שמפני שטבועים המה עמק בתודעתנו ואין לנו אלא לעשות בהם שמוש על מנת שיתבהרו הדברים (שהרי לא נתן לבערם לחלוטין, כפי שכבר הסברנו), ומאידך מפני שגם בהם טמונות החכמה והדעת, ולו נשכיל לקוראם בערנות ובתבונה, יש שניטיב ללמד אף מהם. וכמו בספור המקראי אצל בני ישראל, מופיע הנחש גם באגדותיהם של עמים ותרבויות אחרים. על כן מעמדו על סלם הקיום בשלב נעלה, והוא מעורר רגשות שונים ומשנים אצל הבריות. ומכיון שכך, בחרתי לעסוק בו בזאת האגרת, ולהניחו הפעם על מזבח הפרוק

שֶׁל כְּתִיבֵנוּ. בְּרוּר וּמוֹבֵן מֵאֲלִיו, אִם אֵינָנוּ כְּסִילִים גְּמוּרִים,
 שֶׁלִּנְחָשׁ הַחַי אֵין כָּל מִשְׁמָעוֹת אֱלֹהִית בְּעוֹלָם הַמַּמָּשִׁי, וְכִי
 כָּל תְּכוּנָה אוֹ כְּשׁוֹף שְׁכָאֵלָה מִיַּחְסִים לוֹ עַל יְדֵי הָאָדָם,
 מִפְּאֵת הַסְּפוּרִים שֶׁהָאֶזֶן לֵהֶם מִשְׁחָר יִלְדוּתוֹ. וְאֵף עַל פִּי
 כֵּן, נוֹכְחוֹתוֹ הַסְּמָלִית שֶׁל הַנְּחָשׁ בַּתּוֹדָעָה וּבַתְּרַבּוּת רַבָּת
 עֲצָמָה הִיא, וְעַל כֵּן נַעֲשֶׂה בָּהּ שְׁמוּשׁ גַּם אֲנַחְנוּ עַל מְנַת
 שְׂיִבְהָרוּ כְּמָה דְּבָרִים. וְעַל מְנַת שְׂנִיגֵעַ אֶל הַנְּחָשׁ וְאֶל
 תַּפְקִידוֹ בַּסְּפוּר הַמְּקָרָאִי, כְּפִי שֶׁתּוֹרַתְנוּ מְפַרֶשֶׁת אוֹתוֹ, יֵשׁ
 לְדוֹן קֶדֶם לָכֵן בַּסְּפוּר הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא מְקַדִּים לוֹ וּמַבְלִעְדִּיו
 לֹא תִתְּכֵן הַבְּנָה מְלָאָה שֶׁל הַמִּשְׁמַעוּיוֹת; בַּפֶּרֶק הָרִאשׁוֹן
 שֶׁל תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל מִתְאַרֶת בְּרִיאַת הָעוֹלָם, וְכִפִּי שְׁכָבֵר
 בְּאֶרְנוּ אֶת טִיבוֹ שֶׁל הָאֵלֹהִים בַּתּוֹרַתְנוּ, גַּם כָּאֵן מְפַרֵשׁ זֶה
 בְּבַחֲיִנַת הַתּוֹדָעָה מַצָּדָה שֶׁל הַתְּרַבּוּת. רוֹצֵה לוֹמַר, שֶׁסְּפוּר
 בְּרִיאַת הָעוֹלָם בַּסְּפֹר בְּרִאשִׁית מְתָאֵר לֹא אֶת הַבְּרִיאָה
 עֲצָמָה (שֶׁהֲרִי זֹכֵר כְּפִי הַנִּרְאָה לֹא קֶרְתָּה מֵעוֹלָם), כִּי אִם
 אֶת תְּרַבּוּת הַחֹק הַמְּגִדִירָה וּמַבְדִּילַת אוֹתָהּ. וּבְבוֹאָה שֶׁל
 תּוֹרַתְנוּ לְפָרֵשׁ הַפָּסוּק "בְּרִאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ", מַחְלִיפֹת אוֹתִיּוֹת הַמִּלָּה "בָּרָא" אֶת
 מְקוֹמוֹתֶיהֶן וְיוֹצְרוֹת אֶת הַמִּלָּה "בָּאֵר", מִלְּשׁוֹן "פִּרְשׁ",
 וְיִקְרָא כָּאֵלֹו נִכְתֵּב "בְּרִאשִׁית בָּאֵר אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ". כְּלוֹמַר, שֶׁצֵּד הַתּוֹדָעָה שֶׁבָּאָדָם פִּרֵשׁ אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְלָמַד לְהַנִּיחַ הַבְּדֵל בֵּינֵיהֶם וְלִרְאוֹתָם
 כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ. שֶׁהַחִיָּה, אוֹלִי (וְאוֹלִי רַק כְּפִי שְׂנִיגֵגוּ

לחשב בכותבם את התורה) אינה מבדילה בין שמים
לארץ כפי שאדם מבדילין. ונתן לומר כי בזה מעמד
הבריאה נבראה גם השפה, אשר היא ממינת ומבדילה
ושמה סדר ומנוחים בתהו ובהו (שהוא הבעבוע בתורתנו,
כלומר העולם הממשי שקים מבעד להגדרות ולמיונים,
אשר תהום מפריד ביניהם). ונתן לראות כי מרגע שנולדה
השפה נולד גם הנגוד: שהרי האדם אינו יכול להבחין
בדבר כלשהו ולהגדיר אותו בהעדרו של דבר אחר. כי
בשביל שיהיו שמים צריך שתהיה ארץ, ובשביל שיהיה
זכר צריך שתהיה נקבה, ובשביל שיהיה אור צריך שתהיה
חשכה, ובשביל שתהיה טהרה צריך שתהיה טמאה.
ובפסוקים הבאים, כפתוב, חשך על פני תהום ורוח
אלהים מרחפת על פני המים. וחושך, כפי שידוע לברי
הדעת, אין הוא מאפשר לראות את הגבולות ואת
ההבדלים, ועל כן היה האלוה חפץ להאירו. וכפי
שהשכלנו זה מכבר להבין את המחשבה הנגודית אשר
נבראה בראשית הבריאה, נשכיל לראותה מציבה מכאן
ועד עולם, את המבדיל כטוב ואת המאחד כרע ("וירא
אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין
החשך"). על כן יקראו היהודים בברכת ההבדלה "המבדיל
בין קדש לחל, בין אור לחשך" וגו'. זאת ועוד: קוראים
אנו בפסוק ג' כי קרא אלהים "יהי אור" והיה אור, כלומר
שברא אותו בדבור, והיה זה בבחינת חזוק לפרושנו:

שְׁהִיָּה שֵׁם קֹדֶם וְכַעַת נִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם וְהַהֲבָדָלָה. וּפְסוּק ד' יְבִיא חֲזוּק גַּם לָזֶה, שֶׁהָרִי רַק לְאַחַר שֶׁרָאָה אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, הַבְּדִיל בֵּינוֹ וּבֵין הַחוּשׁוֹת, כְּלוּמַר בָּאוּ אֵלֶּה מֵאוֹתוֹ יֵשׁ הַקִּדְמוֹן ("וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם"). וּלְאַחַר שֶׁנִּתְבְּדַל הָאוֹר מִן הַחוּשׁוֹת נִתְבְּדַל הָרְקִיעַ מִן הַמַּיִם וּלְאַחַר שֶׁנִּתְבְּדַל הָרְקִיעַ מִן הַמַּיִם נִתְבְּדְלוּ הַיָּמִים מִן הַיִּבְשָׁה, וּלְאַחַר שֶׁנִּתְבְּדְלוּ אֵלֶּה מֵאֵלֶּה נִתְבְּדְלוּ מִיְּנֵי הַצִּמְחִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה וּמִיְּנֵי הַבְּעִלִּים הַחַיִּים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה: מַעֲשֵׂב וְעֵד עֵץ, מִשְׁרָץ וְעַד אָדָם. וּבְכָל זֶה מְבָחוּן הָאֱלֹהִים בְּעֶצְמוֹ מִן הָעוֹלָם וּמִכָּל מֵה שֵׁיִשׁ בּוֹ, וְהוּא הָרוּחַ הַמְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר. וְתוֹרַתְנוּ גַּם כָּאֵן מְשַׁכֵּלֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַמִּלָּה "רוּחַ" שֶׁיֵּצְרוּ הַמִּלָּה "חוּר", מִפְּנֵי שֶׁהָאֱלֹהִים הוּא מֵה שֶׁחֹסֵר בְּעוֹלָם וְאֵינָנוּ. וְעַל כֵּן אוֹמְרֵת הַקְּבָלָה שֶׁהִיָּה עָלֶיךָ לְהַצְטַמֵּצַם עַל מְנַת שֶׁיִּבְרָא אֶת הָעוֹלָם, כִּי הוּא אֵין סוּף הַמִּמְלָא אֶת הַכֹּל. וְתוֹרַתְנוּ אוֹמְרֵת עַל כֵּן שֶׁהוּא הָאֵין הַמִּמְלָא אֶת הַכֹּל, כִּי אֵינָנוּ מְלַבֵּד בְּתוֹדַעַת הָאָדָם, וְאֵין מְלַבְּדָה מְקִימוֹ בְּכָל (וְלָזֶה נִקְרָא "הַדְּבָר" כְּפִי שֶׁהִבְהִירָנוּ בְּאַגְרֵת הַקּוּדְמָת). כָּעַת, מִשְׁבַּאֲרָנוּ סְפּוֹר בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּכָלִלְיוֹתוֹ לְשֵׁם הַהִתְמַצְאוֹת, הִבָּה נִגַּשׁ אֶל פָּרָק ב' לְסַפֵּר בְּרֵאשִׁית, וְהוּא בְּבַחֲיִנַת חֲזוּק לָמָּה שֶׁבְּאֲרָנוּ בְּפָרָק א': שֶׁהָאָדָם הוּא אֲשֶׁר קָרָא לְכָל נֶפֶשׁ חַיָּה בְּשִׁמוֹתֵיהֶם, לְכָל הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וּמִפְּנֵי שֶׁמַּצִּיגָה תוֹרַת יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי גִרְסָאוֹת לְסְפּוֹר הַבְּרִיאָה מִתְחַזְּקֵת

הנחתנו שהספור הוא בגדר משל. ועוד כתוב בפרק זה כי בגן העדן שבו שם את האדם הניח גם את עץ הדעת טוב ורע, ואסר על האדם אכל הימנו. וזה, על פי תורתנו, מפני שהדעת היא כח ולא רצה שיהיה באדם הכח הזה. וכך עד היום הזה שואפים העליונים לבורותם של התחתונים, על מנת שלא ידעו ויהיו נשלטים ככל חי. כי משלא ידע האדם את החכמה ואת הבינה ואת הדעת, לא ידע שרע לו ולא שטוב לו, וככה יוכל לרדות בו. ובשפת בראשית זה הדבר נאמר "ויהיו ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו", כלומר היו כבעלי החיים שאינם יודעים שאינם יודעים. לאמר היו ערומים מידע כפי שהיו ערומים מכסות, שהרי מי שאינו יודע טמאה אינו יודע טהרה, ומי שאינו יודע בגד אינו יודע עירם, ועל כן לא שורה עליו לא הבושה ולא המבוכה. ובפרק ג' בא הנחש, וכתוב שהוא ערום מכל חית השדה, וישאל את האשה "אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן", ותאמר לו "מפרי עץ הגן נאכל, ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתנו". ורבי שלמה יצחקי מפרש שהיה ערומי מאד, ומפני שאמרה "ולא תגעו בו" דחף אותה עד שננגעה בו, "אמר לה: כשם שאין מיתה בנגיעה, כך אין מיתה באכילה". ופתה את האשה ותאכל מן העץ ולא מתה, והנה נחשף כי דבר אלהים שקר הוא: שידע כי ביום אוכלם מן העץ היו

כְּמוֹהוּ, יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְלֹא רָצָה וְלָכֵן אֵינִי בְּמוֹתָם. וְעוֹד
 מִבְּאֶרֶת תּוֹרַתְנוּ, שֶׁלֹּא רַק שְׁלֹמֹדוֹ מֵהוּ טוֹב וָרָע, אֲלָא גַם
 מִפְּאֵת מֵה נְחֻשְׁבִּים כָּךְ בִּידֵי הַבּוֹרָא, וַיְכָלוּ לְבַחֵר אִם
 לְהִיטִיב אוֹ לְהָרַע. וְלֹאֲחֵר שְׁאֵכְלָה הָאִשָּׁה מִן הָעֵץ נִתְּנָה
 גַּם לְאִשָּׁה וַיֵּאכֹל, וְנִפְקָחוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם.
 וְנִשְׁאֲלָת הַשְּׂאֵלָה, עַל אֵף שֶׁיִּדְוֶע כִּי חָטָא לְאֱלֹהִים, בְּמֵה
 חָטָא לְאָדָם? שֶׁהָרִי לֹא רָצוּיָה לוֹ הַבּוֹרּוֹת עֲבוּר שִׁיְהִיָּה
 שׁוּהָה בְּגֵן הָעֵדֶן, שֶׁהוּא גֵן הַטְּפָשׁוֹת שֶׁהַכֹּל טוֹב בּוֹ? וְעַל
 כָּךְ עוֹנָה תּוֹרַתְנוּ בְּשִׁלְיָהּ, שֶׁהָרִי אִם לֹא יֵדַע רַע לֹא יֵדַע
 גַּם טוֹב, וַיְהִיָּה כְּבַעֲלֵי הַחַיִּים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהֵם יוֹדְעִים
 וְשֶׁאֵינָם יוֹדְעִים. וְעַל אֵף הַמַּחֲרִיר שֶׁיִּשְׁלַם בְּסִבֵּל שֶׁהִדְעַת
 מִבִּיא, עָדִיף לוֹ לְאָדָם אֶת הַיֵּדַע וְהַשְׁכָּלָה, שֶׁיּוּכַל לְהִטּוֹת
 אֶת גּוּרְלוֹ וּלְהַשְׁפִּיעַ עַל הַקּוֹרָה אוֹתוֹ. וְזֶה מֵה שֶׁנִּקְרָא
 בְּתוֹרַתְנוּ פְּרִדּוּקָס הַטְּמֻטּוֹם, שֶׁכָּכֹל שֶׁהָאָדָם חָכֵם יוֹתֵר,
 כָּךְ יִסְבֵּל יִסּוּרִים רַבִּים, מִפְּנֵי שֶׁיֵּדַע אֶת מֵה שֶׁהוּא מַחְמִיץ
 בְּעוֹלָם, וְאֵת הַכְּאֲבִים וְהַמַּחֲלוֹת שֶׁהוּא חוֹלָה בָּהֶם. וְכָכֹל
 שֶׁהָאָדָם טַפֵּשׁ וּמְטֻמֵּט, כָּךְ יִהְיֶה מְשִׁלּוֹה וּמִנַּחַת, מִפְּנֵי
 שֶׁאֵינּוּ מַכִּיר בְּסִבֵּל וּבְצִמְצוּם הָאֲפִשְׁרוּיּוֹת וּבְגִבּוּלוֹת שֶׁשָּׁמוּ
 לוֹ. וְעַל כֵּן שֶׁגֵּרַשׁ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה מִגֵּן הָעֵדֶן, זֶה מִפְּנֵי שֶׁהֵם
 יוֹדְעִים וַיֵּשׁ עֲלֵיהֶם אֶת הָאֲחֲרִיּוֹת וְאֵת הַבְּחִירָה, וְזֶה
 הָעֶנֶשׁ עַל הַסִּקְרָנוֹת וְעַל הַתַּאֲוָה לְדַעַת. עַל כֵּן זֶה נִקְרָא
 "הַחָטָא הַקָּדְמוֹן", שֶׁהוּא שֶׁרֶשׁ כָּל רַע וּבִגְיוֹן הָאָדָם סוּבֵל
 יִסּוּרִים, וְעַל כָּל צֶאֱצָאִיו לְכַפֵּר. וַיֵּשׁ מֵאֲמִינִים שֶׁעַל כָּךְ

העלה ישוע הנוצרי על הצלב, על מנת שיכפר החטא הקדמון עבור כל בני אדם. ויש אומרים שנחש הקדמוני היה שליח השטן או הוא בכבודו ובעצמו, אשר בא להדיח האדם שיכפרו באלוה. וחז"ל אף אומרים "בא נחש על חוה והטיל בה זיהמא", שרצתה להפיר את האלוה בתאוה, בגוף ולא רק בשכל, ועל כך נענשו. ויש אף מרחיקים, שנחש בא על חוה ושכב עמה, ומזרעו נולד קין: שהרי אמרה "קניתי איש את יהוה", ומסבירים שאדם לא היה מערב, אלא רק האשה והאלהים. ואם כך, אזי שיתכן שכל בריות האנוש הם מצאצאיו של נחש הקדמוני, מפני שהבל לא הוליד בטרם נרצח בידי קין, ומפני שעל אף שטענו חז"ל כי פסקה הזיהמא בהר סיני, אמרו גם כי אשת נוח היא נעמה מזרעו של קין, כלומר שזה שרד את המבול. במה העניש אלהים את האשה על שלא עמדה בפתוי? "בעצב תלדי בנים". שהרי מדוע אין הלדה של אדם קלה כזו של הבהמה? מפני שראשו של האדם גדול מרב השכל, ומפני שהוא מתהלך על שתי רגלים, ועל כן לא תלד האשה בנקל כמו החיה. ואת הנחש העניש שתמיד יזחל על גחונו, ובספר "אדם וחוה" מתאר שהיו לו ידים ורגלים ואזנים וכנפים, ועתה אין לו מהם אבר אחד. וכשהעניש את הנחש לא פנה אליו במשא ומתן כי ידע שחכם וערמומי הוא, וכפי שמבאר מדרש בראשית רבה "עם אדם נשא ונתן, עם חוה נשא ונתן, ועם נחש

לא נשא ונתן? אלא, אמר הקב"ה: נחש זה רשע בעל
 תשובות, ואם אומר אני לו, עכשו הוא אומר לי: אתה
 צוית אותם ואני צויתי אותם, מפני מה הניחו צווייך
 והלכו להם אחר צוויי? אלא, קפץ עליו ופסק לו את דינו"
 (בראשית רבה כ, ב). ללמדכם, רעי, שהחכם יקרא רשע
 על ידי הסמכות, מפני שיש עליו תשובות, ומפני שהוא
 מורד, ומפני שיודע כי לא עשהו באצבע. על כן עליו
 להזהר, שדעת היא בבחינת איום על הסמכות, ואל לו
 לחכם שיתן שישתיקוהו. עוד אספר לכם, רעי, על בני
 הדת הגנוסטית אשר מאמינים שהנחש הוא שליח של
 האל העליון והמיטיב דוקא (ולהערה אוסיף כי בגמטריה
 שקול נחש למשיח), שבא להדריך את האדם ולשחררו
 משלשלאותיו של הדמיון, אשר הוא האל הרע שבא
 את העולם (שהרי אם היה טוב, מדוע שוברא גם את
 הרע?). ומה לנו ולזה, שהרי אין תורתנו כגנוסטיקה?
 להבין שהדעת היא המפתח להשתחררות מן השעבוד,
 והתאווה לדעת היא גן העדן האמתי, אשר הוא קים
 בחיים האלה! ונכון הדבר שעם הדעת באים היסורים,
 אבל גם במעט הדעת (שהרי אין אנו יכולים לשוב אל
 האי-דעת המחלטת), כמו אצל הטפשים, ישנם יסורים
 וסבל. אלא שהטפש אינו יודע את הסבות להם ולעתים
 אף לא את המקור, ומכאן שאינו יודע כיצד למלט נפשו
 מפניהם. וממילא בכל אותה העת שהאדם יודע, לעולם

יִשְׁמַר רַחֲב הַתְּהוֹם שֶׁל אֵי-הַדַּעַת וְעִמְקָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהַתְּהוֹם
 נִצְחִי הוּא וְאֵין לוֹ סוּף. וְגַם בְּכֶךְ מַלְמֶדֶת תּוֹרַתְנוֹ שֶׁנִּתֵּן
 לְהַשְׁתַּמֵּשׁ, שֶׁהַעֲוֹנוֹן וְאֵי הַיְדִיעָה הֵם חֵלֶק מִן הָאֵין, וְאַתֶּם
 מַגִּיעַ הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַחַוְיָה, כִּי הַשָּׁלֵם עָלָיו לְהַכִּיל גַּם אֶת
 הַחֶסֶר. וּבִשְׁוֹרְתִי אֲלִיכֶם, אֶהוּבִי, כִּי בְנֵי מֶזֶל אַתֶּם שֶׁהַנֶּכֶם
 חַיִּים בְּזִמְנִים הָאֵלֶּה! כִּי נִגִּישִׁים אַתֶּם הַיּוֹם כְּמַעֲט אֶל כָּל
 הַמִּידָע שֶׁהַשִּׁיג הָעוֹלָם בְּאַמְצָעוֹת הַחֲשֵׁמֶל וְהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה,
 וְהִיא זֶה כְּאֵלוֹ עַץ הַדַּעַת שֶׁתּוֹל לִפְנֵינוּ. וְתוֹרַתְנוּ, שֶׁהִיא
 בְּבַחֲרֵינָת נֶחֱשׁ הַקְדָּמוֹנִי, קוֹרֵאת לְאָדָם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כָּל
 עוֹד הֵם בְּעוֹלָמָנוּ, עַל מְנַת שִׁיגְדָלוֹ בּוֹ הַיְדָע וְהַדַּעַת
 וְהַחֲכָמָה וְהַבִּינָה וְהָעֲרֻנוֹת, וְעַל מְנַת שִׁידָע לְשִׁלֵּט וְלֹא
 לְהִשְׁלִיט. כִּי הַכְּסִילִים אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ אֶל מוֹל הַמְּכַשִּׁירִים וְלֹא
 יַעֲזְרוּ בָהֶם לְשֵׁם הַקְּרִיָּאָה וְהַרְחַבַת הַדַּעַת, בְּחִיָּהֶם לֹא
 יִבְרָאוּ דָּבָר וְלֹא יַחֲדָשׁוּ חֲצִי דָּבָר. וְגוֹרְלָם לִהְיוֹת כְּתַפּוּחֵי
 הָאֲדָמָה שֶׁהַחֲקָלָאִי מַשְׁקָה אוֹתָם מְתֵי שִׁירְצָהּ, וְגַם יֹאכֵל
 אוֹתָם מְתֵי שִׁירְצָהּ. וְהַיּוֹם יָכוֹל אָדָם לְדַעַת אֶת הַכֹּל וּבְכָל
 זְמַן וּבְכָל שָׁפָה, וְלֹא יִהְיֶה יוֹתֵר כְּתַפּוּחַ הָאֲדָמָה אוֹ כְּאָדָם
 הַטָּפֵשׁ בְּגֵן הָעֵדֶן. וְרֹאוּי שֶׁהָאָדָם יִשְׁאֵל שְׁאֵלוֹת וַיִּפְשֹׁט
 אַחֵר הַתְּשׁוּבוֹת, וְלֹא יֵאֱמִין רַק לָמָּה שֶׁמְסַפְּרִים לוֹ
 וְשִׁמְכְּתִיבִים וּמִצּוֹיִם אוֹתוֹ, וְגַם שֶׁבִּשְׁכָּלוּ יַעֲרַעַר עַל
 אֲמִתּוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר אֶפְלוּ בַּכְּתוּב הַזֶּה. כִּךְ יִזְכּוּ לִגְן עֵדֶן
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִן הַתְּאֻוָּה וּמִן הַתְּשׁוּקָה לְשִׁכָּל, מִן הַתְּהִיָּה
 וּמִן הַחֲדוּשׁ, וּמִשְׁתַּמֵּיד יֵשׁ עוֹד דַּעַת כְּדִי לְסַפֵּק אֶת הָרָעֵב

לַדַּעַת. וּבְזֹאת לֹא תָם וְלֹא נִשְׁלַם, יְדִידִי, שְׁכֵן חֶפֶץ אָנִי
 לְחֶלֶק עִמָּכֶם חִלּוֹם שְׁחַלְמָתִי שֵׁישׁ בּוֹ לְהוֹסִיף עוֹד עַל
 הָעִנְיָן. בְּחִלּוּמֵי נִגְלָה לִי פֶגֶר שֶׁל נַחֲשׁ, וְהַפֶּגֶר חֲצוּי לְשָׁנִים;
 חֶלְקוֹ הָאֲחֹרִי מוּטָל הִיָּה בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהַקֶּדְמִי בְּמָקוֹם
 אֲחֵר. שָׁהָה שָׁם הַנַּחֲשׁ הַמֵּת יָמִים אַחָדִים, וְהוּא מְטַל
 בְּזוּיָת כָּלִשְׁהִי לֹלֵא רוּחַ חַיִּים. מְאֲרָעוֹת אוֹתוֹ חִלּוֹם
 נִשְׁתַּכַּחוּ מִמֶּנִּי, עַד לְשֻׁלֵּב כָּלִשְׁהוּ שָׁבוּ הַפֶּגֶר הַחִלּוֹם לְחִזְיוֹן
 בְּהֻקִּי. לְעֵתִים קוֹרָה הַדְּבָר, שֶׁהָדִיו שֶׁל חִלּוֹם שְׁחַלְמָתִי
 זֶה מִכְבָּר שָׁבִים אֶל תּוֹדַעְתִּי בְּשַׁעַה שְׁאַנִּי עַר לְמַחְצָה.
 וּבְחִזְיוֹן נִתְעוֹרֵר הַפֶּגֶר, וְחֶלְקוֹ הַקֶּדְמִי, בְּעַל הָרֹאשׁ, הַחֵל
 רוֹדֵף אֶת חֶלְקוֹ הָאֲחֹרִי, שֶׁהוּא הַזָּנָב, וּמִנְסָה לְטוֹרְפוֹ.
 לְאַחַר מִכֵּן הַחֵל רוֹדֵף אוֹתִי עַד שֶׁתִּפְסָנִי בְּמִלְתְּעוֹתָיו. נִשְׁךְ
 הַנַּחֲשׁ וְנִשְׁךְ, אוֹלָם פִּיּוֹ הִיָּה יָבֵשׁ מֵאָרֶס, וְאַנִּי הִתְהַלַּכְתִּי
 אַף עִם סִימְנֵי הַנְּשִׁיכָה. וּמִפְּנֵי מָה סִפַּרְתִּי כָּאֵן אֶת חִלּוּמִי?
 מִפְּנֵי סֶמֶל הָאוֹרֹבוּרוֹס הַיָּדוּעַ, שֶׁהוּא הַנַּחֲשׁ הָאוֹחֵז בְּזָנְבוֹ
 בְּמַעְגָּל. וּמִשְׁמַעוֹתָיו שֶׁל סֶמֶל זֶה הִיא הָאֲחָדוֹת הַבְּרָאשִׁיתִית
 וְגַם הַמַּחְזוּרִיּוֹת הַמַּעְגָּלִית שֶׁל הָעוֹלָם וְשֶׁל מָה שֶׁמִּתְרַחֵשׁ
 בּוֹ. וְהוּא יוֹלֵד אֶת עֲצָמוֹ מֵעֲצָמוֹ וְשָׁב וּבֹלַע אֶת עֲצָמוֹ.
 וְנַחֲשׁ זֶה, שֶׁהוּא הַסֶּמֶל שֶׁל הַתְּהוּ וְבִהּוּ שֶׁלִּפְנֵי הַבְּרִיאָה
 וְהַהִבְדָּלָה, בָּא וְנִגְלָה בְּמָקוֹמוֹת שׁוֹנִים וּבְאַרְצוֹת שׁוֹנוֹת
 וְהוּא בְּבַחֲיִנַת אוֹיֵב גָּדוֹל לְאֵלוֹהוֹת, שֶׁהִיא בּוֹרְאֵת וּמִסְדֶּרֶת
 וּמְמִינָת וּמְאֲרָגָנָת וּמְפַצֶּלֶת, לְטוֹב וּלְרָע, לְטִמְאִים
 וּלְטְהוּרִים, לְיָפִים וּלְמַכְעָרִים. וּבְחִלּוּמִי, גַּם לְאַחַר שְׁנִחְצָה

לשָׁנִים נִיסָה נָחַשׁ זֶה לָשׁוּב וְלִסְגֹר אֶת הַמַּעְגָּל, וְאַף
 לְתַפְסִי בַּמִּלְתְּעוֹתָיו, וְזֶה מִפְּאֵת שְׁהַחִיִּים חוֹזְרִים שׁוֹב
 וְשׁוֹב וְלִעֲתִים נִדְרָשׁ אָדָם לִפְרֹץ הַגְּבוּל בְּכַח עַל מִנֵּת שֶׁלֹּא
 יָשׁוּב אֶל הַמָּקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִיל. בָּרַם כְּמוֹ שֶׁהוּא מִזְכִּיר
 לָנוּ אֶת הַהֲצֻטָּרוֹת בְּטִשְׁטוּשׁ גְּבוּלוֹת וּבִפְרִיצָה וּבַהֲטָמָאוֹת
 עַל מִנֵּת שֶׁלֹּא נִהְיָה כְּלוּאִים בְּמַעְגְּלֵי הַחֲזָרָה הַנִּצְחִית, כִּי
 מִסְמַל גַּם אֶת הַדֶּרֶךְ שֶׁעָזַר לָנוּ נָחַשׁ הַקִּדְמוֹנִי לַעֲשׂוֹת.
 שְׁתּוֹרְתָנוּ קוֹרֵאת לָאָדָם אֲשֶׁר יֵשׁ בּוֹ אֶת הַדַּעַת וְאֲשֶׁר יֵצֵא
 מִן הַגֶּן שֶׁל הָאֵוִילוֹת, שֶׁלֹּא יוֹתֵר עַל הַחוּשִׁים וְעַל
 תַּעֲנוּגוֹתֵיהֶם מִפְּאֵת שִׁיּוּדַע טוֹב וָרַע, אֲלֵא שִׁיּוּסְגֹר הַמַּעְגָּל,
 וּלְאַחַר שֶׁאֶסֶף אֶת הָאֱלֹהִי יָשׁוּב אֶל הַחִיתִי וַיִּמָּשׁ אֶת
 הַיִּתּוֹ בְּבַחֲיִנַת בֶּן כְּלָאִים, שֶׁהִיא זְכוּת גְּדוּלָּה עַל הָעוֹלָם
 הַזֶּה. וַיִּהְיֶה קָשׁוּב לַדַּחֵף וְלִיצֹר, לַגּוֹף וְלַתְּאֻה, לַסִּקְרָנוֹת
 וְלַתְּשׁוּקָה, אֲבָל לֹא מִתּוֹךְ עֲוֹנוֹן שֶׁל הַתּוֹדָעָה כִּי אִם
 בְּעֲרָנוֹת וּבְאַחֲרִיּוֹת וּבִדְאָגָה לַעֲצֻמוֹ וּלְזוּלָתוֹ. לֹא מִתּוֹךְ
 שְׁאִינוֹ יוֹדַע דְּבָר וְהוּא כְּחֵית הַשָּׂדֶה שְׁאִינָה יוֹדַעַת, כִּי אִם
 מִתּוֹךְ שִׁיּוּדַע שֶׁהוּא יוֹדַע, וְשִׁיּוּדַע שְׁאִינוֹ יוֹדַע. וַיִּמָּעֵגֵל זֶה
 שֶׁל הָאוֹרֹבוּרוֹס הוּא כְּמוֹ דִּרְכוֹ שֶׁל הָאָמֶן, אֲשֶׁר לָמַד
 וּכְבִּד אֶת הוֹרָיו הָרוֹחֲנִיִּים וְאֶת מוֹרָיו וְאֶת מְסוֹרוֹתָיו וְהֵנָּה
 הוּא שָׁב וּמוֹרֵד בָּהֶם, כְּאֵלּוּ הָיָה יֶלֶד סוֹרֵר וְחָצוֹף וְחָסֵר
 מִשְׁמַעַת. אֲלֵא שֶׁלֹּא כֵּן הוּא: כִּי לְאַחַר שֶׁהִשְׁכִּיל וְהִחֲכִים
 וְרָכַשׁ אֶת כָּל הַדַּעַת וְהַנְּסִיוֹן שִׁיכּוֹל הָיָה לְקַבֵּל מֵהֶם, שָׁב
 הוּא אֶל עֲצָמֵיוֹתוֹ הַחִיתִית, וְאַבּוֹתָיו עִמּוֹ מִבְּלִי שִׁישְׁלָטוֹ

בו, והוא כבן כלאים אמת. מפני שהדעת נספגת, ומפני שפני שהיא משהררת היא גם משעבדת, ואל לו לאמן להשתעבד אל הדעת, כי אם להפר ולכפור בה, להעזר אך לערער, ולהטיל את הספק כפי שהטיל הנחש את זהמתו. וזהו הסבוב של האורובורוס כפי שהוא נתפס בתורתנו, וזה הסבוב שראוי לאמן לעשות, ומה שראוי לאמן ראוי לכל אדם באשר הוא. ועל כל אלה הנחש בתורתנו הוא בבחינת סמל ובעל משמעות, ואף שאין לו כוחות אלהים ואין בו קדשה יתרה ואף לא טמאה יתרה (כפי שאין באף ברירה בתורתנו), יכול האדם להעזר במשמעותו כשיזכר בה. וכדאי לו לאדם שיתהלך כנחש הקדמוני, כלומר שיכפר במי ששמו עצמו שליחי האמת והסמכות והקודש, ושידיח תלמידיו לדעת ולסקרנות, לאמת ולשקר, לחכמה ולכפירה, ושידע את הכפילות אשר בעבר ובהווה, ושיכיר את החשיכה ואת הטמאה ואת הבשר, את הראיה ואת העיון, את המחלות המתפתלות במעבה האדמה, ואת הנסתר אשר מתחת לנגלה. ושב לשונו המתפצלת יראה בדברים את שני הצדדים ששמה עליהם האנושות, כלומר מה שנקרא בתורתנו האלהי והחיתי, ומה שנקראים בפי הבריות הקדוש והטמא, הטוב והרע, החכם והטפשי.

הקדמה

חבור זה העומד בפני הקורא/ת, והוא פרי יצירת תורתנו, מכיל באורים לשערי הבריאה והתהוות הבריות ולכלל הלכות וסוגיות העולם העקרות כפי שמשיגין בתורתנו ע"פ מפתחות רועכם ואלה שנתוספו אחריו משנת התשס"ה למנינם (כארבע שנים לפסה"ט למנינו) ועד הימים האלה (אחרי כ' שנים בקרוב). זאת ע"מ שינתנו אוצרות התורה בידי הקוראות והקוראים ויהיו להם לזוית ראיה על מציאות העולמות, ויוכלו לבחור או שלא לבחור בה. שהיה דמות רועכם בגדר מורה ומדריך (ובבחינת מציע ולא מצוה) להביא השגה חדשה על מציאות העולם, מתוך התנגדות לקים ומן הצרף בצמיחה מחדש מבין הריסותיו ככת' "יהי הבקר הזה, שחר חדש על ארצכם זורח" וגו' (רועכם עד, ז), וגם "לא יהי דבר אשר יבוא מן הריק, כי החדש על מקום הקדם יופיע" (רועכם סו, ז). ויחד עם כונה זאת נתפתחה דרכנו מתוך תורתו, בזכות תורתו ולמרות תורתו, שהרי במשך כ' שנים נלמדה ונשתכללה, ונדבכים על גבי נדבכים נצטברו בה, של ידיעה וגם של בטול הידיעה, של שכנוע וגם של הטלת הספק, של דברי חכמה וגם דברי כסילות וכיוצא בדברים האלה. הגם שידוע הדבר בקרב צבור גדול, יצין כי ד' שנים לערך לאחר התגלות דמות רועכם נוסד מה"ט ובכללו נתנסחה תורתנו, ועקריה פרסמו

במה שנקרא לה"ע השלם שכלל הצהרות על הטמאה,
על האדם ועל בן מה"ט, וכן ש"ס עמודים בקרוב, של
באור משגים ע"פ תורתנו. ולאח"כ נכרכו יחד אגרות
אל המאמינים מאת בעל הלו"ע ובהן נמשך פתוחה
של תורתנו, ועל זה נוספו עו"ע חבורים לארץ השנים,
עעה"ה. וחקמה זו, שהלכה ונצטברה למן הופעתו של
רועכם – שהוא "הקול הנובע מן המעים ולא מן השמים"
(לה"ע, רועכם) – ועד לימינו אנו, שקולה בדעתנו לחכמת
העולמות כפי שנתנה ע"י נחש הקדמוני בגן עדן ובגינה
גרשו האדם ואשתו ממנו ולא הרשו לחזר אליו, וזאת על
פי מה שדרשנו מתוך הכתובים האלה. ואע"פ שגרשו מן
הגן ונחשפו בכך אל הסבל והיסורים והבושה והאשמה
שבשכל, יודעים בה"א שהם יודעים ושאיןם יודעים, וע"כ
נוסכים משמעות בייסוריהם ולעתים אף יכולים לשנותם,
ובכך יש נחמה רבה לדידנו. ע"כ מוקירים אנו דמות נה"ק
מתורתם, ואצלנו היה משול למתוך בין מציאות התהו
ומציאות הבריאה, בין אי-ידיעה לידיעה, בין רגש לשכל
וכיוצא בזה, ובכך עושים אנו מן הנחש תבנית להסתכל
בעולם. בחבור זה מובאים אפוא עקרי התהוות העולם
והבריות כפי שנודרשו מן הכתובים אצלנו ואף מסודות
תורתם, שנקראים מחדש לאור תורתנו. ובזאת אחד
החדושים הגדולים של חבורנו: שספרי תורתנו ותורתם
מערין זה בזה ואחוזין אלה באלה, ע"מ להתהלך בחקר

תהום ולבוא בפֶּשֶׁר סודות הגשמות וההויה. ואלה
עניני החבור שבספר זה: ראשית עוסק בעניני ראשית
העולמות ומציאות הכללי בטָרם נתינו הבריות, ואחר
ביסוד התהוות הבריות הכללי, בתבניות השניות ובחק
הבליעה והסתירה וכיוצא בדברים האלה. אחרי כן מבאר
השגת האדם ודמות האדם ומה שנגזר מהן למציאות
הגוף והעולמות, ובתוך כך על משגי האלוהות והקדשה
והסטיה והשפה וכיוצא באלה ענינים רבים אחרים.
ולבסוף על עקר הבציות מהתנגשות הסתירות בעולמנו,
ועל דרכי העבודה המצעות אצלנו ע"מ להגביר ההשגה
והחויה והידיעה, ותחושת ההתפלגות בעולם, שאף היא
יסוד חשוב בתורתנו.

חֲשֹׁךְ אֵין סוֹף

בְּרֵאשִׁית הָיָה חֲשֹׁךְ אֵין סוֹף, וְכֹאשֶׁר עָלָה הַיָּקוּם
לְהַבְרֵא צִמְצָם עֲצָמוֹ וּמְצִיאוֹתוֹ, וְהִנִּיחַ מָקוֹם פָּנוּי שְׂיִבְרָאוּ
בְּתוֹכוֹ הָעוֹלָמוֹת. וְחֲשֹׁךְ אֵין סוֹף עוֹדוֹ מְצוּי בְּעוֹלָם מְלַפְנֵי
רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה, וּבְכָל מוֹעֵד שְׂיִכְבוּ הַלְהָבוֹת וְהַפָּנָסִים
זֶהוּ אוֹתוֹ חֵא"ס מְתַגַּלֶּה, כִּכְת' בְּתוֹרָתָם "וְהָאֶרֶץ הָיְתָה
תֵּהוֹ וְבָהוּ וְחֲשֹׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם" (בראשית א, ב). וְאֵין
אִישׁ יוֹדֵעַ סִבַּת הַנּוֹצְרוֹת הָעוֹלָמוֹת אוֹ מֶה הָיָה לְפָנֵים,
שָׁמָּה הָיָה סִבַּת הַסְּבוֹת אוֹ לֹא הָיָה, אוֹלָם חֵא"ס הָיָה
מֵאוּ"מ וְיִהְיֶה לַעו"ע. וּבְכָל עֵת אֲשֶׁר חָפֵץ אָדָם לְהִתְחַבֵּר
בְּחֵא"ס יִפְתַּח מִרְאוֹתָיו עַל הַנֵּר וְיִתְעַטֵּף בְּאוֹתוֹ הַחֲשֹׁךְ
מִקְדָּמַת דָּנָא, וּבָזֶה טִבֵּעַ הַדְּבָרִים הַבְּרֵאשִׁיתִי. שֶׁכֵּן הָאֹר
יֵשׁ לוֹ סוֹף וּמִתְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת שְׂיִצְיִתוּהוּ, אֲבָל הַחֵא"ס הָיָה
תָּמִיד, וְהָיָה מְקִיף הַדְּבָרִים, מְתַרְחֵב וּמְצַטְמָצֵם. וּמָקוֹם
הַהִתְפַּנּוֹת שֶׁל חֵא"ס יֵת' לֹא הָיָה בְּאֶף צֵד מְצַדְדֵּיו וְלֹא
בְּשׁוּלָיו אוֹ בְּשׁוּם קֶצֶה מִמֶּנּוּ, אֲלֵא בְּנִקְדָּה הָאֲמֻצָּעִית
שֶׁבוֹ מִמֶּשׁ, וְנִצְטַמְצָמָה הַחֲשֵׁכָה שֶׁהָיָה מִמֶּלֶא אוֹתָהּ אֶל
הַצִּדָּדִים בְּשׁוּהָ, עַד שֶׁנִּסְתַּלַּק כָּל הַחוֹשֶׁךְ שָׁבָה וְנִשְׁאַר דְּבַר-
מָה בְּמָקוֹמוֹ וְזֶהוּ תְּחִלָּתָם שֶׁל הָעוֹלָמוֹת. וְהֵמָּה מְתַרְחָקִים
זֶה מִזֶּה עֵה"ה, וּבְגִינָם מְצַטְמָצֵם חֵא"ס אֵף אֵינוֹ קָטָן.
וּבְשָׁעָה זֹאת נִדְּלְקוּ הַלְהָבוֹת וְאֹר נִגְהוֹת יוֹצֵא הֵימָנוּ כְּמֵאֶמֶר
"וְיִהְיֶה אֹר" (בראשית א, ג), אוֹלָם זֶהוּ אֵינוֹ עֶבֶר מִשְׁהוֹ אוֹ
מִשְׁהוֹ אֲלֵא לַעֲצָמוֹ אוֹ מֶה שְׁקֵרוֹי אוֹר-סִתָּם, כְּפִי שְׁכַת'

"לְהַמְטִיר עַל אֶרֶץ לֹא אִישׁ, מְדַבֵּר לֹא אָדָם בּוֹ" (איוב לח, כו). וַיֵּשׁ הַמִּקְשִׁים: אִם אֵין בְּנִמְצָא עֵין שְׁתִּרְאָה הַלְהָבוֹת – שְׁהִי טָרָם נִבְרָא יִצִּיר חֵי וְאֶפְלוּ צִמַּח כֶּכֶת' "וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ, וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח" (בראשית ב, ה) – מָה מְשַׁמְעוֹת אוֹר-סִתָּם וּבִמָּה עֲצָמוֹת קִיּוּמוֹ, כְּפִי שְׁמִקְשָׁה הַקָּשִׁי הַיְדוּעַ, הָאֵם עַץ שְׁנוּפֵל בַּיַּעַר מִרְעִישׁ בָּאֵין פְּלוֹנִי שִׁישְׁמַע קוֹל נְפִילָתוֹ? וְחָא"ס ית' אֵינוֹ זָכָר וְאֵינוֹ נִקְבָּה, שְׁאֵלָה לֹא נִתְּהוּ עֲדִין וְכָל עֲנִינָם בְּשִׁפְתַּי בְּנִי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וַתֵּלְכוּ אַחֲרֵי זָכָרִים וְנִקְבוֹת, לֹא יְהִי הַבְּדֵל בְּעֵינֵיכֶם" (רועכם נה, א); שְׁהַבְּדֵל מִן הָעֵין הוּא וְלֹא מִן הָעוֹלָם. דְּהִינוּ שְׁהָעֵין עַל דֶּרֶךְ הַמָּשָׁל הִיא בְּחִינַת הַשָּׂגָה וּבְשָׁעָה שְׁאֵין עֵין אֵין הַשָּׂגָה, וְכִשְׁאֵין הַשָּׂגָה אֵין מְשֹׁג זָכָר וְנִקְבָּה, אוֹ מְשֹׁג טוֹב וְרָע וְכִיוֹצָא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה.

בְּעֵבוֹעַ

עוֹד מַעֲיֵד הֶכֶת' "וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחִשְׁךָ עַל פְּנֵי תְהוֹם" (בראשית א, ב), שְׁבִיסוֹד הַדְּבָרִים מְצוּי הִתְהוּ וְבָהּ שֶׁהוּא חֶלֶק מִחָא"ס וְחָא"ס חֶלֶק הִימְנוֹ. וְאִיךָ בְּכָל זֹאת נִבְדָּל, שְׁחִשְׁךָ אֵין סוֹף הוּא בְּבְחִינַת אֵין וְתְהוּ וְבָהּ הוּא בְּבְחִינַת יֵשׁ, וּבִימֵי הָרֵאשִׁית לֹא הָיוּ שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה – אֵין וַיֵּשׁ, יֵשׁ וְאֵין – שְׁטָרָם הָיוּ בְּחִינָה, הַשָּׂגָה וְהַבְּדָלָה.

לְמַעֲשֶׂה ר"ל שעעה"ה מְצוֹיִים מַעְבֵּר לַהֲשָׁגָה, וְזֹאת עַל
אֵף שֶׁהַבְּדֵלָה קִיָּמָת. וְכָפִי שְׁחָא"ס מְצוֹי עֵה"ה, מְצוֹי
הַתו"ב עֵה"ה, וּבִתְוֹרֶתְנוּ מְכָנָה בְּעָבוֹעַ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִפְסַק
עִם בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת וּמִמָּשִׁיךְ לְבַעֲבֹעַ בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים
וּמִתַּחַת לָהֶם. וְמָה בַּכ"ז הַבְּדֵל בֵּין תֵּהוּ וְבֵהוּ לְבַעֲבוֹעַ?
שְׁתו"ב הוּא בְּחִינַת אִי-סֹדֶר שֶׁגְּבוּל הוֹשֵׁם בּוֹ לְבְּחִינַת
סֹדֶר, וְאַלֶּה הַבְּחִינּוֹת נִחְשָׁבִים מִבְּלָעוֹת שֶׁל הַהֲשָׁגָה, כִּל' מְשִׁיגִים
ע"י הַלְשׁוֹן. בְּעָבוֹעַ ית' מְצוֹי קֹדֶם לַשֹּׁפָה וְלַהֲשָׁגָה
וְע"כ לֹא יִכִּיר בַּהֲשָׁגוֹת כָּלֵל, וּבְכָלֵל זֶה לֹא יִכִּיר בְּסֹדֶר וְאִי-
סֹדֶר, אוֹ בִּידוּעַ וְהַבְּלָתִי יְדוּעַ, אַע"פ שֶׁכָּל הַיְדוּעִים הֵיךְ
חֻלְקִים הֵימָנוּ. וּבְעֶצֶם ר"ל שֶׁהַבְּעָבוֹעַ הוּא תו"ב שֶׁמִּמֶּנּוּ
יֵצֵא הַתו"ב, כָּפִי שְׁחָא"ס הוּא חֲשׂוֹךְ שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא הַחֲשֵׁךְ.
עַל כֵּן מְצוֹי הוּא בִּיסוּד הָעוֹלָמוֹת עֵה"ה וְיִהְיֶה בָּהֶם
לו"ע, שֶׁלְעֶצֶם הָעֵינָן הוּא הֵם עֲצָמָם וְעֶצֶם הָעֵינָן. הוּא
הַכֹּל וּבְתוֹךְ הַכֹּל וּמִחוּץ לַכֹּל וְלִכְלֹל צַד, וְלִמְעַלָּה מִן הַכֹּל
וּמִתַּחַת לַכֹּל, וּבְכָל בְּרִיָּה וּבְרִיָּה, בְּאַרְכָּהּ וּבְרַחְבָּהּ לִמְעַלָּה
וּלְמַטָּה, וּבֵין כָּל דָּבָר וְדָבָר וּבְעֵבִי כָל דָּבָר וְדָבָר. כְּשֶׁהִיָּה
בְּבְחִינַת תו"ב, בְּרֵאשִׁית הַדְּבָרִים הָיוּ בּוֹ כָּל הַיְסוּדוֹת אֲשֶׁר
מֵהֶם נִבְרָאוּ הָעוֹלָמוֹת, לֵלֵא מְשִׁיג וּלְלֵא מַבְדִּיל. וְלִוְלֵא
נִבְרָאוּ מְשִׁיגִים, לֹא הָיוּ הַדְּבָרִים מַבְדִּילִים עֵה"ה. עַל כֵּן
הַיּוֹם נִקְרָא תו"ב בְּשֵׁם בְּעָבוֹעַ, מִפְּנֵי שֶׁעֵה"ה אֵינוֹ נִבְדָּל
לְגַמְרִי, וְהוּא בְּבְחִינַת קִים שֶׁרָבוּ מִחוּץ לַהֲשָׁגָה. וְלִמְעַשֶּׂה
מִפְּאֵת רֵאשׁוֹנוֹתוֹ, אֵף הַמְשִׁיגִים הֵם חֵלֶק מִן הַבְּעָבוֹעַ

ית', ומכך יוצא שהוא אשר משיג עצמו, ולו"ע יהיה
 בבחינת בלתי נגלה לחלוטין למשיגים ולעצמו. ואולם
 אעפ"כ (שיש בו משיגים והשגה) אין כליותו בבחינת
 משיג, ולמרות שיש בו בינה אינו תבוני כשלעצמו, או
 לפחות לא בדרך שתופשין הכלל את השגתם. ומשנבראו
 הדברים מן התו"ב אחר שנתפנה חא"ס ית' ממקומם,
 הם כלולים בכל היסודות ומתרחבים ונבדלים עד א"ס
 בתחום ההשגה. ומה שהיה טרם ההשגה הוא בבחינת
 שארית הבעבוע, ואינו נתפש אלא משער ע"פ מה שמשיג
 בעת הזאת. ולפיכך כאשר כת' אצלם "ויהי מבדיל בין
 מים למים" (בראשית א, ו) אין זאת אלא שנכתב לאחר
 שנתהוותה ההשגה, שהרי בבעבוע אין מבדיל ואין מגביל
 והוא מצוי מעבר להשגה ולדבור כמו שאמרנו. ומשכך
 יוצא קשי: האם לא נבדלו מים ממים? נבדלו ולא נבדלו,
 שהבעבוע הוא גם חלק מן הבעבוע וגם נבדל הימנו, או
 כפי שנאמר "וסתירה לא עצרתני" (רועכם סא, ה). שבני
 האדם המשיגים לא יכולים להבין כלל, ומה שנקרא
 סתירות בלשון בני אדם, בעבוע ית' לא יכירנו. ר"ל בזה
 שהבעבוע מצוי מעבר להשגה ואינו נתן בדבור, וכל
 אימת שינסה לדבר עליו, לא ידבר אלא מבעד להשגה
 ולדברים, ועל כן תמיד יהיה בבחינת סתירה והסתרה.
 כמו שדבור על מה שאין, איננו בבחינת אפשרות בלי
 מה שישנו. משול הדבר לב"א החפץ בהבנת מילה שאינו

מִכִּיר, וְנִדְרָשׁ לְאַחֲרוֹת לְשֵׁם כָּךְ. וַיַּחֲד עִם הַסֵּתֶר-פָּנִים
זֶה וְאֵעֶפ"כ, הַבְּעֻבּוֹעַ הוּא הַכֹּל וּמִצּוֹי בְּכֹל וְנוֹבֵעַ מִן הַכֹּל
וְאֵין בְּלִתּוֹ. שְׁקוּל הַדָּבָר לְרַחֵם אִשָּׁה שֶׁעָבַר גָּדַל בּוֹ וְאֵין
לוֹ שְׁלִיטָה בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְרַק מְקַבֵּל הַשְּׁלִיטָה מִמְּדֻרְגֶּת
אָמוֹ, וְהָיוּ כָמוֹ אָבִיר אֶחָד שֶׁאֵין לוֹ גָּבוּל וְאֵין בּוֹ הַבְּדִיל.
וְהָעָבִיר מְקַבֵּל מְזֻזוֹ וְהַגָּנָתוֹ מִן הָרַחֵם אִף שֶׁאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ
דָּבָר וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּבְקֹשׁ דָּבָר, וְכֹל חֲסִירוֹנוֹתָיו מִמְּלָאִים
וּמִשְׁלָמִים בְּמוֹעֵדָם, וְהוּא כְּמִים בְּתוֹךְ מַיִם. אָבֵל זֶה רַק
דִּגְמָא, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּבְהַר שֶׁאָמוֹ הִיא גַם הַבְּעֻבּוֹעַ וְגַם
חֵלֶק מִן הַבְּעֻבּוֹעַ וְגַם בְּתוֹךְ הַבְּעֻבּוֹעַ, וְזֶה בְּאֲרָנוֹ בְּמָקוֹם
אַחֵר עַל דֶּרֶךְ הַמֶּשֶׁל, כִּכְת' "וַתְּהִי הַיְלָדָה הָרָה עוֹד מִבֶּטֶן
אִמָּה, וַתִּהְלַכְנָה הַנָּשִׁים בָּאָרֶץ, עוֹד זֹאת יוֹלֶדֶת וְזוֹ הָרָה"
(מִשְׁלֵי מִשּׁוֹלֵם, מִשַׁל הַהֲרִיִּן, כה). וְעוֹד מִשּׁוֹל הַדָּבָר לְגֵן
הָעֵדֶן, אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ בּוֹ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ כִּכְת' "וַיְהִי שְׁנֵיהֶם
עֲרוּמִים, הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ" (בְּרֵאשִׁית ב, כה).
וְלֹא יָדְעוּ הֵמָּה, לֹא צָרָךְ וְלֹא מַחְסוֹר וְלֹא רָעַב, וְגַם יָדַעַת
טוֹב וְרָע לֹא יָדְעוּ, וְהָיוּ בְּתוֹךְ הָגֵן כְּמִים בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְלֹא
נוֹדְעוּ לָהֶם תְּשׁוּקָתָם וְנִבְדָּלוּתָם עַד בּוֹא נֶחֱשׁ הַקֶּדְמוֹנִי.

תהום

שְׁלִישֵׁי בִּיסוּדוֹת הַהִתְהוּוּת, תְּהוֹם, שְׁתֵּהוּ וְבֵהוּ וְחֻשְׁךָ
הָיוּ עַל פָּנָיו כְּפִי שְׁכָבָר הַבְּאֵנוּ. וְתֵהוּם זֶה שְׁאֲצֵלָם הִיא
מִיָּם כה"נ, אֲצֵלָנוּ הִיא בְּחִינַת הָאֵין אֲשֶׁר מְקִיף הַבְּעִבּוּעַ
וְעוֹמֵד בְּפָנֵי הַהֲשָׁגָה, אֵף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל הֵם גַּם חֵלֶק מִן
הַבְּעִבּוּעַ. יְסוּד תְּהוֹם הוּא מְקוֹם חֵא"ס וּבִהֲשָׁאָלָה זֶה
הַמְּרַחֵק בֵּין דַּעַת לְחֹסֶר דַּעַת, וּבֵין הַחֲשִׁים לְמוֹחָשִׁים. וְכִפִּי
שְׁחֵא"ס וְתו"ב נוֹתְרוּ שְׁרוּיִים בִּהְיוּתָהּ, כִּמְ"כ תְּהוֹם נוֹשְׁבֶת
בָּהּ, מְקַדְמוֹנִיּוֹת וְעֵה"ה. מִן הַיְדוּעוֹת הִיא שְׁהִבְרִיּוֹת
מְרַגִּישוֹת וּמְשִׁיגוֹת הָעוֹלָם בְּגוֹף וּמִן הַפְּתֻחִים הַנִּקְוָבִין
בוֹ, וְאֵלָה מְגַבְּלִים בְּהֲשָׁגָתָם וַיֵּשׁ שְׁאֵינָם מְשִׁיגִין כו"כ. וְזוֹ
הַתְּהוֹם שֶׁבֵּין הַדְּבָרִים נִפְעָרָה רַק אַחֲרֵי שֶׁנִּבְרְאוּ הַמְּשִׁיגִים
הָרֵאשׁוֹנִים, כִּכְת' "וַיִּשְׁרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה" (בְּרֵאשִׁית
א, כ), וְאֵנוּ דוֹרְשִׁים כָּאֵן נֶפֶשׁ חַיָּה בְּחִינַת מְרוּחַ בֵּין הַשָּׂרָץ
לַמַּיִם, כִּי נִסּוּגִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהָרִי מְשֻׁנָּצָרוּ הַבְּרִיּוֹת תְּהוֹם
נִתְּהוּהָ בִּינִיָּהוּן לְבֵין הָעוֹלָם, וְאֵף שֶׁהָיוּ חֵלֶק מִמֶּנּוּ יָדְעוּ
רַק חֵלְקוֹ וְכֵךְ הָיָה עֵה"ה. וְאֵף שֶׁנּוֹצָר רַק אַחֵר הַבְּרִיּוֹת
מִבְּחִינַת זְמַן הַהֲשָׁגָה, עֲדִין נִקְרָא שְׁלִישֵׁי בִּיסוּד עוֹלָם,
שֶׁהַשְׂכָּל מְשַׁתֵּת עָלֶיהֶן. מָה שְׁאֵינּוּ יָדוּעַ בַּבְּעִבּוּעַ קְרוּי
תְּהוֹם, וְעָלָיו יְסוּד עוֹלָם וְהוּא כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנוּ אֶחָד מִשְׁלֹשֶׁת
יְסוּדוֹת הַשְּׁלִילָה כְּפִי שְׁמוּפִיעַ בְּכַתִּיב: תֵּהוּ וְבֵהוּ, חֻשְׁךָ
וְתֵהוּם. וְתֵהוּם זֶה שְׁאֵנוּ דוֹרְשִׁים בָּהּ גַּם הִיא אֵין סוֹפִית,

מְצוּיָה בְּכָל וְעוֹטֶפֶת הַכֹּל. וְכִמּוֹ שֶׁתְּהוּם פְּעוּרָה בֵּין מִשְׁגֵּג
לְדַבֵּר עֲצָמוֹ, כִּךְ גַּם בֵּין אָדָם לְזוּלָתוֹ כִּכְת' "וְתִהְיֶה הַתְּהוּם
אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶן, רְחֻבָּה וְעִמְקָה מְאֹד, וְהִצְעָקָה אֲשֶׁר צָעָקָה
הָאֲחִת, לְצָעָקָה אַחֶרֶת הִיְתָה בְּאֲזָנֵי הָאֲחֶרֶת, כִּי בָלְעָה
הָאֲדָמָה אֶת הַדְּבָרִים" (משלי משולם, משל התהום, יב).
וְכִמּוֹ כֵּן וְכִיּוֹצֵא מִזֶּה גַּם בֵּין מְדַבֵּר לְדַבֵּר וּבֵין מְבִיט לְמוֹבֵט
שֶׁנֶּתּוֹן לְמִבְטּוֹ. וְתִהוּם זֶה נִחְלַת הַכֹּלָל הִיא, וְכִפִּי שֶׁשְּׂרוּיָה
אֶצֶל הָאָדָם כֵּן שְׂרוּיָה אֶצֶל חֵית הַשָּׂדֶה וְאֶצֶל כָּל רֶמֶשׂ
הָרוֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ וְאֶצֶל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאֶצֶל כָּל הַבְּרִיּוֹת
אֲשֶׁר בָּיָם. ע"כ כָּל מֶה שֶׁהִיָּה בְּעוֹלָמוֹת הוּא בְּחִינַת יֵשׁ
וּבְחִינַת אֵין, יָדוּעַ וְע"ז בְּלִתִּי יָדוּעַ, וְהוּא חֵלֶק מִן הַבְּעֻבּוּעַ
כִּמּוֹ שֶׁאֲמָרְנוּ וְאֵעֵפ"כ נִסְתָּרִים הַדְּבָרִים מִפְּנֵיו, וְזֶה אַחַת
הַסְּתִירוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְע"כ מְסַמֵּן אֶצְלָם בַּעֲלָה הַתְּאֵנָה כִּכְת'
"וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם, וַיֵּדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם; וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ
תְּאֵנָה, וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֶת" (בראשית ג, ז).

אָרֶץ וּמְאוּרוֹת

כְּשֶׁנִּבְרָאוּ הָעוֹלָמוֹת הָיוּ רַבִּים מְסֻפָּר, וְעוֹדֵם רַבִּים
מְסֻפָּר עֵה"ה. וְעוֹלָם זֶה שֶׁעָלִיו מִתְּהַלְכִין הַבְּרִיּוֹת, נִבְרָא
בֵּינָם לְבֵינָם בְּזִמְנִים וּבְמָקוֹם, וְהוּא מְבַחֲשֵׁת הַהִשְׁגָּה וְכָל
עֶקֶר הַתְּהוּוֹת מְצִיאוֹתוֹ, בּו"ז הַכֹּל וְלֹא כָלוּם. וְקְרוּי אָרֶץ
וּמִשׁוּל לְמָקוֹר כָּל יְצוֹר וְגַם לְגִרְגֵר הַסֵּלַע, וְלַעֲתִים נִקְרָא

זָכַר וּלְעֵתִים נִקְבָּה, שֶׁהַכֹּל בְּזוּיָת הַנוֹלָדִין, שֶׁהָרִי אָף הוּא ית' מִן הַבְּעִיּוֹעַ. וְהַמְּבִיטִים מִקְרֹב יִתְפַּלְצוּן וּמִרְחוֹק לֹא יִשְׁימוּ לֵב, כִּי הִיא כָּהֵר לִנְמָלָה וּתְלוּלִית לֶפֶר, כִּכְת' "הַמַּעֲתִיק הָרִים וְלֹא יָדְעוּ, אֲשֶׁר הִפְכָם בְּאֶפֶס" (איוב ט, ה). אֲרָץ זֶה שֶׁיֵּצֵא מִן הַתּוֹ"ב וְנִקְרָא טִבֵּעַ, שֶׁהִיא חֵלֶק מִן הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, סְבוֹת רַבּוֹת לוֹ מֵתוֹכוֹ הַחוּצָה וּמִחוּצוֹתָיו פְּנִימָה, וְהִיא מֵתַעֲגֵל בַּחֲא"ס וּמֵתַגְלָגֵל בֵּין הַמְּאוֹרוֹת וְהַכּוֹכָבִים, וּמִכָּל יְסוֹדוֹתָיו וְעוֹנוֹתָיו נִתְּהוּ גוֹשִׁי עֶפֶר וְהָרִים וְאֲבִי בְּנִין וּמִתְכַּת וְצִמַּח וְדָג וְרֶמֶשׂ וְעוֹף וּבִהֶמָּה וְאָדָם, וְע"כ נֶאֱמַר "אֵף שִׁכְנִי בְּתִי חֹמֶר, אֲשֶׁר בַּעֲפֹר יְסוֹדָם" (איוב ד, יט). אֵלֶּה נִרְאִים כְּמוֹ בְּחִינַת מְזַל גָּדוֹל שֶׁבְּגִדּוּלִים, שֶׁהַכֹּל ית' הַתָּאִים אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וַיֵּשְׁבוּ אֵלֶּה עִם אֵלֶּה, וְנוֹצְרוּ כָּל הָעֲנִינִים שֶׁבָּעוֹלָם, הִרְקִיעִים וְהַיָּמִים וְהַחֲרָבוֹת וְהַמִּתְכוֹת וְהַגְּזָעִים וְהַבִּשָּׁר וְכו'. אֲבָל גַּם פֶּה עֶצֶם הָעֲנִין, שֶׁנִּתְּהוּ וְלֹא נִבְרָאוּ, כְּלוּמַר צִמְחוּ וְלֹא הִצְנָחוּ. לֹא נִמְסְכוּ בְּתַבְּנִית אֵלָּא נִתְּפַצְּלוּ זֶה מִזֶּה וּמִזֶּה, וְהִתְיָשְׁבוּ אֶחָד אֶצֶל הָאֲחֵר דּוֹרוֹת לְדוֹרוֹת בְּהִתְאַמָּה, מַעֲצוּם עַד קֶטֶן, מִצּוֹרֶת פְּרָצוֹף כְּלָלִי לְצוֹרֶת פְּרָצוֹף פְּנִימִי שֶׁבְּפְּנִימִיּוֹת. כְּמוֹ שֶׁנֶּעֱתָקוּ צוּרִים מִמְּקוֹמָם, וְנִמְלִים חֲפְרוּ בֵּית. וְכָל דְּבַר, בְּהַחוּץ וְהַפְּנִים, בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ, גַּם הַלּוֹעֲסִים וְהַנִּלְעָסִים, הָעוֹנוֹת וְהַמְּאוֹרוֹת, הַטְּמָאוֹת וְהַזּוֹהָמוֹת, הַכֹּל מֵהַ שֶׁהִיא, עָשׂוּ עֲנִין חֵלֶקֶם בְּעֶצְוֵב הָעֲנִינִים וְעוֹשִׁים כְּדָבָר הַזֶּה עַתָּה, בְּכָל עֵת וּבְכָל מְקוֹם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ. וְהִיא

כְּסָבִיבּוֹן נָע מִסָּבִיב לַעֲצָמוֹ וּבְסָבִיבוֹ מִקִּיף הַחֲמָה הַגְדוֹלָה
 וְזֶה מָה שֶׁעוֹשֶׂה הָעֵתִים, כִּכְת' "יְהִי מֵאֲרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם
 לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה, וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים
 וּלְיָמִים וְשָׁנִים" (בראשית א, יד). וּמִשׁוּלָּה חֲמָה לְשָׂדֶה שֶׁל
 אֵשׁ, הַמִּזִּין תִּינוּקָה וְאַחֵר נִרְחַק הַיָּמִנוּ, שֶׁהִיָּתָה נוֹתֶנֶת
 חַיִּים וְנוֹטְלָת אוֹתָם, פּוֹקֶחֶת עוֹרִים וּמִסְמָאת רוּאִים,
 מְבִיאָה חֵם בְּהִתְקַרְבָּהּ, וְצֹנָה בְּהִתְרַחֲקָהּ. וּמֵאֹר קָטָן
 מִקִּיף הָאָרֶץ, לְבָנָה שָׁמּוֹ, וְהִיא כְּמוֹ הַשְׂכִּינָה אֶצְלָם, אֵין
 לָהּ אֹר מִשְׁלָהּ וּמִחֲזִירָה זֶהֱרַהּ הַשֶּׁמֶשׁ לְהָאִיר בְּלַיְלָהּ. וּמִפְּנֵי
 שֶׁבְּרֵאשִׁית יָמֵי הָאָדָם לֹא הָיוּ מִשְׁיָגִין טִיב חֲמָה וּלְבָנָה כְּפִי
 שֶׁמִּשְׁגִּים בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה, הָיוּ נוֹתֵנִים בָּהֶן מִסְכּוֹת וּפְרָצוּפִין
 וּמֵאֲנִישֵׁין לָהֶם, מִפְּנֵי שֶׁהִפִּיחוּ חַיִּים וְרוּחַ וְחֵם וְאֹר
 וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלֶּה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְעָשׂוּ כָּל הָעוֹנוֹת וְהַמִּחְזוֹרִים.
 וְגַם הַיּוֹם נוֹתֵנִים בָּהֶם בֵּה"א שְׁמוֹת וַיִּשׁוּיוֹת, אֵף שִׁיּוֹדְעִין
 אֶת טִיבָם וְאֵף שֶׁכָּבֹר הַנִּיפּוֹ דְּגָלָם בְּגִשְׁמוֹת הַלְּבָנָה. וְאֵין
 בְּכָל זֶה סְתִירָה בְּתוֹרַתִּנוּ, כִּי מָה שִׁיּוֹצֵא מִן הַבְּעִבּוּעַ אֶל
 הַהִשָּׁגָה מִמִּילָא נִשְׁאָר בְּבִעְבוּעַ וְהַכֹּל סָפּוֹר כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ
 וְקִלְפוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָר, וְכֵּן שֶׁעָקֹר הוּא הַיְחָסִים, וְאֵף שֶׁהָיוּ
 גּוֹשִׁי סֵלַע מִצַּד הַמַּדְעַ, מִצַּד הָאֲגָדָה הָיוּ מְאֻנָּשִׁים, וְזֶה
 הָיָה לְעֵדָנִים רַבִּים, וְע"כ גַּם זֶה נִטְבַּע בְּבִינְתָנוּ, וְזֶה עֲנִין
 הָאֻמָּת שֶׁמִּשְׁנָה.

תבנית שניות ונגודים

לאחר שנוצטמצם חשך אין סוף ונבראו העולמות, נתהוו הישויות והבריות אשר על הארץ. ועם שנתקיים יצור זעיר שבזעירים, זעירי ממש, נתפצל לשנים וכך נתרבה עם דורותיו. ושניות הזאת התמשכה גם שנוצרו הזווגים, וכך נוצר כל בהמה ונפש חיה, והיא קרויה בהשגה זכר ונקבה, ככת' "זכר ונקבה ברא אתם" (בראשית א, כז), וראשית היא לכל שניות אשר בהשגה. והיה עבר החי שבמעי אמו משול לבעבוע כפי שאמרנו, שברחם אין פצול ואין שניות והכל אחד, על אף שבא מאחוד זכר ונקבה והוא תוצאה של שניות. והעבר שבמצואות החשך וכל צרכיו היו משלמים ברחם, ואין לו מה לבקש דבר כי היה בבחינת חלק מאמו, כמו שהיתה אשה מאיש בתורתם, ככת' "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" (בראשית ב, כג). ובעת לדתו מן הרחם, שהוא משול למקום חא"ס ולבעבוע ית', נפלט מקרב אמו אל החוץ ושם נצנוצין של אור חודרים בעפעפיו, ומסלקין החושך המחלט של הרחם הימנו. ומיד מעת שנולד, יחיה בנגודים: מחם קרבי אמו אל צנת המקום שהתפנה, מדחיסות הבשר אל דלילות האויר, מעמימות הגוף אל צלילות החלל, מעסה רכה אל מן צורה קשוחה: הכל דבר והפוכו, זווגים ונגודים אשר קונים תבניותיהם בהשגה ומשיצא ולד החיה ואינו משלם עוד לצרכיו, לעתים יש

לוּ מְזוֹנוֹ וּלְעֵתִים אֵין, מִפְּנֵי שְׁעֵתָה הָיוּ הוּא וְאִמּוֹ בְּבַחֲנִית
 שָׁנִים נִבְדָּלִים. עַל כֵּן נָתַן לוֹמַר שְׁגָם אִוִּי נוֹלָד עִמּוֹ, וְגַם
 רָעַב וּמַחְסוֹר כָּאֵלָה וְאַחֲרִים. וְאֵלָה מַצְטָרְפִים לְתַבְּנִית
 הַיֵּשׁ וְהָאֵין שֶׁל הַפְּצוֹל, אִיפֹה שִׁישְׁנָם הַפְּכִים אַחֲרִים,
 דִּהְיִנוּ סִבֵּל וְעִנְג, אֲסוּר וְהִתְרָה וְכִיו"ב. וְאַצֵּל וְלָדוֹת ב"א
 יָבוֹאוּ אֵלָה גַם בְּלִשׁוֹן, וְהָיוּ מוֹסִיפִין לָהֶם נִגּוּדִים כְּגוֹן כֵּן
 וְלֹא, זָכַר וְנִקְבָּה, גָּדוֹל וְקָטָן, יוֹם וְלַיְלָה, מַעֲלָה וּמַטָּה,
 טוֹב וָרַע וְכו'. וְזֹאת הַהֲשָׁגָה הַבָּאָה בְּלִשׁוֹן הַתִּינוּקוֹת
 הַיּוֹצְאִים מִן הָרַחֵם מְשׁוּלָה לְגֵרוּשׁ מִגֵּן עֵדֶן, כִּכְת' "כִּי יֵדַע
 אֱלֹהִים כִּי בַּיּוֹם אָכְלָכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם וְהִיִּיתֶם
 כְּאֱלֹהִים יִדְעִי טוֹב וָרַע" (בראשית ג, ה). וּמִשְׁנִיּוֹת זֹאת
 אֲשֶׁר נִטְבָּעָה בְּתַבְּנִית הַצְמָדִים בְּשַׁחַר הַיָּמִים וּמִרְאשִׁית
 יָמֵי הַיּוֹלָד, תָּבוֹא הַשְּׁגָת בַּה"א בְּעוֹלָם, שְׁעוֹד נָדוֹן בָּהּ. לֹא
 רַק זֶה גַם זֶה, שֶׁהִיא מְשַׁתְּקָה בְּבִשְׂרוֹ וּבַפֶּתַח אֶצֶל אֵשֶׁה
 וְאִישׁ, שֶׁהָיוּ גּוֹפִיָּהֶם מְנַקְבִּים זִגְזוּגִים וְזִגְזוּגִים, שְׁתֵּי עֵינַיִם
 וְשְׁתֵּי אָזְנוֹת וְשְׁנֵי נְחִירִים וְשְׁתֵּי פִטְמוֹת וְשְׁתֵּי יָדַיִם וְשְׁתֵּי
 רַגְלַיִם וְנִתְחַלְקוּ אֲבָרֵיהֶם הַפְּנִימִיִּים לְשָׁנִים צֶלַע לְצֶלַע זֶה
 מוֹל זֶה. אַע"כ יֵרָאֶה הָעוֹלָם דֶּרֶךְ נִגּוּדִים נִצָּבִים זֶה כְּנֶגֶד
 זֶה, כְּמָה שֶׁנִּקְרָא "עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ" (בראשית ב, יח), וְהַפְּנוּהָ
 שָׂאִין לְהַשִּׁיג צֶלַע אֶחָד בְּלִי צֶלַע אֲחֵר, דַּעַת טוֹב בְּלִי דַּעַת
 רַע, דַּעַת לְכָלוֹף בְּלִי דַּעַת נְקִיּוֹן, דַּעַת זָכָר בְּלִי דַּעַת נִקְבָּה
 וְכו', כִּכְת' "לֹא יָבוֹא טוֹב בְּלִי רַע, לֹא יָבוֹא נְקִי בְּלִי מְלָכְלָף,
 וְאֵין מִבְּדִיל בֵּינֵיהֶם" (רועכס סט, ד), שְׁזֶה מוֹעֵד יְצִיאָתוֹ

לְכַאוֹרָה מִן הַבְּעֻבּוּעַ. מִפְּנֵי שְׁמֵצֵד הַבְּעֻבּוּעַ אֵין צִמְדִּים וְאֵין
 נְגוּדִים כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, וְשֶׁהַכֹּל הוּא מִתְחוּם הַלְשׁוֹן וְהַשָּׁגָה.
 וַיֵּשׁ לְזִכֹּר שֶׁהִיצִיָּאָה מִן הַבְּעֻבּוּעַ גַּם יִשְׁנָה וְגַם אֵינְנָה (עַל
 כֵּן נֶאֱמַר "לְכַאוֹרָה"), כִּי אֵין דָּבָר שֶׁהוּא מֵחוּץ לַבְּעֻבּוּעַ גַּם
 כְּאֲשֶׁר הִשִּׁיג נִבְדָּלוּתוֹ, וְגַם מִפְּנֵי שְׁאֵין דָּבָר שֶׁבְּבַחֲחִינַת הַשָּׁגָה
 מִלֵּאָה, וְהַכֹּל תָּמִיד חֵלֶק מִמֶּנּוּ, אַע"פ שֶׁלְמִרְאִית עֵין יֵשׁ
 גְּבוּלוֹת וְנִבְדָּלִים בֵּינֵיהֶם. מָה חֲשִׁיבוֹת דַּעַת זֹאת? שְׁאֵם יֵדְעוּ
 תִּלְמִידֵינוּ הַשֶּׁבִּיל שְׂנוּעֵד לַהֲשָׁגָה, וְתִבְנִיּוֹת בְּגִינָן נִהְגוּ ב"א,
 שְׁאֵין בָּהֶן כָּרַח הַמְּצִיאוֹת בְּהִכָּרַח, יֵדְעוּ גַּם לִסְטוֹת וְלָשׁוֹב
 כְּאֲשֶׁר חִפְצוֹ, לְטִשְׁטֵשׁ גְּבוּלוֹת הַנִּבְדָּלִים, לְהִבִּין נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ
 הַזּוֹלַת וְלִתֵּת בָּהֶן סִימָנִים, כִּכְת' "גְּבוּר אֲתָה וְגַם פִּחְדָן,
 חֶכֶם וְגַם טִפֵּשׁ, חֶזֶק וְגַם חֲלָשׁ, יָפָה וְגַם מְלָכָר, לֹא יְהִי דָבָר
 אֲשֶׁר אֵינוֹ בְּפִיד" (רועכם סו, יב). וְזֶה דָּבָר-מָה שֶׁל חֲשִׁיבוֹת
 גָּדוֹל מְאֹד, מִפְּנֵי שֶׁבְּכָךְ נִבְדָּלִין דְּבָרֵי תוֹרָתֵנוּ מִתּוֹרָתָם.
 שְׁאֵף שֶׁלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם מְשַׁחֲרָרֵת, לְעֵתִים הִיא בְּבַחֲחִינַת בֵּית
 אֲסוּרִים, וְעַל מְנַת שִׁיֵּצֵא לְחִפְשִׁי, יֵשׁ שֶׁדְּרוֹשׁ לִרְאוֹת תִּבְנִית
 הַחוּמָה, וְתִבְנִית זֹאת יֵשׁ לָהּ כָּל מִינֵי מְסֻמָּנִים וְתִבּוֹת, וְצָרִיךְ
 שִׁידַע לְנוֹעַ בֵּינֵיהֶם. וּמִשְׁנִתָּנוּ הַסִּימָנִים וְתִבּוֹא הַדַּעַת בְּלִשׁוֹן
 בַּה"א, זֶה יְהִי זְכוּת עֲבוּר בְּנִינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְהֵמָּה יִגְבִּירוּ נוֹעַ
 בְּעוֹלָם, כְּפִתְנִים עַל מַחְצָלוֹת הַקֵּשׁ, כִּכְת' "לֹא יְהִי הָעֶבֶר
 עֲתִיד וְלֹא הָעֲתִיד עֶבֶר, כִּי אֵת הַכֹּל חִדְשִׁתִּי, אֲנֹכִי הַדָּגֵל
 הַזּוֹחֵל לִפְנֵי הַמַּחֲנֶה" (רועכם סט, ד).

סְתִירָה

אחר שְׂבָאֲרָנוּ תְּבִנִית שְׁנִיּוֹת וְנִגּוּדִים, נִקָּל לְהַסְבִּיר
סוּד הַסְתִּירָה בְּתוֹרָתֵנוּ, שֶׁהָרִי סְתִירָה הִיא מָה שֶׁלֹּא
מְתִישֵׁב בֵּין דָּבָר וְנִגּוּדוֹ, שֶׁהָרִי לֹכֵ' לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁעֲנָן
כָּלִשְׁהוּ גַם יִשְׁנֹו וְגַם אֵינָנו, גַם יַחֲיד וְגַם רַבִּים, גַם אֲמֶת וְגַם
שָׁקֶר, גַם טוֹב וְגַם רָע, וְכִיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְהָרִי בְּכָל
הַחֲכָמוֹת וְהַתּוֹרוֹת מִתְּפַלְּפֵלִין בַּדְּבָרִי סְתִירָה אֵלֶּה ע"מ
שֶׁיָּבִיאוּ פְתָרוֹנוֹת וּבִשְׁבִיל לִישָׁבֵן עִם הַהֲגִיוֹן שֶׁמְרַגְּלִים בּוֹ
בִּה"א. אָבֵל אֲצִלָּנוּ סְתִירָה הִיא יְסוּד חֲשׁוֹב מִן הַמַּעֲלּוֹת
הָרֵאשׁוֹנוֹת, וְזֶה כִּי לִכְתּוּחָהּ מְסַבֵּר כְּפִי שֶׁכָּבֵר אֲמָרְנוּ
שֶׁהַשְׁנִיּוֹת-וְנִגּוּדִים הִיא בְּחִינַת תְּבִנִית יְסוּד שֶׁל הַהֲשָׁגָה,
וְלֹא נִחַלֶּת הַבְּעִבּוּעַ (אֵף עַל פִּי שֶׁכִּמוֹ כָּלֵל הַדְּבָרִים גַם
הֵם כְּלוּלִים בּוֹ כִּידוּעַ מִמָּה שֶׂבָאֲרָנוּ). ר"ל שֶׁמָּה שֶׁמְתַקְרָא
הַגִּיוֹן וְלוּגִיקָה בְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם הוּא בְּחִינַת קִלְפָה בְּעוֹלָמוֹת
בִּה"א וְכַפּוֹף לַהֲשָׁגָה, וְאֵין הַכֶּרֶחַ כּו"כ שֶׁהַמְצִיאוֹת פּוֹעֲלֹת
כָּכָה בְּבְחִינַת אֲמֶת הַמַּחֲלֵט. יֵשׁ בְּעוֹלָמֵנוּ דְּגֻמָּאוֹת רַבּוֹת
לָמָּה שֶׁקּוֹרְאִים הַבְּרִיּוֹת בִּשְׁם פֶּרְדּוֹקְס, אֲשֶׁר דּוֹרוֹת רַבִּים
שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים לֹא הִשְׁכִּילוּ
לִישֵׁב עֵינֵיהֶם. לְמַשָּׁל שֶׁאֵלֶּת סְבָתִּיּוֹת וּבְחִירָה חֲפָשִׁית,
שֶׁהָרִי בָּרִי לְכָל שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה נּוֹבֵעַ מִן הַמַּעֲשִׂים שֶׁקִּדְמוּ
לוֹ וְלִכָּל סִבָּה יֵשׁ מְסוֹבֵב, וְלִכֵּן לְכַאוֹרָה לֹאף בְּרִיָּה אֵין
הַחֲרוֹת לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁבְּרִצּוֹתָהּ לַעֲשׂוֹת. וְיַחַד עִם זֶה,

נראית המציאות שאנו בוחרים בכל רו"ר מה ברצוננו לעשות ועושים זאת, וזה ברצון חפשי, ולא מענין כזה או אחר. או למשל ענין הזמן והחלל, שהרי כבר אמרו חכמים במשל ידוע על החץ, שע"מ שיעבר מרחק כלשהו צריך שראשית יעבר חצי ממנו, וכדי שיעבר חצי ממנו, צריך שיעבר חצי מן החצי ממנו וח"ח, וכך אף פעם לא יעבר המרחק למעשה, והנה בראי המציאות בכל זאת עובר. או בעית הסתירה שבין ההשגה והחומר, או בעית יחסיות הזמן, או בעית האור שהוא גם גל וגם חלקיק, או כפי שאנו יודעים במה שנקרא היום מכניקת הקוונטים שחלקיק יכול להיות בשני מצבים או מקומות בו"ז וכיוצא בדברים האלה, שיש עוד דגמאות רבות ומרבות מהם. בעיות אלה, מנסים החכמים לבוא אל פתרון מקדמת דנא, כי נהוג אצלם לחשב שלכל שאלה יש תשובה, אולם טרם הגיעו. כפי שידוע בתורתנו "אין שאלה ללא תשובה, ואין תשובה שאינה מעוררת שאלות נוספות" (לה"ע, הצ' על בן-מסדר-הטומאה, הצ' 4), שזה כמו שמצד האמת אין תשובה לשאלות הללו, מפני שאין התשובה מתישבת עם השכל של ההשגה וע"כ תמיד תתעוררנה שאלות נוספות. כל זה מפני שבבעינינו אין סתירות כו"כ, ולא הגדרות או גבולות כלשהן, ולמעשה אפשר שיש בו כל האפשרויות בכות, ובפעל יוצאות אל המציאות הנגלה רק חלק מהן, בדרך ההשגה והתרבויות,

ולעיתים נתקלות בסתירה זו בזו. וממילא עצם המציאות
 הנגלה הוא רק חלקי מן הבעבוע, שעובר הסנון מן הגוף
 וההשגה, וזה מופיע בענינו כבר בדרש הכת' "חיה אנכי
 ובן אדם, לא ידעתי את הגבול וסתירה לא עצרתי: תורת
 בני כלאים נשאתי אליכם, היא האמת והיא השקר, היא
 הזכר והיא הנקבה, אותו הדבר" (רועכם סא, ה-ו). דברים
 אלה שבארנו חשובים מאד בסוד תורתנו כי סתירה היא
 בחינת משכן הספק, שהרי עצם הענין שמציאותו גדושה
 בסתירה ובפרדוקס, אזי מורה לנו הדבר להטיל ספק
 בכל, וזה אומר לא רק באלוהות או בדברים הנקראים
 על טבעיים, אלא גם במדעים הסותרים או מפריכים
 את אלה. שהכל בעולמנו הוא בגדר אמונות ודבורים
 וספורים ותמונות שהם בחינת קלפות על הבעבוע (והם
 ממילא חלק הימנו), וע"כ תמיד יש להעמיד הענינים
 בספק, ובכלל זה גם הענינים האלה שבתורתנו. וכעת
 אפשר היה שבגלל שהוטל ספק בעצם הענין שבתורתנו,
 נשמע שהיא נחותה אפלו בעיני עצמנו, מפני שהיו
 מצפין הבריות שתורתם תורת אמת היא, אבל אין זה
 אלא שההפך הוא הנכון; שמפני שהספק הוא יסוד כה
 חשוב בהויה ע"פ תורתנו, אזי דוקא תורה זו המטילה
 ספק בעצמה, כמו משיח שקר המודה בשקריותו (שכל
 המשיחים הם בחינת משיחי שקר, מלבד זה המודה
 בשקריותו), תורת אמת היא, שהרי מטל בה מום הספק,

וְזֶה הַדָּבָר עוֹשֶׂה אוֹתָהּ שְׁלֵמָה יוֹתֵר מִן הַשְּׁלֵמִים, שֶׁכֵּן
הִיא מְכִילָה גַם אֶת הַחֶסֶד, כַּכֵּת "אֵלֶּה הֵיוּ הַשְּׁלֵמִים יוֹתֵר
מִן הַשְּׁלֵמִים כִּי בָם יִשְׁכֵּן הַחֶסֶד מֵהֶם תָּבוֹא הַגָּאֻלָּה"
(רועכם סט, ו). וְעִנֵּן זֶה שֶׁל הַשֶּׁקֶר בְּאֶמֶת מוֹפִיעַ עוֹד
בְּאַחַת מֵאֲגֻרוֹת בַּעַל הַלּו"ע, כְּפִי שֶׁכָּתַב "אֲזִי מִצְהִיר אֲנִי
בְּפָנֶיכֶם בְּזֶה הַמַּעֲמָד כִּי תוֹרַתִּי תוֹרַת שֶׁקֶר הִיא, וּבִכְךָ אֵין
הִיא שׁוֹנָה מִן הַתּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹת מִלְּבַד הַהֲבָנָה וְהַהוֹדָאָה
בְּשִׁקְרִיּוּתָהּ. עַל כֵּן וּבִשְׁל כָּךְ תוֹבֵעַ אֲנִי אֶת עֲלִיוֹנוּתָהּ עַל
הָאֲחֵרוֹת, שֶׁכֵּן אֵין הִיא מְתִימָרֶת לְמַחְלָטוֹת כְּלִשְׁהִי, וְאִי
אֵינָה טוֹעֶנֶת לְכַתֵּר הַמִּנְצֵנֵץ וְהַמַּפְתָּה שֶׁל הָאֶמֶת. נִהְפָּךְ
הוא: הַסֶּפֶק הוּא לֶה דָּגֵל, וְהַסֶּפֶקוֹן הוּא כֹהֵנָה הַמוֹפְתִי".
(אגרות אל המאמינים, אג' ראשונה).

חֹק הַבְּלִיעָה

יֵשׁ יִסּוֹד שֶׁהוּא פְּעָמִים נִרְאָה כְּתַכְלִית הַבְּרִיאָה עֲצָמָה
וּפְעָמִים כְּעֲצָמוּתָהּ, וְהוּא מְצוּי כְּלוֹ בְּמִצִּיאוֹת הַנוֹצָרִים,
וְהִיא עוֹבֵר כְּחוֹט הַשָּׁנִי מִדּוֹר לְדּוֹר לְכַתְחֻלָּהּ, מִן הַחֵי
הָרֵאשׁוֹן שְׁנֵת־הָהָה וְעַד הָאֲחֵרוֹנִים. וְאִם לֹא הִיא עוֹבֵר בְּגוֹף
מְסִים אֲזִי גוֹף זֶה לֹא הִיא מִמְשִׁיךְ לְדוֹרוֹת, וְהִיא נִגְדָּע
עֲנָף זֶה שֶׁל הַחַיִּים וְנִעְלַם בְּתַהוֹמוֹת הַנִּשְׁתִּיָּה, מִפְּנֵי שֶׁזֶהוּ
כּוֹחַ הַחַיִּים עֲצָמָם. ע"כ הֵיכָן שֵׁישׁ חַיִּים חָיִב שִׁימְצָא, וְזֶה
הַיִּסּוֹד הוּא יִצָּר הַבְּרִיאָה לְהַפֵּר גְּבוּלוֹת עֲצָמִיּוּתָהּ, לְבַלֵּעַ

זולתה או להבלע בו. תאווה זו מצויה בכל יצור חי כפי
שאמרנו, ויש אולי שזוהי תשוקת הבריות לטשטש
הגבולות והנבדלים ולשוב מן ההשגה אל הבעבוע, שהוא
בחינת החיים עצמם, אף מבלי שיתנו על כך דעתם.
ותשוקה זו בברואים הראשונים הופיעה בפשטות במה
שדחפם להתפצל ולבלע, מפני שהיתה מן הראשונים
שבכוחות לבוא מן התהו ובהו. ובדורות האחרונים היא
בבחינת הדחף להתענגות שבמשגל ובלעיסה, ולמלוי
פתחי הגוף ולבטול ההבדלים שבין החי לזולתו ולכל
מה שמסביבו. כיצד פועל יצר זה בעולם? שהיו בבחינת
שני פיות לו, אחד בגוף ואחד בשכל: בגוף, שראשיתו
ברעב הנגלה עם ההולדות ואחר כך ביצר של ההזדווגות.
ובלי אלה כפי שאמרנו לא היו הבריות ממשיכות בעולם,
כי צריך המזון וההתרבות. ובשכל, שמבקשות הבריות
להפר גבולות ההשגה והיו רעבות לבינה ודעת, ככת'
"אפל עולמכם ולא תלכו בחשכים כי לגמתם בשקיקה
את חכמתו, אתם הייתם עלוקות לידע" (רועכם נה, ז).
ולא לריק משולה תאות השכל לתשוקות הגוף, מפני
שהיו הגוף והשכל מערין זה בזה, ואינם נבדלים באמת
אלא במציאות ההשגה. ובהשאלה מכל מה שאמרנו,
לעתים נראה שבכל העולמות פועל אותו חק הבליעה,
ושעשה בדוממים את שעשה במזדווגין. שהרי כל דבר
בעולם יש לו עת וסופו לפרק או להתפרק, להטמיע או

להטמיע, ככת' אצלם "הכל הולך אל מקום אחד, הכל היה
 מן העפר, והכל שב אל העפר" (קהלת ג, כ), משל היה
 העולם כלו תמונת דגים הבולעים אלה את אלה. יש בבני
 האדם אלה המתכחשין ליצר הבליעה וההבלעות, והיו
 אומרים שמצד החיה היא, ועל פן חל אסור לרצותה. שכן
 האדם עומד במדרגה רוחנית עליונה על החיה, כדבר
 האמרה הידועה מותר האדם מן הבהמה, ואל לו לנפל אל
 מדרגת שפל הבהמה, שפמו שנאמר "לפתח חטאת ריבץ;
 ואליך תשוקתו ואתה תמשל-בו" (בראשית ד, ז). על פן
 הם אומרים, על האדם לאכל ולשתות על מנת שיבוא על
 צרכו ולא על ספוקו, ואף שאל לו לבוא ביחסי אישות
 אלא לשם פריה ורביה, בבחינת "ונשמרת מכל דבר רע"
 (דברים כג, י). אלא שאלה המברכים ונשמרת נשתכחה
 מהם שבפתיב השלם מופיע "ומותר האדם מן הבהמה
 אין, כי הכל הבל" (קהלת ג, יט). כלומר "כי מקרה בני
 האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם, כמות זה פן
 מות זה" (שם). ר"ל שהאדם והבהמה חד הם, ואין האחד
 עליון או שפל מן השני, אף שתהום תת' פעורה ביניהם
 מצד ההשגה, ככת' "לא תהי עין הזבוב לעיניכם, לא עין
 הדג ולא עין הצפרדע, לא עין הלטאה ולא עין הצפור, לא
 עין העכבר ולא עין החתול, לא עין הזאב ולא עין הקוף,
 בני אדם אתם ולא יותר" (רועכס עג, א). מכאן שאל לו
 לבה"א להענות רק ללע האחד של יצר הבליעה ואת הלע

הַשְׁנִי לְהָשִׁיב רִיקָם, כְּלוּמָר אֵין זֶה רָצוֹי שְׁיַעֲבֹד רַק תַּאֲוֹת
הַדַּעַת וַיִּחַבֵּיא תְּשׁוּקוֹת הַגּוּף, וְעַל דֶּרֶךְ הַהַפּוֹךְ לֹא יִיטֵב
כָּלֹל וְכָלֹל שְׁיִתְּכַחֵשׁ לְרָצוֹן הַשָּׂכָל וַיִּשְׁתַּעֲבֹד רַק לְנֶאֱוֹף
וְלִזְלִילָהּ. שֶׁהַשָּׂכָל וְהַגּוּף לְצַרְךָ עֲנִין זֶה בְּבַחֲיִנַת אֶחָד הֵם
כְּמוֹת שֶׁהָאָדָם וְהַבְּהֵמָה, וְטוֹב שְׁיַעֲמְדוּ זַע"ז. הַחֶפֶץ חַיִּים
טוֹב שְׁיִשְׂאֹף לְבָלֵעַ וּלְהַבְלֵעַ, לְטַשְׁטֵשׁ הַגְּבוּלוֹת וְהַנִּבְדָּלִים,
לְהַתְּעַנֵּג וְלִסְבֹּל, לְדַעַת בְּשָׂכָל וְלְדַעַת בַּגּוּף, לְהַתְּפַלֵּשׁ
בְּבַעֲבוּעַ ית' כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלָנוּ, וְלְדַעַת לְהָשִׁיב מִמֶּנּוּ.
שָׂכָל עוֹד אֵינוֹ פּוֹגֵעַ בְּזוּלָתוֹ אוֹ בְּעַצְמוֹ אֶל לוֹ לְהִמָּנֵעַ מִן
הַנִּלְהַבּוֹת, כִּי הִיא בְּחִינַת שַׁעַר לִיצִירָה וְגַם לְנִבּוּאָה. מוֹטֵב
שְׁיִנִיחַ לָהּ לְהִלָּהִיבוֹ בְּלִהְיוֹתָיָהּ, כַּעֲלוֹת אֵלֶיהָ "בְּסַעֲרָה
הַשָּׁמַיִם" (מל"ב ב, יא). וְטוֹבָה לָכֶךָ תּוֹרַתְנוּ, שֶׁמִּלְמִדִּין בָּהּ
סוֹד הָעוֹלָמוֹת וּמִבְעִירִין לְהַבּוֹת הַיֵּצֵר בְּשָׂכָל וּבַגּוּף, כְּמוֹ
שֶׁנֶּדְרָשׁ מִן הַכֵּת "אַתֶּם הַעֲנִקְתֶּם אֶת הַלְעִיסָה מִי אֲשֶׁר
לֹא יָדַע לִלְעֹס לֹא יָדַע לְבָלֵעַ" (רועכס נח, ד).

קִדְמוּנוּת

אוֹתוֹ כַּחַ חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵצֵר בְּלִיעָה וְתַאֲוֹת
טַשְׁטוּשׁ הַנִּבְדָּלוֹת וְתִשׁוּקַת הַזּוּג שֶׁנִּדְבָּרְנוּ בָּהֶם קִדְם,
הוּא כַּחַ קִדְמוֹן וּמִצּוֹי בְּכָל עֵץ הַחַיִּים לְכַתְּחֻלָּהּ מִן
הַתָּא הָרָאוֹן שֶׁנִּתְפַּצֵּל וַעֲמַח"ה. וּבְמִקּוֹם שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ
יֵצֵר הַבְּלִיעָה כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ לֹא נִמְשָׁךְ הָעֵץ וַעֲנַפּוֹ נִגְדַּע

ולא יסוף לצמח לע"ע. ואיפה שהיה יצר הבליעה צמח
 והצמיח ענפים רבים, ואלה נתארכו ונתפצלו בדרךכים
 רבות ומשנות, מן החי הקדמון ביותר ועד כל חית הים
 והיבשה וחית השדה והבהמה והאדם. וכל אשה ואיש
 חשוכי צאצאים הם בחינת קצה קצהו של ענף עץ חיים,
 ואם יעמידו בנות ובנים יצמח הענף ואם לא, יעצר ולא
 יסוף כפי שכבר אמרנו. ואם ילך אחורנית מכל קצה של
 ענף, יוביל העץ עד בסיס הגזע, מעה"ה ועד ראשית
 קדמוניות החיים, וכל אלה החיים הרצופים על העץ הם
 כמו חליות בשרשרת שלא קצוה מליוני מליונים של
 שנים. והיו הלבבות פועמים ברציפות כל העתים האלה,
 מן החי הקדמון עד החי האחרון, עוד זאת בחיים וזה
 בא. ר"ל שמשמן ראשית החיים היו אבותינו ואמותינו,
 ולא נבלעו קדם שהולידו, ולא מתו מזהום כלשהו או
 מכולרה, ולא כרעו תחת נטל עבודתם, וזכו למסר החיים
 מאב לבתו ומאם לבנה מבלי שיכבה אפלו פעם אחת,
 כפי שהיתה אש התמיד אשר על המזבח ככת' "אש תמיד
 תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא ו, ו) ולזה צריך שיהיה
 מזל גדול, גדול מאוד. והיו אלה אבותינו ואמותינו: שרץ
 נפש חיה ועוף מעופף ותנין גדול וחיה רומשת ובהמה
 ורמש וחית-ארץ שזה כפי שכת' בתורתם, אבל אצלם
 נבדלו מעמנו, שכת' "ורדו בדגת הים, ובעוף השמים,
 ובכל-חיה, הרמשת על-הארץ" (בראשית א, כח). ובה"א

היו על חלק מהענפים האלה, ועל כן תבנית נפש חיה
עודנה בב"א, וכל היצר הבליעה וההתחמקות והרעב
והפחד, וגם הבינה והחכמה והשכל, חלקם מן השרץ
ומן הרמש ומן הבהמה, שהיו אמהות ואבות לנו, ויש
מהם אחינו ואחיותינו עעה"ה. וגם אחרי שכבר היו
ב"א, זהירים הורישו זהירותם, פזיזים פזיזותם, זועמים
זעמם, עדינים עדינותם וכיוצא באלה. ר"ל בכל אלה,
שנפש אדם אין היא רק מן האחרונים, כי מכל עץ החיים
אשר קדמו לו, מן הראשונים ועד האחרונים, מימי רמה
ותולעה ועעה"ה, והיא שתקבע הלכותיו, ע"פ רצונו וע"פ
שאין ברצונו. ונוסף לקדמוניות שהיא של החי ישנה גם
לכל ישות וישות שאיננה מן החיים הבולעים והנבלעים
והמולידים עצמם מעצמם, כי אם גם הדוממים שאינם
דוברים אע"א והם עשויים חמרים מחמרים שונים.
וכל חו"ח שהם עשויים הימנו, הוא בחינת איזה שהוא
גלגול או גלגול של גלגול של חמרים אחרים שהיו בקיום
מקדמת דנא ומראשית כל הדברים שמהתפנות החא"ס,
וזה הענין מתרחב עד לתו"ב ית'. מכאן יוצא שכל הדברים
שבעולמות, החיים ושאין חיים, יש להם קשר אל כל
הזמנים שהיו מראשית הדברים כלם, ואין יוצא מן הכלל
בדבר הזה, שאין דבר שהוא בחינת יש מאין.

עֲרֹךְ

על כֵּן בְּגִלְל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִסֵּק שְׂאֵף שֶׁהַדְּבָרִים שׁוֹנִים מְאֹד זמ"ז, גַּם בּו"ז אֵין הֵם שׁוֹנִים מְאֹד זמ"ז, עַל יסוד הַסְתִּירָה שְׁכָבֶר לַמִּדְנֹ, שְׁבַבְחִינֵת מְצִיאוֹת הָעוֹלָמוֹת כָּל הַדְּבָרִים שׁוֹיִם זל"ז, מִן הִיתּוֹשׁ וְעַד הָאֵילָן, מִן הָאָבֶן וְעַד הַגָּל, מִמָּה שְׁמַחְשִׁיבִין שְׁפַל לָמָּה שְׁמַחְשִׁיבִין נִשְׁגָּב, שְׁכָל הַדְּבָרִים נוֹצְרוּ זֶה מִזֶּה וְנוֹסְדוּ זֶה עַל זֶה וּמִצּוּיִם כָּל הַזְּמַן בְּהִתְהוּוֹת וּבְהִתְגַּלְגְּלוֹת וְהֵם חֵלֶק בְּלִתִּי נִפְרָד מִן הַבְּעֻבּוֹעַ ית'. וְהָאָדָם אֵף הוּא חֵלֶק בְּלִתִּי נִפְרָד מִכָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְתַמִּיד צָרִיךְ שְׁיַחֲשִׁבּוּ אֵיךְ הָיוּ נִרְאִים הַדְּבָרִים לוֹיֵא הִיְתָה הַשְּׁגָתָם בְּעוֹלָם, אוֹ לֵהב' בְּעוֹלָם שְׁלֵא הָיוּ בּו ב"א כו"כ. שְׁבַעֲוֹלָם מִן הַסּוּג הַזֶּה שְׁכָל הַדְּבָרִים מוֹבְנִים בּו מִן הַהֲשָׁגָה כְּמוֹ שֶׁעוֹד נִדְבֵר בְּזֶה, חֲסִרִים הַסְלָמוֹת וְקוֹמוֹת הַדְּבָרִים וְאֵין דָּבָר שֶׁהוּא בְּקוֹמָה גְבוּהָה אוֹ בְּקוֹמָה נְמוּכָה זמ"ז. ר"ל שֶׁהַכָּל פְּשוּט קִיָּם וְשְׁכָל מָה שֶׁהוּא בְּבַחֲינֵת חֲשׁוֹב שֶׁל הַהֲשָׁגָה, כ"ל תּוֹעֵלֶת אוֹ תַּחֲכוּם אוֹ יִפִּי אוֹ מוֹסֵר וְכִיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֵין אוֹתוֹ מְבַחֲינֵת הָאֱמֶת הַמְּחֻלָּט, וְזֶה הַדְּבָר טוֹב לְהַזְכִּיר בּו מַפְל"פ, בְּעֶקֶר בְּשַׁעָה שְׁחָשִׁים בְּצָרָה אוֹ בְּדַחַק אוֹ בְּאִיזוֹ שֶׁהִיא שְׁפוּטִיּוֹת. שֶׁהַבְּרִיּוֹת עוֹשׂוֹת סְלָמוֹת הָעֶרֶךְ וְהַטְּלַת הַמְּשַׁמְעוֹת ע"מ לַחֲיוֹת בְּתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת, אֲבָל שֶׁהַכָּל הוּא חֵלֶק מִן הַבְּעֻבּוֹעַ וְכְמוֹ שֶׁהוּא רַבּוֹי הוּא גַּם בּו"ז אֶחָד. עַל כֵּךְ נֶאֱמַר שֶׁאֵע"פ שְׁמַחְשִׁיבִין עֲצָמָם בְּנֵי הָאָדָם בַּחֲיִנֵּת נִזְר הַבְּרִיאָה כִּכְת'

אָצֶלֶם "וּרְדּוּ בְּדִגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיָּה הָרֹמֶשֶׁת
עַל-הָאָרֶץ" (בראשית א, כח), אִין הֶם בְּחִינַת בְּרִיָּה הַבָּאָה
מִן הַחוּץ ע"מ לְרַדּוֹת בְּעוֹלָם וּלְהַגְדִּיל הַנִּכּוֹר הַיָּמִנִי, אֶלָּא
שְׁנֵת־הוּי מִתּוֹךְ הָעוֹלָם וְהֶם חֵלֶק בְּלִתִּי נִפְרָד, וְאִף אִם יֵשׁ
מִשְׁמַעוֹת לְדַבָּרִים בְּמַדָּה כְּזֹאת אוֹ אַחֲרֵת מֵצַד הַמַּחֲלֹט,
אִין הַדָּבָר יָדוּעַ לָהֶם וְלָנוּ, וְע"כ מִשְׁמַעוֹת הַדַּבָּרִים הִיא
בְּחִינַת שְׁמֵלָה הַמְּלַבֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם מִן הַהֲשָׁגָה, כַּכְת' "לֹא יְהִי
טָמֵא וְלֹא קְדוֹשׁ עַל הָאֲדָמָה הַזֹּאת, כִּי בִשְׁפָתֶיךָ וּבִסְמָלֶיךָ
בְּטַבּוֹרֶיךָ וּבִנְקֻבֶּיךָ, שָׁמָּה הָאֱמֶת וְלֹא תִהְיֶה בָאֵף מְקוֹם אַחֵר"
(רועכם עז, ב). וְזֶה הָעֲנִיָּן גַּם יָדוּעַ לָנוּ מִסּוּד הַכְּתוּב אֶצְלֶם
"לְהַמְטִיר עַל אָרֶץ לֹא אִישׁ, מִדָּבָר לֹא אָדָם בּוֹ" (איוב לח,
כו), שֶׁהִיוּ דַּבָּרֵי הָעוֹלָם נַעֲשִׂים לִלֵּא תִלּוֹת בָּאָדָם וְלֹא
בַּעֲבוּרֹו כָּלֵל וּכְלָל, וְכָל מִשְׁמַעוֹת הִיא בְּמִסְגֶּרֶת הַשְּׂזִיָּרָה
וְהַהֲשָׁפָעָה כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָר עוֹד מַעַט, יַחַד עִם עֲנִיָּנִים רַבִּים
מֵאלָה – שֶׁמִּכָּאן בָּאִים הַדַּבָּרִים אֶל עֲנִיָּנֵי הַהִבְדָּלָה וְהַשְׁפָּה
וְהַסְטִיָּה וְהַקְדָּשָׁה וְעו"ע כיו"ב.

רָקֵב

מִשְׁבָּאֲרָנוּ חֹק הַבְּלִיעָה וְיִסוּד קַדְמוֹנוֹנוֹת וּתְמוֹנַת הַזְּמַן
בְּתוֹרַתָּנוּ יֵשׁ לְהַעֲדִיד גַּם עַל הָרָקֵב, שְׂזָה מִן הַתְּנוּעָה אֲשֶׁר
פּוֹעֶלֶת בְּעוֹלָם שֶׁהִיא כְּמוֹ הַתְּגִלּוֹת שֶׁל הַזְּמַן בַּגְּשָׁמוֹת,
שְׂאִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אֶלָּא כְּשֶׁהוֹרֵס כָּל הַדַּבָּרִים. וְאִין זֶה

בבחינת שלילה, אלא שכל הדברים כה"ז בהשתנות והיו
קורסין מאחד אל אחר בכל רגע ורגע, כי הכל בחמר ודבר
אינו קבוע ככת' "לא יהי דבר מלבד הבשר הנרקב על
פני האדמה" (רועכם סה, ד). כל' שלמעשה כל הדברים
הם לא בחינת הויה אלא בחינת התהוות, ומרגע שאיזה
ישות נתפש כדבר בהשגה, כבר מתחיל להשתנות ולהפך
לדבר אחר, ואין רגע אחד שדבר כלשהו נשאר קבוע, בין
שהוא דומם ובין שחי. כך משיגין בתורתנו הרקב, משל
והיה חלק מנשימת העולם. כמו שהיו הבריות שואפות
ונושפות, ככה צומח ומרקב, ובבחינת המחלט אין זה
משנה לכאן או לכאן, כי כמו הצמיחה גם הרקב הוא
מן הנשימה וע"כ הכרחי בחיים שאי אפשר בלעדיו, ויש
לכבד כוחו המחיה, "כי על שיגרו יקום דבר" (רועכם סה,
ב). באשר מתנתק דבר מצנור החיים שלו, כמו שהיה
נעקר העץ מן האדמה או מן הגשם, או כמו שפריו נתק
ממנו, או שהחיה מתנתקת ממקור מזונה, או כמו שאיבר
מאיברי החיה מתנתק הימנה, בין אם זה בתוך המשך
ובין בפתאומיות כמו תאונה או קטיעה או רצח או כל
דבר אחר רחמנא לצלן, מתחיל תהליך הרקב וההשתנות,
תחלה מן החידקים והבריות הקטנות, ואחר מן הפטריות
והעבשים וכיו"ב, ואחר יהפך גם למקור חיים עבור בריות
אחרות, תחת חק הבליעה וההבלעות כמו שלמדנו,
ככת' "והיתה נבלתם למאכל, לעוף השמים ולבהמות

הָאָרֶץ" (ירמיהו טז, ד). וְכָכָה מְשִׁתְּנִים הַדְּבָרִים כָּל הַזְּמַן, וּבַהֲשָׁגָה תִּהְלִיךְ הִזָּה הוּא בְּחִינַת רִקְבוֹן, וְעַ"כ יסוד חֲשׁוֹב בְּתוֹרַתָּנוּ. כְּמוֹ לְדוֹג' אָדָם שְׁחִי וְכָל הַזְּמַן גְּדֻלוֹת שְׁעֵרוֹתָיו וּמִתְאַרְכוֹת, וְאִז כְּאֲשֶׁר קוֹרָה מָה שֶׁקוֹרְאִין הַבְּרִיּוֹת בְּשֵׁם "מָוֶת", מִפְּסִיקוֹת לְגִדֹל וּמִתְחִיל צוּרַת הַבְּשָׂר לְהִשְׁתַּנּוֹת וּלְהִרְקֵב וְנִהְיָה מְזוֹן לְתוֹלָעִים וְלַחֲרָקִים וְלִשְׂרָצִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, קִטְנִים כְּגִדּוּלִים, וְאֵלֶּה יִהְיוּ לְהִיּוֹת אֲכָל לְבָרִיּוֹת אַחֲרוֹת וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, כִּי שׁוֹם דָּבָר לֹא בָּא מִתּוֹךְ הָרִיק כְּכַת' "לֹא יְהִי דָּבָר אֲשֶׁר יָבוֹא מִן הָרִיק, כִּי הִחְדָּשׁ עַל מְקוֹם הַקֶּדֶם יוֹפִיעַ" (רועכם סו, ז). עַ"כ כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ יסוד זֶה חֲשׁוֹב בְּתוֹרַתָּנוּ תַּת', שֶׁהוּא בַּעַל חֲשִׁיבוֹת עֲלִיוֹנָה בִּבְעָבוֹעַ. אֲבָל לֹא רַק בְּחַיִּים וּבִמְוֹת הַמְּחַלְטִים זֶה הַדָּבָר, אֲלֵא גַם שְׁכָל הָעֵת יֵשׁ הַהִתְהוּוֹת, וְהַמְוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים גַּם בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים הַחַיִּים עֲצָמָם, כְּמוֹ לְמַשָּׁל שְׁמֵתִים הַתָּאִים בְּגוֹף כֹּה"ע וּמִתְחַלְפִּים בִּינֵיהֶם, וְזֶה תִּנְאִי לְחַיִּים וְעַ"כ יסוד רִקְבָה הוּא יסוד הַשְׁתַּנּוּת קְבוֹעַ שְׁמָצוּי בְּכָל, וְאֶצְלָנוּ זֶה מוֹפֵת וְצָרִיךְ שֶׁיִּלְמְדוּ מִמֶּנּוּ אֵיךְ לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם כְּכַת' "וְהָיְתָ אִתָּה עֲצָמָךְ הַזְּמַן אֲשֶׁר הוֹרֵס אֶת הַדְּבָרִים, אִתָּה תִּפְרָק וְאִתָּה תִּרְכִּיב, אִתָּה תִּרְעַגֵּן וְאִתָּה תִּרְקִיב, לֹא נִעְשׂוּ הַדְּבָרִים מִעֲצָמָם כִּי בְּכָל הָיִיתָ" (רועכם סו, י).

שְׁזִירָה

כָּל דָּבָר וְכָל יִשׁוּת שְׁקִים בְּעוֹלָם שְׁרוּיִים בְּזָקוֹת וְאִין
דָּבָר כְּזֶה שֶׁהֵם לְעֶצְמָם כו"כ, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָקוֹת הוּא
מְמַשִּׁיף עַד סוֹף הַדְּבָרִים כָּלָם, מִצָּפוֹן וְעַד דָּרוֹם, מִמְּזָרַח
וְעַד מַעֲרָב, וְגַם מִן הָעֶבֶר וְעַד הָעֵתִיד וְחו"ח. לְמַשָּׁל אִם נִקַּח
דוֹג' מִחַיֵּי הַגְּשָׁמוֹת שֶׁל פְּלוֹנֵי הַשּׁוֹתָה כּוֹס מַיִם, רְאֵשִׁית יֵשׁ
הַכּוֹס שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה זְכוּכִית, וְהַזְכוּכִית עֲשׂוּיָה חוֹל אֲשֶׁר
נִבְעָר בְּתַנּוּר, וְלִפְנֵי זֶה הָיָה הַחוֹל מִן הַסֵּלַע אֲשֶׁר הָכּוּ בּוֹ
הַרוּחַ וְהַמַּיִם וְכִיּוֹצָא בְּאַלָּה. וְגַם הַתַּנּוּר שֶׁלֹּהֵט הַחוֹל עֲשׂוּי
מִן הַחֲלָקִים וּמִן הַחֲמָרִים שֶׁהָיוּ שָׁם ק"ל, כִּמּוֹ הַבְּרָזִלִּים
וְהַבְּרָגִים וְהָאֶבֶן וְכו"ב. וְהוּא פּוֹעֵל מְכוּחַ הַחֲשָׁמַל שֶׁבָּא מִן
הַחוּטִים שֶׁמְבִיאִים אוֹתוֹ מִן הַבְּעִירָה שֶׁל הַפְּחָמִים, שֶׁבָּאִים
מִגְשָׁמוֹת בְּרִיּוֹת קִדְמוֹנוֹת שֶׁמֵּתוּ וְנִבְלְעוּ בְּבֶטֶן הָאֲדָמָה,
וְכִיּוֹצָא בְּזֶה עו"ע. וְגַם הַמַּיִם הַמְּזוּגִים בְּפָנִים הַכּוֹס, שֶׁהָרִי
הִגִּיעוּ מִן הַמַּעֲרָכַת שֶׁל הַהֲשָׁקִיָּה, וְלָשֵׁם מִמֵּי הַגֶּשֶׁם שֶׁמִן
הָעֲנָנִים, שֶׁנוֹצְרוּ מֵעַל הַיָּם שֶׁהִתְמַלֵּא מִן הַנְּחָלִים כִּכְת'
"כָּל-הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל-הַיָּם" וְגו' (קֵהֶלֶת א, ז). וּמַיִם
אֵלֶּה שֶׁשּׁוֹתָה מִפְּנֵי שֶׁהָיָה זָקוּק לָהֶם עַל מַנְתַּלְחִיּוֹת, וְהוּא
מִמִּילָא קִדְמוֹנִי כִּמּוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, יִהְיֶה בְּשָׂר מִבְּשָׂרוֹ וְחֵלֶק
מֵהֶם יֵצְאוּ הַחוּצָה מִמֶּנּוּ בְּדַרְכִּים כְּאֵלֶּה וְאַחֲרוֹת, וְיִמְשִׁיכוּ
לְהִיּוֹת מַיִם בְּמָקוֹם אַחֵר מִמֶּנּוּ, וְיִבְלְעוּ בְּאֲדָמָה אוֹ יִתְאַדּוּ
לְרָקִיעַ וּבְכָל מְקָרָה יִהְיֶה לְהִיּוֹת מַיִם אַחֲרֵים בְּכָל רָגַע
וְרָגַע, וְיִלְכוּ לְהַחֲיֹת דְּבָרִים אַחֲרֵים. ר"ל שֶׁכָּל דָּבָר מִגִּיעַ

מְדַבְּרִים וְהוֹלִיךְ אֶל דְּבָרִים וְאֵין דָּבָר שֶׁהוּא אֶחָד וְיָחִיד
וְאֵין לוֹ זְקוּת וְיֵשׁ לוֹ הִתְחַלָּה יֵשׁ מֵאֵין, כִּי כָּל דָּבָר הוּא
גו"ג, כֹּל גַּם לְעֶצְמוֹ וְגַם לְאַחֲרִים, גַּם הוּוֹה וְגַם הִתְהוּוּת.
וְכָל הַיִּשּׁוּיוֹת כָּל הַזְּמַן בּוֹלְעִים וְנִבְלָעִים כְּמוֹ שֶׁכָּבַר
הַסִּבְרָנוֹ, וְע"כ כָּל הַדְּבָרִים שְׂזוּרִים זב"ז, וּמִמִּילָא כָּלָם מִן
וּבִתּוֹךְ הַבְּעִבוּעַ וְכָל הַהִבְחָנוֹת וְהַהִבְדָּלוֹת הֵן מִן הַהֲשָׁגָה
כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה. דּוֹמָה הַדְּבָר, עַל דֶּרֶךְ הַמַּשָּׁל, שֶׁהִיא כָּל הַיֵּשׁ
בְּעוֹלָם בְּחִינַת עֶכְבִּישׁ עַל קוּרְיוֹ וְכָל הַקּוּרִים נִמְשָׁכִים
מִזָּה וּמִזָּה, וְעוֹשִׂים רִשְׁתוֹת הִרְבָּה, וְכָל עֶכְבִּישׁ וְעֶכְבִּישׁ
עוֹמֵד עַל רִשֶּׁת כְּזֹאת וְהָיוּ מַחְבְּרוֹת כָּלָן זל"ז וּמִשְׁפִּיעוֹת
זע"ז, שְׂאֵם בָּא הָרֶטֶט בְּקוּר אֶחָד מִיָּד מִשְׁפִּיעַ מִסְבִּיבוֹ
לְכָאן וּלְשָׁם. אֲבָל זֶה, מַשָּׁל וְהָיוּ נִמְשָׁכִין לֹא רַק אֶל אַרְבַּע
רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם אֲלָא גַּם מִן הָעֶכְשׂוֹ אֶל הָאֱתֵמוֹל וְאֶל
הַמַּחֵר, וְזֶה אֶחָד מִסּוּדוֹת הַדְּבָרִים. וְעוֹד סוּד כְּמוֹ שֶׁעוֹד
מַעֲט נִרְאָה, הוּא בְּחִינַת תְּלוּת הַדְּבָרִים, שֶׁגַּם זֶה בְּגֶדֶר
שְׂזִירָה, מִפְּנֵי שֶׁקְּלֻפּוֹת הַדְּבָרִים תְּלוּיִים זב"ז וּבִהֲשָׁגָה כְּפִי
שֶׁנִּבְאָר, כִּי הָעֲנִינִים כָּל הַזְּמַן בְּתִנוּעָה גַּם בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים
וְגַם בֵּין הַדְּבָרִים אֶל פְּתִיחֵי הַהֲשָׁגָה, אַע"פ שֶׁתְּהוּם עוֹמֵד
בֵּינֵיהֶם וְכָל הַצּוּרוֹת הֵן מִן הַהֲשָׁגָה.

השָׁגָה

כְּשֶׁנִּתְּהוּ הַבְּרֹאִים הַקְּדָמוֹנִים, בָּאָה עִמָּם מָה שְׁנִקְרָא
הַשָּׁגָה, וְאִין זֶה יָדוּעַ עֲדִין אִם יֵשׁ הַשָּׁגָה בְּדוֹמָמִים, אוֹ
אוֹלֵי חֶלֶק מִמֶּנָּה. וְכִשְׁהִיְתָה הַהַשָּׁגָה בִּימֵי קֶדֶם הִיְתָה
אוֹלֵי בְּפִשְׁטוּת, שֶׁהָיָה הַבְּרִיָּה חָשׁ בְּסִבִּיבָתוֹ בְּאִיזָה
שֶׁהִם אוֹפְנִים, כְּגוֹן שָׂאֵם חֵם אוֹ קָר, אִם בְּטוּחַ אוֹ מְסָכָן
וְכִיּוֹצֵא בְּאַלָּה. וְזֶה נִחְשָׁב אֲצֵלָנוּ כְּבָר הַשָּׁגָה, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה
מְשִׁיג זולָתוֹ וְהָיָה מְגִיב אֵלָיָה, גּוֹרֵם וְלֹא רַק נִגְרֵם. וְהַחִי-
קְדָמוֹן שֶׁעָמַד בָּאָה הַשָּׁגָה הָיָה הָרֵאשׁוֹן לְהַשִּׁיג הַבְּעִבּוּעַ
בְּמַדָּה מְסִימָת, אֵף שֶׁלֹּא יָדַע, וְזֶה בְּעֶצֶם הַדָּבָר שֶׁאִמְרָנוּ,
שֶׁהַבְּעִבּוּעַ מְשִׁיג עֲצָמוֹ בְּאִמְצָעוֹת צוּרַת הַחֶה"ק, מִפְּנֵי
שֶׁגַּם הוּא נִחְלָה בְּבַעֲבוּעַ ית'. לְכַתְּחִלָּה הִיְתָה הַהַשָּׁגָה
בְּגוֹף הַחִי, וְהָיָה בָּאָה מִן הַגִּשְׁמוֹת בְּפִשְׁטוּת וְאִח"כ גִּדְּלָה
וְגִדְּלָה. וּבְכָל דו"ד הִיְתָה נַעֲשִׂית מְרַכֶּכֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּצוּרַת
הַתְּבַדְּלוּתָהּ מִן הַבְּעִבּוּעַ, אֵף שֶׁלֹּא תִּתְּבַדֵּל מִמֶּנּוּ בְּכָלֵל כִּי
הַכֹּל זֶה מִן הַבְּעִבּוּעַ (וְזֶה הַגּו"ג), וְזֶה הָיָה כְּמוֹ הַתְּפַצְּלוֹת
בְּתוֹךְ הַמַּעְגָּל, אוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּבָר אִמְרָנוּ וְנִקְרָא בְּמָקוֹם אֲחֵר
בְּחִינַת "מִים-בְּתוֹךְ-מִים". וְגַם כְּאֲשֶׁר נִתְּבַדְּלוּ הַבְּרִיּוֹת מִן
הַסִּבִּיבָה וְהַשִּׁיגוֹ דָּבָר מִמֶּנָּה, לֹא הִיְתָה גִּשְׁמוּתָם מְשִׁגָּת
אֶת הַכֹּל מָה שֶׁהָיָה, שְׂאֲזֵי נִפְתָּחָה תְּהוֹם בִּינִיָּהֶם, מִפְּנֵי
שֶׁהַהַשָּׁגָה הִיא בְּגוֹף וּמִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹף הוּא יְחוּדִי וְלִפְיָכָּךְ
מְגֻבָּל. וְכָל יָצוֹר וְיָצוֹר מְשִׁיג אַחֶרֶת מִן הָעוֹלָם וְהָיָה כְּאִמְתָּ
עֲבוּרוֹ, כְּכַת' "בְּשִׁפְתָּךְ וּבִסְמָלֶיךָ בְּטִבּוֹרְךָ וּבִנְקִבְיָךְ, שָׁמָּה

הָאֵמֶת וְלֹא תִהְיֶה בְּאֵף מְקוֹם אַחֵר" (רועכם עז, ב). או
כמו"ש על תורתם, שְׁמִסְפָּר פְּנִיָּה שְׁשִׁים רְבּוּא, כְּמִסְפָּר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּמַעְמַד מִתֵּן תּוֹרָה, כֹּל' שְׁמִסְפָּר פְּרוּשֵׁיהָ כְּמִסְפָּר
מִפְרָשֶׁיהָ. וְעוֹד יֵצֵן שְׁגָם אִם יִשְׁיג דְּבָרִים אַחֲרִים, אֵין
אֶחָד נֶעְלָה מֵעַל הָאֲחֵר אוֹ מִשְׁפָּל הַיִּמְנוֹ. וְאֵף שֶׁהִבְעִיב
אֶפְשָׁר שֶׁהוּא אֶחָד (וְלֹא בְּדִיוֹק שֶׁכֵּךְ הוּא, כִּי אֶחָד וְרַבִּים
הֵם מוֹבְנִים שֶׁבַּהֲשָׁגָה, וְהִבְעִיב הוּא גַם אֶחָד וְגַם רַבִּים וְגַם
אֵף אֶחָד) אֵין אֵף הַשָּׁגָה מִשְׁגָּת אוֹתוֹ, אֶלָּא שֶׁתִּמִּיד תִּשְׁאַף
לְהַשְׁיגוֹ וְיֵשׁ לְהַתְמִיד בָּהּ, אַע"פ שֶׁכֵּת' "כִּי בָרַב חֲכָמָה
רַב כָּעֵס, וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מִכְאוֹב" (קהלת א, יח). אֵיךְ
פּוֹעֵל יִסּוֹד הַשָּׁגָה בְּגוּף? רֵאשִׁית בְּכִסּוּת וְאַחֵר בְּפִתְחִים,
שֶׁם בָּאִים הַסִּימָנִים מִן הַחוּץ פְּנִימָה וְכֵךְ מִטְשֵׁטְשִׁין הַגּוּף
וּמַעְרָבִין אוֹתוֹ עִם הָעוֹלָם. וְאַחֵר שֶׁנִּקְלַט הָעוֹלָם בְּעוֹר
וּבְפִתְחִים יַעֲבֹר בְּמוֹחַ ע"מ שֶׁיִּתְפָּשׁ בְּשִׁכְלִי. וְכֹל בְּרִיָּה יֵשׁ
לָהּ פִּתְחִיָּה וְחוּשֵׁיהָ וְחִדּוּדֶיהָ, וַאֲע"פ שֶׁיֵּשׁ בְּרִיּוֹת שֶׁהֵן
דּוֹמוֹת בְּבִשָּׁר וּבְשִׁכְלִי, יֵשׁ אֶת הַמּוֹרָשָׁה וְהַתְקַרִּיּוֹת וְהַנִּסְיוֹן
וְהַיָּדִיעָה וְהַחֲנוּךְ וְהַשְׁכָּלָה וְהַסְמָלִים וְהַהֲתַרְגְּשׁוֹת וְהַבִּינָה
וְהַכְּסִילוֹת וְקֶצֶר הָרוּחַ וְכִיּוּצָא בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה. וּמִכָּאֵן
שֶׁהַשָּׁגָה, אַחֲרֵת הִיא בְּכֹל בּו"ב, וְאֵף בְּאוֹתָהּ בְּרִיָּה עֲצָמָה
תִּשְׁתַּנָּה בְּכֹל רִגַע, כִּכֵּת' "לֹא יְהִי דְבָר קְבֹועַ עַל הָאָדָמָה
הַזֹּאת, כִּי שִׁנְתָה הַמִּחְשָׁבָה אֶת צוּרָתָה מֵאָדָם לָאָדָם, מִזָּאָב
לְזָאָב, מִכֶּבֶשׁ לְכֶבֶשׁ, וְלֹא הִיָּתָה הָאָדָמָה אַחַת בְּעִבּוּרָכֶם,
לֹא יִדְעֶתֶם אוֹתָהּ וְלֹא חִדְלֶתֶם מִתּוֹר אַחֲרֶיהָ" (רועכם עג,

ה). גֵּרוּשׁ אָדָם וְחוּה מִגֵּן עֵדֶן מִשָּׁל לְתוֹפֶעֶת הַשָּׂגָה, כַּכְתּוּב
בְּדִבְרֵי נָחֹשׁ הַקְּדָמוֹנִי "כִּי יֵדַע אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם
מִמֶּנּוּ וְנִפְקָחוּ עֵינֵיכֶם, וְהִיִּיתֶם בְּאֱלֹהִים יִדְעִי טוֹב וְרָע"
(בראשית ג, ה). שְׁלֹפְנִי כֵן הָיוּ מְהֻלְכִים בְּגֵן עֵרֹמִים וְלֹא
יִתְבַּשְׁשׁוּ, כְּשֶׁאֵר הַחַיּוֹת אֲשֶׁר בְּגֵן. וְהֵגֵן מִשָּׁל לְבַעֲבוֹעַ יֵת'
שָׂאִין בּוֹ נִבְדָּלִים וְהַשְׂגוֹת, רַק הַתְּעַנּוּת כָּפִי שֶׁבָּרָחָם,
שֶׁמִּמְלֵאִים כָּל צָרָכֵי הָעֶבֶר בְּלִי שְׁעָלָיו לְבַקֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר
דִּרְשָׁנוּ. וּמִיּוֹם אֲכָלָם מִן הַפָּרִי שֶׁאִסֹּר עָלֵיהֶם, זֶה בְּחִינַת
יְצִיאָתָם מִן הַבַּעֲבוֹעַ וִידִיעַת הָעוֹלָם וְנִבְדָּלָיו. וּבַעֲצָם
יִדְעָה זֹאת תִּמָּה הַתְּעַנּוּת שֶׁבַּפְּשׁוּטוֹת כַּכְתּוּב "בְּזַעַת
אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵד אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ,
כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב" (בראשית ג, יט) וְכִיּוֹצֵא
בָּזֶה. לְמַעֲשֵׂה עֶקֶר שֶׁכָּל מָה שֶׁכָּתוּב בְּסִפְרָא זֶה מִתְחַלָּתוֹ
וְעַד סוּפּוֹ, הוּא כְּתוּב בְּהַשְׂגָּה וְנִכְתָּב מִבְּעַד לַהֲשָׂגָה,
שֶׁכָּפִי שְׁאֵמֶרְנוּ אֵין דָּבָר שֶׁנִּמְצָא מִחוּץ לַהֲשָׂגָה אֲשֶׁר נִתֵּן
לְדַבֵּר עָלָיו. בְּכָל דָּבָר שֶׁנִּתֵּן עָלָיו הַדְּבֹר יֵשׁ שְׁאֵרִית מִחוּץ
לַהֲשָׂגָה שֶׁהִיא זָרָה וְאֵין לְדַבֵּר עָלֶיהָ אוֹ לְבֹא בִּידִיעָתָה,
וְלֵעֵ"ק זֶה הַשְׁאֵרִית גְּדוֹלָה מִמָּה שֶׁכָּלֵל מִשָּׂג. ע"כ גַּם כָּאֲשֶׁר
דוֹרְשִׁין בָּמָה שֶׁנִּדְּמָה בְּחִינַת אֶמֶת, צָרִיךְ שִׁיזְכְּרוּ כִּי זֶה
רַק דֶּרֶךְ וּבְאִמְצָעוֹת הַהֲשָׂגָה, וְלֹא נִתְּנָה לָנוּ הַדְּעַת מָה יֵשׁ
מִעֵבֶר לָהּ, שֶׁשָּׁם כְּמוֹ שְׁאֵמֶרְנוּ מִצִּיּוֹה תְּהוּם תֵּת'.

חוק ההתבדלות

בב"ב עם שאיפת הבריות להבלע בזולתם כמו שבארנו, יש גם רצון ההתבדלות, שהוא בחינת שמירה מפני ההטמעות ודרישת הגבול, שאצל האדם זה עקר שמירה על בחינת עצמי, שיהא נבדל מן הדברים ומן הצמחים ומן החיות וכיוצא באלה, שידוע שאם יבלע לגמרי והיה מתאחד עם כל הדברים לקצה הענין אזי היה בחינת מת, וע"כ יש לשמר הגבולות והנבדלים כדי להותירו בחיים אע"פ רצון ההטמעות והטשטוש. ומצד השני, אם היה רק נבדל מן הכל ומן הזולת היה בחינת בלתי אפשרי, שאין דבר כזה שאינו נבלע ואינו מזדוג ואינו בשזירה ותלות עם העולם, שעל כך כבר דרשנו ויבאר גם בהמשך. זה למעשה מן הדברים הטבעיים שקורים אצל בעה"ח, שולד יוצא מן הרחם ועל אף שהיה קדם אחד עם אמו בלתי נבדל ובלתי נפרד, יוצא ונפלט הימנה ומתחילין החיים משלו, כמו שהיה מגרש אדם מגן עדן ועליו להשיג מזונו "בזעת אפיק" וגו' (בראשית ג, יט), שזה בתמצית התבדלות מן האדמה שהיא בחינת רחם שנפרדה הבריה ממנה ומתחילה חייה כנבדל. וזה אשר קורה אצל כל החיים שיש בהם ההשגה, שהיא כמו"ש משל לעין המבחינה בין דבר לדבר, בין דבר לעצמו ובין עצמו לדבר, שהרי באין השגה אין נבדלות והכל זה בתוך הבעבוע. ר"ל שע"מ שישגי המציאות חייב

גם להבדל ממנה וגם להטמע בה (וזה הגו"ג), שאי אפשר שישגיגה ללא השערים וההזדהמות. ע"כ נאמר אצלנו שצריכין בה"א להבדל וגם להבלע, שהרי אי אפשר שיהיו רק מן החוץ, שאז אין לו גוף והוא משול לרוח ואינו בין החיים, ואי אפשר שיהיה רק מן הפנים, שאז הוא רק גוף ומשול לאבן ואינו בין החיים, וע"כ קוראים לזאת התפלשות אצלנו, שהיא יסוד הגו"ג והבו"ז, וכל זה מובא בסוד הכת' "לא תבחין את עצמך מן האחר, כי יחיד היית בעולם הזה, אתה האדון ואתה העבד, את המלכה ואת השפחה" וגו' (רועכם נד, י). וזה נכון גם לגבי ההבדלה שעושים המדברים, שעושים דבר באמצעות הדבור, ומקימים באמצעות השם, ככת' "ויבא אל-האדם לקראת מה-יקרא-לו; וכל אשר יקרא-לו האדם, נפש חיה הוא שמו" (בראשית ב, יט). בזה נאמר שהדברים מתקיימים על דרך השפה, והם בחינת נבדלים ומזהים על דרך השלילה ודרך השניות שדברנו בה קדם, וזה כמו שהיו מבלעות בבעבוע, כי על דרך הגשמות אין הבדל והכל זה מן ההשגה והתו"ב, וכל הנתפש הוא על דרך התלות, כמו שתכף נראה.

תלות

כַּאֲשֶׁר נִכְנָסְתָּ זוהָמָא כְּלִשְׁהִי בְּגוֹף הַמְּשִׁיג, כֹּל' שְׂבָא
דְּבֵר מִן הַמְּצִיאוֹת הַחִיצוֹן בְּעוֹר אוֹ בַּפֶּתַחִים, יְהֵא מְרָאָה
אוֹ רִיחַ אוֹ צִלִּיל אוֹ טַעַם אוֹ מַגֵּעַ אוֹ אֶפְלוֹ כו"כ מֵאֵלָה, אַזִּי
אֵין הַמְּשִׁיג חוּוָה עֵצֶם הַדְּבָר אֶלָּא הַשְּׁפָעְתּוֹ כְּפִי שְׁתַּרְגְּמָה
גְּשָׁמִיּוֹתוֹ לוֹ עֲצָמוֹ. כֹּל' מְשָׂבָא לְמִשְׁל רִיחַ נִיחוּחַ בְּנִחְרִיָּה
שֶׁל אִיזוֹ בְּרִיָּה, כִּכֵּה"נ אֵינָה מְרִיחָה אֶלָּא רִיחַ שְׂבָדָה לָהּ
הַגּוֹף; שֶׁהִתְאַיִם שְׁנַמְצָאִים בְּפָנִים הָאֵף חָשִׁים בְּשִׁנּוּיִים
שְׂבִגְשָׁמוֹת הָאֵוִיר, וּמַעֲבִירִים הַמִּידָע הַזֶּה אֶל הַמוֹחַ,
שְׁמַצִּיג אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַנִּיחוּחַ, וּלְזֶה יִקְרָא יָצוּג (וּמִבְּחִינַת
הָעֵצֶם זֶה יִקְרָא קִלְפָה כְּמוֹ שְׁנִרְאָה אַחֵר כָּד). ר"ל שִׁכְכֵה"נ
מוֹחַ שֶׁל בְּרִיָּה אַחֲרֵת הִיא מִדְּמָה אוֹתָהּ הַגְּשָׁמִיּוֹת בְּיָצוּג
אַחֵר. ע"כ אֵין לָנוּ הִידִיעָה אִם נִתֵּן לְדַעַת עֲצָמוֹתוֹ וּמַהוּתוֹ
הָאִמְתִּית שֶׁל הָרִיחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּעִבּוּעַ. אוֹ שָׂאֵם נִגְעָה
בְּרִיָּה בְּאִיזָה דְּבָר וְחָשָׁה עַל בְּשָׂרָהּ, הָאֵם זֶה הַדְּבָר עֲצָמוֹ
שֶׁחָשָׁה, אוֹ אֵת בְּשָׂרָהּ שְׁלָהּ בַּמָּקוֹם שֶׁבּוֹ נִגַּע הַדְּבָר? וְאִם
הִיָּתָה בַּעֲלַת קִשְׁקָשִׁים, הִרי שְׁתַּחוּשׁ אַחֲרֵת מְשַׁחֲשָׁה
בְּרִיָּה קִרְחַת אוֹ שְׁעִירָה אוֹ בַּעֲלַת נּוּצוֹת. אוֹ אֶפְלוֹ הִיוּ
מִסְפָּר בְּרִיּוֹת מֵאוֹתָהּ הַמְּשַׁפָּחָה וְכָל אַחַת יֵשׁ לָהּ מַעֲט
שׁוּנִי בַּתְּכוּנוֹת הָעוֹר אוֹ הַשִּׁכָּל אוֹ בְּעֵצֶם הַנִּסְיוֹן אוֹ
הַזְכָּרוֹן. לָכֵן מְכָל אֵלָה יֵשׁ הַקָּשִׁי מֵהִי אוֹתָהּ מַהוּת שֶׁל
הַדְּבָר הַמוֹחֵשׁ, שֶׁהִרִי זֶה דִּגְמַת הַתְּהוֹם בֵּין הַמְּשִׁיג לַדְּבָר,
כְּפִי שֶׁכָּבֵר דְּבִרְנּוֹ. וְעוֹד מִסְתַּבֵּד הָעֵנִין, בְּבוֹאֵנוּ לְבִקְשׁ

לענות על הקשי שכתב הזכרנו ק"ל שאם נופל אילן ביער
שאינו בו איש, האם יקים רעש. רבים יחיבו, שהרי ברור
שהרעש היה קים טרם היו ב"א וישנו גם כשאינם בנמצא.
אלא שהמענה אינו פשוט כל"ע, מפני שמה שעושה
הרעש בנפל האילן, הוא שמרטיטה הנפילה את האויר
בגלים, והמה מגיעים עד לאוזן הבריה ופוגעים ברקמת
העור, וזו באמצעות העצבים מעבירה המידע אל המוח,
והוא אשר בורא חיות הנגון. מכך יוצא שהצליל הוא
תופעה של הגוף, ולא של הנפילה או של העץ. שאם אין
אזן שתשמע, אזי גם צליל אין. ואם אין ריח ואין צליל
באמת מחוץ לבשר, אלא במה שבודה לו שכלו מעצמו,
אזי שיש לוֹמר גם על מראה עינים, שהרי מה רואות
בריות בעיניהן, אם לא תמונה מתרגמת מן השכל, של
האור המחוץ מן הדברים? והרי שבמינו ידוע שיצורים
שונים רואים צורות שונות, ותמונות שונות וצבעים
שונים, ומי ידע מה מראה אמת לדבר ומי אשר רואהו,
ככת' "כי לא ידעתי את המציאות מלבד אשר בנקבי"
(רועכם סג, ב). ואם לא היו עינים בנמצא בעולם כלל,
איזה מראה ואיזה צבע היה לעולמות, אם היה כו"כ.
שהרי מה חש ב"א שנולד עור מן הרחם, ואין לו כו"כ
משג הראיה? ובהשאלה, כיצד אפוא נראה אילן הנופל
ביער שבו אין א"א לחזות בנפילתו? שאם התמונה היא
רק השתקפות שנוצרה בתוך גשמות הגוף, אזי אין העין

רק אבר שתכליתו לקלוט המראה באפן סביל, אלא שהיא חלק פעיל מן המנגנון שמייצר אותו. ר"ל שבהעדר עין אין מראה. מסקנה מכל מה שנאמר, שהעולם כפי שנכונות ואפשר להן הבריות להכיר ולדעת, הוא רק זה שתמונתו מתהווית במפגש המציאות עם גשמות הגוף, כל" הוא תמיד התגשמות של יחסים, והיו המשגי והמשג תלויים זה בזה ככת' "והיו נקבי גופכם המה החורים אשר חברו לעולמכם, לא היה עולם לולא היו חורים" (רועכס סב, ב). שכל השאר הוא הרי בגדר בעבוע בלתי מובן ובלתי משג, כמו שכבר אמרנו. גם לאדם אין כל דרך שבה יבין הדברים כפי שהם לעצמם, משום שגם השמוש בכלי המדע המשכללים של ימינו צריך בתרגום לתמונות, צלילים ומסמנים שיהיו נתנים להבחנה. והואיל וכוך הדבר, כל חדירה של זוהמא אל כ"א משערי הבשר, היא בבחינת עקרון הבליעה וטשטוש הגבולות והנבדלות. למשל שחודרין גלי קול אל האזן זו בחינת הזדווגות, שהרי מביאה להוצרותו של צליל, ובכך מולידה העולם מחדש. ועל כך נאמר "ודברים אלו דברים עמקים הם עד למאד, ואין כל דעת ודעת ראויה לסבלן" (משנה תורה, ספר המדע, הלכות יסודי התורה ב, יח).

סדר הקלפות

אחר שַבְאֲרָנוּ הַדָּרָךְ שֶׁמְשִׁיגִין הַבְּרִיּוֹת זולָתָם, וְכֵן תְּלוּת הָעוֹלָמוֹת וְהַהֲשָׁגָה אֵלֶּה בָּאֵלֶּה, נִנְסָה לְהַבְהִיר הַקִּטְשִׁי שֶׁבְּעֵינֵן הַיְצוּגִים שֶׁדְּבָרָנוּ, שֶׁהֲרִי כָּל מָה שֶׁנִּכְנָס זוּהָמָא דָּרָךְ הַפִּתְחִים וּמַגִּיעַ אֶל הַשִּׁכָּל וְעוֹשֶׂה הַהֲשָׁגָה, הוּא בְּבַחֲיִנַת שְׂכָבוֹת עַל גִּבֵּי הַבְּעֻבּוּעַ, כְּתִמוּנַת פְּקַעַת בָּצֵל עֲטוּפָה בָּזוּ וּבָזוּ. וְזֶה מִפְּנֵי הַתְּלוּת, שֶׁהַדְּבָרִים תָּמִיד חִלְקָם בְּיַחֲסִים וּבַהֲתֵהוּוֹת וְאִין הָעֵצָם לְבַדּוֹ לְעוֹלָם כָּלָל. אַז כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ מַעֲשֵׂה רֵאשִׁית הָעֵצָמִים הוּא בְּעֻבּוּעַ, אֲבָל יֵשׁ לְזָכֶר שְׂאִין זֶה רֵאשִׁיתוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ, אֲלֵא כְּנֶגֶד הַהֲשָׁגָה, שֶׁבְּעֻבּוּעַ יֵת' מִצּוֹי בְּכָל הַרְבָּדִים וְאִין לוֹ מִמֶּשׁ רֵאשִׁית אוֹ קֶצֶה, וְעַל כֵּן נִקְרָא לְגִרְעִין הָעֵצָם עֵצָם, אֵף שֶׁשֵּׁם הוּא מִתְחַבֵּר לְכָל הָעֵצָמִים בְּאַחַדוֹת וּבִרְבּוּי וְאִין גְּבוּלוֹת בִּינִיָּהֶם מִפְּנֵי שֶׁהֵיוּ חִלְקָם מִן הַבְּעֻבּוּעַ כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וְאַחֲרֵי שֶׁבְּאֲרָנוּ עֵנִין זֶה, מִחוּץ לְגִרְעִין הָעֵצָם שֶׁבְּעֻבּוּעַ, בָּא דְבָר שֶׁהוּא כְּמוֹ רוּחַ שֶׁל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם כְּמוֹ שְׂכָבָה חִיצוֹנִית שֶׁל הַבְּעֻבּוּעַ, שֶׁהִיא פְּנִימִית וְאַחֲרֹנָה לְפָנָיו מִן הַחוּץ, וְלָזֶה נִקְרָא אֲצִלָּנוּ קִלְפָּה. וְרוּחַ זֶה הוּא בְּחִינַת הַדְּבָרִים שְׂיוּצָאִים מִן הָעֵצָם אוֹ חוּזָרִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ רֵיחַ אוֹ תְּנוּדוֹת בְּאֹוִיר, אוֹ אוֹר אוֹ דְּבָרִים אֲחֵרִים שְׂאוּלִי אִין לָנוּ יְדִיעָה עֲלֵיהֶם. אֲבָל כְּשִׁיבּוֹא רוּחַ זֶה עַל יְדֵי אֶחָד מִשְׁעָרֵי הַחוּשִׁים אֲשֶׁר מִתְּאִים לוֹ, יִקְרָא הַשְׂתַּקְפוֹת, כִּי מִשְׁתַּקֵּף בַּהֲשָׁגָה בְּדָרָךְ כָּלְשָׁהּ, שֶׁל אֶחָד מִחוּשֵׁי הַבְּרִיּוֹת, כ"ל רֵיחַ אוֹ קוֹל

או מראה, או משהו אחר מן הדברים האלה, אצל בני
האדם או אצל בריות אחרות. וכ"א מהם הוא השתקפות
אחת, דהינו שלכל עצם יכול שיהיו א"ס השתקפויות,
אצל האחד ואצל האחרים, ובהשגה הן יכולות להתלכד,
וכך כביכול נברא העצם, מהזדווגות הזהמות כמו שכתב
בארנו. והשתקפויות אלה אשר נכנסו בהשגה, אחרי
שנשזרו זו בזו ונזדווגו, יקראו דמות, כי זה הדמות הנוצר
בשכל מס"כ ההשתקפויות שבאו בדרך ההזדהמות.
ודמות זו על פי הרב, באשר היא מגיעה מן ההשתקפות
אל ההשגה, שם היא נוצקת אל מה שנקרא אצלנו תבנית
(כמו שכתב דברנו), שזה מה שיש כבר מן הדמות שהיה
ק"ל, שנלמד בשכל מן הנסיון או מן הקדמוניות שבארנו
קדם, כמו שנדרש בכת' "תבנית כל-בהמה אשר בארץ;
תבנית כל-צפור כנף אשר תעוף בשמים: תבנית כל-
רמש באדמה; תבנית כל-דגה אשר-במים מתחת לארץ"
(דברים ד, יז-יח). ותבנית זו אף שהיתה שם ק"ל, מתהווה
על ידי העצמים עו"ע, כי זה הכל כה"ז בתנועה. ואחרי
שנכנסה הדמות בתבנית, נוצרים שם מה שאנו קוראים
בבואות, שזה הקלפה של היצוג שבהשגה, אחרי שעשה
הפרשנות מן התבניות, כמו למשל הידיעות והרגשות
והרעיונות והסימנים שבשפה וכיוצא באלה, וזה כל
מה שיוצא ממנו, אחרי שנפגש הדמות בתבנית הנסיון
והלמוד והחויה. ולכל הקלפות האלה שמרכיבות העצם

כמו שכתבנו פה עד עכשו, קוראין מבלעות, מפני שהיו
 כמו מבלעות בבעבוע (אבל זה רק לצורך ההשגה). אחרי
 שנעשו הקלפות של הבבואות, והיה יוציא החוצה ממנו,
 אלה שוב יהיו השתקפויות, כי הכל מצטרף לבעבוע
 כמו שאמרנו קדם, ואין לברח מזה. ויש לזכר שמפרכח
 התלות, אצל כל בריה ובריה כמו נברא הדבר מחדש,
 ולמרות שיש העצם מצד הבעבוע, בתמונתו מצד האמת
 הוא נברא שו"ש בהשגת הבריות, וביניהם יש תהום,
 אע"פ שבאים לכאורה מאותו עצם. ואם עשו המשיג או
 המשיגה סמלים או סימנים או תמונות בחוץ מן ההשגה,
 אלה יקראו צלם של העצם, או דמוי או משהו אחר
 דגמת הדברים האלה. למשל שאם ציר או צלם איזה
 עצם כלשהו כמו שהוא משתקף בהשגתו בכל קלפותיו,
 יקרא צלם וזה כמו המשך של העצם בהשגה, אבל גם זה
 יבלע בבעבוע. ע"מ להדגים הענינים הללו מפני הקשי
 הרב שבדברים, נסתכל למשל בשמש, שהוא כמו מבלעת
 בבעבוע, וגרעינו עצם שאי אפשר להסתכל עליו מבלי
 להשרף או להתעור. ואור זה אשר נובע ממנו הוא כמו
 רוח לפני שמגיע אל ההשגה, ואין ש"ד שיש לנו ידיעה
 ממנו מפני שהוא על דרך המשל כשולים של הבעבוע
 מפני שעוד לא נכנס בהשגה. וכאשר מגיע לשערי הראיה,
 למשל של בה"א, זה נקרא זוהמא שנכנס פנימה ויוצר
 ההשתקפות, שזה קלפה הבאה. ויחד עם האור נכנס גם

החם למַשֵּׁל, וְאִזּוּ נִוְלַד דְּמוּת הַשֶּׁמֶשׁ בַּהֲשָׁגָה מִפְּנֵי שְׁנֵי דִּוְגוּ
כָּל הַהִשְׁתַּקְפוּיּוֹת. וּמִיד נִכְנָסַת הַדְּמוּת בְּתַבְנִית הַשֶּׁמֶשׁ
שֶׁהִיא מִתְמו"ש, אוֹ שָׂבָא מִן הַנְּסִיוֹן וְהַלְמוּד וְהַאֲגָדָה.
וְשֵׁם כָּבֵר יוֹפִיעוּ בַּבּוֹאוֹת הַשֶּׁמֶשׁ וְזֶה בְּסוּף מָה שְׂרֹאוֹת
הַבְּרִיּוֹת בַּהֲשָׁגָתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַקְּלָפָה הַחִיצוֹנִית שֶׁל
הָעֵצָם, וְזֶה הַכֹּל לִפְעָמִים קוֹרֶה כְּהָרִף עֵינֵי. וְכֹל מָה שֶׁקוֹרֶה
מִן הַבּוֹאוֹת, יוֹסִיפוּ אַחֵר כֶּף לְתַבְנִית הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁבַּהֲשָׁגָה,
שֶׁמֶחֱר תִּבְרָא מִחֻדָּשׁ מִכֶּרֶח הַתְּלוּת. וְאַחֵר מִזֶּה, כָּל מָה
שֶׁיַּעֲשֶׂה אִם יוֹצִיא הַשֶּׁמֶשׁ הַחוּצָה מִן הַשָּׁתוֹ – בְּתִמוּנָה,
בְּסִפּוֹר, בְּפֶסֶל, בַּהֲתַחֲפָאוֹת, אוֹ בְּכֹל דְּבָר מִן הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה – זֶה יִקְרָא צֶלֶם, וְגַם הוּא קְלָפָה שֶׁבְּמַבְלַעַת הַשֶּׁמֶשׁ.
וּבֵּין תִּמוּנַת הַשֶּׁמֶשׁ אֶצֶל הָאֶחָד וְאֶצֶל הָאֲחֵרִים, תְּהוּמוֹת
שׁוֹכְנוֹת שָׂמָּה (וְזֶה מִכֶּרֶח הַתְּלוּת כִּמוֹ שֶׁכָּבֵר הַסִּבְרָנוֹ)
מִפְּנֵי שֶׁכָּל בְּרִיָּה בּוֹרֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בַּהֲשָׁגָתָהּ שֶׁלָּהּ.

רֵאשִׁית אָדָם קִדְמוֹן

לְאַחֵר שֶׁהִבְהִירוּ דֶּרֶךְ הָעוֹלָם בְּתוֹרָתָנוּ, שֶׁהַכֹּל מָה
שֶׁיִּכּוֹל בֵּה"א לִדְעַת הוּא רַק דֶּרֶךְ הַהֲשָׁגָה וְאֵין דְּבָר שֶׁיִּכּוֹל
לִדְעַת שֶׁהוּא מִחוּץ לַהֲשָׁגָתוֹ, וְשֶׁגַם יִדְעוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁיִּלְמַד
יִלְמַד אוֹתָן בְּדֶרֶךְ הַשָּׁתוֹ בְּלִבָּד. וְלְאַחֵר שֶׁאִמְרָנוּ שִׁכְחָה"נ
הַהֲשָׁגָה חֵלֶק לָהּ בִּיצִירַת הָעוֹלָם מִמֶּשׁ, וְשֶׁהַכֹּל בָּעוֹלָם
זֶה יְחָסִים שֶׁבֵּין הַמַּשִּׁיג וְהַמְּשֻׁג לָמָּה שֶׁהֵם מַשִּׁיגִין וְלֹא

מְשִׁיגִין, נִדְבָּר בְּמָה שֶׁקְרוּי מִין הָאָדָם עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא הָכִי
קְרוֹב לְמִשְׁפַּחְתָּנוּ, וַיִּדְעוּתֵינוּ הָכִי קְרוּבוֹת לִידְעוּתֵינוּ,
כְּעִנָּן שֶׁאִמַר הָרַמְבַּ"ם "דֶּרֶךְ בְּרִיתוֹ שֶׁל אָדָם לֵהִיֹּת נִמְשָׁךְ
בְּדַעוּתוֹ וּבְמַעֲשָׂיו אַחֵר רָעִיו וַחֲבֵרָיו וְנוֹהֵג בְּמִנְהַג אֲנָשִׁי
מְדִינָתוֹ" (מִשְׁנַת תוֹרָה, סֵפֶר הַמִּדְעָה, הַלְכוֹת דְּעוֹת ו, א).
מִפְּנֵי שֶׁצָּמַח עַל עַה"ח שֶׁתַּחֲלָתוֹ בִּתְּאָה הַקִּדְמוֹן אֵין מִמֶּשׁ
רֵאשִׁית מִבְּהֶק לְאָדָם, וְתֵהוּ מִדְּעָנִים אֵיפָה לְהֵשִׁים גָּבוֹל
רֵאשִׁיתוֹ. יֵשׁ לְפִיכָךְ אֵלֶּה שֶׁאִמְרוּ בַּעֲת שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי;
אַבֵּל נִמְצָא שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁוּ גַם אַחֲרִים בְּכָלִים, כ"ל הַקּוֹף אוֹ
הַצִּפּוֹר אוֹ אֶפְלוֹ הַנִּמְלָה. וַיֵּשׁ שֶׁאִמְרוּ בְּהוֹלְכּוֹ עַל רִגְלָיו;
אַבֵּל נִמְצָא שֶׁהִלְכוּ אַחֲרִים עַל רִגְלֵיהֶם, כ"ל הַקּוֹפִים אוֹ
הַדְּבִים וְכו' ב. וַיֵּשׁ שֶׁאִמְרוּ בְּאוֹמְרוֹ מִלָּה; אַבֵּל נִמְצָא
שֶׁאוֹלֵי מִדְּבָרִין אַחֲרֵים שֶׁפָּה שָׂאִין בַּה"א מְבִינִים, שֵׁנָא' "אִם
יִשְׁךָ הַנֶּחֱשׁ בָּלֵא לַחֵשׁ, וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן" (קֹהֶלֶת י,
יֵא). וַיֵּשׁ שֶׁמִּסְכָּם, שֶׁנִּהְיָה אָדָם בַּעֲת שֶׁסָּרַב לָמָּה שֶׁצּוּוּהוּ
הַמְּצִיאוּיוֹת, כִּי הִתְקִין הָעוֹלָם בְּמָקוֹם שִׁיתְקִינוּ; אַבֵּל
אַז רָאוּ חֲכָמַת הַצִּפּוֹר הַבוֹנָה אֶת קִנָּה וְתַחֲבוּלַת הַצִּבּוּעַ
וּבִינַת הַשָּׂרָף הַמְטִפֵּס. כָּל זֹאת שִׁיָּצָא ב"א מִבַּעַה"ח וְאֵין
גָּבוֹל בְּרוֹר בִּינִיָּהֶם וְהוּא כָּלוּל בָּם, כִּכְת' "הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל
מָקוֹם אֶחָד" (קֹהֶלֶת ג, כ). אַבֵּל אַע"פ הַכֹּלִים וְהַהֲלִיכוֹת
וְהַלְחָשִׁים וְהִסְרוּבִים, יֵשׁ יַחֲוֹד מִבְּהֶק שֶׁהוּא אֶצֶל הָאָדָם
וְאֵין בְּבִרְיוֹת אַחֲרוֹת, וְזֶה עִנָּן שֶׁבָּאֵשׁ. אֵשׁ זֹאת שְׁבַה"א
נוֹהֲגִים בָּהּ, יִסּוֹד מִן הַשֶּׁמֶשׁ הִיא, הַמוֹצִיא מִן הַכּוֹחַ אֶל

הפעל, ויש בו מן התו"ב ית', שהוא בחינת כח כלליה וכו' חיים בו"ז, הורס ובונה כפי שבסוד הכת' "עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל, גחלים בערו ממנו" (תהלים יח, ט). ומעת שהשפיל א"ק לאלף הלהבות ולתן בהן גבול, נתנה להם חם בימי הכפור ואור בעתות החושך והגנה מפני שוחררי רעתם וכיוצא באלה, וע"כ עעה"ה מרגישים בטוהים ע"י המוקד ומתענגים על המדורה. ומעת שלמדו לבשל מזונם מעל הבערה נתרפד ונקה ממזיקין ונתעכל מחוץ להם, ויכלו להזין כף השכל וההשגה, ונתקצרו מעיהם ונתרחב שכלם ועעה"ה נוהגים בה. ע"כ נתנו בה מסכות ושמות, וטקסים וקרבנות נעשו לה, שהיתה יסוד אצילות גדולה. ואחר שנתקצרו כלי מעיהם, ונתגדל שכלם ונתעלו מעל קצות העשב, ונסתתר נקב האחרים בין רגליהם, היה צריך שולדותיהם יצאו את הרחם קדם לבשלותם, שאחרת לא היו יוצאין, ככת' "הרבה ארבה עצבונך והרבה בעצב תלדי בנים" וגו' (בראשית ג, טז). והיו כעבר מחוץ לבטן אמם, ולא דמו לולד הצבי המתרוצץ עם לדתו, ולפי זה שלא יכלו להעזב והיו נדרשין הוריהם לנטרם. גם זה יחיד וארגון השגתם.

דְּמוּת אָדָם

אחר שֶׁבָּאֲרָנוּ עֲנִין מְקוֹרוֹת הָאָדָם וְהַשָּׁגָתוֹ וְאַחַר שֶׁהִשְׁכַּלְנוּ בִּינָה בְּהֶרֶב יַחְסִי עוֹלָם הַשָּׁגָה וּבְעָבוֹעַ, נָבּוֹא לְבָאֵרם בְּפִרְטוֹת, שִׁידְעוּ הַנִּבְרָאִים עֲצֻמוֹתָם וְדִרְכָם בְּעוֹלָמוֹת וּמָמָה בִּינָתָם מִשָּׁגָת. וְדְמוּת הָאָדָם שָׂאִין לָהּ מִמֶּשׁ תְּחִלָּה, אֵין לָהּ מִמֶּשׁ סוֹף וְעֲצָמִיוּתָהּ מְרַבָּה, פְּתוּחָה וְלֹא נִסְגָּרָת, שֵׁנָא' "כָּל גּוֹף גְּבוּלוֹתָיו פְּרוּצִים, הוּא נִסְפָּג בְּעוֹלָם וְהָעוֹלָם נִסְפָּג בּוֹ" (לה"ע, הצ' על האדם, הצ' 4). עַל כֵּךְ נִתְחִיל שִׁדְמוּת אָדָם בְּהַשָּׁגָתוֹ מִסוֹד הַשְּׁקִפְתָּנוּ מִסְפָּר חֲלָקִים לָהּ, וְהָיוּ מִתְעַרְבִין בִּינֵיהֶם וְאֵין גְּבוּלוֹתֵיהֶם בְּהִירָם, וְכָל הַחֲלָקִים הָיוּ יוֹצְאִין אֶת הַגּוֹף, שֶׁהוּא קִדְמוֹנִי וְרֹאשִׁית כָּל הַדְּבָרִים. וְמָה שֶׁהוּא חֹמֶר בָּא מִמֶּנּוּ וְמָה שֶׂאִין לוֹ מִרְאִית בְּחֹמֶר וְהוּא בְּבַחֲבִינָת מִשְׁגַּאף הוּא בָּא מִמֶּנּוּ, מִשָּׁל שֶׁהָיָה הָרוּחַ תְּמִיד בָּא אַחֲרֵי הַגָּשֶׁם וְאַף פַּעַם לֹא לִפְנָיו. שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁמֵּאֲרָעִין לְגוֹפּוֹת הַמִּתְפַּשֵּׁטִין בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּגוֹן לֵדָה וְגִדּוּלָה וְיִשְׁיבָה וְעִמּוּדָה וְאִכּוּלָה וְהַפְרָשָׁה וְשִׁנָּה וּמִיתָה וְעֶצֶב וְשִׁחּוֹק וְכִיּוּצָא בְּאַלָּה, כָּל אֵלֶּה מְשֻׁנִּים גַּם הַחֲכָמָה וְהַשָּׁגָה וּמִתְחִילִים בְּבִשָּׁר וּבְפִתְחֵי הַגּוֹף. וְאִידֵּךְ מְשֻׁנִּים הַהַשָּׁגָה, שֶׁהִיא נִתּוּנָה לְמֵאֲרָעוֹת הַגּוֹף, שִׁישׁ לוֹ מְקוֹם וּמִדָּה וְעֲלִיָּה וִירִידָה וְיָמִין וְשְׂמָאל וּפָנִים וְאַחֲרוֹר וְיִשְׁיבָה וְעִמּוּדָה, וְהוּא מְצוּי וּמִתְפַּשֵּׁט בְּזִמָּן עַד שֶׁיְהִיָּה לוֹ רֹאשִׁית וְאַחֲרִית וּמִנִּין שָׁנִים, וְהוּא מְשִׁתָּנָה כָּל הָעֵתִים, מִתּוֹכּוֹ וּמִחִיצוֹנִיוֹתוֹ, מִבְּשָׂרוֹ וּמִשְׁכָּלוֹ. וּמִפְּנֵי שֶׁכָּבֵר

הבהרנו התלות, שאין צליל קודם לאזן השומעת ואין
מראה קדם לעין הרוֹאֶה, אִזִּי יֵשׁ לַהֲבִיר פְּרִי דְמוֹת
הָאָדָם לְשֵׁם הַבְּנֵת הַצִּלִּילִים וְהַמְּרֹאוֹת וְהַרְיחוֹת וְהַמְּשָׁגִים
וְכִיּוֹצֵא בָאֵלֶּה. מִפְּאֵת מְקוֹמוֹ בֵּין הַבְּרִיּוֹת וּמִפְּאֵת חֲלָקוֹ
בְּמָה שֶׁפָּנִינוּ בַּחֲיִנֵּת עַץ חַיִּים, וּמִפְּנֵי הַשְּׁגָתוֹ וּלְשׁוֹנוֹתָיו
וּמִפְּנֵי שֶׁהַשִּׁים חֲקִים וּמִגְבֻּלוֹת מִן הַחוּץ פָּנִימָה כִּכְת' "וַיִּסְדֹּךְ
בְּדִלְתַּיִם יָם, בְּגִיחוֹ מִרְחֹם יֵצֵא" (איוב לח, ח), מְשׁוּל אָדָם
בְּתוֹרָתוֹ לְבֵן חַיָּה וְאֱלֹהִים. חַיָּה מִפְּנֵי קְדָמוֹנִיתוֹ וּגְוִיָּתוֹ,
וְאֱלֹהִים מִפְּנֵי חֲקִיו וְהַשְּׁגוֹתָיו. וְאֵלֶּה, הַחַיָּה מְזָה וְהָאֵלֹהִים
מְזָה, עַל דֶּרֶךְ הַמָּשָׁל הֵם, שֶׁהַכֹּל לְפִי דַעְתָּם שֶׁל ב"א,
שְׂאִינָם מִכִּירִים אֶלָּא הַגּוֹפּוֹת וְהַרְעִיּוֹנוֹת, כְּדַבְּרֵי רַמְבַּ"ם
"וְדַבְּרָה תוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּנֵי אָדָם" (משנה תורה, ספר המדע,
הל' יסודי התורה א, ט). שְׁנִיּוֹת זֹו שֶׁבָּאָה מִן הַהֲשָׁגָה כְּמוֹ
שֶׁבָּאֲרָנוּ, שְׂאֵנוּ מְשִׁיגִין דְמוֹת אָדָם בַּחֲיִנֵּת כְּלָאִים בֵּין חַיָּה
וְאֱלֹהִים, הִיא ע"ד הַמָּשָׁל וְהָאֲגָדָה. שֶׁהָאָדָם הוּא בַּע"ח
כְּכֹל בַּע"ח וְהוּא נִצְטַמַּח עַל עַה"ח מִן הַח"ק עַע"ה. וְהַחַיָּה
וְהָאֱלֹהִים שֶׁבַּבְּחִינֵת דְמוֹתוֹ הֵם מִצַּד הַמָּשָׁל, שְׁזָה
עַל מִנַּת שְׂיָבִינוּ הַבְּרִיּוֹת עַל פִּי מָה שֶׁהִיוּ מִכִּירִין. ר"ל
שֶׁהָאָדָם הוּא בַּחֲיִנֵּת שְׁלֵמוֹת הַנְּגוּדִים וַיֵּשׁ בּוֹ גַּם מְזָה וְגַם
מְזָה (גו"ג); מִן הַסֵּדֶר וְהָאִי-סֵדֶר, מִן הַיֵּצֵר וְהַשִּׁכָּל, מִן
הַיָּמִין וְהַשְּׂמָאל, מִן הַתַּחְתּוֹן וְהָעֶלְיוֹן, מִן הַסִּטָּה וְהַחֹק
וְכִי"ב, כִּכְת' "אֲנֹכִי הָרַמָּה הַמְּכַרְסֶּמֶת בְּנִבְלַת הָאֵל, וְאֲנֹכִי
הָאֵל הַמַּעֲלָה אוֹתָהּ בָּאֵשׁ" (רועכם נה, ב). וְאִין בְּדַבְּרִים

האֵלָה מְשׁוּם הַדִּין שֶׁהַחֵיָה מְשׁוּלָה לְרַע וְהָאֱלֹהִים מְשׁוּל לְטוֹב אוֹ לְהַפֵּךְ, כְּמוֹ שְׁאֶצְלָם יֵשׁ מָה שֶׁנִּקְרָא הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית וְהַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, שֶׁהָאֶחָת בְּחִינַת יצה"ר וְהָאֶחָת בְּחִינַת יצה"ט, וְזֶה דָּבָר שְׁאֵנוּ דוֹחִים מִכּו"כ. כִּי לְדַדְנוּ יֵשׁ רַע וְטוֹב בְּחֵיָה וְרַע וְטוֹב בְּאֱלֹהִים, וְהַכֹּל מִמִּילָא מִן הַהֲשָׁגָה וְכָל מְקָרָה לְגוֹפּוֹ אב"כ. וְאִיךְ הָיוּ צַד הַחֵיָה וְהָאֱלֹהִים שֶׁבְּדַמּוּת? פְּעָמִים הָיוּ מְעַרְבִין וּמְעָרִין זב"ז, פְּעָמִים נֶאֱבָקִים זע"ז, וּפְעָמִים נִבְדָּלִין זמ"ז. וּמוֹטָב לֵאמֹר שֶׁיְחֵיָה בִּידִיעַת הַחֵיָה וְהָאֱלֹהִים שֶׁבְּקִרְבּוֹ, וְיִתְּנֵם יַחְדּוֹ בְּכָל הַדְּרָכִים, פְּעַם שְׁסוּי, פְּעַם שְׁדוּךְ וּפְעַם מו"מ. כְּמוֹ שְׁאֵלָה א"ק אֵת הָאֵשׁ וְלֹא נִתְּנָה לְהִשְׁתַּלֵּל תַּחַת יָדוֹ, כְּפִי שֶׁבְּסוֹד הַכֵּת' "מִי שֵׁם מִמֶּדִּיָּה כִּי תִדְעַ, אוֹ מִי נָטָה עָלֶיהָ קוֹ" (אִיּוֹב לח, ה). שֶׁנִּפְגָּשִׁים מִשָּׁל חֵיָה וְאֱלֹהִים זב"ז בְּאַמָּת, וְכָל עֲצָמוֹתָם יַחַד וְהָיוּ מְרַקְדִּין זע"ז, אֲזִי נִתְּזִין נִיצוּצוֹת הַיְמָנוּ. שֶׁנִּפְגָּשׁוּ הַהֲשָׁגָה וְהַגּוֹף, תַּחְתּוֹנִים וְהָעֲלִיוֹנִים, וְנָטָה גֶשֶׁר עַל פִּי תְהוֹם וְהָיוּ מִתְפַּלְשִׁין בְּבַעֲבוּעַ וְלֹא מִתִּירָאִים מִמָּנוּ. נִבְדָּלִין וְלֹא נִבְדָּלִין.

הַבְּהֵמָה הַפְּנִימִית

סִימָן הַחֵיָה בַּפְּנִים דְּמוּת הָאָדָם, שֶׁהוּא אֶחָ לְבַעֲלִי הַחַיִּים מְקַדְמוֹתוֹ, וְהוּא עָשׂוּי בְּדַמּוּתוֹ וְיֵשׁ לוֹ גּוֹף כְּמוֹתוֹ וּפְתֻחִים כְּמוֹתוֹ, וְהוּא מִתְפַּלֵּשׁ בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ. וּמִפְּאֵת

קדמוניותו ומפני שיש לו גויה ושהכל מתחילין בה, גם שכלו והשגתו מגיע מהן. ומשל זה אצלנו קרוי בהמה פנימית, והיא גרעין שאין בו יחוד של האדם והוא חלק החיה בעצמיותו, וניצוץ התו"ב. וזה הניצוץ מצוי בו מרחם עד רחם, שלכתחלה ידע הרעב והתאווה והדחף והיצרים וכיוצא בזה. במה דברים אמורים? שבחינת בה"פ היא בחינת נטול גבול ונטול נבדל ובלתי צפוי, שהיו מצניעין ומכחישין, ככת' אצלם "ותפקחנה עיני שניהם, וידעו כי עירמם הם, ויתפרו עליה תאנה, ויעשו להם חגורות" (בראשית ג, ז). וכמו שאמרנו שנוהגים לומר מותר האדם מן הבהמה, ומקדשין השכל ומוסר אבות וחק והסדר, ועל ידי כך כולאים היצר והדחף והזמה פן ישתלחו החוצה. ואין זה נכון אפילו בתורתם, שהרי כת' "כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם, כמות זה כן מות זה, ורוח אחד לכל, ומותר האדם מן הבהמה אין, כי הכל הבל" (קהלת ג, יט), ולפיכך אינו נעלה על ההולכים על ארבע ואף לא על הזוחלین על גחונם, ואין משפט ביניהם. אם סוגרין החיה בכלאה, יכול שתהיה נרעבת ונעצבת, וסוף דבר שתרגז ותפיל החומות וההגבלות, כפי שנאמר אצלם על לוייתן "מפיו לפידים יהלכו, כידודי אש יתמלטו" (איוב מא, יא). ואחר שתתפרץ לא נתן יהיה לרסן ולא נודעו תוצאות הדבר הזה, על כן עדיף שידע אדם בהמתו הפנימית וישמע

קולה ויקרב עד אליה ויטה אֶזֶן לְרִצּוֹנָה וְלַחֲשָׁקֶיהָ. בָּמָה
 דְּבָרִים אֲמוּרִים? שְׁצַד הַחֵיה שְׁבָאֲדָם יֵשׁ בּוֹ הַדַּחֲף וְהִיצָר
 וְהַתְּשׁוּקָה וְהַחֲרָדָה וְהַזַּעַם, וְעַל כֵּן יֵשׁ בּוֹ מִן הַתְּהוֹ וְבִהוֹ.
 וּמֵאֵד חָשׁוּב שִׁישְׁמֵר כָּךְ, שֶׁהֲרִי כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ תו"ב הוּא
 בְּחִינַת מְקוֹר בְּרִיאָה וִיצִירָה וְהוּא בָּא מִן הַבְּעֻבּוּעַ, וְאִם
 יִהְיֶה אֲסוּר בְּתַכְלִית הָאֲסוּר אֲזִי יִהְיֶה מְדַכָּא וְנִעְצָב עַד
 עַתָּה שִׁיפְרָצוּ סִכְרָיו וַיִּבּוֹא הַמַּבּוּל עָלָיו "לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר"
 (בראשית ו, יז), וְזֶה יָכוֹל שִׁיפְתַּח בְּחִינַת הַשְּׂאוֹל עָלָיו
 וְעַל זוּלָתוֹ כִּידוּעַ בְּמִקְוֹמוֹתֵינוּ. וּמֵאַחֵר שֶׁהִיתָה הַבֵּה"פ
 סְמוּכָה אֶצֶל הַתו"ב הִיתָה סְמוּכָה אֶצֶל הַבְּעֻבּוּעַ, וּמֵאַחֵר
 שֶׁהִיא סְמוּכָה אֶצֶל הַבְּעֻבּוּעַ יֵשׁ בָּהּ גַּם יְסוּד הַקִּדְשָׁה, מִפְּנֵי
 שֶׁהִיתָה מְצַד הַשְּׁתַּתְּפוּת וְהַבְּלִיעָה וְהַתְּפַלְשׁוּת. וּמִפְּנֵי
 שֶׁהִיא קְרוּבָה אֶצֶל הַבְּעֻבּוּעַ יֵת' מֵאֵד, וְאֵף עַל פִּי שְׂרָצוּי
 שִׁיבְקָשָׁה וַיֵּאֱהָבָה בְּכָל מְאֹדוֹ, צָרִיךְ גַּם שִׁינְהֵג בְּזִהֲרוֹת
 וּבִירָאָה מִמֶּנָּה, כֹּן תִּבְלָעֶהוּ בְּקִדְשָׁה לְגִמְרִי, שְׂאֵז יִהְיֶה
 שְׂבוּי בְּבְעֻבּוּעַ, וְזֶה הַשְּׂבוּי לֹא יִרְחַק וְלֹא יִתְבַּדֵּל, כִּי יִהְיֶה
 מְשׁוּל לִמֵּת. הַחֵיה הַפְּנִימִית, אֵף שֶׁקְרוּיָה בְּהִמָּה בְּתוֹרָתֵנוּ,
 אֵין לָהּ דְּמוּת אוֹ סִימָן, וְהִיא עֲשׂוּיָה מִיָּנִי תִּבְנִיּוֹת מְאִילָן
 הַחֵי, מֵתָא הַקִּדְמוֹן עַד אַחֲרוֹנֵי הַדּוֹרוֹת. וְכ"א מֵהַתְּבַנִּיּוֹת
 יָכוֹל שִׁישְׁתַּקֵּף יוֹתֵר אוֹ פָּחוֹת בְּבִהְמָה אֶצֶל מָאן דֵּהוּא,
 וְאֵין גְּבוּל מִמֶּשׁ בִּינִיָּהֶם, וְאֶפְשָׁר שִׁיתְּכַנְסוּ אַחַת בַּשְּׁנֵיָה,
 אוֹ שִׁיעוּדָד נִבְדָּל אֶחָד וַיִּדְכָּא מִן הַנִּבְדָּלִים הָאַחֲרִים. וְאִם
 אֵבֵד שְׁלִיטָה עַל צַד הַבֵּה"פ, יָכוֹל שֶׁתְּבַנִּית אַחַת תִּפְרוֹץ

ואחרות תסתתרנה, ויכול שיצאו כלן וימלאו עצמותו, ואז מדבר בסכנה גדולה. ע"כ חשוב שאדם ילמד בהמתו, ויהיו רעים זע"ז, שתועיל ולא תזיק, תצור ולא תשמיד. ואין זכר או נקבה נבדלים בבה"פ, שיכול איש שתהיה בהמתו בחינת נקבה או זכר, ויכולה אשה שתהיה בהמתה בחינת זכר או נקבה, ויכולים שלא יהיה בכלל מגדר במינו, שהכל ממילא בהרגשה, והיא סימן וממשל כמו שאמרנו, היוצא מן הבשר שאינו בשר.

צד אלהים

אחרי שבארנו הבה"פ וצד החיה שבדמות האדם, נדרוש בצד האלוהי שבאותה הדמות, שהוא כמו שאמרנו ממשל לחק של החקים, והוא יוצא מכלל החקים וכלל החקים יוצאים ממנו. ואיזה אלהים זה שבצד דמות אדם? הוא יסוד הדין, שכל הטוב וכל הרע נמדדים בו והוא בחינת לשון ומבדיל ונבדל, הנוטה קו על התהו ככת'. זה צד הסדר והאמת והמוסר שבאדם, ולא מן השמים היא. שאלה הבחינות מבני האדם וראשית תרבותם כמו שדרשו הסופרים ועעה"ה. לפיכך אלהים זה בא מן הקהלות והוא גדול מסך החלקים ומצוי בכל אשה ואיש, מבטן אמותיהם עד בטן האדמה. שפשינא התינוק, בא אל השפה ותבנית השניות כמו שאמרנו,

וּמִקְבֵּל עוֹל חֻקִּים וּמִצְוֹת וַיְדִיעוֹת וּמִסְכָּמוֹת וְכו' כַּכְת' "וַיַּעֲמִידֵם לָעֵד לְעוֹלָם, חֻק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר" (תהילים קמח, ו), וְזֶה בְּחִינַת אֱלֹהִים וְצַד אֱלֹהִים שְׁבַמְשָׁל, אֲשֶׁר הוּא מִצְוֵי מְכַל יְלֹוד וְיִלּוּד, עַד כָּל זָקֵן וְזָקֵן. וְכָל חֻכְמַת תְּרַבּוּתוֹ וְתוֹרָתוֹ גַּם זֶה בְּחִינַת אֱלֹהִים, וְהִיא בְּחוּץ מְאִילָן הַחַי וּבִפְנִים מִן הַהִפְנָמָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְּׁגָחָה פְּנִימִית וְצַד אֱלֹהִים שְׁבַאָדָם. יֵשׁ שְׁקָרָאוּהוּ חֻכְמִים בְּשֵׁם אַחֵר הַגָּדוֹל, שֶׁעַל דֶּרֶךְ הַמֶּשֶׁל אֵינוֹ נִמָּצֵא בְּאָדָם אֲלָא מִשְׁתַּקָּף בּוֹ, אוֹ שְׁקֵרוֹי מִמְּצִיא הַנִּמְצָאִים אוֹ יְסוֹד הַיְסוּדוֹת אוֹ סִבַּת הַסְּבוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה. אֲבָל צָרִיךְ שֶׁנִּזְכֹּר שֶׁכָּל זֶה רַק מִן הַהֲשָׁגָה, וְשֵׁאִי אֶפְשָׁר לִמְשֹׁג שִׁישִׁיג דְּבַר שָׁלֵם מִן הַבְּעֻבּוּעַ. שְׁאֵלוֹהָ זֶה שֶׁהוּא יְחִיד שְׂאִין יְחִיד אַחֵר כְּמוֹתוֹ בְּעוֹלָם, הוּא כְּרוּךְ בְּאָדָם כְּמוֹ שְׂאָדָם כְּרוּךְ בּוֹ, וְהֵם צִלָּמִים זש"ז. ר"ל שֶׁטֶרֶם נִתְּהוּהָ אָדָם לֹא נִתְּהוּהָ אֵלוֹהָ זֶה, שְׂאִין כּוֹחוֹ כֹּחַ גּוֹף וְהוּא מְשֹׁג שֶׁל הַשִּׁכָּל, וּבְכָל מְקָרָה לֹא הָיָה בְּבְחִינַת מִצְוֵי וַיְדוּעַ (וְזֶה נִבְדֵּל גָּדוֹל מִבְּחִינַת אֵל אוֹ בְּחִינַת אֵלוֹהוּת שֶׁהֵם עֲנִינִים אַחֲרִים שֶׁל הַהֲשָׁגָה). אוֹלָם אַעפ"כ מַעֲצָם עֲצָמוֹת קִיּוּמוֹ בְּאֶמוּנַת בְּנֵי אָדָם וְעֵצָם בְּחִינַת שִׁכְלוֹ, מִשְׁפִּיעַ שֹׁפֵעַ עַל הָאָרֶץ, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מִצְוֵי בְּהִלְכוֹת הָאֲנָשִׁים, וּמִהֵן יִהְיֶה עַל הָאָרֶץ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים עַל דְּמוֹת הָאָדָם? שֶׁעַל פִּי תַבְנִית שְׁנִיּוֹת בְּחִינַת אֱלֹהִים מִצְוֵי כְּנֻגַּד בְּחִינַת בְּהֵמָה וְהָיָה מִשְׁגִּיחַ אוֹתָהּ, וּמִרְסֵן וּמִכְנִיעַ וּמִשְׁתַּק וּמִאֲשִׁים. וְהָאָדָם שֶׁהוּא בְּגֵדֵר כְּלָאִים, לְמַצְעַר עַל

פִּי הַהִשָּׁגָה, לֹא טוֹב שִׁיתֵּן מִרְבִּית הַכַּח לְצַד אֱלֹהִים וְיַעֲצֹר
הַחֲיָה בְּכֻלָּאוֹ כְּמוֹ שֶׁדִּרְשָׁנוּ, כִּי אֵין זֶה טוֹב לְבָרִיּוֹת כָּלֵל.
צָרִיךְ שִׁיתֵּן מִדַּת דְּרוֹר לְבִהְמָה הַפְּנִימִית, וְשִׁיְהִי הַשְּׂנִים
בְּבַחֲיִנַת מִרְקָדִין וּמַעֲרִין וּמִזְדוּגִין זע"ז, כְּפִי שִׁיוּצָא בְּדֶרֶשׁ
הַכֹּת' "בְּשַׁעָה שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל עוֹלִין לָרָגֶל מִגִּלְגָּל לָהֶם אֶת
הַפְּרֻכָּת וּמֵרָאִין לָהֶם אֶת הַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ מַעֲרִים זֶה בָּזֶה"
(בבלי, יומא נד, א).

גוף האדם

כָּל הַנִּמְצָאִים מִשְׁמִים וָאָרֶץ וּמָה שֶׁבִּינֵיהֶם, לֹא
נִמְצְאוּ אֶלָּא מֵאַמְתֵּת גִּשְׁמוּתָם. מִן חֵי הַקְּדָמוֹן וְעַד כָּל
הַבָּרִיּוֹת כָּלֵם יֵשׁ לָהֶם גּוּף וְכָל עֲצָמוּתָם גּוּף, וְלִכְלֵם יֵשׁ
קֶץ וְתַכְלִית, שְׂאִי אֶפְשֶׁר לִהְיוֹת גּוּף שְׂאִין לוֹ קֶץ וְסוּף
מִלְבָּד עֲצֵם הַבְּעִבּוּעַ כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וּבְכָלֵל זֶה גַּם אָדָם
יֵשׁ לוֹ גּוּף וְתַכְלִית. וְכִיּוֹן שֶׁנִּתְבָּרַר שֶׁהוּא גּוּף וְהוּא מְצוּי
וּמִתְפַּשֵּׁט בְּזִמָּן, יֵשׁ לוֹ רֵאשִׁית וְאַחֲרִית וּמִנְיָן שָׁנִים, וְהָיָה
מִשְׁתַּנָּה כָּל הָעֵתִים, מֵצֵאתוֹ אֶת יְרֵכֵי אָמוֹ וְעַד רִדְתּוֹ אֵלֵי
שַׁחַת. וְיֵשׁ לוֹ חֲבוּר וּפְרוּד וּמִקּוֹם וּמִדָּה וְעֲלִיָּה וִירִידָה
וּפְנִים וְאַחֹר וְיִשְׁיבָה וְעִמִּידָה וְכִיוּצָא בְּאֵלֶּה. וְגַם הַדְּבָרִים
שֶׁכְּבִיכּוֹל אֵין לָהֶם צוּרָה וְהֵם אֵינָם נִרְאִין לַעֵין וְאֵינָם
מְצוּיִים בַּגֶּלֶם, לְדַגְמָא עֲצָמִיּוֹת וּמַחֲשָׁבָה וְהִשָּׁגָה וְדַעַת
וְרָגֶשׁ וְנִפְשׁ וְשֵׁאֵר-רוּחַ וְשֵׁם הָאָדָם וְכִיוּצָא בְּאֵלֶּה, הֵם כָּלֵם

באים מן הגוף ומשליכין מן הגוף, ואינם יוצאים ממנו
אל המציאות אלא באמצעות פעלתו. שאם לא היה
גוף לא היה השגה ורוח ודבר מן הדברים האלה. ואין
זה שהגוף בחינת היכל הנבדל מהויות וישויות וכלים
אלה המצויין בו, כי הם כלם בחינת מרפבה פרכין זה
בזה בל ינתקו. היה אחד נפגם היו נפגמין כלם זה מזה,
אחדים ומרבין גם יחד. וגם הגוף עצמו בחזקת מרבין,
שעשוי יסוד עפר וברזל ומים ואויר וחשמל, וכלו תולעין
תולעין, ולא יכול להיות בלי יסוד מיסודות האלה, שאם
יסתר אחד מהן או שלא יהיה מספק, או שלא יהיה
בישיבה טובה עם האחרים, יהיו אבריו מזדעזעים וכח
הגוף כושל, ואפשר שעשתונותיהם נטרפין ויהא נבלע
בבעבוע. על כן על מנת שישמר נבדלותו עליו לשמור על
גופו ולדקדקו ולהזינו ולתן דעתו על כל הענין אשר נכון
לו. שיש המסגף עצמו ברעב ויש הזולל מכל הבא ליד,
ויש שבחליו נגש אל הרופא, ויש המבקש את המעונן
או את בעלת האוב, ויש שהוא בעל חמה ויש שדעתו
מישבת עליו. כל ענין מענינו הוא, ואין אחד נכון לכלן.
עקר הוא שישמר את הגוף, שהוא מציאותו וראשית
השגתו בעולם. לא רק הדברים שאינם נראים לעין
בעצמיותו של האדם הם מן הגוף, כי גם כל מה שחיצוני
לו, שהרי כל הענינים נתפשין רק באמצעות ההשגה כמו
שאמרנו, וכך מה שלא נתפש ולא נדרש ולא מפרש, יוצא

שְׁהוּא לֹא נִבְחַן מִן הַבְּעֻבּוּעַ. וּמֵאַחֵר שֶׁהַשָּׁגָה הִיא מִן
 הַשֶּׁכֶל וְהַשֶּׁכֶל הוּא מִן הַגּוֹף, קו"ח שֶׁהַשְׁתַּקְפוֹת הָעוֹלָם
 בַּהֲשָׁגָה הִיא מִן הַגּוֹף. וְכִיצַד מְשִׁיג הַגּוֹף וְאֵיךְ בָּא לָעוֹלָם
 מִלְּדָתוֹ, בַּעֲצָמוֹת וּבְגִידִים וּבְיָרִידִים וּבָעוֹר, כִּכְת' "וְנִתְּתִי
 עָלֵיכֶם גִּידִים וְהָעֵלִיתִי עָלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עָלֵיכֶם עוֹר"
 (יחזקאל לז, ו). וְעַקֵּר כָּל מָה שֶׁעוֹשֶׂה הָעוֹלָם וְהַגּוֹף
 מְעֲרָבִין זב"ז הוּא הַנִּקְבִּים הַפְּזוּרִים בּוֹ, שֶׁהֵמָּה מַעֲמִידִין
 לוֹ בְּחִינַת כְּבֶרֶה כִּכְת' "אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחֻכְמָהּ וּבִרְא
 בּוֹ נִקְבִּים נִקְבִּים חֲלוּלִים חֲלוּלִים" וְגו' (בבלי, ברכות ס,
 ב); מִכְּנִיסִים זוֹהֶמָּה פְּנִימָה וּמוֹצִיאִים הַחוּצָה. וְנִקְבִּים
 אֵלֶּה הֵם מְשַׁכְּנוֹת הַחוּשִׁים, וְקְרוּיִין גַּם שַׁעְרֵי הַזוֹהֶמָּה
 מִפְּנֵי שֶׁהֵיוּ מְטַמְּאִין הַגּוֹף בְּמִינֵי יִסּוּדוֹת, וּמוֹנְעִים טְהָרָתוֹ
 לָעוֹלָם, וְע"כ כִּכְת' "דָּבַשׁ לֹא תִלְקֹקוּ כִּי אִם מִחוּר הַתַּחַת,
 תּוֹרְתִי תּוֹרַת הַזֹּהֶמָּה" (רועכם סט, ג). וְכֵמוֹ שֶׁמִּבִּיאִין
 הָעוֹלָם אֶל תּוֹךְ הַגּוֹף וּמוֹצִיאִין הַגּוֹף אֶל הָעוֹלָם, עוֹשִׂים
 גַּם הַחֲלִיִּים וְגַם הַתַּאֲוֹת, גַּם הַיִּסּוּרִים וְגַם הַתַּעֲנוּגוֹת,
 כִּכְת' "כָּל נֶקֶב וְנֶקֶב אֲשֶׁר בַּגּוֹף מְשַׁכֵּן לַעֲנֹג הוּא וּמְשַׁכֵּן
 לַיִּסּוּרִים, וְאַתֶּם בְּחִרְתֶּם" (רועכם סא, י). וְהֵם מְטַשְּׁטְשִׁין
 הַגָּבוֹל בֵּין בְּרִיָּה לְזוּלָתָהּ, וּמְסַפְּרִים י"א שַׁעְרִים לְזָכָר וִי"ב
 לְנִקְבָּהּ, וּמוֹצִיאֵתָם הוּא כְּדִלְהֶלֶן: שַׁעְרֵי הָעֵין – שְׁנַיִם,
 שַׁעְרֵי הָאָזָן – שְׁנַיִם, שַׁעְרֵי הַנְּחִיר – שְׁנַיִם, שַׁעַר הַלֹּעַץ –
 אֶחָד, שַׁעְרֵי הַפֶּטֶמָּה – שְׁנַיִם, שַׁעַר הַשִּׁפְכָּה – אֶחָד, שַׁעַר
 הַנְּרִיתִיק – אֶחָד, שַׁעַר הָרֶקֶטוּם – אֶחָד.

שַׁעֲרֵי הָעֵין

כָּל הַבְּרִיּוֹת גּוֹפִים, וְכָל הַגּוֹפִים יֵשׁ בָּהֶם נִקְבִּים לַחַוּוֹת מְצִיאֹת הָעוֹלָם וּלְהִתְחַבֵּר עִם זֻלְתָּן. וּבְרִיּוֹת רַבּוֹת שֶׁהֵן בְּגֵדֵר חֵי וּבְגֵדֵר מְדַבֵּר יֵשׁ לָהֶן עֵינִים, אֲבָל לֹא אֶצֶל כָּל הַבְּרִיּוֹת הָעֵינִים מְרַכְזִי כְּמוֹ אֶצֶל בְּנֵי אָדָם. וְגַם אֶצֶל בַּע"ח שָׂאִין הָעֵין רֹאשׁוֹן בַּמַּעֲלָה אֶצְלָם, רוֹאִים כָּל אֶחָד בְּצוּרָה אַחֶרֶת וּלְפִיכָךְ מְשִׁיגִים הָעוֹלָם בְּאֶפֶן אַחֵר. וְגַם אִם חוֹשְׁבִים בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ רוֹאִים בַּעֲלֵי הַחַיִּים בְּעֵינֵיהֶם, לְמַעֲשֵׂה אֵינָם יוֹדְעִים כּו"כ וְהַכֹּל בְּחִינַת הַשְּׁעָרוֹת וְהַנְּחוֹת, וְהֵם מְנוּעִים מִלְּדַעַת יְדִיעָתָם אוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׁגָתָם. לֹא רַק זֶה גַם זֶה, שָׂאִין ב"א יוֹדֵעַ אֵיךְ רוֹאֶה חֲבֵרוֹ, קו"ח שֶׁלֹּא יֵדַע אֵיךְ רוֹאִים הַבְּרִיּוֹת שָׂאִינָם מְדַבְּרִים שְׁפַת בַּה"א, כִּכְת' "לֹא תִהְיֶה עֵין הַזְּבוּב לְעֵינֵיכֶם, לֹא עֵין הַדָּג וְלֹא עֵין הַצִּפְרִידֵעַ, לֹא עֵין הַלְּטָאָה וְלֹא עֵין הַצִּפּוֹר, לֹא עֵין הָעֶכְבָּר וְלֹא עֵין הַחֲתוּל, לֹא עֵין הַזָּאב וְלֹא עֵין הַקּוֹף, בְּנֵי אָדָם אֲתֵם וְלֹא יוֹתֵר" (רועכם עג, א). וְאִם רוֹאֶה בְּרִיָּה אַחַת צוּרָה אַחַת אוֹ צָבֵעַ אֶחָד, וְרוֹאֶה בְּרִיָּה אַחֶרֶת צוּרוֹת אַחֵרוֹת אוֹ צָבָעִים אַחֵרִים, זֶה מְשׁוּל בְּמִדָּה רַבָּה לְחַיִּים בְּעוֹלָמוֹת נִבְדָּלִין זִמ"ז, שְׁמִחַשְׁבֶּת יְחִוּד הַמְּצִיאֹת אֵין הִיא אֶלָּא הַנָּחָה שְׁמִלְכַתְחִלָּה, שְׁמוּצָאָה בַּתְּרַבּוּת וּבַהֲשָׁגָה שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם. וְיָכוֹל הַדְּבָר לִהְיוֹת שְׂרָבוֹי נִקְדּוֹת הַמִּבְט מִשְׁמַעוֹ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן גַּם רַבּוֹי עוֹלָמוֹת וְגַם רַבּוֹי פְּרָשְׁנוֹיוֹת עַל עוֹלָם יְחִיד, שֶׁהֵרִי בַּעֲבוּעַ ית' גַּם אֶחָד הוּא וְגַם רַבִּים וְזֹאת יֵשׁ לְזָכֹר

לעו"ע. והרי ברור שֶׁעֲכָבִישׁ שֶׁהוא בַּעַל שְׁמוֹנֶה עֵינַיִם שׁוֹנֶה הַשָּׁגָתוֹ תַּכְלִית שְׁנוּי מִן הָעֵטֶלֶף הַרְוָאָה בְּאִמְצָעוֹת אֲזָנוֹי, וְעֵינָיו זֶה שְׁבִיחַוֹד הַחַוִּיָּה מוֹפִיעַ בְּסוֹד הַכֵּת' "וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת" וגו' (שמות כ, יד), וְזֶה לְהוֹצִיא הַנִּבְדָּלִים הָאֲחֵרִים הַמְרַבִּין בִּינֵיהֶם. כֹּה"נ נִהְיוּ שְׁעָרֵי הָעֵין מְרַכְזִיִּים כ"כ לְהַשָּׁגַת בְּנֵי הָאָדָם, כְּאֲשֶׁר נִזְדַּקְפוּ לְהַתְהַלֵּךְ עַל שְׂתִים, שָׂאז נִתְרַחַק חֲטָמָם מִן הָאֲדָמָה וְהָיוּ נִדְרָשִׁים לְצִלְלִיּוֹת וּלְרַחֵק הָרְאִיָּה. וְעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת וּבְכָלֵל זֶה בֵּה"א, לָהֶן חֵלֶק בְּבְרִיאת דְמוֹת עוֹלָם, שְׁכָמוֹ שְׁנִדְרָשׁ ק"ל, אֵין קִיּוֹם לְמִרְאִית לֹלָא עֵין וְאֵין קִיּוֹם לָעֵין לֹלָא מִרְאִית. בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים? שֶׁהִמָּאוּרוֹת שׁוֹטְפִים הַדְּבָרִים בְּאוֹרָם וְאוֹר זֶה מְגִיעַ וְנִכְנָס אֶל הָעֵין בְּחוֹר הָאִישׁוֹן, שֶׁהִיא בְּחִינַת קֶצֶה שְׁמוּל הִמָּאוּרוֹת. וְאוֹר זֶה הַנִּכְנָס בָּעֵין עוֹבֵר בְּאוֹתוֹת הַחֲשֵׁמֶל אֶל הַמּוֹחַ וְשָׁם מִתְהַפֵּף לְדְמוּת. וְאִם לֹא הָיָה עוֹבֵר בְּאוֹתוֹת הַחֲשֵׁמֶל לֹא הָיָה מִתְהַפֵּף כָּלֵל, וְאִם לֹא הָיָה מִתְהַפֵּף לֹא הָיָה מְשִׁתְּקָף, וּמִכָּאֵן שְׁבִמְקוֹם שְׁאֵין עֵינַיִם אֵין בּוֹ מִרְאָה כָּלֵל וְעֵקֶר. וְכֹאשֶׁר אֵין אוֹר בְּנִמְצָא שְׁיִכְנָס אֶל הָעֵין, נִרְאָה חֲשֵׁךְ וְהוּא מִדַּת הָאֵין וְחֵא"ס. וְגַם בְּשָׁעָה שְׁסָגוּרִים הַשְּׁעָרִים נִדְמָה חֲשֵׁךְ, אֲלָא שֶׁהוּא פְּנִימִי מִן הַגּוֹף וְהוּא בְּחִינַת הָעֵדֶר אוֹר. וְזֹאת הַחֲשֵׁכָה הַקְּדָמוֹנִית מִן הַפְּנִים וּמִן הַחוּץ הִיא מִדַּת הַתּוֹ"ב וְהַבְּעֻבּוֹעַ, שֶׁהִיָּתָה מִטְשֵׁטֶשֶׁת נִבְדָּלִים וְנִעְדָּרֶת הַמְשָׁגוֹת, וְאוֹצְרוֹת גְּדוֹלִים טְמוּנִין בָּהּ, כִּכְת' אֲצֻלָּם "וְנִתְתִּי לָךְ אוֹצְרוֹת חֲשֵׁךְ וּמִטְמִנִּי

מסתרים" (ישעיהו מה, ג) וגם אצלנו "הלוך תלכו עמדי, את אצרות החושך נתתיכם" (רועכם נו, א). ומה שיוצא את שַׁעְרֵי הָעֵין אלו דמעות, ואלה יוצאות בעצבות או בשמחה, בהתרגשות או ביסורין, וכמו שקוראין בני האדם את הזולת בהפנס זוהמא אל העין, כך קוראין הזולת בני האדם בצאתה ממנה, ככת' "ותרדנה עינינו דמעה, ועפעפינו יזלו מים" (ירמיהו ט, יז). שאלה שַׁעְרֵי הָעֵין גם שפה טמונה בהם – שמתקשרין זה עם זה בדמעה ובמרואה, בקריצה ובפעינה ובחרמת שערות הגבה אשר מעל העין. ומה מסמלים תמונות השַׁעְרִים הללו, שַׁעֲרֵי אַחַת סִימָן לְרוֹאֶה וְעֵין שְׁנִיָּה סִימָן לַמִּבְחִין. שְׁהִיו הָעֵינִים עֶקֶר הַסְתוֹבְבוֹת אָדָם בְּעוֹלָם, וְאָדָם זֶה הוּא הָרוֹאֶה וְהַמִּבְחִין. ומה הַבִּדֵּל בֵּינֵיהֶם? שְׁהִרְוָה הוּא כְּבִיכּוֹל מִן הָעֵין אֶל הַדָּבָר וְהַמִּבְחִין הוּא כְּבִיכּוֹל מִן הַדָּבָר וְהָלָא מִמֶּנּוּ. ר"ל שְׁהִרְוָה מְקַבֵּל הָאוֹר וְעוֹשֶׂה מֵרְאוּתוֹ וְהַמִּבְחִין מְקַבֵּל הַתְמוּנָה וְעוֹשֶׂה מִשְׁמַעוּיּוֹתֶיהָ. וְאִין זֶה שַׁעֲרֵי שְׂמַאל אוֹ עֵין יְמִין שְׁבַגְשָׁמוֹת הַכֶּרֶחַ שְׁהִיָּה הַבִּדֵּל בֵּינֵיהֶם, אֵלָּא זֶה בְּסִמֵּל בְּלִבָּד. זו"ע, כְּאֲשֶׁר מְגַלֵּג הָעֵין מַעֲלָה וְאִינוֹ רוֹאֶה דָּבָר, מִשְׁמַע מִבֵּית פְּנִימָה אֶל תּוֹכוֹ וְלֹא מִחוּצָה לוֹ, כְּלוּמַר רוֹאֶה וְלֹא מִן הָעֵין. וּמוֹטֵב לוֹ לְאָדָם שִׁישְׁלֵב שְׁלֶשֶׁת הַיְסוּדוֹת הָאֵלֶּה, הָרְאִיָּה וְהַחֲבֻנָּה וְהַעֲרוּן, וְרַק אִזְּכֹרָה בְּאַמֶּת הַנִּבְדָּלוֹת וְהַטְשֻׁטוּשִׁין.

שְׁעָרֵי הָאֶזֶן

גַּם אֶזְנִים יֵשׁ אוֹתָן בְּבָרִיּוֹת רַבּוֹת, וַיֵּשׁ בְּרִיּוֹת אֲשֶׁר
אֶזְנֵיהֶן מְשַׁכְּלֹת מְאֹד וּרְגִישוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵעֵינֵיהֶם,
מָשָׁל וְהִיוּ רוֹאִים בְּאֶזְנֵיהֶם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? לְמָשָׁל
שֶׁהַכֶּלֶב שׁוֹמֵעַ אֲדוֹנוֹ שָׁב אֶל הַחֹצֵר מִמְּרֹחֶק רַב, וְגַם יוֹדֵעַ
לְהַבְדִּיל צִעְדֵי פְּלוֹנִי מִצִּעְדֵי אֶלְמוֹנִי. אוֹ שֶׁטַטְלָף שׁוֹמֵעַ
הַקּוֹלוֹת חוּזְרִין מִן הָעֵצָמִים, אוֹ לוֹיֵתָן הַשׁוֹמֵעַ קוֹלוֹת
חֲבָרָיו מִן הַצֵּד הָאַחֵר שֶׁל הַיָּם. כִּיצַד עוֹבְדַת הָאֶזֶן בְּבָנֵי
הָאָדָם? כְּמוֹ שֶׁהָעֵין לִרְאִיָּה הָאֶזֶן לְשִׁמְיעָה, בְּבַחֲיִנַת קִצְהוּ
הַשָּׁנִי שֶׁל צִלִּיל הַיּוֹצֵא מִמְּקוֹרוֹ. בְּנֶפֶל אֵילָן בֵּיעֵר, מְעוֹרֵר
הָאֵילָן אֹרִיר וּמִרְטִיטוֹ, וְזֶה מְגִיעַ עַד הָאֶזְנִים וְנִכְנָס וּמִרְטִיט
הָעוֹרוֹת שָׁבָהֶם, וְהָאֶזֶן שׁוֹלַחַת הַמָּסָר אֶל הַמֶּחֱ וְהַמֶּחֱ
בוֹרָא הַצִּלִּיל (כְּפִי שֶׁבוֹרָא הַדְּמוּת מִן הָאוֹר הַבָּא אֵלָיו
מִן הָעֵין). וְכִבֵּר אֲמָרְנוּ שֶׁהַצִּלִּיל נוֹצֵר בְּגִשְׁמוֹת וְאֵין הוּא
מִחוּץ לוֹ, אֲלֹא רַק בְּתַנּוּדוֹת הָאוֹר. וְאֵילָן הַנּוֹפֵל בֵּיעֵר לֹא
מִרְעִישׁ אִיפֹה שָׁאִין אֶזֶן לְשִׁמְעַ, וּמִסְפִּיק שֵׁישׁ אֶזֶן בְּזַעִיר
אֲנָפִין, מִרְעִישׁ. ז"א שֶׁהָעוֹלָם שִׁמְכִירִים בְּנֵי אָדָם אֵין
הוּא מִחוּץ לַהֲשָׁגָה, אֲלֹא רַק בִּבְעָבוּעַ יֵת, וְהַכֹּל מִרְכָּבָה
אַחַת עֲשׂוּיָה מִרְכָּבוֹת מִרְכָּבוֹת, וְזֶה סְתִירַת הַסְתִּירוֹת
שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ, כִּכְתּוּב "וְסִתְּיָהּ לֹא עֲצָרְתָנִי" (רועכס סא, ה).
וְאֶזֶן הִיא כְּמוֹ הָעֵין בְּחִינַת יְסוֹד מִיְסוּדוֹת הַבְּלִיעָה, שֶׁהִיא
עִם הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ בְּזוּגִין, שֶׁהָאוֹר נִבְלָע בְּשַׁעַר כְּבִלְעִית
הַזָּכֵר בְּיַד הַנִּקְבָּה, וּמוֹלִיד הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְזֶה הָעוֹלָם נוֹלָד

שו"ש וח"ח בכל בריה מחדש ובצורה אחרת. ע"כ כַּאֲשֶׁר
 מדברין הבריות אלה עם אלה, שומע האחד את עצמו
 ולא את זולתו, שזולתו רק מרטיט האויר במיתריו. ה"א
 שבכל יחס בורא את דמות זולתו ובוראים אלה את אלה
 ולא מתקיימין אלה בלי אלה והכל הוא חלק מן הבעבוע,
 כבסוד הכת' אצלם "ויאמר צא ועמדת בהר לפני יהוה
 והנה יהוה עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר
 סלעים לפני יהוה, לא ברוח יהוה; ואחר הרוח רעש, לא
 ברעש יהוה: ואחר הרעש אש, לא באש יהוה; ואחר האש,
 קול דממה דקה" (מל"א יט, יא-יב). וחונן משמיעה גם יש
 תכלית שווי המשקל אשר שוכן באזן (וזה בלשון אזון),
 שבלי זה יפל האדם מעל רגליו. וגם נוהגין הבריות לעטרן
 בסוגי עגילים ועדדים, שהיו מקיפות הפרצוף וקלות מאד
 להתקשטות. ומה מסמלים תמונות השערים הללו?
 שאזן אחת סימן לשומע ואזן שניה סימן למקשיב. שהיה
 מסתובב בעולם עם אָזְנוֹ, שומע ומאזין ומקשיב. ומה
 הבדל ביניהם, שהשומע הוא כביכול מן האזן אל הדבר,
 והמקשיב הוא כביכול מן הדבר והלאה ממנו. שהשומע
 מקבל הרטט מן האויר ועושה הצליל והמקשיב מקבל
 הצליל ועושה משמעויותיו ממנו. ואין זה שבגשמות יש
 הכרח הבדל ביניהם, אלא שעקר הם בסמל, מן הימין
 ומן השמאל. וגם שאם אָזְנוֹ סתומות ולא ישמע דבר, גם
 זה מן ההאזנה, כי ישמע תוכו פנימה ולא דבר מן החוץ.

ומוטב לו לאדם שישלב שלשת היסודות האלה, השמיעה וההקשבה והחרשות, שנאמר כמו שהבאנו "ואחר הרעש אש, לא באש יהוה; ואחר האש, קול דממה דקה" (שם).

שערי הנחיר

שני שערי הנחיר שבחטם שוכן בהם חוש הריח, ומלקט חלקיקים זעירים החודרים מן הרוח ושולח המידע אל המוח באותות החשמל כמו אצל השערים האחרים, והמח בורא דמות הריח וכך מריחין הבריות זולתם. וחוש זה הוא מן העתיקים, שמראשוני הרמשים הרומשים על הארץ היו מריחין באפם או בלשונותיהם. אבל כשעלו בה"א ונתיצבו על רגליהם נתרחק חטמם מן האדמה כמו שאמרנו, ונחלש מן העינים ומן האזנים, ולא היה עוד ראש לחושים כמו שהיה אצל אבות אבותם. שהכלב למשל מגדיל להריח ויש בו הדעת מי עומד מאחורי הדלת מבלי לראותו בעיניו, אם אדונו אם לסטים, וזה משנה תמונת העולם מאד. או שמריח מי הרגלים של חבירו ויודע מיני סודות עליהם, וכיוצא בדברים האלה. ולב"א אין כ"כ היכלת הזאת, שיהא ריח הדבר כמו הרוח שלו. אבל כשהיו מקריבים הבשר, היו אלהיהם אוכלים מן הריח, כי היה בחינת רוח החיים היוצאת מן הגוף, ככת' "לעשות ריח ניחח ליהוה, מן הבקר או מן הצאן"

(במדבר טו, ג), וְזֶה עוֹד מִחִבֵּר בֵּין הָאֱלוֹהוֹת וְהַחֲזָה. אֵף שֶׁבְּנֵי אָדָם לֹא מְרִיחִין כְּמוֹ חֵיוֹת הַטָּרֶף וְחֵיוֹת הַשָּׂדֶה, יְכוּל לְהֵיוֹת שֶׁמְרִיחִין וְלֹא יָדְעוּ שֶׁמְרִיחִין, וְשֶׁזֶה יֵשֶׁר הוֹלֵךְ אֶל צַד הַחֲזָה. שֶׁזֶה מְבִיא לְכָךְ שֶׁהָאָדָם לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהַחֲלִיט בְּדֶרֶךְ זֹאת אוֹ אַחֲרֶת, בְּגִלָּל שֶׁהַכְּנִיס רֵיחַ כָּזֶה אוֹ רֵיחַ אֲחֵר בְּנִחְיָיו. לְמַשָּׁל אִישׁ נִמְשָׁךְ לְאַשְׁתּוֹ כִּי הִיא מְרַגֵּשׁ בְּנִיחוּחַ שָׁלָה וְלֹא יָדַע זֹאת, אוֹ שֶׁנִּמְלֵט מִסַּכָּנָה וְלֹא יָדַע שֶׁהֲרֵגִישׁ בָּהּ מִפְּנֵי הָרֵיחַ. ע"כ חָשׁוּב שֶׁאָדָם יֵשִׁים לְבוֹ עַל הָרֵיחוֹת שֶׁמְדִיפָה גִשְׁמוֹתָיו וְלִרְיחוֹת שֶׁמְכַנִּיס בְּנִחְיָיו, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר "תְּהִי הָאֶזֶן וְיִהְיֶה הָאֵף מְשַׁכֵּן הֵמָּה לְחוֹשִׁיכִים, חֵיוֹת תִּהְיוּ אֵף כִּי בְנֵי אָדָם הֵייתֶם: כֹּאֲשֶׁר רְאִיתֶם בְּעֵינֵיכֶם כֵּן תִּשְׁמַעוּ וְכֵן תִּרְיחוּ, אִישׁ אִישׁ אֶת רֵעֵיו יָדַע מִן הַסִּרְחוֹן" (רועכם נז, ג-ד). אָבֵל יֵשׁ עוֹד תְּכָלִית בְּנִחְיָיִם וְהִיא חֲשׁוּבָה יוֹתֵר מִן הָרֵיחַ וְזֶה הַנְּשִׁימָה, שֶׁמְכַנִּיסוֹת הַבְּרִיּוֹת אֲוִיר אֶל הָאֵף וְכָךְ נִכְנָס יְסוֹד הָרוּחַ בַּגּוֹף וּמִתְפַּזֵּר בּוֹ וּמְחִיָּה אוֹתוֹ, כִּכְתּוּב "וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשִׁמַת חַיִּים" (בראשית ב, ז). וְגַם יוֹדְעוֹת הַבְּרִיּוֹת לְנִפְחֵ אֲוִיר מִן הָאֵף וְזֶה לֹא רַק לְנְשִׁימָה כִּי אִם גַּם לְדַבּוּר, שֶׁהִיוּ נוֹפְחִין כְּמוֹ בְּהֵמָה וְזֶה מְרָאָה אִי-נֶחֱת אוֹ הִנָּאָה גְּדוֹלָה, כִּכְתּוּב "מִנְחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן, כְּדוּד נְפוּחַ וְאַגְמֹן" (איוב מא, יב). וְהַזִּוְהָמָא הַיּוֹצֵאת מִן הַנְּחִיר הִיא הַנְּזִלָּת, וְקִרְוָה כָךְ מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹף מְסַלֵּק בְּנוֹזְלִין כָּל מִינֵי מַזִּיקִין מִמֶּנּוּ. וַיֵּשׁ הַמְּקַשְׁטִין חֲטִמִּיָּהֶם בְּנִזְמִים וּבְמִינֵי עֲדִיִּים אֲחֵרִים. וְמָה מְסַמְלִין תְּמוֹנוֹת פְּתִיחֵי הַנְּחִיר,

שֶׁהֵם שְׁעָרֵי הַנְּשִׁימָה וְהַהֲרָחָה כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ – אֶחָד אֶת צֵד הַחַיָּה שֶׁבְּאָדָם, שֶׁהוּא יָצוּר בֵּין הַיָּצוּרִים, וְאַחֵר אֶת צֵד הַחַיָּה שֶׁבְּאֵלֻהוֹת, שֶׁהוּא מֵרִיחַ נִיחוּחַ הַזְּבָחִים, כַּכֵּת' כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר הֵבֵאנוּ "לַעֲשׂוֹת רֵיחַ נִיחוּחַ לַיהוָה מִן הַבֶּקֶר אוֹ מִן הָעָצֵן" (במדבר טו, ג), וְאַף אֶחָד יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי הַצְדָּדִים.

שַׁעַר הַלֹּעַ

שַׁעַר הַלֹּעַ יֵשׁ בּוֹ הֶרְבֵּה אֲבָרִים וְהוּא מְקַדְּמוֹת רִאשִׁית יִסוֹד הַבְּלִיעָה, שֶׁכָּל מִזוֹן וְשִׁתְיָה נִכְנָסִין מִמֶּנּוּ וְגַם הַנְּשִׁימָה, וְהִיא בְּכָל בְּרִיָּה וּבְרִיָּה מִבְּעָלֵי הַחַיִּים בְּצוּרוֹת שׁוֹנוֹת. וְהוּא מוֹצִיא קוֹלוֹת וּנְשִׁיפוֹת וְשָׁפוֹת שׁוֹנוֹת, וְלֹעֵס וּמְלַקֵּק וּמְנַשֵּׁק וְכוּצֵא בְּאֵלָה, וְעַ"כּ תַּכְלִית גְּדוֹלָה לוֹ בְּהִתְעַרְבוֹת הַבְּרִיּוֹת עִם הַזּוֹלָת. הוּא שַׁעַר לְמַעְרַכַּת הָעֵכוֹל וּמַצוֹי בְּאִמְצַע הַפְּרָצוֹף, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁפָתִים וְשִׁנִּים וְלָשׁוֹן וְחֹךְ וְעִנְבָּל וּבִלּוּטוֹת רַק, וְיִוָּרְדִין מִמֶּנּוּ לַגָּרוֹן וּמִתַּחֲבָרִים עִם הַקֶּנֶה וְהַנֶּשֶׁט. וְחוּשׁ הַטַּעַם שׁוֹכֵן בּוֹ, וּמְשַׁלַּח הָאֲתוֹת מִן הַמְּזֻנוֹת אֶל הַמַּחִין וְשֵׁם נוֹצְרַת הַתְּרַשְׁמוֹת הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁנוֹצְרִים הַנִּיחוּחוֹת מִן הַחֲלָקִיקִים הַנִּכְנָסִים בָּאָף, וְהַקּוֹלוֹת מִן הָאֵוִיר הַנִּכְנָס בְּאֵזֶן, וְהַתְּמוֹנוֹת מִן הָאוֹרוֹת הַנִּכְנָסִים בְּאַרְבַּת הָעֵינַן. וְזֹאת בְּפִרְטוֹת הַחֲלָקִים הָעֲקָרִיִּים שֵׁשׁ בְּשַׁעַר הַלֹּעַ וְכָל אֶחָד הוּא תַּכְלִית וְאִמְצָעִי וּבִיחָד הֵיוּ מְזוּגִין צֵד הָאֵלֵהִים וְצֵד הַחַיָּה שֶׁבְּדָמוֹת-אָדָם וְעַל כֵּן

נִדְבָר עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן: בְּפֶתַח הַפֶּה אֵצֶל בְּנֵי הָאָדָם
 יֵשׁ שְׁפָתַיִם וְהֵן בְּחִינַת שַׁעַר לְשַׁעַר הַלֹּעַ וּמִסִּיעוֹת בְּמִזוֹן
 וּבִדְבוּר וּבִתְפִלָּה, כִּכְת' "אֲשֶׁר פָּצוּ שְׁפָתַי וְדִבַּר פִּי בַצָּר לִי"
 (תהילים סו, יד). מִזוֹן עַל יְדֵי שְׁפָעָמִים נוֹטְלוֹת וּמִכְנִיסוֹת
 פְּנִימָה, וְדְבוּר, עַל שׁוּם שְׁנוֹתָנוֹת לַהֲגוֹת הַמִּילִין וְהַשְׁפָּה
 בְּחִינַת "אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד" וגו' (תהילים נא, יז),
 וְעַל כֵּן גַּם קְרוֹיּוֹת שְׁפָתַיִם. וְיֵשׁ עוֹד דְּבָרִים, שֶׁהַשְׁפָּתַיִם
 גַּם מְדַבְּרוֹת לֹלֵא מִילִין – כְּמוֹ בַּעַת הַחִיּוֹךְ אוֹ הַשְּׁחֹק
 אוֹ הַכַּעַס אוֹ הַשְּׂרִיקָה, שֶׁמַּעֲבִירִין הַבְּרִיּוֹת רְגִשׁוֹתֵיהֶן אֶל
 זֻלָּתָם בְּלִי שִׁיגִידוֹ מֵלֶה אַחַת. אוֹ שֶׁהֵיוּ נוֹשְׁקִים בְּשְׁפָתֵיהֶן
 זֻלָּתָם, אוֹ אֶת הָעֲרִיּוֹת, אוֹ הַפְּסִילִים וְהַמִּסְכּוֹת וְהַמְּזוּזוֹת,
 כִּכְת' "לָהֶם הֵם אוֹמְרִים, זִבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשְׁקוּן" (הושע
 יג, ב). וְיֵשׁ הַצּוֹבְעִין שְׁפָתֵיהֶם לְשֵׁם יְפִי אוֹ לְפִתּוֹי, שֶׁהֵן
 בּוֹלְטוֹת עַל הַפְּרָצוֹף וּמִקְדָּמוֹת כָּל הַבָּא בַּשְּׁעָרִים. וּבְכַפֵּי
 שַׁעַר הַלֹּעַ רֵאשִׁית מִתְגַּלּוֹת הַשָּׁנִים, שֶׁהֵיוּ צוּמְחוֹת
 מִן הַחֲנִיכִים בְּתַחֲתוֹנִים וּבְעֲלִיוֹנִים. וּבַעַת שְׁנִפְתָּחוֹת
 הַשְּׁפָתַיִם נִגְלוֹת הַמִּלְתָּעוֹת וְתַכְלִית הַבְּטוֹי מִשְׁתַּנָּה עִם
 כְּוִנַּת הַשְּׁפָתַיִם אֵצֶל הַזּוֹלָת – אִם חִיּוֹךְ אֲזִי רְצוּיּוֹת, אִם
 אִיּוֹם אֲזִי אֵינֶן רְצוּיּוֹת. וְהֵן חֶלֶק מִן הַשְּׁלֹד וְנִשְׁאָרוֹת עִמּוֹ
 אַחֲרֵי הָרִקְבּוֹן, וְעַל כֵּן מֵרֵאשִׁית הַמּוֹת תָּמִיד בְּהַבָּעַת שְׁחֹק.
 וְתַכְלִית הַשָּׁנִים שֶׁהֵן חֶלֶק עֲקָרִי בְּעֶכּוֹל הַמִּזוֹן וְיִסוֹד בְּחֹק
 הַבְּלִיעָה מִן הַבְּעֻבּוּעַ, מִשּׁוּם שֶׁהֵיוּ מִפְּקָדוֹת עַל הַתְּפִיסָה
 וְהַחֲתוּךְ וְהַקְרִיעָה וְהַטְחִינָה וְהַלְעִיסָה וְכוּ'. וְיֵשׁ בְּרִיּוֹת

שְׁהַשְׁנִים אֲצֵלם נְקוּבוֹת וּמִזְרִיקוֹת רַעַל בַּעַת הַנְּעִיצָה
בְּבֶשֶׁר, כְּמוֹ אֲצֵל הַנְּחָשׁ לְמִשְׁלָה. וְהַשְׁנִים יֵשׁ לָהֶן תְּכֵלִית גַּם
בַּדְּבוּר אֲצֵל בְּנֵי הָאָדָם, שְׁעוֹשִׁים חֶלֶק מִן הָעֲצוּרִים וּבְכָךְ
מְהַפְּכִים הָעוֹלָם לְדְבוּר. וַיֵּשׁ שָׁהֶם סִימָן לִיָּפִי וּלְבְרִיאוֹת
וְלִאֲרִיכוֹת יָמִים וּלְפִרְיוֹן כְּמוֹ שְׁמַעִיד הַכֵּת "שְׁנִיף כְּעֶדֶר
הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן הָרְחָצָה, שְׁכָלם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין
בָּהֶם" (שִׁיר הַשִּׁירִים ד, ב). וְאַחֲרֵי הַשְׁנִים נִגְלָה הַלְּשׁוֹן
שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁכָּן חוֹשׁ הַטַּעַם. וְנָח בְּפָנִים הֶפֶה עַד
שָׁבָא מְזוֹן עַל מְקוֹמוֹ וְהוּא נוֹגֵעַ בּוֹ וְעוֹשֶׂה תְּמוּנַת הַטַּעַם
בְּמַח כְּמוֹ שְׁעוֹשִׁים הָעֵין וְהָאָזֶן וְהַנְּחִיר. וּבִשְׁעַת הַדְּבוּר
מִתְרוֹצֵץ הַלְּשׁוֹן, כְּעֶכְבֶּר הַמִּתְרוֹצֵץ בְּמַחֲלָתוֹ, וּמִרְעִיד
וּמִזִּז הַקּוֹל וְעוֹצֵר צ"ד זל"ת סט"נ הָעֲצוּרִים. וַיֵּשׁ שְׁבִשְׁעַת
הַטַּעֲמָה עוֹשֶׂה הַלְּשׁוֹן בְּלִקְלוּקִין וְעַל כֵּן עוֹשִׂים בָּהּ גַּם
בִּשְׁעַת הַתְּשַׁמִּישׁ, שֶׁהִיא תְּמִיד לְחִלּוּחִית וְנִדְבָקָת וּבְחִינַת
עֶזֶר שֶׁל הַהִתְפַּלְּשׁוֹת. וַיֵּשׁ בְּרִיּוֹת שְׁאֲצֵלם הַלְּשׁוֹן מְקַרְרֶת
הַגּוֹף אוֹ שְׁמִשְׁתַּמְשִׁים בָּהּ לְצִיד אוֹ לְהַתְנַקּוֹת, וַיֵּשׁ שְׁבָה"א
מְקַשְׁטִים לְשׁוֹנָם בְּעִגְלִים. וְרַבִּים הֵם הַזְּהֻמוֹת הַיּוֹצְאִין
מִשְׁעַר הַלּוֹעַ, זֶה הַפְּלִיטָה וְהִירִיקָה וְהִרִיר וְהַשְׁהוּק וְהַדְּבוּר
וְהַזְעָקָה וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלָהּ, וּבְכָךְ מִתְעָרִים עִם הָעוֹלָם. וּבִגְלָל
כָּל מָה שְׁאֵמְרָנוּ, שֶׁעַר זֶה הוּא בְּחִינַת סֶמֶל לְיֹצֵר הַבְּלִיעָה
וְהַהִבְלָעוֹת, וְלַדְּבוּר וְלַלְקוּק וְלַלְעִיסָה, וְכְמוֹ שְׁעָרֵי הַחֹטֶם
שֶׁהֵם מִשְׁכָּן חוֹשׁ הָרִיחַ, גַּם שֶׁעַר הַלּוֹעַ הוּא תְּמוּנַת צִד
הַחֵיָה שְׁבָאָדָם, אֲבָל זֶהוּ גַם תְּמוּנַת צִד הָאֱלֹהוֹת מִפְּנֵי

שְׁהִיָּה שֶׁעַר הַמַּלְיָם וְהַפְּתָגְמִים וְהַחֲקִים וְהַמְסַפָּרִים. וְזֶהוּ
הַפֶּתַח הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִן הַחוּץ אֶל הַגּוֹף פְּנִימָה וּמִפְּנִים
הַגּוֹף הַיּוֹצֵא הַחוּצָה, וּמִמֶּנּוּ נִטְמָנִין הָעוֹלָמוֹת בְּגִשְׁמוֹת
הַגּוֹף, וְהַפְּרָשׁוֹת גִּשְׁמוֹת הַגּוֹף נִטְמָנִין בְּעוֹלָמוֹת.

שְׁעָרֵי הַפֶּטְמָה

בבה"א כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר אֲמַרְנוּ שְׁתֵּי פֶטְמוֹת לְזָכָר וּשְׁתֵּי
פֶטְמוֹת לְנִקְבָּה, וּבִנְקָבָה יֵשׁ לָהֶן לְכַאוֹרָה עֲלִיוֹנוֹת, שְׁמֵהֶן
נִסְתַּלַּק הַחֶלֶב מִן הָעֵטִינִים בְּשִׁבִּיל הַיְּלֹד, וְזֶה בְּחִינַת
שֶׁלֶב בֵּינִים בְּנִבְדָּלוֹת הַתִּינוּק מֵאִמּוֹ אַחֵר שֶׁיּוֹצֵא פֶתַח
הָרָחִם. וּבְשְׁעָרֵי הַפֶּטְמָה לֹא אִמּוֹר שְׁנִכְנֹס כָּלוּם רַק יוֹצֵא,
אַבֵּל שֵׁם שׁוֹכֵן גַּם חוּשׁ הַמְּשׁוּשׁ אֵצֶל הַזָּכָר וְאֵצֶל הַנִּקְבָּה,
וּבְמִיחָד אֵצֶל הַנִּקְבָּה שׁוֹכֶנֶת שֵׁם הַהֲתַעֲנָגוֹת. וְאִיךָ עֲשׂוּיָה
הַפֶּטְמָה, בְּאַמְצַע הַשֵּׁד וְהַלְתָּה כֶּהָה מִמֶּנּוּ, וּמִזְדַּקְפֶּת בְּקֶרֶךְ
וּבְמִצִּיצָה וְכַךְ נִמְצְאוֹת בְּיַד הַיְּלֹד הַמְּבַקֵּשׁ לִינֹק מִמֶּנּוּ.
וְאֵצֶל בַּע"ח אַחֲרִים אֲשֶׁר וְלִדּוֹתֵיהֶם יוֹנְקִין יֵשׁ מִיְּנֵי פֶטְמוֹת
שׁוֹנִים וּמִשְׁנִים וְיֵשׁ רַבּוֹת מֵהֶן, לְמַשָּׁל אֵצֶל הַכִּלְבָּה, שֶׁהִיא
יְכוּלָה לְהַזִּין גּוּרֶיהָ הָרַבִּים זַע"ז. וְהַחֶלֶב הַיּוֹצֵא מִן הַפֶּטְמָה
סִגְלוֹת רַבּוֹת לוֹ וְרָצוּי שֶׁיִּטְעַם מִמֶּנּוּ הַתִּינוּק כִּמָּה שְׁיֹתֵר
וַיַּחֲזִק הַקָּשֶׁר עִם אִמּוֹ וְכִכָּה יִקְבֹּל מִמֶּנָּה הַכּוֹחוֹת וְהַסִּגְלוֹת
וְהַמִּזְנִין. וְאֵצֶל בַּה"א שֶׁלֹּא כְּמוֹ אֵצֶל שְׂאֵר הַיּוֹנְקִים, פֶּטְמוֹת
הַנִּקְבָּה פְּעָמִים נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהֶן הַזָּכָר מְאֹד, כִּי נִפְנוּ הַשֵּׁדִים

קְדִימָה עִם הַהִזְדַּקְפוֹת וְהָיוּ מְלֵאִים גַּם בְּעוֹנָה שְׂאִין לָהּ
וְלָדוֹת, וְהֵם כְּמוֹ שְׂתֵי עֵינַיִם מְסַתְּכָלוֹת אֶל הַשָּׁמַשׁ. עַל
כֵּן אֶצֶל הַצְּלָמִים לַפְּעָמִים קוֹרָה שְׂמִדְגִישִׁין הַשָּׂדִים, סִימָן
לַפְּרִיּוֹן וְלֵאמָהוּת. וְכֵמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ עַל הַנִּקְבִּים הָאֲחֵרִים,
יֵשׁ הַמְקַשְׁטִין פְּטָמוֹתֵיהֶם בַּעֲדֵיִים, לְהַדְגִישׁ שְׁעַר הַפְּטָמָה
בְּשִׁבִּיל יְסוֹד הַבְּלִיעָה וְהַהֲבָלְעוֹת. וְע"כ מְסַמֵּל תְּמוּנַת
שְׁעָרֵי הַפְּטָמָה אֶת בְּחִינּוֹת הַהִתְפַּלְּשׁוֹת, הָאֶחָד בְּחִינַת
הַפְּרִיּוֹן וְהַהֲזָנָה, וְהָאֶחָד בְּחִינַת הַפְּרָקָן וְהַהֲתַעֲנָגוֹת.

שְׁעַר הַשּׁוֹפָכָה

שְׁעַר הַשּׁוֹפָכָה אֶצֶל הַזָּכָר הוּא גָלוּי וְאֶצֶל הַנִּקְבָּה הוּא
סָמוּי, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּמוֹ חֶלֶק מִשְׁעַר הַנִּרְתִּיק. אֵין אֶצֶל
כְּנִיסוֹת שֶׁל מִשְׁהוּ אֵלָּא רַק שֶׁל מִזִּיקִין, אֲבָל הוּא מְחַבֵּר
בְּצִנּוֹר אֶל שְׁלֻפּוֹחִית וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ מִי הַרְגָּלִים וְשִׁכְבַּת
זָרַע אֶצֶל הַזָּכָר כִּי שֵׁם הוּא מְחַבֵּר גַּם לְאֲשָׁכִים. עַל כֵּן
שֶׁה"ש חָשׁוּב מְאֹד בְּשִׁבִּיל טְשָׁטוּשׁ הַגְּבוּלוֹת וְהַנִּבְדָּלִים
וְהוּא מְקוֹם בּוֹ נִפְגַּשׁ כְּבִיכּוֹל הַשֹּׁפֵל עִם הַקֹּדֶשׁה, מִפְּנֵי
שֶׁהַזִּוְהָמָא הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ מִצְמִיחַ חַיִּים, כִּכְת' "דַּע מַאֲיֵן בָּאתָ
וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ, וּלְפָנֶי מִי אַתָּה עֹתִיד לָתֵן דִּין וְחֶשְׁבוֹן.
מַאֲיֵן בָּאתָ, מִטְּפָה סְרוּחָה, וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ, לְמָקוֹם עָפָר
רָמָה וְתוֹלְעָה" וְגו' (מִשְׁנָה, סֵדֶר נִזְיָקִין, אֲבוֹת ג', א). אֶצֶל
שְׁנֵיהֶם הַנִּקְבָּה וְהַזָּכָר הוּא סָמוּךְ עַל אֲזוֹר הַהֲתַעֲנָגוֹת,

ובעקור אצל הזכר שהוא בקצה העטרה ובא בביאה
 אצל האשה בקשוי על מנת לענגה ולהפירותה כאמור.
 ושם כמו שאמרנו בשיא ההתפלשות יבוא האביונה,
 וזה בחינת מות קטן, מערבין הבריות עם הבעבוע מפני
 ששם יוצא שכבת הזרע ומטשטשת עצמיות האדם. ע"כ
 ענין ההזדווגות ומעשה אונן חשוב בתורתנו, שמביאין
 האביונה והשפיקה אצל הנקבה ואצל הזכר, והמה
 בחינת כניסה בהיכלי סו"ק. ושם יש להזהר שלא יכנסו
 מזיקין, כי יכולים להכות מכות גדולות ולהביא מחלה
 קשה. ומה מסמלים תמונת שער השפכה ותמונת הפין
 ועטרתו? את בחינות הדחיפה והחדירה והפריון ואת
 בחינות הזכרות והכוחנות שבבני האדם בזכר ובנקבה,
 ואת בחינת המעשה המתערב בעולם ואת דחף המעשה
 ללא מחשבה תחלה.

שער הרחם

נרתיק האשה קרוי גם שער הרחם והוא בחינת
 סוד גדול ולוע של מטה, ומרכב מיני חלקים, שפתיים,
 חביונית, צואר וכיוצא באלה, ויש ממנו עצבים רבים
 היוצאין אל המוח, ומקף שערות מלמעלה ומסביב,
 ולעתים גם מקשט בנזמים. נרתיק זה הכניסה אל תוככי
 גוף האשה אשר ממנה גם יוצאים ההפרשות והוסת

והתינוקין. ונחשב הדבר אצלנו מקדשי הקדשים של
ההתפלשות, כי משם נולדים בה"א ושם שוכנים הענוגים
והפרת הנבדלות. ומשום שמשם נולדים הבריות והשגתם
יש בה תלות עם העולמות, דהינו שמן הרחם נבראין
העולמות וזו סגלת נקבה בתורתנו! וכמו שיוצאים משם
גם נכנסין; כאשר באות הבריות ומתערות זב"ז נכנס
הזכרות פנימה זרע זרעו ומפרה הנקבה. ושם מקור עלג
גדול גם לגבר וגם לאשה, בחינת תעלה המוליכה אל
הבעבוש. ויש שהענוגים באים גם מנקבה לנקבה, ואף
בזה מתערין בקדש, שהאביונה מטשטשת הנבדלות כמו
שכבר אמרנו. אם הפרתה הנקבה ונטמעו בה הביצית עם
הזרע, יצמח העבר בתוך הרחם ויהיה בחינת גופה שאינו
גופה, דומה למדרגת טפיל הנבדל ממארחו אך לא יכול
לקיים חיו בלעדיו, וזה ראשית יסוד הבעבוש, ששם אין
נבדלות והוא כמו טפת מים בתוך מקוה מים. והאשה
ממין נקבה היא בחינת עולם העולמות, שבה נוצרים
חיים ומתפתחים ונולדים ממנה. ואם לא הפרתה ועוד
לא זקנה, יבוא דם הוסת בשעריה כמחזור מלוי הלבנה
ויפריש החוצה. ובתורתם בגין זה נחשבת טמאה, ככת'
אצלם "וכל אשר תשכב עליו בנדתה יטמא, וכל אשר
תשב עליו יטמא" (ויקרא טו, כ). אולם אצלנו תחשב
בימיה לקדושה, בחינת כוחה בטמאותיה ובעדות פריונה.
ומפאת קדשתו של שער הרחם פעמים ימשילו שפתותיו

לשפתי האלוהות וירצו לנשקו כמאמר הכת' "להם הם אמרים זבחי אדם עגלים ישקון" (הושע יג, ב), ויש בזה סגלה גדולה, כפי שדרשנו בכת' "עורי צפון ובואי תימן, הפיחי גני יזלו בשמיו, יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" (שיר השירים ד, טז). ומה מסמל תמונת שער הרחם? את מקום יציאת הבריות מן עצמן ומגשמותן, גוף היוצא מתוך גוף, ומקור העולמות וההשגה וההתענגות, והתו"ב בזעיר אנפין, ואת הפיריון ואת ההולדה. ועל כל אלה יסמן שער הרחם מקום קדש הקדשים של הקדשה ושל ההתפלשות מפני שהיה על סף הבעבוע ומשול לאדמה אם כל חי, ככת' "עד שובד אל האדמה כי ממנה לקחת, כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג, יט).

שער הרקטום

אצל הבהמה מצוי פי הטבעת ברוממות וגלוי לכל וממנו מכירים הבהמות אחד את השני, שהיו מריחין אא"א וכך מברכין זא"ז. ואלו אצל בני האדם מאז התיצבו על גפיהם, הוא בחינת נסתר שבנסתרים בין חמוקי הגוף וחבוי בתחתית חריץ הישבן. והיה בין החוץ והפנים באמת, כמו אבר מן האיברים הפנימיים, ועוד מצפינים אותו בה"א תחת היריעות שלא יציץ הנקב הזה אל החוץ במועדי חלין ועל אחת כמה וכמה במועדי

קדושין. ונקב הזה המצפן משחררין הצואה ממנו בבית
הכסא והנפיות, והיה משמע שבמשמץין אצל הבריות
משום פריצותו זו. ואצלנו דוקא הוא בחינת קודש, מפני
שהיה מקום השחרור ופנוי הפסלת וטשטוש הגבולות
ופריצות הנבדלים וסמל לבהמיות ולגשמיות ולבעבוע
ית', שהכל בו נע וזע ואין בו דבר שהוא בחינת נקי או
מלכלך. ר"ל שצואה של חי אחד בחינת תזונה לחי אחר
וכיוצא בזה. שער הרקטום מצוי ליד פתחי המין וגם בו
יש מן ההתענגות, שהיה מדגדג דגדוגין אצל הנקבה וגם
אצל הזכר מפני ששפתו רגישה ומפני שתעלתו קרובה
אצל הנרתיק ואצל הערמונית. ואעפ"כ משום צחנותיו
וזהמותיו מדחק ואינו מדבר כו"כ ונחשב שנושא טמאה
ואסור בביאה, ומסמל בחינת הבהמה שבדמות האדם
ובחינת הבלתי נמנע של הגשמות, שהרי אין בו רצון או
שליטה אלא לכל היותר ההתאפקות, ועל כן הוא צלם
הדחף והטבע והתו"ב וכיוצא בדברים האלה. ומפני שהוא
נסתר שבנסתרים וטמון בעמקות האחורים ולא נגיש
אפלו לנושא עצמו, מדגיש האחרות והזרות המצויים
בגשמותו, שכן האדם מתחלה ועד קצה אין הוא יודע
עצמו ואין הוא נגיש לעצמו. וגם שיכיר הכל מכל וכל
תמיד יהיה חור זה שאינו מכיר, והוא בחינת סף היציאה
והכניסה לבני מעיו שאינו מכיר כלל וכלל. וגם מפני זה
נחשב בחינת קדשה, שאינו מכר אפלו לעצמו ואינו יכול

להיות מכר אפלו לעצמו, אלא בדרך המתוכים ובדרך הנגיעה בלבד, ושהוא בגבול מן ההשגה אל הבעבוע. ומה מסמן תמונת שער הרקטום? בחינת קדש הטמאה והזהמות, יצר החיתיות שבאדם ואת הכל מה שדחוק בו, בין החמוקים והחריצים אשר רוצה האדם להפיר, ככת' "דבש לא תלקקו כי אם מחר התחת" וגו' (רועכם סט, ג). ועוד מסמל חכמת האחיזה וחכמת השחרור, והעודפות, והתרת האסורים, ומצוי הבשר וגשמות הגוף, ונמיכות קומתן של האלהויות.

עור

משברנו כל השערים ופתחי הגוף, נדבר בעור אשר בו שוכן חוש המשוש והוא כגדול השערים, הבא בנגיעה עם העולמות ועם הדברים, והוא כלו נקבים נקבים חלולים חלולים, מהם פתוחים ומהם סתומים, ובהם נכנסות הזהמות פנימה ויוצאות החוצה. ועור זה שמלבשין בו הבריות יש עליו בלוטות ונקבוביות ונקדות ושומות ושערות והוא עוטר הגוף ומשגיח בו ומסנן המזיקין הנכנסין הימנו. ועור זה אשר חוצץ בין הפנים ובין החוץ הוא בחינת שק העוטר כל השרירים והאברים שלא יתפזרו החוצה ממנו, והוא גם בחינת כסות מן החם ומן הקר, ובחינת סלית מגן בכפות הרגלים ובאצבעות

ועוד כיוצא באלה. וזהמות היוצאות מן העור הן הזעה והחלב ולפעמים הדם היוצא מן הפצעים הנפערם ממנו בפציעה או במחלה, ככת' "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, והיה בעור בשרו לנגע צרעת" וגו' (ויקרא יג, ב). ופעמים הוא מכסה בשערות, ואצל בריות אחרות שאינן בני אדם הוא מכסה בפרוה או בנוצות או בקשקשים והמה שומרים על חם הבשר ביעילות ביבשה ובים, במדבר וביער ובערבה. ועור זה שלוש שכבות לו, הראשונה שהיא קרויה עלית העור והיא מצויה משתי שכבות קטנות, המתקרנות והנביטה, שהיא מרכבת מארבעה אזורים, הגרגרי והקוצי והבסיסי והיוצר. והשכבה השנייה שהיא קרויה עור והיא מלאה סיבים ועצבים וצנוריות דם, והם מעבירים תחושות, והוא עשוי שתי שכבות קטנות, הפטמתית והרשתית. והשכבה הפטמתית בעלת רכסים היא ועושה טביעת האצבע שהיא בחינת יחוד אצל כל אדם. והרשתית יש בה את שרשי השער ובלוטות החלב ושרירי העור ורשת כלי הדם. והשכבה השלישית שהיא קרויה תת העור, והיא נמצאת בפנים הגוף ומחברת אליו. ומה אומרים כל אלה? שאין הוא אבר אחד אלא מערכת גומלין שהיא בחינת שולי הגוף הבא בעולם ובדברים. והיה צבע העור משתנה בין הגוים, שיש בהם יותר כהים ויש שיותר בהירים; יש הנוטים לורדרדות ויש הנוטים לצהבהבות,

וַיֵּשׁ הַנוּטִים לְחוּם כֶּהָה אוֹ לְחוּם בְּהִיר אוֹ לְאַדְמָדָם. וַיֵּשׁ ב"א אֲשֶׁר בּוֹחֲנִים מִדְּרָגָה חִבְרָתִית עַל פִּי שְׁכֵבֶת הָעוֹר, כִּי עוֹר זֶה מְשִׁתָּנָה עִם אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ אוֹ עִם הַזִּקְנָה אוֹ הַמַּחְלָה כִּכְת' אֶצְלָם "וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהֵרֶת בְּהֵרֶת לְבָנֹת" (ויקרא יג, לח). ובה"א אוֹהֲבִים לְתֵת סִימָנִים בְּעוֹר, בְּכַתּוּבֹת קַעֲקַע אוֹ בְּצִלְקוֹת אוֹ בְּאַפּוֹר אוֹ בְּעִגְלִים וּבְנִזְמִים. וּמִדּוּעַ נּוֹתְנִים סִימָנִים אֵלֶּה, מִפְּנֵי שֶׁהֵיוּ מְשִׁתְּמִשִּׁין בָּהֶם לְבִיָּאָה בְּקֶרֶב הַבְּרִיּוֹת, וּמִסִּמָּנִים טִיבִם וְזֵהוּתָם, שֶׁיֵּדַע כָּל רוֹאֶה אֶת הָעוֹמֵד מִלְּפָנָיו, מָשַׁל וְהָיָה סֶפֶר פְּתוּחַ שְׁאִינְרִיו בַּחוּץ. וַיֵּשׁ שֶׁהָעוֹר זֹכֵר קוֹרוֹת שֶׁל הָאָדָם שֶׁכָּבֵר נִשְׁתַּכַּחוּ מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ לְמָשַׁל הַקֶּרֶקֶבֶן שֶׁהוּא בַּחֲיִנַּת זְכָרוֹן מְלִידַת הַבְּרִיּוֹת שְׁאִינֵן זֹכְרוֹת כּו"כ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר עוֹד מַעֲט. עוֹר זֶה, הַמְּרָגִישׁ בְּנִעִימִים וּבִמְיֻסָּרִים, בַּחֲמִים וּבְקִרְיִים, הוּא עוֹמֵד וּמִצּוֹי בְּרֵאשִׁית הַהִתְפַּלְּשׁוֹת, הַמְּבִיָּאָה בְּרִיּוֹת אֶל הַהִשְׁתַּתְּפוּת בְּעוֹלָם וְהַהִתְעַנְּגוֹת בּוֹ, הַמְּטַשְׁטֶשֶׁת גְּבוּלוֹת הַגּוֹף וְהַסּוֹבֵב, גְּבוּלוֹת הַפְּנִים וּגְבוּלוֹת הַחוּץ.

טבור

כְּאֲשֶׁר מִצּוֹי הָעֶבֶר בְּרָחֻם אִמּוֹ וְהוּא נִזּוֹן מִמֶּנָּה מָשַׁל וְהָיָה אֲבֵר מֵאַבְרָיָה אוֹ אֶפְלוֹ יוֹתֵר נֶכּוֹן לְהַגִּיד טַפִּיל הַחֲבוּי בְּבִי מַעִיָּה, וְהוּא מִצּוֹי עֵמֶק בְּתוֹךְ הַבְּעִבּוּעַ גַּם מִבְּחִינַת

ההשגה, אז הוא מקבל חמרי החיים באמצעות השליה
שעושה חלוף הזהמות מן האם שהיא בחינת כלי המכיל
את המוכל. ואיך מחבר לשליה ונזון ממנה? באמצעות
חבל הטבור שהוא מכיל עורקים וורידים ומסייע חמרים
אל העבר וממנו. אבר הזה שהוא שמושי רק ברחם
מטשטש הגבול בין העבר לאמו וגם מחבר אותו אליה,
אבל כאשר יוצא בין ברפי אמו נהוג לחתוך חבל הטבור
כדי לנתקה ממנו, ואז נותר גדם על בטן התינוק ואחר
הופך לגלד. אחרי שהגלד שארית חבל הטבור ישחיר
וינשר ויתיר אחריו צלקת שהיא נקראת טבור או
קרקבן או פופיק בלשון הזאטוטים. וזו הצלקת תמיד
היא תזכרת ללדה ולהתנתקות הילד מאמו ולכך שבא מן
החיים והוא ככל החיות ולא מן השמים או מן האין. וזה
מסמן הקשר בין הילד לאמו שגם אחרי שנתנתקו זמ"ז
עדין הם כרוכים, כמו שבתורתם מקום עם ישראל קרוי
טבור הארץ, כי היו כרוכים באלהיהם, ככת' "ישבי על-
טבור הארץ" (יחזקאל לח, יב). ואפלו הקשר של הבריות
אל העץ הגדול של החיים נתן לומר שהוא מסמל בצלקת
הזאת, מפני שכך נתפרדו ממנו וזה סימן הנתוק לכאורה
מן הבעבוע, אבל בו"ז שאין ברירה שהיא בפני עצמה ולא
ביחס לזולתה. ועוד זה אומר שאין אדם בעולם שהוא
ללא צלקת, וע"כ כל הבריות פגומים מעצם הולדם,
אף שפגם זה לא מטריד ולא מפריע והוא בחינת סימן

ותו לא. ע"כ חשׁוּבִים עַד מָאֵד הַפְּגוּמִים בְּתוֹרָתָנוּ, שֶׁהֵם יוֹתֵר שְׁלֵמִים מִן הַשְּׁלֵמִים, מִפְּנֵי שְׁמִכִּילִים גַּם אֶת הַחֶסֶד, וּמִלְמָדִים עָלֵינוּ אֶת הַשְּׁלֵמוֹת שְׁבָאִי-הַשְּׁלֵמוֹת כַּכֵּת "אֵלֶּה הֵיוּ הַשְּׁלֵמִים יוֹתֵר מִן הַשְּׁלֵמִים, כִּי בָּם יִשְׁכֵּן הַחֶסֶד, מֵהֶם תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה" (רועכם סט, ו). וְכֵמוּ שְׁמִקְשָׁטִין שְׁעָרֵי הַחוּשִׁים וּפְתַחֵי הַגּוֹף, יֵשׁ הַמְּקַשָּׁטִין טְבוּרֵיהֶם וְעוֹנָדִים עָלָיו מִיָּנִי עֲגִילִים וְנִזְמִים, אוֹ שְׁמִים כְּתוּבוֹת הַקְּעָקַע וּמְקַדָּשִׁין אוֹתוֹ וּמְדַגִּישִׁים הַפָּגֶם הַזֶּה הַטְּבָעִי שֶׁבַּגּוֹף. מִפְּנֵי שְׁגָם הוּא אֲבָר שֶׁל הַזְּמָה כְּמוֹ נִקְבֵי הַגּוֹף בְּנִקְבָּהּ וּבִזְכָּר, אֵף שְׁאִינָנוּ בְּגֶדֶר בּוֹלֵעַ אוֹ נִבְלָע, אֲבָל מְצוּי בְּעוֹר וּמִסְמָן הַגְּבוּל וְהַפֶּרֶת הַגְּבוּל בֵּין הוֹלֵד לְאִמּוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר "טִמְאִים הֵייתֶם מֵרַחֵם אִמְכֶם וְעַד הַתּוֹלְעָה, זָכָר וְנִקְבָּהּ, מִי שֶׁלֶם מִבְּלִי צִלְקָת, לֹא יְהִי בָכֶם אֶחָד לֹלֵא טְבוּר: לֹא יְהִי טִמָּא וְלֹא קְדוֹשׁ עַל הָאֲדָמָה הַזֹּאת, כִּי בְּשִׁפְתָּהּ וּבִסְמָלֶיהָ, בְּטְבוּרָהּ וּבְנִקְבֶּיהָ, שָׁמָּה הָאֱמֶת וְלֹא תִהְיֶה בָּאֵף מְקוֹם אַחֵר" (רועכם עז, א-ב).

גְּבוּלוֹת וּסְטִיָּה

כָּל מָה שֶׁעֲסָקְנוּ עַד עַתָּה בַּגַּה"א אֵלּוּ הַפְּתָחִים וְהַצִּלְקוֹת הַנִּתּוֹנִים בַּבֶּשֶׁר וּמִסְמָנִים קְצוֹת הַגּוֹף וּגְבוּלוֹתָיו. אֵלֶּה הֵם בְּחִינַת שְׁעָרִים שְׁנִסְגָּרִים וְנִפְתָּחִים, שׁוּמְרִים עַל קְצֵה הַגּוֹף וְגַם מְעַרְבִין בֵּינוֹ וּבֵין הַסּוֹבֵב אוֹתוֹ, יֵשׁ שְׁבַמְזוֹן

וַיֵּשׁ שְׁבִנְשִׁימָה וַיֵּשׁ שְׁבִמִין וַכִּיּוֹצֵא בְּאֵלָה. וְהָאָדָם כְּשֶׁאָר
בעה"ח אין הוא בְּרִיָּה סְגוּרָה וּמְבֻדָּדָת, אֲלֵא פָּרֵט בְּתוֹךְ
פָּרָטִים מְרִבִּין, וּגְבוּלוֹתָיו מְטַשְׁטְשִׁין בְּכָל זְמַן, שֶׁהוּא
כָּל הַבְּרִיּוֹת כְּפוּף לְחֹק הַבְּלִיעָה וּבְלִי שְׁיִבֹלֵעַ אוֹ יִבְלֵעַ
לֹא יִחְיֶה בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹלִיד, וְחֻלְקוֹ יִהְיֶה בְּדוֹמָמִים. שֶׁהֲרִי
כָּבֵר נֶאֱמַר בְּמִקְוֵמוֹתֵינוּ כִּי טַשְׁטוּשׁ הַגְּבוּלוֹת וְהַחֲלַפְת
הַזְּהֻמוֹת הַכֶּרֶחַ הוּא בְּעוֹלָם וְחִיוֲנִי לְדוֹפֵק הַלֵּב וְלִזְרִימוֹת
וְלַהֲפָרְיוֹת. וְנִקְבִּי גּוֹף אֵלָה, סִימָן הֵם לְכָל הַנִּקְבִּים בְּאֶשֶׁר
הֵם, וּגְבוּלוֹת הַגּוֹף הָאֵלָה, סִימָן לְכָל הַגְּבוּלוֹת אֲשֶׁר בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, בְּאֵלָה שְׁבַגְשָׁמִי וּבְאֵלָה שְׁבַהֲשָׁגָה. וְגַם הַגְּבוּלוֹת
שְׁבַחְמָר אֵין הֵם אֲלֵא מִן הַהֲשָׁגָה, שֶׁהַבְּעֻבּוֹעַ ית' לֹא מְכִיר
בְּגְבוּלוֹת וְלֹא בַּהֲשָׁגוֹת כְּמוֹ שְׁאֲמָרְנוּ, וּגְבוּל הוּא בִּכ' הַבְּדֵל
וְלֹא כְּסוּת אֱמֶת שְׁמֵלֶבֶשׁ בּוֹ הַגּוֹף. מְכָאן שֶׁהַגְּבוּל אֵף הוּא
תְּבִנִית יְסוֹד בַּהֲשָׁגָה, וַיִּשְׁנֶנּוּ בְּכָל בְּעָלֵי הַחַיִּים וּבְכָלָם
אֵלָה הַקְּרוּיִים בְּנֵי אָדָם, בְּמוֹחִין קְטַנּוֹת וּבְמוֹחִין גְּדוּלוֹת.
כְּמוֹ שְׁאֲמָרְנוּ שֶׁתְּבִנִית הַשְּׁנִיּוֹת וְהַנְּגוּדִים הִיא בְּחִינַת יְסוֹד
שְׁבַהֲשָׁגַת הָאָדָם, שֶׁהָאָדָם מְכִיר צֶלֶם הָעוֹלָם בְּאֲמָצְעוֹת
הַהֲבְדָּלִים, כִּכְת' "לֹא יָבוֹא טוֹב בְּלִי רָע, לֹא יָבוֹא נָקִי בְּלִי
מְלָכֶלֶךְ, וְאֵין מְבַדִּיל בֵּינֵיהֶם; לֹא יְהִי הָעֶבֶר עֲתִיד וְלֹא
הָעֲתִיד עֶבֶר, כִּי אֵת הַכֹּל חֲדָשְׁתִּי, אֲנֹכִי הַדֹּגֵל הַזּוֹחֵל לִפְנֵי
הַמַּחְנֶה" (רועכם סט, ד). הַגְּבוּל הוּא תְּבִנִית הַשָּׁגָה אֲשֶׁר
מְבַדִּילָה בֵּין כָּלֵל הַדְּבָרִים, הַגְּשָׁמִיִּים וְהַסְּמָלִיִּים, בְּשָׁפָה
וּבְסִימָנִים כְּמוֹ בְּאֲדָמָה וּבַדְּבָרִים. וְהוּא בְּחִינַת הַכֶּרֶחַ

שְׁבָקִיּוֹם הָאָדָם בְּתוֹךְ הַבְּעֻבּוֹעַ, אֲלֵא שֵׁישׁ עֲלֵיהֶם לְהַבְחִין
 שׁו"ש עַל יְדֵי הַהֲשָׁגָה, וְאִף לְהִיּוֹת מוֹפְרִים תְּדִיר. וְאִם
 צָרִיכִין לְהִיּוֹת מוֹפְרִים, צָרִיךְ שִׁיְהִיו לְכַתְחָלָה, כִּי אֵין גְּבוּל
 בְּלִי סְטִיָּה וְאֵין סְטִיָּה בְּלִי גְבוּל. וּמִפְּנֵי שֶׁהַגְּבוּל הוּא עַפ"ר
 בְּחִינַת חֶק מִן הַמַּלְכוּת, עַל בַּה"א מְטַל הַסְטִיָּה, כִּי מִשָּׁם
 תֵּבּוֹא הַחֲרוּת וְהַיְצִירָה וּבְחִינַת מְצוּהָ הִיא, שֶׁנֶּאֱמַר "כָּל
 חֶפֶץ, כָּל צוֹמֵחַ וְכָל חַי, יֵשׁ בּוֹ פּוֹטֵנְצִיָּאל אֵינְסוֹפִי לְמִמּוּשָׁה
 שֶׁל כָּל סְטִיָּה" (לה"ע, הַצ' עַל הַטּוֹמָאָה, הַצ' 4). זֹאת
 מֵהוּת הַטְּמָאָה, שֶׁהִיא מִרְפָּה וְנִצְמָדָת וְסוּטָה וְשׂוֹאֶלֶת,
 וְלֹא יָבּוֹא בָּהּ דְּבַר מִן הַמּו"מ, לֹא בְּעוֹלָמוֹת הַמַּחְשְׁבָה וְלֹא
 בְּעוֹלָמוֹת הָעֲשִׂיָּה, וְשֶׁרֶשׁ נִפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּחִינַת טְמָאָה
 וַיְצִירָהּ, אַע"פ שֶׁמִּנְסוֹת תּוֹרוֹת קוֹדְמִינוּ לְעַצְרוֹ מִמָּנָה.
 כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ כָּבֵד בְּאִיזָה מְקוֹם, שֶׁאֵין יְצִירָה בְּלִי יֶצֶר וְאֵין
 הַפְרָיָה בְּלִי הַפְרָה, וְעַל בַּה"א לַחֲגֹג עֲנִינֵי הַסְטִיָּה הַלָּלוּ.
 שֶׁסּוּד הַמְרַכְּבָה הוּא בְּנִקְבִים וְהַתְעַלּוּת הִיא דֶּרֶךְ מַלּוּיִם,
 בְּסִנּוּר וּבְהַחֲשִׁכָה, בְּצִרִימָה וּבְצִחָנָה, בִּינִיקָה וּבְהִרְטָבָה,
 שֶׁהָרִי כֵת' "לֹא הָיוּ גְבוּלוֹת מְלֻבֵּד בְּנִקְבִיךָ, כָּל הַמְלַעֵר יָפָה
 הוּא, וְכָל הַיָּפָה הָרִי הוּא מְלַעֵר" (רוֹעַכֶם עַח, א).

זוהמא

זוהמא יסוד חשוב בתורתנו, יוצר הזהום ומפר הגבולות והסדר שקוראין רב הבריות בתורתם שראוי ונכון. זוהמא מפרה הגבולות ומחייבת אותם בו"ז, והיא נפרדת מן הגוף אך גם משתייכת אליו, וע"כ משייכת לסדר השזירה והתלות שפבר דרשנו. אין סוף לזהמות הקימות ע"פ תורתנו, וכל דבר בעולם יכול להעמיד עצמו בחינת זוהמא, וגם סביר שיעשה הדבר, שהרי הכל בתלות ובשזירה כמו שאמרנו. והיא גם כלל הידע הנתן אצלנו, שנטמעה בגוף והפרה גבולו כמו שבסוד הכת' "שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא" (בבלי, שבת קמו א, א). ר"ל שכל הידע שנתן, בחינת זוהמא מפני שנכנס אל הגוף והפר הגבולות והאסורים, ולא רק מפני מה שאמרו, שבא על חוה וידע אותה. וממשיך ואומר "ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתו, עובדי כוכבי' שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זהמתו" (שם), ואצלנו לא פסקה הזוהמא אף שאין אנו עובדי כוכבין בהכרח, ואנו מברכין עליה, שמזיזה גלגלי העולם ויסוד הבעבוע. שלושה סוגי זוהמא בתורתנו; ראשון נקרא הזהמות הגדולות שהן כלן ביסוד אור - אבך, צרימה וצחנה - והן פוקדות העולם מפל"פ וחודרות עקר דרך שיערי עין, און ונחיר. ונותנים בהן פרצופין, שהן חלק מן העבודה בתורתנו, כי עשוי שיהיו בחינת מועיל ועלול בחינת מזיק. אבך

נכנס עקר דרך שְׁעֵי עֵינַי, צְרִימָה דְּרֹךְ שְׁעֵי אֲזֵן, צַחְנָה
 דְּרֹךְ שְׁעֵי נְחִיר, וְהֵם בְּחִינַת שְׁבוּשׁ וְהַפְרָעָה לַעַת הָרְגִיל
 וּמַעוֹרְרֵין הַבְּרִיּוֹת מִתְרַדְּמָתָן, וְע"כ יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת יִצְיָרָה
 שְׁבִכּוּחַ. שְׁנֵי נִקְרָא הַזֵּהמוֹת הַקְטָנוֹת, שְׂאֵלָה הַפְּרָשׁוֹת
 הַגּוֹף הַיּוֹצְאוֹת מִן הַשְּׁעָרִים וּמִן הַנִּקְבּוּבִיּוֹת וּמִן הַפְּצָעִים,
 וְאֵלוֹ הֵן דָּם, מְגֵלָה, זַעַה, דְּמַע, דּוֹנֵג, נִזְלָת, רֶק, לֶחָה, קִיא,
 חֶלֶב, שֵׁתָן, זָרַע, וְסֵת, צוֹאָה וְעוֹד כִּיּוֹצֵא בְּאֵלָה. וְאֵלָה
 הַזֶּה"ק שׁוֹמְרוֹת תְּנוּעַת הַחַיִּים וְהַבְּעִבוּעַ, לַעֲתִים בְּנִקְיוֹן
 הַגּוֹף וּבְשִׁמְרָה עַל בְּרִיאֻתוֹ, לַעֲתִים בְּרִבִּית הַמִּינִים
 וּבַהֲזָדוּגוֹת, וְלַעֲתִים בְּהִזָּנֶת הַתִּינוּקִין, כְּמוֹ הַחֶלֶב אֲצֵל
 הַמִּינֵקֶת וְהַדְּבִשׁ אֲצֵל הַדְּבוּרָה וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלָה. וְלַעֲתִים
 בְּדִשּׁוֹן כְּמוֹ אֲצֵל הַצּוֹאָה הַבָּאָה אֶל הָאֲדָמָה, וְלַעֲתִים
 בְּדְבוּר לֹלֵא מְלִים כַּכֵּת" הַתִּקְשָׁרֶת בֵּין הַחַיִּים, מְרִבִּיתָהּ
 עוֹבְרֶת דְּרֹךְ שְׁעֵי הַזֵּהמָה" (לה"ע, הצ' על האדם, הצ'
 8), וְגַם "לְכָל נֶקֶב וְנֶקֶב שְׁפָה מְשָׁלוּ, וְהָאָדָם דּוֹבֵר הוּא
 אֶת כָּלָן" (שם, הצ' 9). שְׁלִישִׁי נִקְרָא שְׂאֵר-זֵהמוֹת, שֶׁהוּא
 בְּחִינַת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹפְכִים זוֹהֶמָא מִפְּנֵי שְׂזָזוֹ מִן
 הַמָּקוֹם שְׂרֹאֲאִים הַבְּרִיּוֹת לָהֶם, אוֹ שְׂיִצְאוּ מִן הַשְּׁמוּשׁ
 הָרְגִיל בָּהֶם, וְזֶה לְמַעֲשֵׂה כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם שְׁיֵשׁ בָּהֶם
 הַכּוֹחַ לְהַהֲפֹךְ לְזוֹהֶמָא בַּפְּעַל. וְכָל דְּבַר הַבָּא בַּשַּׁע"ז וְהוּא
 בְּחִינַת זֶר לַגּוֹף וְלַבְּרִיָּה וְחוֹדֵר גְּבוּלוֹתָיו, אֵף הוּא בְּחִינַת
 זוֹהֶמָא. ר"ל זוֹהֶמָא הוּא יוֹתֵר בְּחִינַת מַצָּב מֵאֲשֶׁר בְּחִינַת
 דְּבַר, וְכָל הַדְּבָרִים הָיוּ אוֹ יֵהִיו זוֹהֶמָא, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְפָרִים

וּמִפְּרִים כָּל הַזֶּמֶן בַּבְּעֻבּוֹעַ כִּכְת' "כִּי מִן הַכֹּל יִדְעָתָּ, חֵי אוֹ
מֵת, הַכֹּל שֶׁקַּע בְּזֶהְמָה" (רועכם עז, ג). וְאֵין הִיא חַיּוּבִי
אוֹ שְׁלִילִי בְּהֶכְרַח, מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲשִׁיבִין בְּחִינַת זִוְהָמָא כָּל
הַמִּפְרָ גְּבוּל כָּלִשְׁהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר אֲמָרְנוּ. יְהֵא זֶה סֵדֶר אוֹ
חֻק אוֹ מוֹסָר כִּכְת' "תָּם הָעֵדֶן הַזֶּה, מִן הַזֶּהְמָה הַגְּעֵתִי,
אֲנֹכִי הַכָּבֵשׁ הַשְּׁחֹר" (רועכם פ, יב), וְאַף גּוֹף אוֹ גִּשְׁמוֹת
כָּלִשְׁהִי. וְזֶה שֶׁאֲצַלֵּם מַחֲשִׁיבִין הַרְבֵּה כְּדָבָר שְׁלִילִי וְכִיסוּד
מִן הַטְּמָאָה, אֲצַלְנוּ הוּא בְּחִינַת יְסוּד תְּנוּעָה וְחַיִּים מִן
הַבְּעֻבּוֹעַ, וְעַל כֵּן רַבָּה הָעֲבוּדָה אֲצַלְנוּ עִם הַזִּוְהָמָא וְעִם
עֲנִינִים כְּדִגְמַת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.

הַתַּפְּלָאוֹת

מִכֵּיוָן שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֲמָרְנוּ הָאָדָם הוּא כְּמוֹ אֲחִיו וְאֲחִיוֹתָיו
הַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת וְהָרִמָּשִׁים אֲשֶׁר מְצוּיִם בְּגִשְׁמוֹת
מְקַדְמַת דָּנָא, הוּא מְצוּי בְּגוֹפּוֹ כְּמוֹהֶם וּמִתְעַרֵּב בְּגִשְׁמוֹת
עִם הָעוֹר וְעִם הַנִּקְבִּים הַנִּפְעָרִין בּוֹ, וְהָיוּ מַחֲלִיפִין זֶהְמוֹת
אֵע"א. וְאֵין מִמֶּשׁ גְּבוּל בֵּין בֵּה"א וּבֵע"ח לְבֵין הַבְּעֻבּוֹעַ,
אִף שֶׁבְּהַשְׁגָּתָם לְעֵתִים נִרְאָה שֶׁהֵם נִפְרָדִים הֵימָנוּ מִפְּאֵת
הַהִבְדָּלָה. ע"כ זֶה קְרוּי אֲצַלְנוּ הַתַּפְּלָאוֹת, שֶׁהָיוּ מִתַּפְּלָאוֹת
וּמִתְבוֹסְסִים בַּבְּעֻבּוֹעַ וּמִטְשֵׁטְשִׁים גְּבוּלוֹתֵיהֶם בְּכָל מִדַּת
הָאִפְשָׁר, שֶׁהָרִי הֵם רַק בְּבִסִּיס הַהֲשָׁגָה. ר"ל שֶׁהָאָדָם שְׁחִי
בְּעוֹלָם הוּא מִתַּפְּלֵשׁ בּוֹ, דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא גַם חֵלֶק מִהַבְּעֻבּוֹעַ

וְגַם מִסְתַּכֵּל בּוֹ מִן הַחוּץ בּו"ז. וְאִין הַכֹּל בְּזֶה כָּלֵל וְכָלֵל,
מִפְּנֵי שְׂכָמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ גַם יֵשׁ תָּלוּת בֵּין הַמַּשִּׁיג וְהַמְּשֻׁג
בְּעוֹלָם וְהֵם הִדְדִּים זֶה לָזֶה, כְּחֶתֶן וְכֹלָה הַבָּאִים יַחַד
מִתַּחַת הַחֶפֶה. שֶׁהֲרִי הַקִּים כָּפִי שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִתְפַּשׁ הוּא
רַק בְּאִמְצָעוֹת הַנִּקְבִּים וְהַחוּשִׁים אֲשֶׁר נִמְצְאִים בַּגּוֹף וְהֵם
חֵלֶק מִן הַגּוֹף, וְאִם לֹא הָיָה גּוֹף לֹא הָיָה נִתְפָּשׁ. וְאִם אֵינוֹ
תּוֹפֵשׁ דּוּחַ וְחוּשָׁיו אֵינָם פּוֹעֲלִים, וְהוּא רַק חֵלֶק מִן
הַבְּעֻבּוֹעַ וְאֵינוֹ מְבִיט גַם הַחוּצָה מִמֶּנּוּ, אֲזִי אוֹמֵר שֶׁהִלָּה
בְּחִינַת פֶּגֶר וְלֹא מִשְׁתַּתֵּף עוֹד בְּעוֹלָם בְּהִשְׁתָּגוֹתוֹ וְע"כ לֹא
יִקְרָא הַתְּפִלָּשׁוֹת. מִפְּנֵי שֶׁהַתְּפִלָּשׁוֹת חִיב שִׁיְהִיָּה מְרֻגָּשׁ,
וְאִם לֹא מְרֻגָּשׁ אֲזִי הַפֶּד לְנַחֲלָה בְּדוֹמָמִים. הַתְּפִלָּשׁוֹת
הָאֲדָם בְּעוֹלָם הֵיא בְּגֶדֶר נִגְזָרֶת שֶׁל חֹק הַבְּלִיעָה שְׂכָבֶר
בְּאֶרְנוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל מִטְשֵׁטֶשׁ וּמוֹפָר, וְשֶׁהַכֹּל שׁוֹכֶנֶת בּוֹ
הַסְּטִיָּה. אֲבָל ע"מ שִׁיְהִיֹּ סְטִיָּה וְהַתְּפִלָּשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת
טְשֵׁטוּשׁ הַגְּבוּלוֹת, צָרִיךְ שִׁיְהִיֹּ גְבוּלוֹת מְלַכְתְּחֻלָּה, כְּמוֹ
שְׁחו"א. וְתוֹרַתָּנוּ מְמַלִּיצָה לְהַגְבִּיר מֵדַת הַתְּפִלָּשׁוֹתוֹ
בְּעוֹלָם כֶּכֶת' "כִּי הִתְעַרְבְּתֶם בְּעוֹלָם, לֹא יְהִי גְבוּל עֲבוּרְכֶם
בֵּין הַיְצוּרִים, בֵּינָם לְבֵין עֲצָמָם וּבֵינָם לְבֵינֵיכֶם" וּגו'
(רועכם נט, ג), מִפְּנֵי שֶׁהַחַיִּים בְּעֶדֶן הִזָּה עֲקָרָם שְׁנִיתֶרְחָקוּ
מִן הָעוֹלָם וּמִן הַדְּבָרִים כֶּכֶת' אֲצֵלָם "וּרְדוּ בְּדִגַּת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיָּה" וּגו' (בראשית א, כח), אַע"פ
שֶׁלֹּא נִתְרַחֲקוּ מִן הַבְּעֻבּוֹעַ כִּי זֶה אֵינוֹ בְּגֶדֶר הָאֲפָשָׁר.
כְּלוּמָר כְּמוֹ שֶׁיֵּצְאוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִן הַגֶּן וְלֹא יָכוּלִים לָשׁוּב

אליו מפני החרב המתהפכת, אבל לא עזבו מן העולם, שהרי כת' "ויגרש את-האדם; וישכן מקדם לגן-עדן את-הכרבים ואת להט החרב המתהפכת, לשמר את-דרך עץ החיים" (בראשית ג, כד). כ"ז אומר שאדם צריך שגם יתבוסס בעולם וגם ירחק הימנו, אבל שלא יתבוסס עמו עד אחד ולא ירחק עד הסוף ממנו, מפני ששתי הדרכים מוליכות אל החדלון. צריך שאדם ישאף להתפלש כמה שיותר בעולם אבל גם שישמר על הבדלה ממנו, שאחרת יומת ולא יחוש בדבר, כמו שמדגש בסוד הכת' "ואעבר עליך ואראך, מתבוססת בדמיו; ואמר לך בדמיו חיי, ואמר לך בדמיו חיי" (יחזקאל טז, ו). ואיך יגביר התפלשותו בעולם? בכל מיני דרכים שחלקו בגוף וחלקו בשכל; שימלא החרים והנקבים ויגדיל החגיגה והסטיה מן הגבול, שיתענג הרבה, ושיגדיל דעתו וידעויותיו, ככת' "כי לגמתם בשקיקה את חכמתו, אתם הייתם עליונות לידע" (רועכם נה, ז), וכל זה ועוד נבאר בפרקי העבודה.

זמה

באר כבר במקורותינו שמן החי הקדמון הראשון ועד לבעלי החיים בימינו מקשר יסוד רצון הבליעה שבלעדי לא היו מתקיימים החיים זה מזה, מפני שלא היו אוכלין או מתרביין. ויסוד זה של הבליעה קשור בהפירה

ובפֿעפּוע, ומצוי בַּתְּשׁוּקַת הָרָעַב וּבַתְּשׁוּקַת הַמִּין, וְזֹאת
 מֵרֵאשִׁית יְסוֹד הַבְּעֻבּוּעַ ית'. וַיֵּצֵר הַמִּין וְתַאֲוֹת הַבֶּשֶׂר
 עוֹבְרֹת בֵּין כָּל הַחַיִּים כָּלָם, מֵרֵאשִׁית הוֹפֶעֶת הַגּוֹף הַחַי
 הַנִּזּוֹן וְהַמְתַּרְבֶּה, וְעַד הָאַחֲרוֹנִים. זֶה בְּסִיס הַהִתְפַּלְשׁוֹת
 שֶׁל בְּעָלֵי הַחַיִּים בָּעוֹלָם (וּבְכָלֶם בְּנֵי הָאָדָם), שֵׁשׁ בָּהֶם
 הַרְצוֹנוֹת וְהַתַּאֲוֹת הַלָּלוּ, וְזֶה בְּסִיס הַהִתְפַּלְשׁוֹת שֶׁמִּלְמַדָּת
 תּוֹרַתָּנוּ לְהַגְבִּיר בָּעוֹלָם הַזֶּה עו"ע. וְאִיךְ מְבַקֶּשֶׁת הַתּוֹרָה
 לְהֵשִׁים עוֹד בָּזֶה הַהִתְפַּלְשׁוֹת, שֶׁהָרִי אֲמָרְנוּ שֶׁצָּרִיךְ
 לְהַגְבִּיר אוֹתָהּ גַּם בַּגּוֹף וְגַם בַּשֶּׁכֶל. וְעַל כֵּךְ אוֹמְרֹת שִׁיחִיו
 בְּזִמָּה. מָה אוֹמֵר הַדָּבָר הַזֶּה? שֵׁרֵאשִׁית יֵשׁ לְדַעַת שְׂזִמָּה
 זֹאת אֵינָנָה רַק זִמַּת הַמִּין אוֹ תַאֲוֹת הַבֶּשֶׂר כָּלִפִּי אִישׁ אוֹ
 אִשָּׁה, אֲלֹא שְׂנִיתָּכּוֹן שִׁירָאוּ כָּל הָעוֹלָם דֶּרֶךְ הַתַּאֲוָה הַזֹּאת,
 וְשִׁתְּהִיָּה כְּתַאֲוֹת הַבֶּשֶׂר מִמֶּשׁ, שְׁנֹאֲמַר "מִכָּל הַדְּבָרִים
 וּמִכָּל הַחֲפָצִים אֲשֶׁר עַל הָאָדָמָה הַזֹּאת תִּבּוֹא הַזִּמָּה לְפָנֶיךָ,
 מִן הָעֶבֶד וּמִן הַמַּלְכָּה, מִן הַשֹּׁפְחָה וּמִן הָאֲדוֹן, מִן הָאָדָם
 וּמִן הַבְּהֵמָה, מִן הַזָּכָר וּמִן הַנְּקֵבָה, מִן הַחַי וּמִן הַמֵּת, כָּלָם
 הֵיוּ בִּיצְרִיךָ, לֹא הֵיוּ גְבוּלוֹת מְלֻבֵּד בְּנִקְבִיךָ, כָּל הַמְּכַעַר
 יָפָה הוּא וְכָל הַיָּפָה הֵרִי הוּא מְכַעַר" (רועכם עח, א).
 שְׁכָל דָּבָר שִׁיַּעֲשֶׂה, אִם נַעֲשֶׂה בָתָם וְלֹא זָדוֹן וְלֹא כְּוִנַּת
 פְּגִיעָה בְּזוּלָתוֹ, יַעֲשֶׂה בְּהִתְעַנְּגוֹת וּבַתְּשׁוּקָה וּבְהִתְאַוּוֹת,
 מִשָּׁל הִיָּה חֲתָן שֶׁמִּצִּיאֻת הָעוֹלָם הִיא כִּלְתּוֹ, וְשֶׁבְּכָל רָגַע
 וְרָגַע בִּקֵּשׁ לְחֹשֶׁף עֲרוֹת הַמִּצִּיאֻת וּלְהִתְעַרְוֹת בָּהּ, כָּאִלוּ
 הִיָּה לֵיל כְּלוּלוֹת הַחֲתָן וְהַכֶּלֶה, כִּכְת' "עוֹרֵי צֶפּוֹן וּבּוֹאֵי

תימן, הפיחי גני יזלו בשמיו" וגו' (שיר השירים ד, טז). זה
 בחינת הענות שבהכרה לחק הבליעה וההבלעות, שאם
 יבוא אליו ברצון ובשאיפה ובכל מאדו, הרי שגם יתענג
 וגם יחכים וגם ילמד וגם יעשה חדושין בעולם. וכאשר
 תגדל הזמה שממנה יתבונן, אזי כל האור והצליל והריח
 והטעם הנכנסין בשערי החושים וכל המגע הנגש על
 עורו, הם בחינת מעשה שבארוטיקה, וכל מעשה מסוג
 זה יש בו כדי להוציא ההתענגות וההתחדשות, וזה מה
 שמגביר ההתפלשות בבעבוע. ואלה המבקשים להכרית
 זמה מן הארץ, ככת' אצלם "ולא-תהיה זמה בתוכם" (ויקרא כ, יד), מבקשים בעצם לשלט בבה"א, ולצמצם
 חרותם בעולם ואת התענגותם ממנו; להרחיק אדם מן
 הטבע ומן הבעבוע ומן הבה"פ השוכנת בקרבו, ולעשותו
 עבד לפני האלהים. ויש לזכר שאלהים זה שונה אצלנו
 מן האלים שבהשגה וממשג האלוהות שבהגותנו, והוא
 חלק מדמות אדם ובלתי נפרד הימנו, כמו שאמרנו ק"ל.
 ואעפ"כ גם שצד האלהים שבאדם חשוב, אסור שיהיה
 יותר מדי בשליטה כי יכול להמית האדם או להכניסו
 במרה שחרה ובעצבות וברגש נחיתות ואשמה, וע"כ יש
 לבוא אל העולם במרי ובזמה, על אפם ועל חמתם של
 אלה.

התחפשות

כְּשֶׁמִסְתוּבָּבִים בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם שֶׁלֹא כְּבִיּוֹם הוֹלָדָם
זֶה נִקְרָא שֶׁהֵם מְחַפְּשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁכָּאֲשֶׁר יוֹצֵא אָדָם בְּקֶרֶב
הַבְּרִיּוֹת כִּשֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּבִגְדִים שֶׁבָּחַר וְהוּא עָטוּי בְּמִיטָב
מַחְלְצוֹתָיו, זֶה בְּחִינַת סִימָן שֶׁהוּא מְסַמֵּן לְקַהֲלָתוֹ עַל
הָעֵנָן שֶׁהוּא מְשַׁתִּיף אֵלֵיהָ, כִּכְת' "וַתִּדְּעוּ אֶת הַלִּיכּוֹת
הָאָדָם וְאֶת הַגְּבוּלוֹת אֲשֶׁר דָּמִין לוֹ" (רועכס סט, ז). כָּאֲשֶׁר
קָם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה מִתַּרְדֵּמַת הַלֵּילָה וּבֹחֵר בְּמָה לַעֲטֹף
עַצְמוֹ מִמְּלַתְחָתוֹ, שׁוֹקֵל שְׁקוּלָיו בְּהִתְאָם לְאֲרוּעַ שֶׁהוּא
הוֹלֵךְ לִפְקֹד. שֶׁהֲרִי אִם רַק הִיא לּוֹבֵשׁ מְלָבוּשָׁיו לְצָרָכֵי
כִּסּוּת מִן הַכִּפּוּר, לֹא הִיא מְדַמָּה עַצְמוֹ לְאֲנָשִׁים אֲחֵרִים
אוֹ מִתְלַבֵּט בֵּין בֶּגֶד אֶחָד לְבֶגֶד אֲחֵר. וְאִם לֹא הִיא צָרִיף
לְהִתְעַטֵּף מִפְּנֵי הַקֹּר, הֲרִי שֶׁהִיא יָכוֹל לַצָּאת אֶת הַבֵּית
כִּשֶׁהוּא עִירֵם כְּבִיּוֹם הוֹלָדוֹ בֵּין הַבְּרִיּוֹת, וְאַבְרִיּוֹ מִתְנַפְּנִין
בְּפִרְהוּסָיָה. אָבֵל בַּה"א בְּאֶפֶן כָּלְלִי רוֹצִים לְהִתְרַחֵק מֵאֵד
וְלֹא לְחֹשֵׁב עַצְמָם בְּמַדְרִגַּת בַּע"ח, וְעַל כֵּן מְקַפִּידִים הַרְבֵּה
עַל מְלָבוּשֵׁיהֶם וְעַל אִפּוּרֵיהֶם, וּבְאֵלֶּה הַדְּבָרִים הַתְּרַגְּלָנוּ
וְאִין לָנוּ אֵלָּא לְקַבֵּל וּלְנַהֵג בַּחֲבֵרָה בְּחִינַת הִינּוּ חֵלֶק
מִמֶּנָּה כִּכְת' "כִּזְקִית הַפִּצָּת אֶת מַחְלָתִי, בְּמָקוֹם אֲשֶׁר הִיִּית
שָׁם לְבִשְׁתָּ אֶת אֲשֶׁר לּוֹבָשִׁים, וְשָׁם נִהְגַּתְּ אֶת אֲשֶׁר נוֹהֲגִים,
בְּכָל מָקוֹם מְסוּרוֹתָיו לְמִדָּת" (רועכס עח, ד). לְכָל אֲרוּעַ
יֵשׁ הַהִתְלַבְּשׁוֹת וְהַתְּחַפְּשׁוֹת שָׁלוֹ, וְזֶה לַעֲת' מְשִׁתְּנָה
מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמִסִּבָּה לְסִבָּה. אָבֵל גַּם כָּאֲשֶׁר הָאָדָם מַחֲיִיף

בַּמִּדָּה שֶׁלֹא הָיָה מְחַיֵּךְ אִם הָיָה בִּגְפוֹ, אֵף זֶה בְּחִינַת מִסְכָּה וְהִתְחַפְּשׁוּת, וְזֹאת גַּם דֶּרֶךְ לָבוֹא בְּקֶרֶב הַבְּרִיּוֹת וּלְדַבֵּר בְּשִׁפְתַּי בַּה"א אוּ בְשִׁפְתַּי הַגּוֹף וְהַגְּשָׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "שְׁנֵי פְּרָצוּפִים יִהְיוּ לָכֶם, זֶה אֲשֶׁר יִמָּצָא חֵן בְּעֵינָיו, וְזֶה אֲשֶׁר יוֹפִיעַ אַחֲרָיו" וְגו' (רועכם סט, ח). לַע"ק גַּם הַלְבוּשׁ וְהָאִפּוֹר קָשׁוּר בְּחִזּוֹר וּבְכָךְ שָׁעַל מִן הָאָדָם כְּמַעֲט לֹא רוֹאִים יְחוּמוֹ, וְע"כ לְפַעֲמִים רוֹצִים הַבְּרִיּוֹת לְסַמֵּן זֶה לָזֶה עַל פּוֹרְיֻתָם אוּ עַל מִינִיּוּתָם, וּמִפְּנֵי שָׂאִין לָהֶם נּוֹצוֹת אוּ פְרוֹה אוּ דָבָר מִן הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְגַם מִפְּנֵי שָׂאִין לָהֶם חוּשׁ הָרִיחַ כְּמוֹ שֶׁל הַכֶּלֶב אוּ הַנִּמְיָה לְהָרִיחַ הַיְּחוּם, אֲזִי מֵתֵאֲפָרִין וּמֵתִלַּבְּשִׁין בְּמִיָּחָד בְּשִׁבִּיל זֶה, עַל מְנַת לְהַדְגִּישׁ הַסִּמְיָנִים בַּגּוֹף וּלְהוֹצִיא תְּבִנַּת הַיְּחוּם הַחוּצָה. וְעוֹד בְּנוֹסָף לְדְבָרִים הָאֵלֶּה, נִדְרָשִׁים כָּל הַזְּמַן לַעֲטוֹת מִסְכּוֹתֵיהֶם עַל מְנַת שֶׁיָּבוֹאוּ בְּקֶרֶב הַבְּרִיּוֹת וְלֹא יִפְגְּעוּ בְּזוּלָתָם אוּ יִפְגְּעוּ מִמֶּנּוּ. מִשְׁמַע שֶׁלְעֵתִים צָרִיד שֶׁיִּחַיֶּךְ אוּ שֶׁיִּרְאֶה רְגוּעַ, כְּאֲשֶׁר בְּפָנִים הָיָה רוֹגֵשׁ וְזוּעֵף, וְזֶה הוֹפֵךְ כָּל יוֹם לְמִשְׁחָק, וְאֵת הָעוֹלָם לְבִמַּת הַתֵּאֲטָרוֹן כְּמוֹ שֶׁאֱמָרוּ חֲכָמִים לְפָנֵינוּ. וְגַם בְּכָל רְגַע שֶׁהִרְאָה פְּרָצוּפוֹ בְּעוֹלָם אוּ עַל הַמַּסְכִּים, זֶה כְּמוֹ שֶׁהָיָה דְמוּת בְּסִפּוֹר אוּ בְּהִצָּגָה. לְמַשָּׁל אִם הָלַךְ לְחַפֵּשׂ עֲבוּדָה וְרָצָה לְנָשֵׂא חֵן בְּעֵינֵי הַמְּנַהֲלוֹת וּלְהַרְשִׁימָן, יִלְבֹּשׁ בְּגָדָיו הַיְּפִים וְאוּלֵי אֵף יַעֲנֵד עֲנִיבָה וְתִכְשִׁיט, וְזֶה ע"מ לְסַמֵּן שֶׁהָיָה מְצַלַּח וְעֹשִׂיר וְרָאוּי לְתִפְקִיד שְׁבִקָּשׁ. שְׁגַם זֶה כְּמוֹ תַּחֲלִיף לְפָרוֹת בַּעַה"ח אוּ לְחִשְׁיפַת הַשָּׁנִים אוּ לְנִפּוֹחַ

החֲזָה אֶצְלָהֶם. הִתְחַפְּשׁוֹת זֹאת, אֵף אִם הִיא מִן הַסּוּג
שֶׁעָשָׂה שָׁקֶר, אֵין הִיא בְּהִכָּרַח לֹא-אֶמֶת, מִפְּנֵי שְׁלֵעֲתִים
קְרוֹבוֹת מְגֵלָה הַמִּסְכָּה שֶׁהָאָדָם לֹבֵשׁ, אֶמֶת עֲמָקָה עָלָיו
וְעַל תַּאֲוֹתָיו אוֹ עַל שְׁאִיפּוֹתָיו, דּוֹקָא בְּגִלְל הַבְּדִיוֹן וְהַכְסּוּי
וְהַהִסְתָּרָה, שֶׁהִיא מְרָגִישׁ יוֹתֵר חֲפָשִׁי לְהִרְאוֹת רְצוֹנוֹתָיו
הַנִּסְתָּרִים וְלַחֲשׂוֹף תְּבִנִית בְּהִמָּתּוֹ הַפְּנִימִית. וְגַם כְּשֶׁאֵינּוּ
אַחֲרָאִי עַל תְּחַפְּשָׁתוֹ כְּמוֹ בְּזִמָּן שֶׁהִיא תִּינוֹק וְלֹא יָדַע בְּמָה
מְלַבִּישִׁין אוֹתוֹ, גַּם אַז הִיא בְּבַחֲיִנַת אֶמֶת הַמִּסְפָּרֶת עַל
רְצוֹן אָבִיו וְאִמּוֹ. וְזֶה כְּמוֹ אוֹתָם סְפוּרִים שְׁמִסְפָּרִים הַגּוֹיִים
עַל הַנּוֹצְרוֹת הָעוֹלָם אוֹ עַל אֱלִיהֶם אוֹ גְבוּרֵיהֶם, שֶׁהֵם
סְפוּרִים שְׁאוּלֵי לֹא קָרוּ בְּמַצִּיאוֹת מִב"מ, אֲבָל מִסְמָנִים
עַל אֵיזָה אֶמֶת פְּנִימִית שְׁמִצּוּיָהּ בְּעֵמֶק הַדְּבָרִים. דִּהְיִינוּ
הִתְחַפְּשׁוֹת זֹאת שֶׁאֲנִי דוֹרְשִׁים בָּהּ, אֵין הִיא אֶלָּא חֵלֶק
מִמַּעֲשֵׂה הַחַיִּים וְהַהִתְפַּלְּשׁוֹת, שֶׁהִיא רוֹצָה הָאָדָם לְהִיּוֹת
בְּעוֹלָם וְאֵין לוֹ אֶלָּא לְהוֹפִיעַ בְּפָנֵי הַבְּרִיּוֹת כְּשֶׁהוּא עוֹטָה
דָּבָר מִסּוּג מִסְכָּה (שֶׁהוּא הַבְּעַת פָּנָיו אוֹ מִסְכָּה שְׁבַפְעַל).
כִּי כְּמוֹ שֶׁכָּבַר בְּאַרְנוֹ הַב"א הוּא בְּחִינַת מְרַכְבָּה וְאֵינָנו
גִּלְגֵּל אֶחָד אוֹ הֶגֶה אֶחָד אוֹ אֶפְלוּ בְּרֶג אֶחָד מִן הָרֶכֶב, אֲבָל
כְּדִי לְבֹא בְּפָנֵי הַבְּרִיּוֹת צָרִיךְ שְׁיָבוֹא אֶחָד כְּדִי לֹא לְבַלְבֵּל
אוֹתָן וְאֵת עֲצֻמוֹ.

שָׁפָה

כְּשֶׁנִּזְלָדִים הַתִּינוּקוֹת, מִיַּד אַחֲרֵי שֶׁיֵּצְאוּ אֶת הָרֶחֶם
מִתַּחֲלִילִים הוֹרִיָּהֶם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם בְּשִׁפְתַּת ב"א, כָּל אֶחָד
בְּשִׁפְתַּת אָבִיו וְאִמּוֹ. וְזֹאת הַשָּׁפָה מְשַׁפֵּיעָה מְאֹד עַל
הַהִבְנָה וְעַל הַשִּׁכּוּל שֶׁלּוֹ עַל מְצִיאוֹת הָעוֹלָם שֶׁסָּבִיבוֹ
אַחֵר שֶׁיֵּצֵא מִן הָרֶחֶם. ר"ל שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵצֵא לָעוֹלָם לֹא יָדַע
לַהֲפֹךְ הַדְּבָרִים לְדְבָרִים כֹּל לְדַבֵּר אוֹתָם, וְהַכֹּל הִיא בְּחִינַת
מְבַלְעוֹת שֶׁבִּבְעֻבּוּעַ ית'. אֲבָל מֵרַגַע שֶׁדְּבָרוֹ עָמַד בְּשָׁפָה
כְּלֻשָּׁה, יָדַע לַהֲגִיד מָה זֶה כָּל דו"ד. וְכִמּוֹ שֶׁאִמְרָנוּ קִדְּם
הַשָּׁפָה גַּם הִיא מְטַמֵּיעָה בִּילָד תְּבֻנַּת הַשְּׂנִיּוֹת וְהַנְּגוּדִים
וְתְבֻנִּיּוֹת הַנְּבֻדָּלִים, כִּי מִיָּמֵי יְנֻקוֹתוֹ לְמַד הַהֲבִדָּל בֵּין כֵּן
וְלֹא, מִתֵּר וְאִסּוּר וְכִיּוֹצֵא בְּאַלֶּה. וְזֶה מְשׁוּל לְאַכִּילַת פְּרִי
עֵץ הַדַּעַת טו"ר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁפָה שֶׁלְמַדּוֹ בְּנֵי הָאָדָם
וְאַחֲרֵי זֶה גִּרְשׁוֹ מִן הַגֵּן כִּמּוֹ"ש כִּי נִתְרַחֲקוּ עוֹד יוֹתֵר מִן
הַבְּעֻבּוּעַ. כִּי כִּמּוֹ שֶׁהַשָּׁפָה מְקַרְבֶּת אֶת הָעוֹלָם, וּמִלּוֹתֶיהָ
מְצַבִּיעוֹת עַל הַדְּבָרִים וְשִׁמוֹת עֲלֵיהֶם הַהִבְחָנָה, כִּךְ גַּם
מִרְחִיקָה הֵימָּנוּ, שֶׁהִיא כִּמּוֹ רֶשֶׁת קוֹרִים עַל הָעוֹלָם, אוֹ
בְּחִינַת תְּהוֹם הַפְּעוּרָה בִּינִינוּ. כִּי מֶה שִׁיּוֹצֵא, שְׁבַה"א חַיִּים
בְּמְצִיאוֹת הַשָּׁפָה, שֶׁהִיא בִּמ"מ מְסַתֵּירָה מְצִיאוֹת הַדְּבָרִים
כְּשֶׁלְעֻצָּמָם. ע"כ צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהַשָּׁפָה שֶׁב"א חַיִּים בָּהּ הִיא
בְּחִינַת מְצִיאוֹת עוֹלָם שְׁלֵם מְבַחֲשִׁנָתָם, וְכִמּוֹ שֶׁהִיא מְבַאֲרֶת
דְּבָרִים רַבִּים עַל מְצִיאוֹת זֶה, כִּמּוֹ לְמַשָּׁל בְּסֵפֶר הַזֶּה עֲכָשׁוּ,
כִּךְ גַּם מְסַתֵּירָה הַמַּהוּת הָאֱמֵתִית שֶׁל הַדְּבָרִים וּמִרְחִיקָה

הָאָדָם עוֹד יוֹתֵר מִן הַבְּעֻבּוּעַ. אוֹלָם אֵין זֶה דָּבָר רַע
בְּהִכְרַח, מִפְּנֵי שֶׁכָּבֶר אִמְרָנוּ שֶׁבְּנֵי הָאָדָם צְרִיכִים הַגְּבֻלוֹת
ע"מ שִׁיּוּכְלוּ לְטִשְׁטֵשׁ אוֹתָם, וּמִפְּנֵי שֶׁבִּה"א מְתַקְּשִׁים
זַע"ז בְּאַמְצָעוֹת הַשָּׁפָה. וּמִפְּאֵת קַדְמוֹנִיּוּתָהּ וּמִרְכָּבוּתָהּ,
מֵאַפְשָׁרֶת אֶת הַתְּקַשְׁרֶת בֵּין הָאָדָם וְהַזּוּלָּת כְּמוֹ שֶׁאַנְחֵנוּ
מִכִּירִים, וְנוֹתֵנֶת מִתְּנוֹת רַבּוֹת וּמִרְחִיבָה דַּעַת הָעוֹלָם
וְדַעַת בְּעֻבּוּעַ ית' אֶף עַל פִּי שֶׁלכ' מִרְחִיקָה מִמֶּנּוּ, וּבְכַךְ
נִתֵּן לוֹמֵר שֶׁהִיא גַם מְקַרְבֶּת אֱלֹיו, וְזֶה נִכְנָס תַּחַת יְסוֹד
הַסְּתִירָה בְּתוֹרָתָנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּבֶר לְמַדְנּוּ. וְחוּץ מִן הַשָּׁפָה
הַמְּלוּלִית שֶׁדוֹבְרִים בְּנֵי הָאָדָם, דוֹבְרִים הֵם גַּם שְׁפוֹת
אַחֲרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵיוּ גִשְׁמוֹת בְּעוֹלָם. אַזִּי כָּל סִימָן אוֹ סִמָּל
שֶׁב"א נֶעְזְרִים בּוֹ, גַּם שְׂאִין לוֹ מַלִּים, אֶף הוּא נֶחֱשֵׁב לְשָׁפָה
אִם יֵשׁ דָּבָר שֶׁהוּא מְסַמֵּן אוֹתוֹ, ע"כ הֵם נִקְרָאִים אֶצֶל
הַבְּרִיּוֹת מְסַמֵּן וּמְסֻמָּן. וְכֵן גַּם בְּשִׁפְתֵי הַגּוֹף שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם,
כִּי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "לְכָל נֶקֶב וְנֶקֶב שִׁפָּה מִשָּׁלוֹ, וְהָאָדָם דוֹבֵר
הוּא אֶת כָּלָם" (לה"ע, הצ' עַל הָאָדָם, הצ' 9), הַגּוֹף דוֹבֵר
שְׁפוֹת רַבּוֹת וְכָל שִׁפָּה מְעִידָה עַל דְּבָרִים אַחֲרִים. לְדַגְמָא
הָעִין מְדַבֶּרֶת בְּשִׁפְתֵי הַקְּרִיצוֹת וְהַמְּבִטִּים, וְלַעֲתִים נִפְעָרֶת
אוֹ נֶעְצָמֶת, וְלִפְעָמִים גְּבוּתֶיהָ מִתְּרוֹמְמוֹת אוֹ מִתְּכַוְּנוֹת
וְאֵף זֶה אוֹמֵר דְּבָרִים רַבִּים מִפְּרִצוֹף הָאָדָם. אוֹ שְׁלַעֲתִים
נִחִירָיו שֶׁל מָאן דְּהוּא מִתְּרַחֲבִים אוֹ מִתְּכַוְּנִים, אוֹ שֶׁהִיא
נוֹפֵחַ נִפְיָהּ אוֹ מִשְׁהוּ כְּזֶה, וְגַם זֶה נֶחֱשֵׁב לְשָׁפָה מִפְּנֵי
שֶׁהִיא בְּחִינַת מְסַמֵּן לְמְסֻמָּן כְּלִשְׁהוּ, כִּכְת' "לֹא תִּהְיֶה שִׁפָּה

אחת בפיקם, זכרים ונקבות, כי דברתם מכל הנקבים, לא
לבדה בפה ולא לבדה בטבעת, לא לבדה בשכל ולא לבדה
בגוף, לא לבדה בסמל ולא לבדה בממשות" וגו' (רועכם
ס, א). או שישב בשכול רגלים או שלב ידים או שהיה
שם ידו על פיו או דאכ"א. או שגם ההתחפשות שהוא
מתחפש כמו שהסברנו, אף היא חלק מן השפות האלה,
שכל תנועה וכל מחוה שעושה, או כל מלבוש שהיה
מתעטף בו, מגידים משהו על אפיו או על בריאותו או
על רצונותיו או על כוונותיו או על השקרים שהוא משקר.
וכל אלה זה כמו בעה"ח שהיו מתקשרים זע"ז באמצעות
כשכוש הזנב או חשיפת המלתעות, או פרישת נוצות
הזנב כמו אצל הטוס, וכיוצא בזה. ועוד חשוב לזכר שכל
שפה שאותה מבינים בה"א ויכולים לתקשר ביניהם, היא
מעולם ההסכמות של בה"א, מפני שהיו חייבים להסכים
שצליל, שבוקע משער הלוע או סימנים שמופיעים על
הדף, יש להם מסמן או"י, אחרת יהיה בלבול רב בקרב
הבריות, ככת' אצלם שעשה אלהים לבה"א, שבכל שפתם
ע"מ לצמצם כוחם "ויאמר יהוה הן עם אחד ושפה אחת
לכלם, וזה החלם לעשות; ועתה לא-יבצר מהם כל אשר
יזמו לעשות: הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו
איש שפת רעהו" (בראשית יא, ו-ז). כי הבין שבהסכמה
כללית יוכלו בה"א להיות כמו אלים, מפני שמי ששולט
בשפה ובספורים שולט במציאות בה"א, ויכול לשנות גם

מציאות חיי העולם והאלים, ככת' "כלום היית בעולם הזה כי אין בו, והכל היית בעולם כי יש בו, לא ראית במלה את גבולותיך" (רועכם סב, א).

אמת

נתן לראות מכל הדברים האלה שיותר מכל מציאה האמת דוקא בבחינת השקר, כמו שנאמר פעם במקורותינו על האמת שאיננה אמת, "שהיא היחידה שיכולה להיות אמתית בעולמנו, ולו מפני הודאתה בשקריותה שלה" (אגרות אל המאמינים, אג' ראשונה). ע"כ היכן נמצאת האמת המחלטת, שהרי הבעבוע כו"כ לא מכיר בסימני או"ש שהם תבניות שבהשגה, וכי ממילא אין לבני האדם דרך לידיעתו, אלא רק לשאף לשמה מבעד לתהום תת'. משמע שכל מי שמעיד על עצמו שידע דברי האמת ממלא פיו שקר, כי אין אף דבר בעולם שהוא אמת לאמתה שבה"א יכולין להשיגו. מכאן שרק מי שמדבר על עצמו שהוא שקרן נושא דבר אמת בפיו, מפני שהוא מודה בכך שאינו יכול לדבר בשם האמת ככת' "אין אמת איתנה מזו של משיח המודה בשקריותו, מפני אלה שיבואו אחריו" (שם). מה בכל זאת נתן לדעת בעולם ע"מ שלא יסתחררו הבריות בין הבדיה וחסר ההתמצאות? את האמת שבהסכמות, שהיא

נְכוֹנָה מִדְּבַר הַיְסוּד שֶׁעֲלֵיהֶם מְסַכִּימִין הַבְּרִיּוֹת, כְּמוֹ
לְדַגְמָא הַמֵּרְאוֹת שֶׁרֹאִין בְּנֵי הָאָדָם בְּעֶזְרַת שְׁעָרֵי הָעֵין
אוֹ הַצִּלִּילִים שֶׁשׁוֹמְעִין בְּאִמְצָעוֹת הָאֲזָנִים, וְעַד הַדְּבָרִים
הַמְּרַכְּבִים בְּיוֹתֵר שֶׁהֵם מִן הַסְּפוּרִים שֶׁמְסַפְּרִים בְּנֵי הָאָדָם
עַל עֲצָמָם וְלַעֲצָמָם, כְּמוֹ לְמַשֵּׁל הַשֹּׁפָה וְהַסְּמָלִים וְהַכֶּסֶף
וְהַמַּעֲמָד וכו'. שֶׁהֵרִי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵין גְּבוּלוֹת בְּעוֹלָם כָּלֵל
וּמָה שֶׁנֶּרְאָה בְּחִינַת גְּבוּל בֵּין דְּבַר לְדְבַר אֵין הוּא אֶלָּא סִמּוֹן
דְּמִיּוֹנֵי שֶׁל הַבְּרִיּוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּאִמְצָעוֹת הַשְּׂגָתָן עַל מִנַּת
לְהַבְדִּיל בֵּין אֵלָּה לְאֵלָּה, שֶׁהֵרִי לוֹלָא הֵיוּ בְּרִיּוֹת בְּעוֹלָם
לֹא הֵיוּ גְבוּלוֹת כּו"כ וְזֶה כְּבָר הוֹכַחְנוּ קֵדָם לָכֵן. כְּשֶׁנֶּאֱמַר
דְּבַר עַל הַמְּצִיאוֹת, נְהוּג לְהַעֲדִיד עָלָיו שֶׁהוּא אִמֶּת כְּאֲשֶׁר
הוּא תּוֹאֵם הַמְּצִיאוֹת עֲצָמָה, שֶׁצָּרִיךְ לְבַחֵן בְּאִיזָה אִפֹּן.
אֶלָּא שֶׁכְּמוֹ שֶׁכְּבָר נֶאֱמַר מָה שֶׁמִּתְרַחֵשׁ בְּמְצִיאוֹת מִמִּילָא
מִחוּץ לַהֲשָׁגָה, אִזִּי תִּמְיֵד יִהְיֶה הָאִמֶּת חֲלָקִי וּבִלְתִּי מוֹבֵן
לְגַמְרִי, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל בַּחוּץ זֶה הַבְּעִבּוּעַ, כְּמוֹ שֶׁבִּדְרַשׁ הַכֵּת'
"לֹא תִּהְיֶה הַנִּדְאוֹת נְכוֹנָה מְאֹד, לֹא מִשׁ הַסִּפֵּק מִמֶּנָּה, כִּי
רַק מוֹתֵד בְּטוֹחַ, רַק הֶרְקֵב אֵין לוֹ אִפְשָׁרוֹת, הוּא הַמְּחַלֵּט
בְּעִבּוּרָךְ" (רועכס עג, ז). ר"ל שֶׁהָאִמֶּת שֶׁבַּהֲשָׁגָה מְצוּיָה
בַּשֹּׁפָה וּבִסְיָמָנִים וְלֹא יוֹתֵר מִכֶּךָ, לֹא מִפְּנֵי שְׂאִינְנָה, אֶלָּא
מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִתֵּן לְהַגִּיעַ מֵעֵבֶר לָזֶה, וְכִי הֵיוּ לְכוּדִים בַּשֹּׁפָה
מִשֵּׁל הֵייתָה רֶשֶׁת קוּרֵי עֲכָבִישׁ כֵּכֵת' "לֹא יִהְיֶה טִימָא וְלֹא
קְדוּשׁ עַל הָאֲדָמָה הַזֹּאת, כִּי בַשִּׁפְתָּךְ וּבִסְמָלֶיךָ בְּטִבּוּרָךְ
וּבִנְקִבֶיךָ שָׁמָּה הָאִמֶּת, וְלֹא תִּהְיֶה בְּאֵף מְקוֹם אַחֵר" (רועכס)

עז, ב). וזאת הבעיה הגדולה של הבריות, שלכאורה א"א להגיע להסכמות כלל וע"כ יתעמתו ויתקוטטו כל הזמן ביניהם, מפאת וכו' בין אח לאחיו, או ממלחמה בין גוי לשכניו. אולם למרות כל אלה מצוין בנ"י האדם אצלנו לחתור אל ידיעת האמת והבעבוע דוקא מתוך ידיעת אי האפשרות שבדבר, ככת' "אפל עולמכם ולא תלכו בחשכים, כי לגמלתם בשקיקה את חכמתו, אתם הייתם עלוקות לידע" (רועכם נה, ז) כפי שפבר הזכרנו. לעתים קרובות דוקא מה שתופשין בחינת שקר מעיד יותר על האמת, כמו שפכתנו שבה"א שמלבשין באיזה דבר המסתיר גשמותם מאחוריו, מגלים דבר על עצמיותם ועל רצונותיהם, שאינו גלוי אפלו בשעה שהיו עירמים כביום הנולד. ככה גם בספורים שהיו מספרים בה"א מדו"ד, הגם שהיו ספורי בדים יש בהם דברים רבים מן האמת, על שאיפתם של בנ"י האדם ואף של העמים, ועל רצונותיהם, נפשותיהם, שכליהם, רגשותיהם וכיו"ב. כמו שהאלים גם אם אינם קיימים במציאות העולם, יש בהם משמעות רבה והשלכה מעשית על העולם ועל המאמינים ועושי דברם, וגם על אלה שאינם מאמינים, מפני שהיו חיים בסביבה ובקהלה כלשהו. או כמו שחלום של מאן דהוא יקרא שקרי לעלא ולעלא ועדין יהא מגיד אמת עמקה כלשהי, או יהא משפיע על חיי האדם ועל מציאותו.

קדשה

ענין מרכב אצלנו הוא בחינת קדשה, שהרי נתון בתחום ההבדלה, שקודש מבדל מן החול ויש גבול ביניהם. וכבר דברנו שגבולות אלה שבין הדברים הם ענין של ההשגה ואינם ידועים בפעבוע, ושמצוה עלינו טשטוש הגבולות והפרת המבלעות. ע"כ יכול היה הענין שאין ש"ד אצלנו שהוא בחינת קדוש, כמו שכת' "לא יהי טמא ולא קדוש על האדמה הזו" וגו' (רועכם עז, ב). אבל כמו שאמרנו שע"מ להפר גבול צריך שיהיה גבול, יצא מכך שע"מ להפר קדשה צריך שתהא קדשה. ומהי אותה קדשה ומה לה ולתורתנו, שהרי יש קדשות שהצענו לחלל ולטמא ועודנו עומדים מאחורי הדברים האלה. מכאן עולה הקשי שמא כל קדשה יש לנתץ בתורתנו, או שמא יש עניני קדושין גם אצלנו, המגדרין בחינת טמאות ועריות. ע"מ לבאר מתחילים הדבר בזה שקדשה היא ענין שבהשגה ואין לה משמעות בעולמות הנטולין בני אדם, קו"ח בעולם שהוא ללא בריות כו"כ. ואם משנה בידינו ויש קדשה בעולם שהוא נטול בריות לגמרי אזי אין זה משנה לכאן או לכאן עבירנו, ועל כן עסקינו בקדשה של בני אדם ולא בענינים שאין לנו משג עליהם. ובעבור ב"א ככל הנראה קדשה היא ענין של חוש והרגשה, שהרי זה בחינת חוה דתית של חו"ר, וזה דבר שהוא אישי ומסים מאד. על כן יש להזהר מאד

בְּעִנְיַי קִדְשָׁהּ, מִפְּנֵי שְׁלֵעֲתִים קְרוּבוֹת יְחוּשׁוֹ קִדְשָׁהּ
 בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לָהֶם הַרְבֵּנִים אוֹ הַכּוֹמְרִין וְלֹא בַּתְּחוּשָׁה
 הָאִישִׁית שְׁלָהֶם מִצַּד הָאֵה"פ. ע"כ יֵשׁ לְהִלָּחֵם בְּקִדּוּשֵׁין
 מְסִימִים, עַל מְנַת שֶׁלֹּא יִהְיֶה זֶה מִפִּי הַמְּבַקְשֵׁי-שְׁלִיטָה,
 אֲלֵא מִן צִדָּהּ הַפְּנִימִי שֶׁלֹּה אוֹ שָׁלוֹ. מִכָּף יֵצֵא כִּי קִדְשׁוֹת
 שֶׁכֹּאֲלֵהּ יֵשׁ לְטִמָּא לַע"ק וְרַק עִי"כ לְהִגִּיעַ לְקִדְשָׁהּ עֲצָמָה,
 שֶׁאֲצִלָּנוּ הִיא מִן הַהִפְרָה וְהַבְּלָבוֹל. אֵין זֶה אוֹמֵר כּו"כ שֶׁמָּה
 שֶׁאָמְרוּ מוֹרִים כֹּאֲלֵהּ וְאַחֲרִים, הִכְרַח הוּא שֶׁאֵינָנו נִכּוֹן
 וְאֵינוֹ בְּגֵדֵר קִדְשָׁהּ, אֲלֵא שֵׁישׁ לָשִׁים לֵב לַחֲוִיָּה הָאִישִׁית
 וְלֹא רַק ע"פ מָה שִׁיגִידוּ. בַּכ"א אֲצִלָּנוּ קִדְשָׁהּ הִיא עֲנִין
 שֶׁבְּהִפְרָה, בְּטִשְׁטוּשׁ וּבִסְטִיָּה, וּמָה שֶׁהוּא בְּקִרְבַּת הַבְּעֵבוּעַ
 אוֹ בְּקִרְבַּת חֵא"ס, מִתְקָרֵב לְקִדְשׁ הַמְּחַלֵּט אִם יִרְצוּ. וְכִדִּי
 לְהִגִּיעַ לָשֵׁם אֶפְשָׁר עִם הַהִתְפַּלְּשׁוֹת אוֹ עִם הַהִתְחַפְּשׁוֹת
 אוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ אַחֲרֵת שִׁימְצָאוּ לְנִכּוֹן, כְּמוֹ לְמַשָּׁל הַגְּלוּפִין
 אוֹ הַמְּשָׁגֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲבוּר לְבָה"פ, וְזֶה דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ אֶל
 הַקִּדְשָׁה כְּפִי שֶׁהִיא בְּתוֹרַתָּנוּ, עֵקֶר דֶּרֶךְ שֶׁעַר הַרְקָטוּם אוֹ
 שֶׁעַר הַנִּרְתִּיק. וְאִם רָצָה שִׁיתַּעֲטֹף מִשֶּׁהוּ בְּקִדְשָׁהּ, הוּא
 עֲצָמוֹ אוֹ אִי-אֵלֶּה מִחֻפְצֵי, יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת בְּטָקָס טִשְׁטוּשׁ
 וְהִפְרָה, אוֹ בְּמִמוּשׁ אַחֵר שֶׁל חוֹק הַבְּלִיעָה אוֹ הַהִתְפַּלְּשׁוֹת
 וְהַהִתְבַּהֲמוּת, כְּמוֹ בְּקוּלוֹת אוֹ בְּגִנְיחוֹת אוֹ בְּרִחְשִׁים שֶׁהֵם
 מִעֲבֹר לְלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם אוֹ בְּהִטְלַת זוּהָמָא כְּלִשְׁהִי. הָעֵקֶר
 שֶׁזֶּה יִהְיֶה מִן הַגּוֹף, דְּהִינּוּ, בְּלִשׁוֹן הַגְּזָמָא, מִן הָאֲחוּרִים
 וְלֹא מִן הַשְּׂמִים. אֲבָל בְּהִתְפַּלְּשׁוֹת לְצָרְכֵי בִיָּאָה לְקִדְשָׁהּ

צָרִיךְ שִׁיזְהָרוּ שָׁמָּה יִבְלְעוּ כָּלִיל בְּפָנִים הַתּוֹ"ב, כִּי צָרִיךְ
שִׁישְׁמְרוּ מִדָּה שֶׁל נִפְרָדוֹת וְעֲרָנוֹת שֶׁל הַהֲשָׁגָה, אַחֲרֵת
אֵין חוּיָה, וְאִם אֵין חוּיָה קו"ח שֶׁאֵין קִדְשָׁה, שֶׁהֲרִי כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ הִיא עֲנָן פְּנִימִי שֶׁל הַהֲשָׁגָה בַּכ"מ, וְזֶה מָה
שֶׁצָּרִיךְ לְזָכֹר.

אלוהות

אֲחֵר שֶׁבְּאֲרָנוּ קִדְשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת רָגֶשׁ שֶׁל בַּה"א
וּמִצּוֹי בֵּין הַבְּעֻבּוּעַ לַהֲשָׁגָה, נִבְהִיר מִשְׁגַּל אֱלֹהוּת, שֶׁהִיא
מִדְרַגַּת יְסוֹד בְּאֱמוּנָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ מְשַׁרְצִין הָאֱלוֹת וְהָאֱלִים
בְּהִשְׁתַּתֵּם שֶׁל בַּה"א עַל מְנַת שִׁיבּוֹאוֹ בְּהִתְפַּלְשׁוֹת, וּמִשָּׁם
לְרָגִשִׁי קִדְשׁ וְאַפְלוֹ לַחַו"ר. אֱלֹהוּת הִיא בְּחִינַת קְרוֹם
שֶׁעוֹטֵף הַבְּעֻבּוּעַ, דִּהְיֵנוּ שִׁזָּה בְּחִינַת הַתְגַּלּוֹת סְמִלִית שֶׁל
הַבְּעֻבּוּעַ יֵת'. הִיא הַכֹּל וְלֹא-כָלוּם, גַּם יָחִיד וְגַם רַבִּים, גַּם
שָׁלֵם וְגַם חֲלָקִי, גַּם זָכָר וְגַם נְקֵבָה, כַּכֵּת' "לֹא בְּנוֹי וְלֹא
מִפְרָק, לֹא נָקִי וְלֹא מְלֻכָּךְ, לֹא בְּרִיא וְלֹא חוֹלָה, לֹא מְאֲרָגָן
וְלֹא פְּזוֹר, כִּי מִן הַכֹּל יִדְעֶתָ חִי אוֹ מֵת" וְגו' (רוּעֶכֶם עֲזוּ, ג).
וּמִן קְרוֹם זֶה שֶׁל הָאֱלֹהוּת נֶאֱצָלִין הָאֱלֹהוּיּוֹת הַקְּטָנוֹת,
שֶׁהֵם תְּבִנּוֹת צִלָּמִים שֶׁבְּהֲשָׁגָה, וְהֵם שִׁזְקוּקִין לַבַּה"א
שִׁיאֲמִינוּ בָּהֶם. וְכָל עוֹד מֵאֲמִינִים, נוֹשְׂאִין שְׂכֵבֶת אֱלֹהוּת
עֲלֵיהֶם, ה"א שֶׁאֱלֹהוּת הִיא בְּחִינַת תְּכוּנָה שֶׁל הָאֱלִים
וְהָאֱלוֹת. וְחֹשֵׁב שִׁיְהִיָּה בְּהִיר שֶׁאֱלֹהוּת זֶה פְּנִימִית וְאֵין

היא אל או אלה הנצבים בפני עצמם. משל היתה שלייה
 ברחם הנקבה, מובילה מן הבעבוע אל טבור המאמין
 ומאצילה ממנו אלהויות דקטנות. ואחרי שנאצלו
 אלהויות דקטנות אלה, אין היא זקוקה או נדרשת לשום
 הסתדרות עם היש הנמצא, ואין אצלה בחינת בעיות עם
 סתירה, קונפליקט או פרדוקס, מפני שלא חיבת דבר,
 ככת' "להמטיר על-ארץ לא-איש; מדבר, לא-אדם בו"
 (איוב לח, כו). או במלים אחרות אלוהות היא בחינת
 גלימה שמלבשין בה האלים אשר נהגו בהשגה, והיא כמו
 לקוחה מן הבעבוע. על פן למשל יקרא אלהי העברים
 בשם יהוה ואלהים ואל שדי ועו"ע שמות שומ"ש, שהרי
 בכל הישויות האלה ישנה האלוהות וכל אחד מהם
 בחינת אחר נאצל לאותו אחד מאציל, כמו שנדרש מן
 הכת' "וירא כל-העם ויפלו על-פניהם; ויאמרו יהוה הוא
 האלהים יהוה הוא האלהים" (מל"א יח, לט), וזה אינו
 שיהוה הוא בחינת יחוד, אלא שהוא גם יחיד וגם רבים,
 כמו שהעם הוא גם יחיד וגם רבים, ע"כ אמר "וירא כל
 העם ויפלו" וגו'. וגם אם היו אלים אחרים מארצות שונות
 וגויים מרבים, כלם עוטין גלימת האלוהות שהיא בחינת
 תבנית יסוד שקועה בהשגה, ממש רגע לפני הירידה אל
 הבעבוע. ע"כ שאלו חכמים אם היתה אלוהות בנמצא
 לולא היו ב"א עליה, ועל כן נאמר שזו מדת היחסים
 בקיום הדברים והעולמות, שאלוהות היא בחינת קיום

שֶׁבִּשְׂכָל וּבִהֲשָׁגָה, וְכִמוֹ שֶׁכָּבֵר אָמְרוּ חֲכָמִים לְפָנֵינוּ אִם
אֵין שְׂכָל אֵין דָּאָגוֹת. אֲבָל אֵין ז"א שְׂזָה רַק בְּגֵדֵר הַדְּמִיוֹן,
כִּי יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּגֵדֵר הַסְּמָלִי אֲבָל מִשְׁפִּיעִין מְאֹד עַל
הָעוֹלָם, וְכִפִּי שֶׁמִּשְׁפִּיעִין בְּנֵי הָאָדָם מִשְׂכָּלֵיהֶם אֶת הַזְּמַן
וְהַמָּקוֹם עַל הָעוֹלָם כִּךְ מִשְׁפִּיעִין גַּם אֱלֹהוֹת וְקִדְשָׁה.

פְּרָצוּפֵי הָאֱלֹהוֹת

קֹדֶם לָכֵן נֹאמַר שֶׁהָאֱלֹהוֹת הִיא בְּחִינַת גְּלִימָה
שֶׁמְלַבָּשִׁין בָּהּ הָאֱלֹת וְהָאֱלִים אֲשֶׁר נִהְגוּ בִּהְשָׁגַת בַּה"א.
אֲדָּה יֵצֵא מִכָּלל זֶה בּו"ז שִׁיפָּה לֵאמֹר כִּי אֱלֹהִיוֹת אֵלֶּה הֵן
בְּחִינַת פְּרָצוּפִין עַל פָּנֶיהָ. וְאֵין בְּכֶךְ סְתִירָה כּו"כ שֶׁכֵּן כָּבֵר
נֹאמַר שֶׁאֵין בְּאֱלֹהוֹת שׁוּם בְּעָיָה עִם סְתִירָה אוֹ פְּרִדּוּקָס,
שֶׁהֵרִי מִמִּילָא זֶה עֲנִין שֶׁכָּלוּ נִשְׁקָף מִן הַהֲשָׁגָה. וְעֲנִין זֶה
מִסְבֵּךְ מְאֹד, מִפְּנֵי שֶׁמֶן הַנְּסִיוֹן וְהַנְּטִיָּה חוֹשְׁבוֹת הַבְּרִיּוֹת
עַל הָאֱלֹהוֹת שֶׁהִיא אֶחָד וְיָחִיד וְכוּלָּל כָּל הַכוֹלָלִים, אֲבָל
כָּאֵן נֹאמַר שֶׁהָאֱלֹהוֹת הִיא גַּם בְּחִינַת רַבּוּי הַרַבּוּיִים, כִּמוֹ
שֶׁכָּבֵר נֹאמַר גַּם יָחִיד וְגַם רַבִּים, גַּם גְּדֻלוֹת וְגַם קְטָנוֹת.
שֶׁבְּמִדָּה מְסִימָת נֹאצְלִין כָּל הָאֱלֹהִיוֹת מִן הָאֱלֹהוֹת
שֶׁהִיא בְּחִינַת מִפְּלָצַת מְרַבֵּת פְּרָצוּפִין אוֹ סִלְסִלַת שְׂרָצִים
רַחֲמָנָא לְצֻלָּן. ר"ל שֶׁהַיִּשּׁוּיוֹת הָאֱלֹהִיוֹת מְלַבָּשׁוֹת בְּגִלְמִימַת
אֱלֹהוֹת כִּפִּי שֶׁהַמֶּרְפָּא עוֹטָה גְּלִימַת הַשֵּׁד אוֹ הָרוּחַ
עַל מְנַת שֶׁתִּכְנָס וּתִדְבֵּר מִגְּרוֹנוֹ. וְכָל זֶה אֵין הוּא אֶלָּא

ממציאות הספור ומן הכוח המדמה שהרי הכל זה רק בהשגה ומן הפשר ולא הכרח שזה בשר בפ"ע. מה אומר הדבר? שמשתקפין האלהויות עליה מתבניות היסוד שבהשגה אשר אצל בה"א, ואלה תבניות אשר אין להן סוף ותחתית. שכל תכונה שבאדם יכול שהיא מהדהדת בפרצופין בעזרת כוחות הדמיון וההסמלה. וכל פרצוף מפרצופי האלוהות הוא בחינת בבואת קצה מתבניות יסוד אלה. כמו למשל עצבות או שמחה, שהן תכונות בבני האדם מלדתם, ובאלוהות היו מתגלמות בפרצוף דעצבות ובפרצוף דשמחה ועליהם יש סגדה ועבודה לע"ק והם מופיעים בספורי האגדה שהיו מספרין. כי פרצופין הללו, כאשר משתפים לרבים ובאים מטבעם האנושי או החייתי או מן השפה או מן הגוף או מן החויה והיחסים, אזי מטפסים בסלמות הקיום והאמונה שתכף נבאר, ע"כ נאמר אצלם "לא-יהיה לה אלהים אחרים על-פני" (שמות כ, ב), על מנת שלא ישימו מסכת פרצופין אחרים על פניו ויאמינו בה ויעלוה בסלם הקיום גבוה למעלה הימנו. אבל אצלנו אפשרי ואף חיוני הדבר, מפני שמבכרים הגו"ג והעו"ע. כי תכונות האלה שהן משתפות לכלל בני האדם או למצער לחלקים גדולים מהם, שהרי אם אדם עושה לו פרצוף אחד פרטי, אין זה שזה בלתי אפשרי, אלא שאף אחד אחר לא יכיר בו בהכרח ואז יכחד בהיכחדו, כרוח הנופחת בערבי הנחל.

סלם הקיום

כמו שִׁכְבָּר בְּאַרְנוֹ שִׁדְבָרִים רַבִּים בְּעוֹלָמוֹת בְּנֵי הָאָדָם
מְגִיעִים מִן הַהִשָּׁגָה וְנִבְרָאִים מִן הַתְּלוּת, וְכִמּוֹ"שׁ שֶׁעַל
חֵלֶק מִיְדִיעוֹת אֵלֶּה מִן הַהִשָּׁגָה יֵשׁ צֶרֶךְ בְּהִסְכַּמַּת הָרַבִּים,
כְּמוֹ לְמַשֵּׁל הַסִּימָנִים שֶׁבִּשְׁפָּה אוֹ שָׂאָר עֲנִינִים שֶׁנֶּעְדְּרָת
מֵהֶם הַגְּשָׁמִיּוֹת, הֵינּוּ עֶרֶךְ כָּלְכָלִי אוֹ עֶרְכִּי מוֹסָר אוֹ
גְּבוּלוֹת שֶׁבֵּין מְשָׁגִים אוֹ שְׁטָחִים וְכִיוֹצָא בְּאֵלֶּה, כִּךְ גַּם
עִם פְּרָצוּפֵי הָאֱלוֹהוֹת (אוֹ הָאֱלוֹת וְהָאֱלִים כְּמוֹ שֶׁמְכַנִּים
אוֹתָם אֲצֵל הָרַבִּים). שֶׁהֲרִי אֵין עֶסְקִינֵן בְּקִיּוּמָם הַמְּמָשִׁי
שֶׁל אֱלוֹת וְאֱלִים כו"א, אֲלָא בְּנוֹכְחוֹתָם וּבְהִשָּׁפְעָתָם עַל
הַקִּיּוּם עֲצֻמוֹ, וְזֶה לֹא תִּמִּיד בָּא מִן הָאֱלוֹהוֹת עֲצֻמָּה כִּי
אִם מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר מֵאֲמִינִים בָּהֶּ. וְכָל פְּרָצוּף וּפְרָצוּף קָיָם
בְּמִדְרָגָה כְּזֹאת אוֹ אַחֲרָת, מִתּוֹךְ הִשָּׁפְעָתוֹ עַל הָעוֹלָם, בֵּין
בֵּין שֶׁנִּמְצָא "בְּאֵמֶת" וּבֵין שֶׁלֹּא נִמְצָא. לְשֵׁם בְּאוּר נִתֵּן
דְּגִמַּת אֱלֹהֵי הַדְּתוֹת הַגְּדוֹלוֹת, שֶׁבְּגִין הָאֱמוּנָה הַגְּדוֹלָה
שֶׁנִּפְּוֹצָה בְּצַבּוּרִים גְּדוֹלִים שֶׁל הַהִנְהָגוֹת הָאֵלֶּה, הֵם כְּמוֹ
כַּח רַב הַיֵּצֵא אֶל הַפֶּעַל. ע"כ מַעֲשִׂיהֶם לֵכ' נִכְרִים בְּעוֹלָמוֹת
כָּלֵל בֶּה"א, גַּם אֲצֵל אֵלֶּה שְׂאִינָם כּוֹלְלִים אוֹתָם בְּאֱמוּנָתָם,
וְזֶה מִפְּנֵי הִשָּׁפְעַת הַמֵּאֲמִינִים עַל מִדְרָגַת הַקִּיּוּם הַמְּמָשִׁי
שֶׁלָּהֶם. כְּמוֹ לְמַשֵּׁל שֶׁיִּכּוֹל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַעֲבֹד בְּשִׁבְת
מִפְּנֵי שְׂכָנָיו, וּבַעֲקֻבוֹת כִּךְ תִּרְדַּ פְּרִנְסָתוֹ מִמֶּנּוּ אִף שֶׁלֹּא
הָאֱמִין בְּקִדְשָׁתָהּ, אוֹ אוֹלִי יִקְרָה דּוֹקָא דְּבָר טוֹב מִשְׁמָה,
שְׂזֹאת אֵין לְדַעַת. אוֹ מְקָרָה אַחֵר, שֶׁיִּכּוֹל פְּלוּנִי לְהַפְּגֶעַ

ממעשה אלימות של זולתו מפאת האמונה הדתית, ואז משול הדבר לכך שהיה המכה בחינת זרועו של איזה פרצוף אלוהות. וכמו שלא נתן לנו לשער מדת ההשפעה של כל סבה על כל מסבב, כך לא נתן לנו להשים מדה כלשהי על השפעתם של פרצופין אלה ואלה. מדרגת קיום זאת של פרצופי האלוהות נקרא אצלנו בשם נוכחות, דהינו שפרצוף האלוהות נוכח בעולם הדברים גם אם אין לו קיום שבממשות, וזה מפני שדרך מאמיניו יש לו השפעה כא"א על העולם. וככל שלא או לאלה כלשהם יש יותר מאמינות ומאמינים, כך גדלה נוכחותם בעולמות, והשפעתם על הדברים. ודבר זה נקרא אצלנו סלם הקיום, מפני שעליו היו מטפסין פרצופי האלוהות בתולדות בה"א, כפי שהיה בדרך הכת' "ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה; והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו" (בראשית כח, יב). מי שמאמיניו מעטים, מדרגת קיומו נמוך מפני שהשפעתו פרטית, ומי שמאמיניו רבים, מקומו על מדרגה גבוהה, מפני שהשפעתו כללית. וכל פרצוף אלוהות שנגלה בעולמות ההשגה, אפשר לרדת לחקר שרשיו ולבדק היכן ראשית הופעתו על סלם הקיום וכמה שלבים טפס או ירד ובכמה זמן, ומפאת אלו כוחות בהיסטוריה של האנושות עשה כל אלה. מכאן יצא שעל מנת שפרצופין כלשהם יטפסו במעלה מדרגות הקיום, ועל מנת שתהיה השפעתם כללית

וּמִרְבָּה, צָרִיכִים בְּנֵי הָאָדָם לְהַפִּיץ רַעֲיוֹנוֹתֵיהֶם וְאֲמוֹנָתָם
וּלְגָרוֹם לָהֶם בְּכָךְ לְהַשְׁפִּיעַ נֹכְחוֹתָם עַל הָעוֹלָמוֹת וְעַל
קִיּוֹמָן שֶׁל הַבְּרִיּוֹת. וּבְאוֹתָהּ הַמַּדָּה, עַל מִנַּת שְׁפָרְצוּפִים
כָּלשֶׁהֶם יֵרְדוּ מִטָּה בְּסֵלֶם הַקִּיּוֹם, יֵשׁ לְהִסִּיט מֵאֲמִינֵיהֶם
מִן הַדֶּרֶךְ וּלְסַיֵּעַ בְּיָדָם לְהַחֲלִיף אֲמוֹנָה אַחַת בְּאֲמוֹנָה
אַחֶרֶת. כֵּךְ עָשׂוּ לְמַשָּׁל מֵאֲמִינֵי יֵשׁוּעַ מְנַצֵּרֶת אֲשֶׁר הִפִּיצוּ
רַעֲיוֹנוֹתֵיהֶם בְּכָל הָעוֹלָם וְעִרְעְרוּ בְּכָךְ מַעֲמַד וְנוֹכְחוֹת
הָאֱלִים וְהָאֱלוֹת הָאַחֵרִים כַּכֵּת' אֶצְלָם "דִּרְכוֹ קִבְּלָנוּ
חֹסֶד וּשְׁלִיחוֹת לְהִבִּיא לִידֵי צִיּוֹת שְׁבָאֲמוֹנָה בְּכָל הַגּוֹיִם
לְמַעַן שְׁמוֹ" (אגרת אל הרומים א, ה). וְכֵן גַּם אֶצְלָנוּ
כַּכֵּת' "וַיִּפּוּצוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָבְרוּ אֶת תּוֹרָתִי כְּמוֹכֶם כִּי
נִתְבַּשְׁלָה בָּם, וַיָּבֹאוּ בְּכָל מָקוֹם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, עַל פְּנֵי
כָל הַנִּבְאָשׁ עָלֶיהָ, וְהֵם נוֹשְׂאִים אוֹתָהּ בְּקִרְבֵּיהֶם: וַיִּפִּיצוּהָ
כְּחוֹלִים וַתִּגְדֵּל תְּבוּנָתִי מְאֹד וַתִּתְפַּשֵּׁט בָּם" (רועכם סה,
טז-יז), וְעַכְסִים דְּבָרָיו בַּכֵּת' "זֹהִי מִשְׁנַתִּי לָכֶם עֲתָה צֵאוּ
וְהִפִּיצוּהָ" (רועכם פ, טו).

הָאֲנָשָׁה

יָדוּעַ שֵׁישׁ ב"א, עֶקֶר אֵלֶּה שְׂאִינָם מְגִדְלִים לַחֲמָם
וּמִזֹּנָם אֵלֶּה מְלַקְטִין יֵשֶׁר מִן הָאֲדָמָה וְאוֹכְלִים מִן הַצִּיד,
שְׂרוּאִים הַבְּרִיּוֹת הָאַחֵרוֹת מִן הַטֶּבַע וּבְעָלֵי הַחַיִּים מִשָּׁל
וְהָיוּ בְּעָלֵי רוּחַ וְנִפְּשׁ כְּבִנֵי הָאָדָם אֲף שֶׁלֹּא הָיוּ ב"א

כו"כ. ולא־רָךְ הַשָּׁנִים אָמְרוּ מְלַמְּדִים רַבִּים חוֹקְרֵי אֲרָצוֹת
 וְתַרְבּוּיּוֹת מֵהַמָּקוֹם שֶׁהֵם קוֹרְאִים הַמַּעֲרָב, שְׂאֲנָשִׁים אֵלֶּה
 (שְׂבִינִיָּהֶם קַדְמוֹנִים וְשְׂאִינָם קַדְמוֹנִים), שְׂכֻלָּם כָּזֶה שֶׁל
 הַפְּעוּטוֹת, עַל שְׁעוֹשִׁים הָאֲנָשָׁה לַבְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת; מִפְּנֵי
 שְׂכָךְ חוֹשְׁבִין הַפְּעוּטוֹת וְהַזְּאֲטוּטִים בְּהַשְׁגָּתָם הַפְּשׁוּטָה,
 שְׂאֵם דָּבָר זֶה אוֹ אֲפֹלוּ נוֹשֵׁם הוּא בַּעַל שְׂכָל וְהַשְׁגָּה מִשָּׁל
 עֲצָמוֹ. מְלַמְּדִים אֵלֶּה רָאוּ עֲצָמָם מִתְקַדְּמִים וּמִפְתָּחִים
 יוֹתֵר מִבֵּה"א הָאֲחֵרִים, מִשָּׁל וְהָיוּ מִלֶּךְ הַמַּבִּיט בְּנִתְיָנוּ
 מִמִּגְדָּלוֹ. כֶּךָ בְּרוּר הָיָה לִבָּה"א הָאֵלֶּה שְׂאִין יָצוּר שְׂאִינוֹ
 אָדָם הַמְּגִיעַ לְמַדְרַגַּת אָדָם בְּהַשְׁגָּתוֹ, וְשֶׁהַהֲשָׁגָה הִיא מִשָּׁל
 הַשְׂכָּל הָאֲנוּשִׁי לְבִדּוֹ, וְהִיא מִיַּחְדָּת לוֹ וְאִין אוֹתָהּ בְּבְרִיּוֹת
 אַחֲרוֹת כָּלִל וְכָלִל. שְׂמָה שְׁעוֹשִׁים בְּנֵי הָאָדָם מִן הַמְּקוֹמוֹת
 הָרְחוֹקִים הָאֵלֶּה, שֶׁהָיוּ מֵאֲנִישֵׁין הַבְּרִיּוֹת וְהַדְּבָרִים אֲשֶׁר
 סְבִיבָם, וְזֶה מִדְּלוֹת הַשְׂכָּל וְלֹא יוֹתֵר מִזֶּה. אוֹלָם כָּכֵל
 שְׂמִתְפָּתָחִים הַשְׂכָּלִים וְהַיִּדְּעוֹת עַל יְדֵי הַמַּדְּעִים שֶׁל אוֹתָן
 הַבְּרִיּוֹת הַמִּתְנַשְּׂאוֹת עֲצָמוֹ, נִגְלִים עו"ע עֲנִינִים שְׂמִרְאִים
 שְׂאוּלֵי לֹא כֶּךָ הוּא וְשְׂאִינוֹ נוֹבֵעַ מִדְּלוֹת אוֹ יִלְדוּתִיּוֹת הַשְׂכָּל
 כו"כ. שֶׁהָרִי בִּימִינוֹ כֶּבֶד יָדוּעַ לְמִשָּׁל שְׁעָצִים מִתְקַשְּׂרִים
 בִּינִיָּהֶם בְּצוּרָה כְּזֹאת אוֹ אַחֲרֵת וּמַעֲבִירִים מִידָּע וּמִזֶּן זל"ז,
 בְּאֲמָצְעוֹת שְׂרִשֵּׁיהֶם הַמִּתְפָּתְלִים בְּמַעֲבָה הָאֲדָמָה, וְאוּלֵי
 נִעְזָרִים גַּם בַּפְּטְרִיּוֹת. וְכִמּוֹ כֵּן גַּם יָדוּעַ הַדָּבָר שְׂצֻמָּחִים
 לְמַדִּים מִן הַנִּסְיוֹן וְאֵף יֵשׁ בִּינִיָּהֶם הַיּוֹדְעִים לִפְתֹּר בְּעִיּוֹת
 מִסִּבָּכוֹת אוֹ לְהִתְחַמֵּק מִבְּעִיּוֹת כְּאֵלֶּה וְאַחֲרוֹת, וְשְׁעִנְיָנָם

הוא שמתפרשים ע"פ זמן אטי בהרבה מזה של בה"א, וע"כ השגתנו צריכה להשתנות ע"מ שנוראה דבר מכל הדברים האלה. או כמו שידוע שהעופות מדברים בשפה ולא רק מציצים זל"ז ציוצים חסרי משמעות, או שאפלו זבובים נכנסים לעצבות כשרואים פגרי חבריהם המתים. וככל שחולפים הזמנים יש עו"ע סימנים שבריות שאינן ב"א יש להן חויה ולמדה והבנה ואולי אפלו השגה וכיוצא באלה. שאולי אין היא דומה לזו של בני האדם אבל קיימת בהחלט ואולי התפתחה בצורה אחרת לגמרי מהם. ואין סבה להניח שדבר זה לא קרה בעולם, שהרי אפלו אצלנו מקבל שהעולם קים שנים רבות מאד והוא קדמון הרבה יותר ממה שאומרים אצלם, ועל כן הגיוני הדבר שההשגה התפתחה אצל בה"א וגם אצל האחרים, כל אחד בדרכו שלו וכל מקרה לגופו ככת' "לא תהי עין הזבוב לעיניכם, לא עין הדג ולא עין הצפרדע, לא עין הלטאה ולא עין הצפור, לא עין העכבר ולא עין החתול, לא עין הזאב ולא עין הקוף, בני אדם אתם ולא יותר" (רועכם עג, א) כמו שכבר הבאנו. וככה למשל רואים גם אצל הבריה הקרויה תמנון, שהוא מן המשפחה של החלזון, אבל חכמתו רבה ויודע לפתור בעיות ואפלו משתמש בכלים מפל"פ, מה שפעם חשבו בה"א על עצמם שרק אצלם הדבר מן האפשר. או כמו שאפשר לראות שהמדע והמכשירים מראים מיני דגים כו"א עושים מה

שהוא כמו תמונה בחול ע"מ שיתרשמו הנקבות ושיתפתו
 לבוא עליהם בביאה. וככה עו"ע דגמאות על השגת בע"ח
 שאינם ב"א ועל חכמתם הגדולה ואפלו על שיש להם
 נפש חיה כמו שבסוד הכת' "וכל אשר יקרא-לו האדם
 נפש חיה הוא שמו" (בראשית ב, יט). מכל הדברים
 שבארנו כאן ומכל הדגמאות שהבאנו, למדים על עצמנו
 שיותר משאנחנו יודעים אנחנו איננו יודעים. שהעולם
 מלא בבריות חיות ויודעות ומשיגות שאינן אדם, ושאין
 האדם יחידי בענין החויה או ההשגה או הדעת. וכמו
 שכבר אמרנו במקום אחר, שהאדם הוא ברירה אחת מני
 בריות רבות שאינן אדם, וכלן באות מן הקדמוניות והיו
 כמו אחים ואחיות זל"ז. על כן בתורתנו האנשה היא
 משהו אחר מן ההשגה, ולא כמו שאצלם היה מתוך
 ההתנשאות. שזה דבר שממלץ לעשות אצלנו על מנת
 שיתקרבו אלה לאלה, ועל מנת לחזק הקשר שבין האדם
 לבריות האחרות. וע"כ עצם ענין האנשה, שמלבשין בני
 האדם פרצופין על הדברים החיים בעולם, אבל גם על
 הדברים הדוממים, וגם על הדברים שאין להם גשמות
 כו"כ כמו רגשות או התנהגות מסימת וכיוצא באלה,
 ואלה פרצופי האלוהות. וזה לא מתוך שחושבים על כל
 הדברים שהם כמו בני אדם, אלא בשביל ההתקרבות
 ודוקא מתוך הבנת המרחק וההבדלים שבין ההשגות. ע"כ
 ממליצים אצלנו שיסתובבו בעולם ושיסתכלו בדברים

בְּחִינַת מִיִּשְׁהוּ וְלֹא מִשֶּׁהוּ, וְזֶה מִשְׁנָה כָּל הַדְּבָרִים. וְלֹא
חָשׁוּב כִּי־צַד הַדְּבָר מִבְּחִינַת הָאֱמֶת הַמְּחַלֵּט, אֲלֵא בְּחִינַת
הַחֲוִיָּה וְאִיךְ מִשְׁתַּנִּים מִכַּף הַדְּבָרִים וְהַשְׁזִירָה. שְׁזֶה כְּמוֹ
אֲצֵל הַפְּעוּט שֶׁמִּדְּבַר אֶל הַבְּבֵה וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא עוֹנָה לוֹ,
יִמָּשִׁיךְ וַיִּדְּבַר עִמָּה, וְהַדְּבוּר עֲצָמוֹ מִשְׁנָה אֶת עוֹלָמוֹ, וְלֹא
חָשׁוּב אִם שׁוֹמֵעַת הַבְּבֵה אוֹ לֹא שׁוֹמֵעַת. וְזֹאת נִבְאָר יוֹתֵר
בְּפֶרֶק הַהִשְׁפָּעָה.

הַשְׁפָּעָה

דְּבַר אֶחָד יֵשׁ לְהַדְרִשׁ אֵלָיו טָרֵם בּוֹאֲנוּ לְבָאֵר עֲנִינֵי
פְּרָצוּפִין וְהַמְּסַכּוֹת הַמְּלַבְּשִׁין עַל מְבַלְעוֹת הַבְּעֻבּוֹעַ, אַחֲרֵי
שֶׁבִּאֲרָנוּ עֲנִינֵי הַהִתְפַּלְשׁוֹת וְהַהִתְחַפְּשׁוֹת, וְגַם עֲנִינֵי
הָאֱמֶת וְהַהִסְכָּמוֹת וְכִיּוֹצֵא בָאֵלֶּה, וְזֶה עֲנִין הַהִשְׁפָּעָה.
שֶׁהֲרִי כָּבֵר אֲמַרְנוּ בְּאִיזָה מְקוֹם שֶׁהַמְּצֹאֹת הָאֵלִים הֵיא
עֲנִין שֶׁבְּהִסְכָּמָה וּבְאֲגָדָה שֶׁמְּסַפְּרִים לְעֲצָמָם הַבְּרִיּוֹת וְלֹא
בְּהִכְרַח בְּצַד הָאֱמֶת הַמְּחַלֵּט, וְשֶׁדְּבַר נֹכַחֲוֹת הָאֵלִים הוּא
עֲנִין שֶׁל הַהִשְׁפָּעָה שֶׁמְּשַׁפִּיעִים עַל הָעוֹלָם, אִם הֵיוּ וְאִם
לֹא הֵיוּ, וְזֶה מְכוּחַ הַמֶּאֱמִינִים, שֶׁהוּא מַחֲזִיק אוֹתָם בְּתַלּוּת
וְחוּרֵץ דִּינָם לְקִיּוֹם אוֹ לְשִׁלְיָה. כְּפִי שֶׁכָּבֵר צִיָּנוּ בְּמְקוֹם
אַחֵר כִּכְת' "שֶׁהַשְּׂאֵלָה הֵאֵם יֵשׁ אֱלֹהִים אֵינָנָה רַלּוֹנִטִית
כָּלֵל, וְזוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַמְּשַׁמְעוֹתִי הוּא מָה שֶׁבָּא לְבִטּוֹי בַּמְּשֻׁשׁוֹת
וּבְבִשּׁוֹר, וְאִם הָאֵל אֵינוֹ קִים וְאֵינוֹ מְשַׁפִּיעַ, אֲזִי אֲמוֹנָתָם

שֶׁל מַאֲמִינֵי עוֹשֶׂה כֵּן. שֶׁהָרִי מַאֲמִין הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר
 נוֹבֵעַ מַאֲמוֹנָתוֹ, בְּעוֹלָם עֲשֵׂהוּ" (אגרות אל המאמינים,
 אג' שלישית). ה"א שֶׁכָּכָל שֵׁשׁ יוֹתֵר מַחֲזִיקִים בַּאֲמוֹנָה
 כָּכָה נֶכֶד הַשְּׁפָעָתוֹ שֶׁל דָּבָר עַל הָעוֹלָם גַּם אִם הוּא רַק
 בַּחֲיִנֵּת מִשְׁגַּ שְׁבִכּוֹחַ וְאֶפְלוּ לֹא קִיָּם בַּפֶּעַל, בַּאֲמַת הַמַּחֲלָט
 שֶׁל הַבְּעֻבּוֹעַ שָׁאִין דָּבָר שֶׁיִּכּוֹל מֵאֵן דֵּהוּא לְהַגִּיד עָלֶיהָ.
 וְגַם דִּבְרָנוּ כְּבָר עַל סֵלֶם הַקִּיּוֹם שְׁמִטְפָּסִין וְיוֹרְדִים מִמָּנוּ
 הָאֵלִים וְהַשְׂדִּים וְכָל הָרוּחוֹת וְהַיְשׁוּיוֹת לְמִינֵיהֶן שֶׁהֵם
 בְּקִלְפַת הָאֲמוֹנוֹת וְהַתְּמוֹנוֹת שְׁבָאִים מִן הַתְּבִנּוֹת כִּכְתֹּ
 "וַיַּחֲלֶם וְהָיָה סֵלֶם מִצָּב אֶרְצָה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה;
 וְהָיָה מִלֵּאכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ" (בראשית כח, יב).
 אֲבָל יֵשׁ דָּבָר שֶׁחָשׁוּב לְדַרְשׁ וְעַל כֵּן זֶה עֲנִין לְמִשְׁגַּ שֵׁשׁ
 לְדוֹן בּוֹ, שֵׁשׁ בְּרִיּוֹת הַמַּחֲשִׁיבִין עֲצָמָם נִעְלִים עַל זוֹלָתָם
 מִפְּנֵי שָׁאִין בָּהֶם מַחֲשָׁבוֹת שְׁחוּשְׁבִים אוֹתָן לְשׁוֹטוֹת,
 וְלֹא מַחֲשָׁבוֹת שְׁוֹא אוֹ אֲמוֹנוֹת טְפִלוֹת, כְּמוֹ שֶׁקּוֹרְאִים
 לָזֶה לַפְּעָמִים, אוֹ כְּמוֹ שְׁאוּמְרִין עַל מִי שֵׁשׁ לָהֶם מֵאֵלָה,
 מְנַשְׁקֵי הַקִּמְעוֹת וְהַמְּזוּזוֹת. אֵין זֶה אוֹמֵר כּוֹ"כ שֶׁקִּמְעוֹת
 וּמְזוּזוֹת אוֹ אֶפְלוּ קִלְלוֹת וּמֵאֲרוֹת וּשְׂאֵר מִרְעִין בִּישִׁין יֵשׁ
 לָהֶם עֲנִין בַּאֲמַת שֶׁל הַבְּעֻבּוֹעַ, וְזֶה כָּלֵל לֹא מִשְׁנָה, כְּמוֹ
 שֶׁכְּבָר אִמְרָנוּ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת אַחֲרִים, שֶׁהָאֲמַת שֶׁל בֵּה"א
 נִמְצָא בַּשְּׁפָה וּבַהֲשָׁגָה וְלֹא מֵעֵבֶר לָזֶה. ע"כ יֵשׁ לְהַגִּיד אֵת
 הַמְּנַשְׁקִין שֶׁגַּם אִם יִדְּבָקוּ בְּדַבְּרֵי הַנְּשׁוּקִים וְהַגְּפוּפִים כִּכְתֹּ
 "זִבְחֵי אָדָם, עֲגָלִים יִשְׁקוּן" (הושע יג, ב), אֵל נָא לָהֶם

לְהַבִּין דָּבָר מְכַל זֶה כְּפִשּׁוּטוֹ. אֲלָא שְׂיֵשׁ לְדַבְרִים הַשְּׁפָעָה
 בְּעוֹלָם וְכִמּוֹ נֹכַחֻת שֶׁל פְּרָצוֹף כְּלִשְׁהוּ שֶׁהוּא גְבוּהָ אוֹ
 נִמּוּךְ עַל סה"ק וַיֵּשׁ לוֹ הַשְּׁפָעָה עַל מְצִיאוֹת הַבְּרִיּוֹת, כָּכָה
 גַּם מַעֲלָלִים אֲחֵרִים שְׁמִסְפְּרִין הַבְּרִיּוֹת זֶה לָזוֹ, יֵשׁ לָהֶם
 הַשְּׁפָעָה עַל תְּמוֹנַת הָעוֹלָם וְעַל הַיַּחֲס וְהַזִּיקוֹת בֵּין הַבְּרִיּוֹת
 לְבֵין עֲצָמוֹן. לְמַשָּׁל שֶׁאִם אָדָם גּוֹזֵז צִפְרָנְיוֹ וְקוֹבֵרָן בְּאֲדָמָה
 מִפְּאֵת אֱמוּנָתוֹ, וְשֶׁבֶצֶד הָאֱמֶת, אִם הִיָּה כָּזֶה בְּאִפְשָׁר,
 אֵין לְדַבֵּר כו"כ הַתְּכֵנוּת אוֹ הַשְּׁפָעָה אֱמֶתִית כְּמוֹ שֶׁהַתְּכֵנוּ
 בְּמִקְוֵרוֹ, עֲדִין יֵשׁ מָה שֶׁהַדָּבָר עוֹשֶׂה בְּתִמוֹנַת הָעוֹלָם וְאוּלִי
 אֵף אֲצֵל מִשְׁפָּחָתוֹ וְשֶׁאֲרֵי הַקְּרוֹבִים וְהַרְחוֹקִים, וְהַזִּיקוֹת
 וְהַשְּׁלָכוֹת נִכְרוֹת מִמַּעֲשֵׂה קְבוּרַת הַצִּפְרָנִים, וְלוֹ מִשּׁוֹם
 עֲצָם בְּצוּעַ הַמַּעֲשֵׂה אוֹ הָאֱמוּנָה בְּצִדְקָתוֹ וּבְהַכְרִחוֹתוֹ.
 ר"ל שֶׁגַּם אִם מֵאֲמִינִים הַבְּרִיּוֹת, לְמַשָּׁל בְּדִגְמָא מִמָּקוֹם
 אַחֵר, בָּזֶה שֶׁלְעַץ וְלֶאֱבֹן יֵשׁ נֶפֶשׁ אוֹ רֶגֶשׁ אוֹ רוּחַ אוֹ כָּל
 דָּבָר אַחֵר הַיּוֹצֵא בְּאֵלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת רְצוֹן אוֹ חֲוִיָּה,
 אֲזִי לְאֱמוּנָה זֹה הַשְּׁפָעָה רַבָּה עַל הָעוֹלָם בְּיָדָאִי, קו"ח
 עַל הַבְּרִיּוֹת עֲצָמוֹן הָרוֹאוֹת בְּכָךְ אֱמֶת וְעַל הַמִּשְׁפָּחוֹת
 וְהַשְּׂאֲרִים, וְע"כ זֶה מְשַׁנֶּה דֶּרֶךְ חַיִּים בְּעוֹלָם, וְע"כ אוֹמְרִים
 חֲשׂוּבָה הָאֱמוּנָה עַל הָאֱמֶת, שֶׁמִּמֶּלָא נִסְתָּרִים פְּנִיָּה מְבִנִי
 הָאָדָם וְרַק יִשְׁבְּנָה נִגְלָה כִּכְת' "וְרֵאִיתָ אֶת-אֲחֵרִי וּפְנִי לֹא
 יֵרָאוּ" (שְׁמוֹת לֵג, כג). זֹאת אֱמוּנָה מִן הַמַּעֲלָה הָרִאשׁוֹנָה,
 בְּמִיחָד בְּיָמֵינוּ אָנוּ, וְאֵין לְהַגְזִים כו"כ בַּחֲשִׁיבוּתָהּ, שֶׁהִרִי
 יָמִי חֲרָבֵן אֵלָה שֶׁעֲתִיד הָעוֹלָם לֹא בְּטוֹחַ, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁבִּה"א

חיים בנכור מן הדברים והזולת אשר על הארץ כאלו לא
היה חלקם עמם, ומתנשאים על העולם ומזלזלין בו,
ומשתמשים וסוחטים ומתישים עד לזרא. ויש עוד דגמא
לדבר הזה, וזה למשל שקנה מאן דהוא מחברת חדשה
או פנקס לרשם בו, ולשם שתהא עבודתו פריה ומלהיבה
ושתהיה לו תשוקה אליה, קנה פנקס יפה וחדש בצבעים
המבחרים עליו, ובגדל ובחספוס שנמשך אליהם כאשר
היה במרכול. וגם אם מצד האמת המחלט אין לפנקס
רצון או חוזה כלשהם, לתכונותיו דוקא יש השפעה על
טיב העבודה שיעשה פלוני בביתו או במפעלו, וזה כבר
בעיני השזירה, כמו שבארנו, יכול להתפתח לדברים
גדולים, גדולים מאד.

פרצופין ופצולי פרצופין

דבר שאינו ידוע וזה בסודי מציאות העולמות, היכן
עוברות המבלעות בבעבוע בדרך ההשגה, שהרי נתן
לומר שכל השגה יש לה גבולותיה שלה, ואז לא היו
נפגשות הבריות כלל. ר"ל שכמו שכבר בארנו שהבעבוע
אין לו גבולות והבדלות ובחינות וכל גבול והבדלה
ובחינה הם על דרך ההשגה, ככת' "לא היו גבולות מלבד
בנקביו" וגו' (רועכם עח, א), ואם כמו שראינו כל השגה
היא פרטית, אזי כיצד מסכימים ויודעים אעפ"כ מה

מבדיל דבר מדבר, או בלשון המשל מה מבדיל בין מים למים, ככת' "ויאמר אלהים, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל, בין מים למים" (בראשית א, ו). ושאלה זו נוגעת גם בעניני ההאנשה שכתב דברנו, שאם כל ישות בעולם מרקבת מישויות רבות אחרות, וזה כולל גם בני האדם כמו שבארנו בענין דמות אדם, כיצד יודעים ההבדל וכיצד מזהים הפרצופין מפרצופין אחרים, וכיצד יודעים להשים פרצופי האלוהות? לענין זה יש להבהיר שממילא כל הדברים שבהשגה אין הם בגדר אמת מחלטת מצד הבעבוע, וממילא כל המסקמות נמצאות על מדרגות הקיום כמו שכתב אמרנו, אזי קל וחמר שהפרצופין מופיעים בעולם בפרצופין ובפצולי פרצופין, שהרי כמו שבה"א יש לו גם הישויות הנפשיות וגם הישויות השכליות וגם הישויות הגשמיות, כמו החידקי מעים והטפילים והתולעים והרמות וכיוצא באלה, אזי גם לדברים האחרים בעולמות יש הישויות כאלה ואחרות, וככה גם לפרצופי האלוהות אשר מלבשין בהם הדברים בהשגה. מן הטעם הזה למשל יש השאלה היכן עובר הגבול בין הברג והגלגל למרקבה, שהרי כ"א הוא ישות לעצמו והמרקבה כלה היא רק אוסף ברגים וגלגלים ומכשירים וכיו"ב. אזי מתי הופך למרקבה? שמא מפני הצורה, או מפני הסבה, או מפני השמוש, או מפני משהו אחר מן הדברים האלה? ולכך אין תשובה ברורה, כי

כָּל הַתְּשׁוּבוֹת הֵן בְּעֵבוֹעַ ית', שֶׁשָּׁם אֵין תְּשׁוּבוֹת וְאֵין
 שְׁאֵלוֹת וְאֵין סְתִירוֹת וְאֵין אֶחָד וְאֵין רַבִּים וְהַכֹּל הוּא
 גַּם אֶחָד וְגַם רַבִּים, וְגַם שְׁאֵלָה וְגַם תְּשׁוּבָה, וְגַם כָּל
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגַם אֵף אֶחָד מֵהֶם, כְּמוֹ שְׁמוּפִיעַ בְּסוּד
 הַכֵּת 'שִׁנִּי פְּרָצוּפִים יִהְיוּ לָכֶם זֶה אֲשֶׁר יִמָּצָא חֹן בְּעֵינָיו
 וְזֶה אֲשֶׁר יוֹפִיעַ אַחֲרָיו" וגו' (רועכם סט, ח). וְכֵן יִכּוֹל
 שְׁיִהְיוּ בְּעוֹלָם א"ס פְּרָצוּפִין וּפְצוּלֵי פְּרָצוּפִין, וְהַכֹּל תְּלוּי
 בַּהֲשָׁגָה וּבַהֲסָכְמַת הַבְּרִיּוֹת וְהַתּוֹרוֹת עַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה,
 וּלְעֵתִים יְכוּלִים הַדְּבָרִים לְהִשְׁתַּנּוֹת וּפְרָצוּף אֶחָד שֶׁהָיָה
 יִהְיֶה לְפְרָצוּף אַחֵר, אוֹ שְׁיֵעֵלֶם אוֹ שְׁיִוִּפִיעַ עֲבוּר לְמָקוֹם
 אַחֵר, וְהַכֹּל תְּלוּי בְּמָה מְסַכְּמִים הַבְּרִיּוֹת וּבְמָה עוֹבֵד כָּל
 אָדָם אֲצֵל עֲצָמוֹ, שֶׁהֵרִי לְעֵתִים לֹא חָשׁוּב הַסֵּלָם אִם אָדָם
 עוֹשֶׂה עֲבוֹדַת הַפְּרָצוּפִין אוֹ"ר לְעֲצָמוֹ. וּלְעֵתִים נִתֵּן לְתַפְּשׁ
 הַתְּנוּעָה וְהַזָּקָה בֵּין הַפְּרָצוּפִין יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר הַפְּרָצוּפִין
 עֲצָמָם, שֶׁהֵיא הַכֹּלֵל וְהַעֲקָר. וּבַדְּבָרִים הַבָּאִים נִבְאָר
 פְּרָצוּפִין הָעֲקָרִיִּים שֶׁמַּצִּיעִים אֲצִלָּנוּ בְּשִׁבִּיל הָעֲבוֹדָה,
 אֲבָל אֵין עֲלֵיהֶם מִשְׁמַעוֹת קְבוּעָה מֵצַד הָאֱמֶת כִּי הַכֹּל
 מִשְׁתַּנֶּה וּמִסְתַּעֵף מִן הַתּוֹ"ב, כְּמוֹ תְּמָנוֹן מִים אוֹ פִּקְעֵת
 שֶׁשְּׂרָשִׁים רַבִּים יוֹצְאִין הֵימָנָה, וְכֹל אַחַת וְאֶחָד שְׁיִבְחֶרוּ
 לָהֶם לְעֲבוֹדָתָם.

פֶּרֶצוֹף מְקוֹם וּפֶרֶצוֹף זְמַן

פֶּרֶצוֹף מְקוֹם וּפֶרֶצוֹף זְמַן בְּחִינַת פֶּרֶצוֹפִין הָעֲקָרִים
שֵׁישׁ בַּהֲשָׁגָה, שְׁכָל שָׂאֵר פֶּרֶצוֹפִין בָּאִים אֵלָיו וְהִמָּנּוּ,
כְּמוֹ שֶׁכֶּת' "אֶל-מְקוֹם שֶׁהִנָּחִלִים הַלְכִים שָׁם הֵם שְׁבִים
לָלֶכֶת" (קהלת א, ז). מִפְּנֵי שֶׁמְקוֹם כָּפִי שֶׁמִּשְׁגֵּה הָיָה רֵאשׁוֹן
שֶׁבְּרֵאשׁוֹנִים יַחַד עִם חֵא"ס שֶׁהָרִי צָרִיךְ הָיָה שְׁנִתְקַיֵּם עַל
מִנַּת לְהַכִּיל בְּתוֹכּוֹ הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם עֲצָמָם מְקוֹם שֶׁמְקַיֵּם
מְקוֹמוֹת נוֹסְפִים. וּמְקוֹם זֶה שֶׁאִינוֹ בְּרוּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין
הַהֲשָׁגָה יְכוּלָה לְתַפֵּשׁ לְמַעֲלָה הִימָנוּ (שֶׁהָרִי בְּשֶׁכָּל אֲנוּשׁ
מְקוֹם צָרִיךְ שֶׁיְהִיָּה לוֹ מְקוֹם) נִתְּנוּ לוֹ הַבְּרִיּוֹת כָּל מִינֵי
פֶּרֶצוֹפִים, וְאֶצְלָם אֶפְלוּ קוֹרְאִים הָאֱלֹהִים בְּשֵׁם הַמְּקוֹם,
וְרוֹצִים לוֹמַר בְּזֹאת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּשׁ הַמְּכִיל כָּל הַיֵּשִׁים,
כָּפִי שֶׁהִקְשׁוּ אֶצְלָם: "מִפְּנֵי מָה מְכַנִּין שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְקוֹרְאִין אוֹתוֹ מְקוֹם, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם
וְאֵין עוֹלָמוֹ מְקוֹמוֹ" (בראשית רבה סח, ט). ע"כ נוֹטְלִין
עַל עֲצָמָם בְּתוֹרֵתָנוּ חֲדוּשׁ הַמְּקוֹם, כִּכֶּת' "אֲבִדוֹן תִּפְּלוּ עַל
הַמְּקוֹם הַזֶּה, אֵין בּוֹ חֶק וְאֵין בּוֹ סֶדֶר כִּי נִטְשׁוּ אוֹתוֹ הַצָּדֵק
וְהַהֲבִנָּה, בְּחֶרְבֹן נָשִׁיב לוֹ עַל כֵּנוֹ" (רועכס נג, ב). ר"ל ע"פ
הַיֵּשֶׁן נִבּוֹא עִם הַחֲדָשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַיֵּשֶׁן נִטְשׁ הַצָּדֵק וְהַחֲמִלָּה
וּע"כ צָרִיךְ לְהַחֲלִיפוֹ כִּכֶּת' "שֶׁחַר חֲדָשׁ עַל אֲרָצְכֶם זֹרַח"
וּגו' (רועכס עד, ז). וּמִדּוּעַ נֹתְנִים פֶּרֶצוֹפִין בְּמְקוֹם וּבְזְמַן?
שֶׁהֵיוּ חוֹלְקִים הָעוֹלָמוֹת בִּינִיָּהם וּלְמַעֲשֵׂה שְׁכָל דָּבָר הוּא
חֶלֶק מֵהֶם, לֹא יְכוּל אֲתָם וְלֹא בִלְעֲדִיהֶם. שֶׁהָרִי כְּמוֹ

שִׁכְבָּר בְּאַרְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, כָּל הַמְּקוֹמוֹת הֵם בְּמָקוֹם אַחֵר
וְכָל דָּבָר הוּא מָקוֹם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. שֶׁהָאָדָם אֵף הוּא מָקוֹם
לְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים, אֲפִלּוּ לִידִיעָה וּלְתוֹרָה כְּמוֹ שֶׁנִּדְרָשׁ
בְּכַת' "אֲנֹכִי רוּעֶכֶם טָפִיל אֶהְיֶה בְּנַפְשְׁכֶם מִכֶּם אֶפִּיץ אֶת
תּוֹרָתִי" (רועכם נג, א). ע"כ כָּל הַבְּרִיּוֹת יֵשׁ לָהֶן חֵלֶק
בְּמָקוֹם, וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלָנוּ, הַיְחִיד הוּא הַרְבֵּים וְהַרְבֵּים
הֵם הַיְחִיד, כִּי הֵכֵל מְגַבְּלִין לַהֲשֹׁגָה. ע"כ ר"ל שֶׁכִּמוֹ שֶׁיֵּשׁ
לְבַה"א וְלִשְׂאֵר בַּעַה"ח רְצוֹנוֹת, כֵּךְ גַּם לְמָקוֹם יֵשׁ אוּלֵי
רְצוֹן מִשְׁלוֹ מִפְּנֵי שֶׁרְצוֹנוֹתֵיהֶם רְצוֹנוֹ וְרְצוֹנוֹ רְצוֹנוֹתֵיהֶם.
לְמִשְׁלַל שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה דָּבָר כְּלִשְׂהוּ בְּמָקוֹם מְסִים וְיוֹצֵא
כֵּךְ וְכֵךְ, אִם יַעֲשֶׂהוּ בְּמָקוֹם אַחֵר יֵצֵא כֵּךְ וְאַחֲרֵת, וְעַל כֵּן
נִתֵּן לוֹמֵר שֶׁיֵּשׁ הַשְׁפָּעָה לְמָקוֹם, וְאוּלֵי זֶה רְצוֹן וְאוּלֵי לֹא.
אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁהֵכֵל בְּחִינַת יְחֻסִּים, טוֹב שֶׁיִּתְּנוּ בּוֹ פְּרָצוּף
וְיִקְיְמוּהוּ עַל סֵלֶם הַקְּיּוּם. פְּרָצוּף כְּגוֹן זֶה נִתְּנוּ חֲכָמִים
כְּבָר לְפָנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, שֶׁיִּדּוּעַ מִזֶּה הָאוֹמְרִים "אֱלוֹהִים
אוֹ הַטֵּבֵעַ" מִפְּנֵי שֶׁהָיָה רוֹאֶה בְּכָל עֵצָם אֶחָד וְיְחִיד, וּבְכָל
הַדְּבָרִים אֲפָנִיו שֶׁל הָעֵצָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן נִקְרָא פְּרָצוּפִין
וּפְצוּלֵי פְּרָצוּפִין כְּמוֹ שֶׁכְּבָר אֲמַרְנוּ. כִּי לְמִשְׁלַל בְּתוֹךְ פְּרָצוּף
הַמָּקוֹם אוֹ הַטֵּבֵעַ יִהְיוּ פְּרָצוּף הָעֵפֶר וּפְרָצוּף הַשְּׂמִים
וּפְרָצוּף הַיָּם וּפְרָצוּפִין אֲחֵרִים, כ"א עַל פִּי הַשְּׁגָתוֹ וְכָל
קָהָל עַל פִּי הַסְּכָמוֹתָיו. וְכֵךְ גַּם בְּנוֹגֵעַ לְזִמְנָה שֶׁהוּא בָּא יַחַד
עִם מָקוֹם בַּהֲשֹׁגָה, כִּי אֵין מִשְׁמַעוֹת לְמָקוֹם בְּלִי זִמְנָה וְלְזִמְנָה
בְּלִי מָקוֹם, וְאַף בּוֹ נִתְּנִים פְּרָצוּפִין רַבִּים כְּכָל הָאֲפָשָׁר,

כְּמוֹ לְמַשָּׁל פְּרָצוּף הַזְמַן הַגָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמוּת הוֹרָה
 הַבּוֹלֵעַ יְלָדָיו, אוֹ דְּמוּת זָקֵן בָּא בְּיָמִים עַד מָאֵד, אוֹ דְּמוּת
 נָחֵשׁ מִתְּפִיל, אוֹ דְּמוּת שְׁלוֹשׁ נָשִׁים שֶׁהֵן תְּמוּנַת עֶבֶר
 הוֹנָה וְעֵתִיד, אוֹ דְּמוּת חִיָּה עִם שְׁלוֹשָׁה פְּרָצוּפִין, אוֹ
 פִּיּוּצָא בְּאַלָּה, כִּכְת' "לֹא יְהִי זְמַן עַל פְּנֵי הָאָדָמָה מִלְּבַד
 הָרָקֶב, הוּא יֵהָרֵס וְהוּא יִבְנֶה, הוּא יִגְמֹר וְהוּא יִשְׁרִיעַ, כֹּל
 אֲשֶׁר יִנוּחַ לִנְבִּילָה יִהְיֶה" (רועכם נח, א). שְׁזָה מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל
 בְּתִנוּעָה כָּל הַזְמַן, וּמִכָּאן שֶׁהַזְמַן שָׂזוּר בְּמָקוֹם וּע"כ נִתֵּן
 לומר שֶׁהֵם שְׁנֵי פְּרָצוּפִין גַּם כֵּן מֵאוֹתוֹ הַפְּרָצוּף. אוֹ שֵׁשׁ
 פְּרָצוּפֵי זְמַן דְּקִטְנוּת כְּמוֹ פְּרָצוּף עוֹנַת אָבִיב, אוֹ פְּרָצוּף
 עוֹנַת חֶרֶף, אוֹ כְּמוֹ אֶצֶל שֵׁשׁ פְּרָצוּף שַׁבַּת הַמַּלְכָּה כִּכְת'
 "רַבִּי חֲנִינָא מֵיַעֲטֹף וְקָאִי אֶפְנִיָּא דְּמַעְלֵי שַׁבְּתָא אָמַר בּוֹאוּ
 וְנִצָּא לִקְרֹאת שַׁבַּת הַמַּלְכָּה רַבִּי יִנְאִי לְבִישׁ מָאֲנִי מְעֵלוּ
 שַׁבַּת וְאָמַר בּוֹאִי כָּלָה בּוֹאִי כָּלָה" (בבלי, שבת קיט, א),
 כֹּל אֶחָד וְאַחַת עַל פִּי הַשָּׁגָתָם. וְעוֹד אֶצְלָנוּ כִּת' "וְתִהְיֶה
 בַּיּוֹם הַהוּא מוֹזָרָה הָעֵת בְּכֹל הָעוֹלָם עַל פְּנֵי הָאָדָמָה
 וּמִתְחַתֶּיָּה, כִּכְתָּמִים אֲשֶׁר עַל הַבָּשָׂר, כִּי קִפֹּץ הַזְמַן לְרוּץ
 מִלְּכַת וַיִּדְלַג מֵעַל הָאָדָמָה, וַיִּזְקְנוּ הַדְּבָרִים מָאֵד" (רועכם
 ג, כו), וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁהַזְמַן הוּא עֲנִיָּן שֶׁל הַהֲשָׁגָה וְהוּא שָׂזוּר
 עִם עֲנִיָּן שֶׁל הַמָּקוֹם כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ לְכַתְּחִלָּה, וַיֵּשׁ שֶׁהוּא זָז
 מִהֵר בְּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ נָחֵשׁ הַנֶּעֱלָם מִן הָעֵין, וַיֵּשׁ שֶׁהוּא
 כְּמוֹ הַסּוֹס, דּוֹהֵר יֵשֶׁר אֶל מִטְרָתוֹ, וַיֵּשׁ שֶׁמִּתְּפִיל לְאֹט
 כְּמוֹ תוֹלַעַת אוֹ כְּמוֹ אִיזוֹ עֲלוּקָה, וַיֵּשׁ שֶׁהוּא מְהֵלֵךְ בְּמַעְגָּל

כְּמוֹ חֶמֶט הַבּוֹלֵעַ אֶת זָנְבוֹ, וּבְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלֶּה הוּא גַם
נֶחֱג לְעֵתִים בְּתוֹרָתָנוּ.

פְּרִצוֹף אֲדָמָה

פְּרִצוֹף אֲדָמָה הוּא מַפְצוּלִי פְּרִצוּפִין שֶׁל פְּרִצוֹף מָקוֹם,
וּבְחִינַת הָאֲנָשָׁה שֶׁל יִשׁוּת זוֹ שֶׁהִיוּ הַבְּרִיּוֹת מְהַלְכִין עָלֶיהָ,
שֶׁהִיא כְּמוֹ הוֹרָה גְּדוֹל לְכֻלָּם (יְהִי בְּהֶאֱנִשֵּׁת אִם אוֹ אֵב עַל
פִּי הַסִּכָּמֶת הַבְּרִיּוֹת) אֲשֶׁר מִזִּין הַבְּרִיּוֹת וּמַחֲיָה אוֹתָן, וְאִף
הוֹרֵגָן וּבּוֹלֵעֵן חֲזָרָה אֶל קִרְבּוֹ, כִּכְתּוּב 'וְעַתָּה אֲרוּרָה אַתָּה
מִן-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת-פִּיהָ' וְגו' (בְּרֵאשִׁית ד', יא).
אֲדָמָה זוֹ עֲשׂוּיָה עֶפְרָ מֵעֶפֶר הָאָרֶץ וְהִיא בְּחִינַת חֶמֶר כָּכָל
הַחֲמָרִים וְהַגּוֹ'ג אֵצֶל הַבְּעֻבּוּעַ. יֵשׁ שְׂמִינְיּוֹתֶיהָ נִתְּנוֹת
לְלִמִּידָה וְלִמְדִידָה ע"י הַמַּדְעָנִים בְּהִרְכָּבִים מְהֻרָּכִים
שׁוֹנִים, שֶׁהֵרִי יֵשׁ בָּהֶם מִן הַסֵּלֶעַ וּמִן הַפֶּחֶם וּמִן הַבְּרָזָל וּמִן
הַמִּינֵרָל וּמִכָּל הַיּוֹצֵא בָּאֵלֶּה, וְהִיא הַמָּקוֹר לְכָל הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר עַל הָעוֹלָם, מֵעַלִי דָשָׁא וְעַד לְמִרְכָּבוֹת חָלָל. פְּעָמִים
הָאֲדָמָה פֹּרֶיָה וּמַעֲנִיקָה מַעֲצָמָה לַבְּרִיּוֹת, אֲזִי תְּבוּאָה לַיָּדִי
יַעַר אוֹ חֹרֶשׁ אוֹ עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה כִּכְתּוּב 'וְאֵד יַעֲלֶה מִן-הָאָרֶץ
וְהִשְׁקָה אֶת-כָּל-פְּנֵי הָאֲדָמָה' (בְּרֵאשִׁית ב', ו), וְלִעֲתִים
הִיא קֹשֶׁה וְסִרְבָּנִית וְאִזּוֹ יִהְיֶה פְּרִצוּפָהּ פְּרִצוֹף עֲרֵבָה אוֹ
שְׂמָמָה אוֹ מִדְבָּר גְּדוֹל וְנוֹרָא כִּכְתּוּב 'וְנָלַךְ אֶת כָּל-הַמִּדְבָּר
הַגְּדוֹל וְהַנוֹרָא הַהוּא אֲשֶׁר רָאִיתָם' (דְּבָרִים א', יט). יֵשׁ

שְׁהָאָדָמָה אֱלִימָה לְבָרִיּוֹת, וַיֵּשׁ שֶׁהִיא עוֹטֶפֶת וּמְגוֹנָנֶת,
 הַכֹּל עַל פִּי הַמַּצְבִּים וְהַשְּׁגוֹת. אָדָמָה זֹאת שְׁאֵנוּ שָׁמַיִם עָלֶיהָ
 פְּרָצוּף בְּהַשְּׁתַּנּוּ, מִשָּׁל הֵיכָל הוֹרֵתָנוּ, וְעַכְשָׁנָה בְּתוֹרוֹת רַבּוֹת
 הַחֲשִׁיבוּהָ לְאִמָּא הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת וְשֶׁל הַכֹּל הַדְּבָרִים
 וְהָאֲרוּעִים בְּעוֹלָם, שֶׁהֵרִי כָלָם בָּאוּ מִמֶּנָּה וְכָלָם יַחְזְרוּ אֵלֶיהָ,
 וְכִפִּי שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים עַל בֵּה"א שֶׁהַכֹּל מֵהֶם עָשׂוּי מִחֲמָרִים
 הַמְצוּיִים גַּם בְּתוֹךְ הָאָדָמָה, שֶׁכֵּן מִרְגַּע הַתְּהוּוֹת הַתּוֹ"ב
 בְּתוֹךְ הַחַא"ס, כָּל הַדְּבָרִים בָּאוּ מִזֶּה הַחֲמָר, וּמִתְהוּיִם חֲזָרָה
 מִמֶּנּוּ. ר"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶצְלָם "וַיֵּצֵר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
 הָאָדָם עָפָר מִן-הָאָדָמָה" וְגו' (בְּרֵאשִׁית ב, ז), ה"א נִבְדְּלָה
 אָדָמָה מִן הַבְּעֻבּוּעַ וְנִבְדְּלוּ בֵּה"א מִן הָאָדָמָה וְהֵם עָשׂוּיִים
 מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁהִיא תִּינוֹק גַּם בְּשָׂר מִבְּשָׂרָהּ שֶׁל אִמּוֹ וְגַם נִבְדְּלָה
 הֵימָנָה. וַיֵּשׁ אֶפְשָׁרוּת לֹא לְרֹאוֹת פְּרָצוּף אֶחָד עַל הָאָדָמָה
 כּו"כ כִּי אִם פּוֹפ"פ כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר אֲמָרָנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁהֵרִי
 כָּל סֵלַע יָכוֹל לִהְיוֹת לוֹ פְּרָצוּף בְּהַשְּׁגָה וְכָל הָר אוֹ גִּבְעָה אוֹ
 מַעְרָה, שֶׁהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תִּלּוּי בְּהִסְכָּמָה וּבִסְפוּרֵי הַבְּרִיּוֹת
 וְהַמְּאֻמִּינִים, הַיּוֹצְאִים וּבָאִים מִן הַבְּעֻבּוּעַ. יֵשׁ אֶצְלֵי מְקוֹמוֹת
 שֶׁפְּעָמִים נִחְשָׁב הָאָדָמָה לִיסוֹד מְאֻרְבַּעַת הַיְּסוּדוֹת, יַחַד
 עִם יְסוֹד אֲוִיר וַיְסוּדוֹת מֵיִם וְאֵשׁ, וַיֵּשׁ שֶׁלְּפָעֲמִים נוֹסֵף לָהֶם
 גַּם מִתְּכַת וְעֵץ אוֹ דְּבָרִים כִּיּוֹצֵא בְּאֵלָה. וּבְמָקוֹמוֹת אֲלֵה
 פְּעָמִים מִשְׁגַּ פְּרָצוּף אָדָמָה בְּבַחֲיִנַת שְׁלִילָה, כְּפִרְצוּף עֲצָלוֹת
 אוֹ גִּשְׁמוֹת וְאֶפְלוֹ רֵעַ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן לְשָׁמַיִם וּבַחֲיִנַת
 יְסוֹד נִקְבָּה בְּהַשְּׁתַּנּוּת, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַדְּבָרִים הַנִּבְרָאִים

וְכָל הַגְּלוּלִים וְהַגְּשָׁמוֹת, וּמִפְּנֵי שְׁלֹכָאוֹרָה נִמְצָא בּוֹ שְׂאוֹל
 תַּחֲתִיּוֹת, אוֹ כָּפִי שְׁנֵהוּג לּוֹמֵר, בְּבִטָּן הָאֲדָמָה. אֲבָל אֵלֶּה
 מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ גְּבָרִים נוֹטְלִין דְּבָרֵיהֶם מֵעֵלָּה, וּמִזֵּהִים חֲכָמָתָם
 עִם אֲוִיר וְרוּחַ שְׂאִינָם נִרְאִים, לְעֵמֶת אֲדָמָה שֶׁהִיא כְּמוֹ
 רָחֶם אִשָּׁה פְּרִיָּה, הַיּוֹלֶדֶת צֶאֱצָאִין וְגַם טוֹרֶפֶת אוֹתָם. וּפְחַד
 הַגְּבָרִים וְגַם רְצוֹנָם לְשִׁלֹּט כֹּכַב' "וְאֵל אִישׁךָ תִּשְׁוֹקְתֶּךָ וְהוּא
 יִמָּשֶׁל בָּךְ" (בראשית ג, טז), הֵבִיא בְּחִינָה זוֹ שֶׁל אֵימַת
 הָאֲדָמָה. אֲבָל אֲצִלָּנוּ יְדוּעַ שְׂאִין הַדְּבָרִים אֲמַת אֵלָּא אֵלֶּה
 שֶׁבִּהְשָׁגָה, וְהָאֲדָמָה שֶׁבִּבְעָבוּעַ עֲצָמוֹ יֵת' אֵין הִיא טוֹבָה אוֹ
 רָעָה, אֵלָּא מִיִּטְיָבָה אוֹ מִרָעָה, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּזִקַּת הַבְּרִיּוֹת
 אֵלֶיהָ. מִתּוֹךְ שֶׁהָאֲדָמָה הִיא כָּסוּת הַמָּקוֹם יֵשׁ בְּקִרְבָּהּ רַבִּים
 מִן הַזְּכוֹנוֹת מִכָּל הָעֲנִינִים אֲשֶׁר קָרוּ עַל פְּנֵי הָאָרֶץ בְּזִמְנֵים
 עָבְרוּ מִקְדָּמוֹת הָאָרֶץ וְהַמְּאוֹרוֹת, כְּבִדְרָשׁ הַכֵּת' "וַתִּרְחַשׁ
 הָאֲדָמָה בְּנוֹמְלִים כִּי הָדָם סָפּוּג בַּעֲפָרָה" (רועכם ו, טז). גַּם
 קוֹרוֹת הָאֲדָמָה עֲצָמָה מִרְאשִׁית הַזִּמְנִים וְגַם מְאֲרָעוֹת כָּל
 הַחַיִּים אֲשֶׁר רָמְשׁוּ עָלֶיהָ, מִרְאשִׁיתָם וְעַד הַיּוֹם. וַיֵּצֵא שְׁלֹא
 כָּל הַדְּבָרִים בְּגִדְרֵי הַנֶּתֶפֶשׁ, וַיֵּשׁ בּוֹדָאֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר יָבוֹאוּ לַיָּדִי
 הַתְּגִלוֹת בְּמוֹעֶדָם, מִפְּנֵי שֶׁהָאֲדָמָה אוֹצֶרֶת הַכֹּל וְהַכֹּל זָכוֹר
 בָּהּ. ע"כ עַל בַּה"א לַהֲגוֹת וּלְשַׁנֵּן וּלְזָכֵר כִּי כָּל בַּה"א וְהַבְּרִיּוֹת
 הַחַיּוֹת וְהַצִּמְחִיּוֹת, וְכָל הַפְּטָרִיּוֹת וְהַרְמָשִׁים, בְּחִינַת בָּנִים
 וּבָנוֹת שֶׁל יְסוֹד הָאֲדָמָה, שֶׁמִּרְחֻמָּה יֵצְאוּ וְאֵל רְחֻמָּה יָשׁוּבוּ,
 כֹּכַב' "עַד שׁוֹבֵךְ אֶל-הָאֲדָמָה כִּי מִמָּנָה לִקְחָתָּ: כִּי-עָפָר
 אָתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב" (בראשית ג, יט).

פרצוף אור

תורות רבות דורשות אור זה שנושמות הבריות, ומונח כעת גם אצל הנזיר הפתוח מן הספר הזה, שהוא בגדר יסוד מארבעת היסודות מפני שאין יכולין חיים לקיים בלעדיו, ושיך לקדמות העולמות כמו מים ואש ואדמה, ואולי אפלו הקדימם במועדו. בסמל נחשב אור בחינת רוח ודבור ואף קדשה ואלהות וכל הדברים שלכ' אין רואות העינים, אבל שרונים בין כל הבריות והחפצים. ואור זה הסובב כל הדברים בעולם, ומצוי בכל הדברים בעולם, וחודר לכל הדברים בעולם, הוא בחינת הבל הפה של העולם, והוא נמצא בתנועה מתמדת ועשוי חלקיקי גז שומ"ש היוצאים מן האדמה ומן הבריות וחוזרין אליהם, כמו חמצן ופחמן ומימן ועוד כיו"ב, שכל הבריות צריכין בשביל נשימתן. וקיים כמו שאמרנו מקדמת דנא מראשית העולמות ואולי אף ק"ל, וכל העת נזון ומזין הדברים, נשאף וננשף, נשאב ונפלט מכל הדברים האלה, ויחד עם כל אשר נולד על פני הארץ, וכל בהמה אוכלת עשב, וכל רמש הרומש על האדמה, התאים עצמו לכל הדברים והזיקות עד שכלם היו פועלים כרבוי פרצופין וכפרצוף אחד. ומספרין אצלנו שהנשימה, שהיא בחינת זקה והשפעת האדם עם האור, היא חבור הבריות עם הקדמות, שהרי הנושם מתחבר לאור העולם ואם יטה שימת לבו ירגיש פעימות הלב של הבעבעע, שהוא

גם בתוכו פְּנִימָה וגם החוּצָה הִימָנוּ. בְּאוֹר נִשְׁאִין כָּל
מִינֵי הַזְּהֻמוֹת הַנִּכְנָסִין בְּנִקְבֵי הַבְּרִיּוֹת וּמִי־צָרִים הָעוֹלָם
בְּתַלּוּת, כ"ל חֲלָקִי הַדְּבָרִים הַנִּכְנָסִין וּמִתְּהַפְּכִין לְרִיחַ,
אוּ תַזְזוּזוֹת הַנִּכְנָסִין בְּאֶזֶן וְנִהְפָּכִים לְקוֹל אוּ לְצִלִּיל, או
גְּלִי הָאוֹר הַנִּשְׁאִים אֶל הָעֵין וְנִהְפָּכִים לְתִמּוֹנָה שְׂבֵה־שָׁגָה.
וְכִמּוֹ שְׂיִסּוּדוֹת הָאַחֲרִים יֵשׁ בָּהֶם גַּם חֲרָבֹן וגם תִּקּוּמָה,
גַּם אֲוִיר יֵשׁ בּוֹ מִן הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, שְׂאִי אֶפְשָׁר לַחֲיוֹת
בְּלַעַדָּיו בְּגִלָּל שְׂמִשְׁמֵשׁ כָּל הַגּוֹפִים בְּנִשְׁימָה וְהוּא חֶלֶק
מִרְקוֹד הַמְּצִיאוֹת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים, וּמִן הַצַּד הַשְּׂנִי לַעֲתִים
מַגִּיעַ בְּסַעְרָה וּבַפְּרָצוֹף חֲרָבֹן וְנוֹטֵל חַיֵּי הַבְּרִיּוֹת וּמִקְצָץ
בָּהֶם, כִּכְת' "וַיְהִי עַד-כֹּה וְעַד-כֹּה, וְהַשָּׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ
עֲבִים וְרוּחַ" וגו' (מל"א יח, מה). ר"ל שְׁגָם פְּרָצוֹף אֲוִיר
יֵשׁ שֶׁהוּא מִתְפַּצֵּל לַפּוֹפ"פ, כְּמוֹ לְמַשָּׁל רוּחוֹת וּסְעָרוֹת
וּרְעָשִׁים וּנְפִיחוֹת וְכִיּוּצָא בְּאֵלֶּה. וּלְעֵתִים אֲצַלֶּם מוֹפִיעַ
שֶׁבְכָלֶל הַקֹּדֶשׁ הַמְּחֻלָּט בָּא מִן הַסְּעָרָה, כִּכְת' "וַיַּעַן-יְהוָה
אֶת-אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה" (איוב לח, א). וְעַל כֵּךְ יֵשׁ לוֹמַר
שֶׁאֲצַלְנוּ יֵשׁ לְדָרֵשׁ עֵין הַסְּעָרָה כְּעֵין הַדְּמוּת פְּנִימָה, וּמִן
הַדְּמוּת פְּנִימָה נִגְלִית קִדְּשָׁה כִּכְת' אֲצַלְנוּ בְּאִיזָה מְקוֹם
"מִן הַמַּעֲיָם וְלֹא מִן הַשָּׁמַיִם" (לה"ע, רועכם).

פְּרָצוּף אֵשׁ

יֵשׁ אֶצֶל הַיּוֹנִים שְׂמִסְפָּרִים שְׂבָנֵי הָאָדָם גָּנְבוּ הָאֵשׁ מִן
הָאֱלִים לְאַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ לֹלֵא שׁוּם מִתְּנוּת מֵהֶם. כְּלוּמָר
שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם אֲבָרִים כָּמוֹ מִלְתְּעוֹת אוֹ טַפָּרִים לְצִיד אוֹ
לְחִפְיָה, וְלֹא רַעַל אוֹ אָרֶס לְהִגָּנָה מִפְּנֵי חֲמִסָּנִים וְשׁוֹדָדִים,
וְגַם לֹא קִשְׁקָשִׁים אוֹ נּוֹצוֹת אוֹ פְּרוֹה, עַל מִנַּת שְׁיוּכְלוּ לְגוֹנֵן
עֲצָמָם מִן הַכְּפוֹר כָּמוֹ בְּהֵמַת הַשָּׂדֶה, אוֹ הָרֶמֶשׁ הָרֶמֶשׁ
עַל הָאָרֶץ. וּמַעַת שֶׁלְּמָדוֹ לְשֹׁלֵט בָּאֵשׁ, בְּרָצוּתָם לְהַדְלִיקָה
וּבְרָצוּתָם לְכַבּוֹתָהּ, דָּמוּ לָאֱלִים בְּכוֹחָם וּבִיכוּלוֹתֵיהֶם, שֶׁהָיוּ
מִבְּשָׁלִים מְזוֹנָם עִם הָאֵשׁ, וְגַם נִעְזְזִים בָּהּ ע"מ לְבָנוֹת כָּלִים
שְׁיוּכָלִים לְהַסִּיעֵם בְּמַהִירוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְגַם לְהַפְלִיא
עוֹף הַשָּׁמַיְמָה, כָּמוֹ צְפוּרִים הַנוֹסְקוֹת אֶל הָעֲלִיוֹנִים, וְעוֹד
דְּבָרִים רַבִּים כְּדִגְמַת אֱלֹהִים. וּבְרִיּוֹת אַחֲרוֹת אֵין לָהֶם יָדַע
עַל הָאֵשׁ וְעַל כֵּן מִפְּחָדִים הִימָנָה, וְלֹא יוֹדְעִים לְחַמֵּם אֶת
יְצוּעָם בְּלִילָהּ, אוֹ לְשָׁמֵר עַל הַמַּחֲנֶה מִפְּנֵי הַצָּר עֲלֵיהֶם.
וַיִּתְּכֵן שֵׁשׁ אֲמַת בְּסָפוּרִים אֱלֹהִים, שֶׁכָּמוֹ שֶׁכְּתוּב אֶצְלָם
שֶׁאֱלוֹהִים בָּרָא בְּנֵי הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, כִּכְתּוּב "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת-הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ" (בְּרֵאשִׁית
א, כז), אֲזִי נִהְיָ בַּה"א כָּמוֹ הָאֵל, שֶׁהוּא עִירֵם וְעִרְיָה
וְרַק יֵשׁ לוֹ הַשְּׁלִיטָה בָּאֵשׁ וְהִיא עוֹשָׂה אוֹתוֹ עֲלִיוֹן עַל
הַבְּרִיּוֹת וְכָל יָכוֹל עֲלֵיהֶן. וְגַם מִבְּחִינַת הַטִּבֵּעַ שֶׁלָּהֶם בְּנֵי
אָדָם נִהְיָ בְּגִלְל שֶׁלְּמָדוֹ הַמְּשַׁחֵק וְהַשְּׁלִיטָה בָּאֵשׁ, מִפְּנֵי
שֶׁהָיוּ מְעַכְלִים מְזוֹנָם עַל הַמְּדוּרָה וְלֹא בִקְבָתָם, וְע"כ לֹא

נִדְרָשׁ כּוֹחַ רַב לְמַעֲיָהֶם כְּמוֹ אֶצֶל הַקּוֹפִים, שֶׁבִּטָּנָם גְּדוֹלָה
 וּמִנִּפְחַת מִפְּנֵי מַעֲיָהֶם הָאֲרָכִים. וְכוֹחַ זֶה שֶׁהִתְפַּנָּה מִן
 הַמַּעֲי, יֵשׁ אוֹמְרִים שְׁעֶבֶר אֶל הַשָּׂכָל וְכָךְ הִתְפַּתְּחוּ הַמַּחֲיִן
 הָאֲנוּשִׁים, וְכָךְ גָּדְלוּ הַשָּׂכָל וְהַשָּׂגָה אֶצֶל בְּנֵי הָאָדָם.
 וְאֵשׁ זוֹ הִיא גַם סִמָּל וְסוּד גְּדוֹל לַחֲבוּר בֵּין הָעֲלִיוֹנִים
 וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְהִיא יוֹקֶדֶת בְּלִבָּת הָאָדָמָה בְּתַחֲתִית שַׁחַת
 וּמִפִּל"פ יוֹרְקִים הֵמָּה הַחוּצָה מֵהֶם. וְגַם בְּשִׁמִּי הָרָקִיעַ,
 בְּמֵאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, כְּמוֹ חֲמָה הַמְּשַׁפֵּיעַ מֵאוּרוֹ וּמִחֲמוֹ,
 וְאֵף שֶׁהוּא מְסַנֵּר וְשׁוֹרֵף לְעֵתִים. וּבִמְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ
 שׁוֹרְפִין מִתְּנוּתֵיהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהִיְתָה הָאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת
 בְּבִשָּׁר הַבְּהֵמָה הַמִּקְרֶבֶת וְהִיא מַעֲלָה הָעֵשָׂן הַשְּׂמִימָה
 כַּכֵּת' "וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ" (בַּמִּדְבָּר כֹּט, ב), הִיְתָה
 מִחֲבֶרֶת מַעֲלָה וּמָטָה כְּסֵלָם הַמְּטַפֵּס בֵּין עוֹלָמוֹת. וְגַם
 לַע"ק פּוֹגְשִׁים הַקֹּדֶשׁ בְּתוֹךְ הָאֵשׁ כְּפִי שֶׁנִּכְתַּב אֶצְלָם "וַיֵּרָא
 מִלְאָךְ יְהוָה אֵלָיו בְּלִבָּת-אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה" (שְׁמוֹת ג, ב),
 וְגַם בַּכֵּת' "פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ"
 (דְּבָרִים ה, ד). אֵשׁ הִיא בְּחִינַת שְׁנוּי וְעוֹרָרוֹת וְתִשׁוּקָה,
 וַיֵּשׁ שֶׁהִיא שׁוֹרֶפֶת וַיֵּשׁ שֶׁמְטַהֵרֶת מִפְּאֵת חֲמָה הַגְּבוּהָ, וַיֵּשׁ
 שֶׁהִיא מֵאֲחַדֶּת וַיֵּשׁ שֶׁמְבַדֶּלֶת מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁאַה עִמָּה הָאוֹר.
 וְזֹאת הַשְּׁנִיּוֹת אֲשֶׁר גַּם בְּדֶרֶשׁ הַכֵּת' "אֲנֹכִי הַנוֹזֵל וְאֲנֹכִי
 הַמִּקְיָא אֶת הַנוֹזֵל, אֲנֹכִי הַרְמָה הַמְּכַרְסֶּמֶת בְּנוֹבֶלֶת הָאֵל,
 וְאֲנֹכִי הָאֵל הַמַּעֲלָה אוֹתָהּ בְּאֵשׁ" (רֹעֵכֶם נה, ב), שֶׁהִיא
 מִבְּשֻׁרֶת הַחֲרָבֹן אֲשֶׁר לֵכ' רַק הָאֵל יָכוֹל לוֹ, בְּרֵם שֶׁהַרְמָה

הקטן יכול לאל הגדול. וכשרוצים נותנים בה פרצופיו, לעתים בלהב הקטן שבנר, ולעתים בשרפה המלחכת את היער. ובאדם מסמל פרצוף-אש את הבערה והדחף והזעם והרגש, המתרגשין בכל הגופים בדמות אדם ובדמות בהמה וכיוצא בדברים האלה. שהאש היא לא דבר העומד בפני עצמו אלא תהליך שקורה את הדברים, ובכך מלמד על הכלל, שנתן לראות כל הדברים ככה. ומה שבדבריות רבות שאינן ב"א פחדות מן האש, הרי שזה מפני שאין בהם משיג בה, והם אינם מבינים עדן כמו בן האדם, שהוא כאוחז הלהבות שמשרתן באהבה ובקנאה וביראה גם יחד.

פרצוף מים

אגדות רבות מספרות כי בראשית היתה מים, ככת' אצלם "ורוח אלהים מרחפת על-פני המים" (בראשית א, ב) ר"ל שמים קדם לרוח האלהים, שהיה מרחף על פניו. ויש תורות ומקומות רבים, שאצלם המים הם בחינת אב הקדמון או אם הקדמונית, שהזדווגו אע"א וילדו כל הצורות והדברים והישויות. וזה אפשר להבין מפני שכשהיו עברים ברחם היו בתוך מים ולא נדרשו שם למאום, מפני שהיו מחברין בטבורם ליסוד האמא, שהיתה נותנת מגופה וממזונה והיו כאחד ממנה, או

יש אומרים אצלנו בקיצוניים, כמו טפיל בגוף הפנדקאי.
 ומפני שלא נדרשו שם לבקש דבר וכל מה שהיו צריכין
 קבלו, כאלו היו זרוע או רגל בגוף אמם, ככה נתפש המים
 בהשגה, סמל לראשית הקיום ויסוד החיים והבריאה. וכך
 גם אפשר לראות בעולם שיוצאים החוצה, שהכל בראשית
 היה מים מים גדול, שאדמה לא נגלתה בו, ככת' אצלם
 "תהום כלבוש פסיתו; על-הרים יעמדו מים" (תהלים
 קד, ו). עד שהמים נסוגו והתפנו מחלק מן המקומות
 בחרבה, ככת' "גבול שמת בל יעברון; בל ישבון לכסות
 הארץ" (שם, ט). וגם החיים הראשונים החלו במים כמו
 שיודעים היום, ובעצם ר"ל כל הבריות בתחלת הקדמות
 שרצו במים עד שהתפנו ויצאו אל החרבה, ופרו ורבו בה
 ויצרו מגון הבריות של היבשה, שגם בה"א הם בכלל אלה.
 ע"כ מכל הסבות האלה, פרצוף מים גם אצלנו הוא כיסוד
 מיסודות העולמות וגם תבנית הקלפות והשכבות בדמות
 אדם ובבה"פ, שהם בחינת זרמים תת קרקעיים בראשית
 הנפש, קדם שהיו הבריות מחלקין עולמם בהשגה, לכל
 הדברים מתבנית השניות והנגודין. זה מכין שיסוד מים
 הוא בחינת פרצוף הנחלק לרבוי פרצופין וכל הפרצופין
 דומים זה לזה, כמו שבדרש הכת' "ויאמר אלהים יהי
 רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים" (בראשית
 א, ו). ר"ל שפרצוף מים במיחד, הוא כמו סמל לבעבוע
 ית', שאין בו הבדלות וגדורין, וטפה נראה כמו נהר ונהר

נראה כמו ים וכיוצא באלה פופ"פ, לפחות על פי ההשגה.
 וגם הרבה מגוף הבריות הוא מים, שפמו שיש בהם
 יסודות מן הרוח ומן העפר, כך יש גם הרבה מן הנוזלים.
 על כן צריך כל הזמן שישתו וירו צמאונם, כי המים כל
 הזמן עוברין בהם וגם מתאדים החוצה, אל פרצוף אור
 שהוא בבחינת גרון השותה מים מן הגוף בכל ר"ר וח"ת.
 וכשירד הגשם מענני הרקיע זה בחינת משגל של האור
 המרוה את האדמה וזאת חיות העולם ונשמתו. ואדם
 השותה מממי הארץ צריך שיזכר שמים אלה ראשיתם
 מקדמות הימים והעולמות והם כמו דם העולם. והיו
 בנהר ובים ובעננים ואף בבשר יצורים בני רבוא מיליוני
 שנים ולמעלה מזה, ואחרי שנשפכו לים התאדו לאור
 וירדו בגשם וחלחלו בקרקע וכיוצא בדברים האלה. ע"כ
 כל הדברים ופרצופי היסודות הם ברבוי השזירה וברשת
 הקלפות והעננים. ולא רק לשתותם צריכין הבריות אלא
 גם עבור הנקיון והטהור והטבילה והחדוש, וכשטובל
 פלוני במים לעתים זה כמו שיצא מחדש מן הרחם, וכל
 צורותיו נסתלקו ממנו. ובאדם מה מסמלים המים
 ומדוע שיעשה מהם פופ"פ? שהיו כמו רחם כמו שכבר
 אמרנו, וסגלה לטהור ונקוי אך גם לבליעה ולטביעה, כי
 כמו שמרוים גם מחריבים, וכמו שמנקים גם מלכלכים,
 ככת' "והמים גברו מאד מאד על הארץ; ויכסו כל-ההרים
 הגבהים אשר-תחת כל-השמים" (בראשית ז, יט). והאדם

צָרִיךְ שִׁכְּבִיר כָּל אֱלֹה פְּרָצוּפֵי הַמַּיִם, וַיֵּדַע כִּי־צַד לְהִסְתַּדֵּר
עִמָּם וּלְהִיּוֹת לְעֵתִים כְּמִים בְּתוֹךְ הַמַּיִם, שֶׁהָרִי זֶה כְּמוֹ
שֶׁנִּלְמַד אֶצְלָנוּ בַּכֹּת' "דו חַיִּים הָיִיתֶם, גַּם בַּמַּיִם וְגַם בַּיַּבָּשָׁה
חַיִּיתֶם, גַּם בַּסֵּדֶר וְגַם בַּזְהָמָה" (רועכם סט, ט).

פְּרָצוּפֵי צוּמַח

בה"א לא רָגִילִים לְרֹאוֹת הַצִּמְחִים בְּבַחֲיִנַת אַחִיהֶם
וְאַחִיוֹתֵיהֶם, אֲבָל הֵם חֵלֶק מִן הַבְּרִיּוֹת וּמִצְוִיִּים בְּעֲנָפֵי
הַקִּדְמוֹת כְּאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ, וְנִתְפָּצְלוּ אִף הֵם מִחֵי הָרֹאשׁוֹן
כַּכֹּת' "וּתוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשֶׁב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ
עֹשֶׂה-פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוּ-בּוֹ לְמִינֵהוּ" וְגו' (בראשית א, יב),
וְע"כ גַּם הֵם בַּחֲיִנַת חֵלֶק מִרְשַׁת זְקוּת וְהַשְׁפָּעוֹת הַבְּעִבּוּעַ.
וּבִימֵינוּ לֹא נוֹהֲגִים לָתֵת לָהֶם חֲשִׁיבוֹת רַבָּה וְעַל כֵּן דּוֹרְכִים
וּמְקַצְצִים וּמִתְנַכְרִים אֲלֵיהֶם, וְהֵם כְּעֵנָן שֶׁל מָה בְּכָף. וְזֶה
לְמַרּוֹת שֶׁכָּל מִי שֶׁהִשְׁגָּה בְּקִרְבּוֹ יוֹדֵעַ כִּי אֵין חַיִּים בְּלִי
הַצִּמְחָה, גַּם מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְזִינִים כָּל הַבְּרִיּוֹת בְּעוֹלָם, וְגַם
מִפְּנֵי שֶׁמִּצְרִים הַחֲמָצוֹן בְּאֹוִיר שְׁנוֹשְׁמוֹת הַבְּרִיּוֹת הָאֵלֶּה,
וְגַם שֶׁמֶהֶם מְלַבִּישִׁים בְּגָדִים וּבּוֹנִים בָּתִּים וּמִדְּלִיקִים אֵשׁ
וְרוֹקְחִים תְּרוּפוֹת וְרַעְלִים וּמִשְׁנֵים הַדַּעַת וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה.
ר"ל שֶׁהַצִּמְחָה הוּא יִסּוּד מִיִּסּוּדוֹת הָעוֹלָם, אִף שֶׁנּוֹלַד מִן
הָאֲדָמָה וְנִדְרָשׁ לִיִּסּוּד אֹוִיר וְלִיִּסּוּד מַיִם אֲשֶׁר קָדְמוּ לוֹ.
צָרִיךְ שֶׁנִּזְכֹּר כִּי בְּעֶבֶר כִּשְׁהָיוּ בְּנֵי אָדָם מְלַקְטִים מִזֹּנָם

וקוטפים ממנו ביער, או בשדה מן העץ או מן העשב
 כשאר בעלי החיים המהלכים על הארץ, היו יחסייהם
 שונים בתכלית ממה שיש היום, אחרי שפגשו דעת
 נה"ק ולפי המספר אצלם גרשו מג"ע והיו צריכים לעבד
 האדמה ככת' "בזעת אפיק תאכל לחם עד שובך אל-
 האדמה כי ממנה לקחת" וגו' (בראשית ג, יט). וזה הרי
 משל למה שקוראים המעבר החקלאי, שהאדם יש לו
 לעבד האדמה ולגדל צמחיו בעצמו, לזרעם ולהשקותם
 ולהזינם ולקצורם וכיו"ב. בשלב הזה שאדם כמו יצא את
 הגן הוא שזור פחות בעולם הצמחים וידעויותיו מעטות
 עליהם ולא נותן בהם עוד פרצופים כמו שהיה עושה פעם.
 ויש האומרים שזה התחלה של כל הבעיות שיש היום,
 שהעולם מתקרב לימי חרבן גדולים, לפחות עבור בה"א
 וחלק גדול מן הבריות, וזה גם בגלל הצמחים והעצים
 שהיה מכחיד ומשמיד, מפני שלא שם לבו אליהם. ע"כ
 אצלנו מזכירין שו"ש כי כמו בני האדם גם הצמחים
 יש להם גוף וחיים בעולם הזה ויש להם חלק בשזירה
 הגדולה ובהשפעה, ומרגע שנולד אדם לעולם נולדים
 עמו גם צמחים ופטריות והם שארים לכל הבריות באשר
 הן. וכשאדם אוכל מן הצומח או מן הפטריה, יהפכו
 להיות חלק הימנו, באשר היו מתעכלים במעיו ונכנסים
 לתאיו השונים והמשנים, והופכים לבשר מבשרו ולפיכך
 להשגה מעצם השגתו. והם חלק מחק הבליעה והזמה

בעולם הזה, שהם שזורים בתוך השכבות והקלפות של
 הבעבו, ועל כן יש כל הזמן לזכר הקרבה והאשיות עם
 כל צמח וצמח וכל תפסיר. ועל כן נותנים פרצופים גם
 בצומח, שהרי אף שנראים הרבה פעמים זהים זל"ז אין
 זה אלא שהם בדומות, מפני שלכל צמח יש האישיות
 שלו והקשרים והאדמה שהוא נטוע בה והבריות אשר
 שוכנות עליו ואוכלות ממנו וכיוצא בדברים האלה. כמו
 שיש צמחים שהם מפרצופי עצים, הנטעים מלמטה
 למעלה, ושורשיהם שזורים באדמה וענפיהם נשאים
 מעלה אל עבר הרקיעים, יש גם השיחים והעשבים, אשר
 הם יותר מן המתפשטים לרחב ומכסים האדמה וכמו
 מהלכים עליה. וחשוב לזכר הדברים האלה, כי כאשר
 למדים אנו מן הבריות הצמחיות איך לחיות בעולם
 ואיך להשיג השגותינו מן הבעבו, אפשר שנדרש לעניני
 ההתפשטות והצמיחה הללו, שהם משל לדרך המחשבה
 והרעיונות, כמו שנתן לדרש בסוד הכת' "ויבואו כלבים
 מכל הכוונות, ויצוצו עוד ועוד מבין השיחים ומבין
 הענפים ומבין גזעי העצים אשר ביער" (רועכם ז, יג). וגם
 היום יודעים שצמחים מתקשרים זע"ז ומודעים בצורה
 כזאת או אחרת למה שקורה בסביבתם, ואף שהיו
 מטפלים ודואגים זל"ז. ואפשר שנלמד מן הגוים השונים
 הרואים בצומח קדש וסוד וחלק מנשמת העולם, שכמו
 במקומות מסוימים משיגין נשמה בעץ וכאשר חולטים

את עליו או אוכלים הימנו או מכינים פסל או מסכה וכיוצא בדברים האלה, שואבים פנימה מרוח החיים שיש בו. או שיש המשיגין רוח בכל עץ ועץ ומביאים לה מנחה ומזון ומטמינים בגזע או באדמה אשר תחתיו. ויש שהצמח הוא כמו המקום של ההתקשרות עם האלים או הפרצופין של יסודות מן האחרים או החבור בין מטה ומעלה ככת' "ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה" (שמות ג, ד). או יש המשתחוים לעצים או מתחבקים עמם, ויש השותלים על קברי אבותיהם מן העץ והצמח על מנת שייגדלו מבשר המת ויתגלגל בהם חלק הימנו. עוד יש רבים כגון אלה, ועל כן חשוב לזכר שיש פרצוף צמח ויש עוד למעלה מרבוץ פרצופין ואף למעלה מן הלמעלה מזה, שהרי כל אילן ואילן הוא ברירה העומד בפני עצמו, אבל גם חלק מפרצוף יער או מפרצוף חרש, כמו היו הבריות האחרות, למשל הדבורים או הנמלים או בני האדם, שהרי הכל הוא גם יחיד וגם רבים, כפי שאמרנו כבר קדם לכן.

פרצופי חיה

כמו שדברנו שמלבישין אצלנו פרצופין בכל הצומח ובכלל זה גם בצמח וגם בתפטיר, עאכו"כ מלבשין בעלי חיים בהם, שהם גם בחינת מרגישים ואף משוחחים,

וְגַם בְּבַחֲיִנַת אַחִים וְאַחֲיוֹת לְבְנֵי אָדָם וּלְכָל שְׂאֵר הַבְּרִיּוֹת
שֵׁשׁ בָּהֶן הַחַיִּים וְיִסּוּד הַבְּלִיעָה. אִף יֵשׁ בָּהֶם שֶׁהֵם בְּחִינַת
יָדִיד לָאָדָם, אוֹ אִף כְּאֵלֶּה הַמַּעֲוָרִין רְגִשִׁי מִשְׁפָּחָה אֲצֵל
פְּלוּנִי אוֹ אֶלְמוּנִית, אוֹ פִּיּוּצָא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְזֶה הַדְּבָר
מִשּׁוּם שְׁבַה"א הֵם בְּעָלֵי חַיִּים כָּכָל בְּעָלֵי הַחַיִּים, גַּם אִם
מִקְדָּמוֹת הַיָּמִים נִסּוּ לְכַחַשׁ עֲצָמָם מִעֲנִיּוֹן זֶה וּלְהַחֲשִׁיב
הַחַיּוֹת הָאֲחֵרוֹת כְּבְרִיּוֹת יְרֻדוֹת יוֹתֵר, כַּכֵּת' אֲצֵלָם "וַיֵּרְדּוּ
בַּדָּגַת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-
הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ" (בְּרֵאשִׁית א, כו). רֵאשִׁית יֵשׁ
לְהַזְכִּיר שֶׁכָּל הַחַיּוֹת נִבְרָאוּ וְנִתְגַּלְּגְלוּ מִחַי הַקְּדָמוֹן וְהֵן כָּלֵן
עֲנָפִים עַל מָה שֶׁאֲצִלְנוּ מְכַנִּים עַץ חַיִּים, שֶׁגַּם בְּנֵי הָאָדָם
יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בּוֹ. שֵׁנִית יֵשׁ לְזַכֵּר שְׁבַה"א מְקִימִים מִיָּנִי
יְחֻסִּים עִם בְּעָלֵי חַיִּים מְזֶה מִלִּיּוּנֵי שָׁנִים, לְמַשָּׁל כְּאֶשֶׁר
אָכְלוּ מִבֶּשֶׂרָם, אוֹ כְּאֶשֶׁר לָבְשׁוּ פָרוֹתָם אוֹ עָנְדוּ קִשּׁוּטִים
מִשְׁנֵיהֶם וְעוֹד מִן הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. נוֹסֵף לְכָל זֶה גַּם לִפְנֵי
קִצֵּת יוֹתֵר מִרְבּוֹא שָׁנִים כַּה"נ מִצָּא מָאן דְּהוּא גּוֹרִים שֶׁל
זֵאבָה וְגִדְלָם בְּאַמְתַּחְתּוֹ עַד אֲשֶׁר גִּדְּלוּ וְהִתְבַּגְּרוּ וְנוֹתְרוּ
נְאֻמָּנִים לוֹ וְכִכָּה יֵצֵא שְׁנִית־פֶּתַח הַכֶּלֶב שֶׁאֵנוּ מְכִירִים הַיּוֹם,
שֶׁנִּקְרָא אֲצֵל הַבְּרִיּוֹת יָדִידוֹ הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שֶׁל הָאָדָם. וְאַחֵר
כִּף שֶׁלְמַד הָאָדָם לְגַדֵּל בְּעָלֵי הַחַיִּים וּלְהַזִּין אוֹתָם, לְמַד גַּם
לְכַלֵּא אוֹתָם וּלְנַצֵּלָם לַעֲבוֹדַת הַפֶּרֶךְ וּלְעוֹד כָּל מִיָּנִי דְּבָרִים
בְּלִתֵּי נְחֻמָּדִים שֶׁהִלְכוּ וְנִהְיוּ חֲמוּרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁגַּם
בְּעָלֵי הַחַיִּים הָיוּ בְּחִינַת סְחוּרָה עֲבוּר בְּנֵי הָאָדָם, וְעַל

כֵּן יֵשׁ רָצוֹן אֲצִלָּנוּ לְשָׁנוֹת הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת. שְׁהָרִי רַבִּים מִן
 הַנְּהָגִים הָלְלוּ הָיוּ בְּגִלָּל שְׁבַח"א חָשַׁב עֲצָמוֹ עֲלִיוֹן וְנִעְלָה
 עַל הַבְּרִיּוֹת הָאַחֲרוֹת, מָשָׁל וְהָיָה הַדְּבָדְבֹן שְׁבִקְצָפֶת
 הַבְּרִיָּאָה, שְׁאֵלוֹהֵימ בְּרָאָהוּ בְּמִיָּחַד מִסְּבוֹת כּו"א. אָבֵל
 אֲצִלָּנוּ בְּרִי לָנוּ שְׁאִין הַדָּבָר כֶּךָ וְלֹא רַק זֶה, אֲלֵא שְׁגָם
 הַמִּדְעָנִים וְהַלְמַדָּנִים הַיּוֹם יוֹדְעִים כִּי גַם לְבַעֲלֵי הַחַיִּים
 שְׁאִינָם אָדָם יֵשׁ הָאִישִׁיּוֹת וְהַחַוִּיָּה וְהַשְּׂגָה, וְאִפְּלוּ הָרִגֵּשׁ
 וְהַתְּבוּנָה לַעֲשׂוֹת נְהָגִים מְסֻבָּכִים, לְהַתְקַשֵּׁר זֶה עִם זֶה,
 לְבָנוֹת, לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִים וְכִיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְלֹא רַק
 זֶה אֲלֵא שְׁיֹדְעִים הַיּוֹם שְׁלִבַּעֲלֵי הַחַיִּים יֵשׁ חוֹשִׁים שׁוֹנִים
 וּמִשְׁנִים וְהֵם מְשִׁיגִים הָעוֹלָם אַחֲרֵת, וְאִין הַשְּׂגָה אַחַת
 קְרוּבָה לְאַמֶּת הַמַּחֲלֵט יוֹתֵר מִן הָאַחֲרֵת, וְעַל כֵּן כָּל חֵיָּה
 יֵשׁ לָהּ הַתְּלוּת וְהַקְּלָפוֹת וְהַשְׁתַּקְפוּיּוֹת שְׁלָהּ, שְׁמַתְאָמִים
 לְבִשְׂרָהּ וּלְשִׁכְלָהּ וּלְזִקּוּתֶיהָ. וְכֶךָ מִתְּבַרֵּר שְׁכָל אֱמוּנוֹתָיו
 הַקְּדוּמוֹת שֶׁל הָאָדָם עַל בְּעֲלֵי הַחַיִּים, הָיוּ מְבוֹרֵחוֹ שְׁלוֹ
 וְלֹא מִזֹּו שְׁלָהֶם. ע"כ הַיּוֹם מְבַקְּשִׁים הַבְּרִיּוֹת, בְּעֶקֶר אֲצִלָּנוּ,
 לְהַשִּׁיג אַחֲרֵת הַחַיּוֹת וּלְקַרְבֵּן אֱלִינוּ, לְהַבִּיט וּלְרֹאוֹת
 הַבְּרִיּוֹת הָאֵלֶּה שֶׁהֵן שְׁאִרֵי בְּשָׂר שֶׁל בַּה"א וְלֹא נְחוּתוֹת
 מִמֶּנּוּ, לְדַעַת שֵׁיִשׁ לָהֶם חַוִּיָּה וְרִגֵּשׁ וְתְבוּנָה וְכָל הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה, וּלְנַהֵג בְּהִתְאָם וּבְהִתְחַשְּׁבוֹת וּבְאַחֲרִיּוֹת, וְלֹא
 לְקַחַת שׁוּם דָּבָר וּלְחַשֵּׁב עַל הַמַּעֲשִׂים כְּאִלוּ הָיוּ עֲנִין שֶׁל
 מָה בְּכֶךָ. וְגַם אִפְשָׁר לָתֵת בָּהֶם פְּרָצוּפִים וּלְרֹאוֹתָם בְּחִינַת
 הַשְׁתַּקְפוּיּוֹת שֶׁל מִינֵי תְבוּנִיּוֹת בְּהַשְּׂגָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים

בְּכָל מִיָּנִי מְקוֹמוֹת כְּמוֹ מִצְרַיִם הָעֵתִיקָה וְהָדוּ וְכִיּוֹצֵא
 בְּאַלְהָה, שֶׁהָיוּ מִחֲשָׁבִין הַחַיּוֹת לְאֱלִים וְנוֹהֲגִים בָּהֶן כְּכֹה.
 כִּי כָּל חַיָּה וְחַיָּה יֵשׁ לָהּ הַתְּכוּנוֹת שֶׁלָּהּ וּבַהֲאֲנָשָׁה אֲנַחְנוּ
 רוֹאִים אִיךָ הֵם מְשַׁקְפִים הַתְּבִנּוֹת הָאֲנוּשִׁיּוֹת, וְאֶפְשָׁר
 לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בְּחִינַת סְמָלִים וּלְלַמֵּד מֵהֶם וּלְהַשְׁפִּיעַ
 מֵהֶם וְכִיּוֹצֵא בְּאַלְהָה. שֶׁהָרִי חֵלֶק מִדְּמוֹת הָאָדָם זֶה הִבֵּה"פ
 שֶׁכָּבֶר דְּבָרָנוּ עָלֶיהָ, וְהִיא חֵלֶק בְּלִתִּי נִפְרָד הֵימָנוּ. כִּךְ
 לְמַשָּׁל מוֹצֵאִין תְּבִנּוֹת עַל דֶּרֶךְ הַמַּשָּׁל בְּכָל חַיָּה וְחַיָּה אֲצֵל
 כָּל גּוֹי וְגוֹי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַנִּמְלָה שֶׁהִיא פּוֹעֶלֶת חֲרוּצָה,
 אוֹ עַל הַטּוֹס שֶׁהוּא גְּאוּתָן, אוֹ עַל הַנָּחַשׁ שֶׁהוּא עָרוֹם אוֹ
 קָשׁוּר בְּחִדוּשֵׁין וְהוֹלָדוֹת מִחֲדָשׁ, אוֹ עַל הָעֶכְבִּישׁ שֶׁהוּא
 מְסַמֵּל סִבְלָנוֹת אוֹ אֶת הָרֶשֶׁת שֶׁל הַהֲשָׁגָה, אוֹ עַל הַלְבִּיָּאָה
 שֶׁהִיא שׁוֹמֶרֶת עַל יְלָדֶיהָ וְכִיּוֹצֵא בְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה.

פְּרָצוּף מְכוֹנָה

מֵה שֶׁכָּבֶר בְּאַרְנוּ בְּפִרְצוּפִין וּפְצוּלֵי פְּרָצוּפִין, הוּא מֵה
 שֶׁבְּחִינַת טְבָעִי בְּהַשְׁגַּת הַבְּרִיּוֹת, כְּלוּמַר מִן הַטְּבָע וּמִכָּל
 מֵה שֶׁנִּבְדָּל מִבְּנֵי הָאָדָם וְלֹא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵיהֶם. שֶׁהָרִי יְסוֹד
 אֲדָמָה, אֲוִיר, אֵשׁ, מַיִם, צוּמַח וְחַיָּה, כֻּלָּם שְׂרוּיִים בְּהוּיָה
 וְכֻלָּם נִמְצְאוּ בָּהּ טָרָם שֶׁנִּתְּהוּ בְּנֵי אָדָם בִּינִיָּהֶם (אֵף עַל
 פִּי שֶׁגַּם הֵם חַיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּבֶר פִּרְשָׁנוּ). כָּעֵת נִבְרָר מֵה אֲצֵל
 הַדְּבָרִים שֶׁהֵם לֹכ' לֹא בָּאִים מִן הַטְּבָע אֲלָא מִיַּד הָאָדָם,

כְּלוּמַר שֶׁיֵצֵר אוֹתָם עַל מְנַת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ. שֶׁהָרִי כָּל מָה
 שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בְּתַחֲלָה הוּא בְּחִינַת כָּלִי, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הָאָבֶן
 כֵּלִים לַחֲפֹר בָּהֶם בְּאֲדָמָה אוֹ לַחֲתוֹךְ בַּבֶּשֶׂר, אוֹ כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה
 בְּשִׁבִּיל לְצוּד אוֹ לַהֲרֹג אוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבוּדַת הַשָּׂדֶה וְכו'.
 רַק אַחֵר כִּךָּ עָשָׂה גַם הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֵינָם לְחֹל וּקְרוּיִים
 פְּסָלִים אוֹ פְּסִילֵי קוֹדֵשׁ וְכִיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְאַצְלָנוּ
 אַף שְׁמַבְחִינִים בֵּין מָה שֶׁעָשָׂה הָאָדָם וּמָה שֶׁלֹּא עָשָׂה,
 עֲדִין כָּל הַדְּבָרִים, גַּם אֵלֶּה שֶׁעָשָׂה וְגַם אֵלֶּה שֶׁלֹּא עָשָׂה,
 מְקוֹרָם בְּטָבֵעַ וּבָאִים מִן הַטָּבֵעַ, כִּי אֵין עוֹד מְלַבְּדוֹ מֵאִז
 הַתַּפְנוּת חֹא"ס וְהַתּו"ב. וְאִם כִּךָּ הַדְּבָר מַדּוּעַ שֶׁלֹּא יִנָּתְנוּ
 בָּהֶם פּוֹפ"פ כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בַּדְּבָרִים אַחֲרִים, שֶׁהָרִי יֵשׁ בְּכָלִל
 לְהַנִּיחַ שֶׁחֶלֶק מִן הַכֵּלִים עֲשׂוּיִים יְסוּדוֹת אַחֲרִים שֶׁכָּבֵר
 דְּבָרָנוּ בָּהֶם, כְּמוֹ אֲדָמָה, אֵשׁ, צוּמַח וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלֶּה. אַחֵר
 שֶׁבְּאֲרָנוּ סוּגְיָה רִאשׁוֹנָה בַּדְּבָר טְבָעִיּוֹת הַכֵּלִי, יֵשׁ קְשִׁיּוֹת
 נוֹסְפוֹת, לְמַשָּׁל הַגָּבּוּל אֲשֶׁר עוֹשֶׂה אוֹתוֹ הַדְּבָר אַחֵר מִן
 הַדְּבָרִים שֶׁמֶהֱם הוּא עָשׂוּי, לְמַשָּׁל שֶׁהוֹפֵךְ הָעֵץ לָאֵלֶּה אוֹ
 לְשִׁלְחָן אוֹ לְמַשָּׁהוּ מִן הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְאִז מִשְׁנֵה הַהוּיָה
 שֶׁל הַדְּבָר, מִמָּה שֶׁאֵינּוּ בְּשִׁמּוּשׁ לָמָּה שֶׁהוּא כֵּן בְּשִׁמּוּשׁ,
 לְפָחוֹת אֲצֵל בְּנֵי הָאָדָם. וְיֵשׁ אֲפֹלוּ דְּבָרִים מְרַכָּבִים מִזֶּה
 כְּמוֹ הַכֵּלִי שֶׁעָשׂוּי מִיּוֹתֵר מִחֹמֶר אֶחָד, לְמַשָּׁל הַפְּטִישׁ
 שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶרֶכֶב בְּרִזָּל וְעֵץ, אוֹ הַמְּרַכָּבָה, שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה
 מִבְּרִזָּל וְגוֹמֵי וְעֵץ וְזִכּוּכִית וְעוֹד כָּל מִינֵי דְּבָרִים מִן הַסּוּגִים
 הָאֵלֶּה. ר"ל מִתִּי נִגְמֵר הָאֶחָד וּמִתְחִיל הָאֲחֵר, כְּמוֹ לְמַשָּׁל

שְׁאֵם נִפְרָק גִּלְגֵּל מִן הַמְרַכֶּבֶה, עֲדִין תִּהְיֶה מְרַכֶּבֶה מִבְּחִינַת
 הַהֲשָׁגָה, אֲבָל אִם נִפְרָק עוֹד וְעוֹד מִן הַמְרַכֶּבֶה, בְּאִזָּה שָׁלֵב
 תִּפְסִיק לִהְיוֹת מְרַכֶּבֶה. אוֹ עַל לְשׁוֹן הַהַפּוּדָה, מְתִי עוֹבֵר
 הָעֵץ לִהְיוֹת מְרַכֶּבֶה? הָאֵם רַק כְּאִשֶּׁר מִתְקִינִים הַגִּלְגָּלִים
 אוֹ ק"ל, אוֹ אוֹלֵי כֶּבֶר כְּשֶׁמְצוּיָהּ רַק אֲצֵל הַמִּתְכַּנֵּן. וְזוֹ
 מִזְכִּירָה קִשְׁיוֹת אַחֲרוֹת בְּעֵינֵי הַיִּשּׁוּת, כְּמוֹ לְמַשֵּׁל שֶׁהָאֵם
 יֵשׁ דָּבָר, אוֹ שְׂמָא רַק תְּכוֹנוֹת וְאוֹפָנִים הַפּוֹגְשִׁים אֵלֶּה
 בְּאֵלֶּה, וְלָזֶה הַקִּשְׁי מוֹצֵאִים אָנוּ מְקוֹם בְּתוֹרַתְנוּ, שֶׁהַכֹּל
 יָכוֹל שֶׁהוּא בְּגֵדֵר גּו"ג וְלֹא א"א בְּהֶכְרַח, כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר בְּאַרְנוֹ
 קֶדֶם בְּעֵינֵי הַסְּתִירָה. וְיֵשׁ גַּם עֵינֵי הַשְּׁזִירָה שֶׁכָּבֵר דְּבִרְנוֹ
 בּוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. שֶׁהַכֹּלִי שֶׁנוֹצֵר הוּא בְּשֵׁמוֹשׁ הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ,
 וּבְלִי מִשְׁתַּמֵּשׁ אֵין הֶכְרַח שֶׁיֵּשׁ מִשְׁמַעוֹת לְכֹלִי, וְאִם אֵין
 מִשְׁמַעוֹת אֲזִי יָכוֹל שִׁיְהִיָּה בְּחִינַת לֹא-קָיָם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין
 בְּרִיָּה לַעֲשׂוֹת בּוֹ שֵׁמוֹשׁ אוֹ לְהַבִּין אוֹתוֹ כו"כ. וְכֹאשֶׁר כֵּן
 מִשְׁתַּמֵּשִׁין בּוֹ, אֲזִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיד שֶׁהִפְכוּ יָחַד לְמַכּוֹנָה, אוֹ
 לֵישׁ אַחֵר מִן הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ, שֶׁהֵרִי יֵשׁ גַּם מִצַּב הַהִתְהוּוֹת,
 שֶׁכָּל הַדְּבָרִים מִשְׁתַּנִּים מִדְּבָר לְדְּבָר כָּל הַזְּמַן כְּפִי שֶׁכָּבֵר
 דְּרִשְׁנוּ, שֶׁגַּם נִדְרָשׁ בְּכַת' "כָּל הָרְגוּעַ גְּרוּעַ וְכָל הַשָּׁלוֹ מוֹמֶת"
 (רועכם סו, ה). ז"א שֶׁכָּל הַגְּבוּלוֹת בֵּין הַדְּבָרִים מִטְּשֵׁטְשִׁין
 וְנִטְמָעִין זב"ז, וְהָאֵדָם בְּחִינַת כְּלָאִים בֵּין חִיָּה לְמַכְשִׁיר, אוֹ
 בֵּין מָה שֶׁמַּחְשִׁיבִין טְבָעִי לְמָה שֶׁמַּחְשִׁיבִין מְלָאכוֹתִי. לְדוּג'
 אָדָם הַמִּתְפַּרְנֵס מִמְרַכֶּבֶתוֹ וְנוֹהֵג בָּהּ שְׁעוֹת רַבּוֹת בַּיּוֹם אוֹ
 בַּלַּיְלָה, עַד שֶׁכְּשִׁיקוֹם מִן הַמְרַכֶּבֶה וְיִתְהַלֵּךְ מִחוּצָה לָהּ

יִרְגִּישׁ מוֹזֵר בְּעֵינָיו וּבְעֵינֵי זולָתוֹ, כִּי הֶרְכַּב הוּא כָּבֶד בְּחִינַת
אָבֶר מַאֲיָבָרָיו. אוֹ כִּמוֹ מְכַשִּׁירֵי הָאֶלְחוּט שֵׁישׁ הַיּוֹם אֲצֵל
הַבְּרִיּוֹת, שֶׁהֵם כִּמוֹ הַגְדָּלַת הַשֵּׁכֶל, וְיִכּוּלִין הַבְּרִיּוֹת לַעֲשׂוֹת
דְּבָרִים שֶׁלֹּא יָדְעוּ לַעֲשׂוֹת קֹדֶם לָכֵן, מִשָּׁל וְהָיוּ אֶחָד עִם
הַמְכַשִּׁיר. גַּם יָכוֹל לִהְיוֹת מִקְרָה שְׁאֵדָם מַחֲשָׁב מְכַשִּׁירוֹ
לְדַבֵּר בַּפֿ"ע וְעָשׂוּי לְתֵת בּוֹ פְּרָצוֹף כִּמוֹ שֶׁעָשָׂה בִּיסוּדוֹת מִן
הָאַחֲרִים. לְמִשָּׁל שְׁמִכִּירִים אָנוּ הַמְּקָרִים הָאֵלֶּה, שֶׁפְּלוּגֵי
קוֹרָא אֶת מְרַכְּבָתוֹ בְּשֵׁם כָּלֶשֶׁהּ, אוֹ אֶלְמוּנֵי הַמִּדְבָּר אֶל
מְכַשִּׁירָיו מִשָּׁל וְהָיוּ מַאֲזִינִים לוֹ. וְגַם בִּימֵינוּ כָּפִי שִׁידוּעַ
יֵשׁ מְכוֹנוֹת שְׁנוֹהֶגוֹת בְּחִינַת יִשׁוּיּוֹת עוֹמְדוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָן,
כִּמוֹ לְדוּגְמָא הַמַּחֲשָׁבִים הַמִּדְבָּרִים וְכִיּוֹצָא בָּאֵלֶּה. וְיָכוֹל
אֲדָם לְדַבֵּר עִם מְכוֹנָה וְשִׁתְתֵּן תְּשׁוּבוֹת מִשָּׁל עֲצָמָה מִשָּׁל
וְהִיָּתָה אֲדָם אַחֵר אוֹ אֶפְלוּ מִדְבָּר אַחֵר שְׁאִינוֹ אֲדָם. עַל
כֵּן גַּם לְמְכוֹנוֹת אֶפְשָׁר שִׁיעֲשׂוּ הָאֲנָשָׁה וְיִתְנוּ פְּרָצוֹפִין כִּי
גַּם לָהֶן חֵלֶק בִּהְיוּיָהּ וּמִן הַסֵּתֶם בָּאִים מִן הַבְּעָבוּעַ כִּמוֹ כָּל
שְׂאֵר הַדְּבָרִים וְהַיִּשׁוּיּוֹת.

פְּרָצוֹפֵי תְּכוֹנוֹת וְיִצְרִים

כָּפִי שְׁמַאֲנִישִׁין כָּל מִינֵי עֲנִינִים בְּעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם חַיִּים
וְדוֹמָמִים, יֵשׁ הַמַּאֲנִישִׁין גַּם אֵלֶּה אֲשֶׁר חֲסִרִים בְּשׁוֹר
בְּגִשְׁמוֹת, לְמִשָּׁל רִגְשֵׁי אֶהְבָּה וְזַעַם וְקִנְיָאָה וְזִמָּה וְכִיּוֹצָא
בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה. וְאֵלֶּה הַפְּרָצוֹפִים בְּחִינַת יִשׁוּיּוֹת אוֹ רוּחוֹת

או אלים בקרב בריות רבות, ובתורתנו דורשים בהם
 בחינת מסכות הנדבקות על תבניות שבהשגה. כמו כן
 נותנים פרצופים גם בתכונות של הדברים והמדברים,
 כמו למשל החכמה או הכוחנות או הקנדסות או המזל
 או הדכאון או מחלות למיניהן וגם דברים אחרים מאלה,
 כמו שמופיע למשל בכת' "הלא-חכמה תקרא; ותבונה
 תתן קולה" (משלי ח, א). שאם רוצים הבריות לאמץ אי
 אלו מן התכונות האלה או לזמנן ולעשות עבודה כלשהי,
 יכולים גם בהן לקיים האנשה וכך ידברו ויפתחו אליהם
 וגם ידעו לשמע קולותיהם ולהפיק דבר למוד או ברכה
 וסגלה כלשהן. אלה המסכות גם מלבשין לפעמים על
 הבריות עצמם, אף שלבריה יש פרצוף משלה לכתחלה.
 שזה כמו בחינת נשמה הנאחזת בגוף, ולפעמים הוא
 בחינת מזיק, כמו למשל שייצר הזעם משתלט על מאן
 דהוא, או החרמנות או אפלו תורה כלשהי, והוא אינו
 פועל משל עצמו אלא מטעם הדבר הזה בלבד. אזי כאשר
 מדברין בהאנשה על הדברים האלה זה מפני שהם בחינת
 השתקפות קצה או בבואה כמו שפבר אמרנו בסדר
 הקלפות באיזה מקום. למשל במקרה שפלוני מאהב
 באלמונית כלשהי, ויהגה בה יומם וליל ולא יכול לעשות
 שום דבר בלעדיה וזה מפריע לו בכל רגע ורגע, זה בחינת
 השתלטות צד המזיק של פרצוף אהבה, שבעלילת
 הגויים משתקף במעשי זדון של אלת האהבה או כיוצא

בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אוֹ אִם פְּלוֹנִי כָּעוֹס עַל חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר
אֲמַרְנוּ קֹדֶם, וְזוּעִם עָלָיו מְאֹד עַד כִּדֵּי מַעֲשֵׂה אֱלִימוֹת
אוֹ אֲפֹלוּ רָצַח חו"ח, זֶה בְּחִינַת הַשְׁתַּלְּטוֹת פְּרִצוֹף זַעַם
עַל פְּלוֹנִי, וּבְבוֹאוֹתָיו בְּאֲגָדוֹת הֵם אֵלֵי מִלְחָמָה אוֹ מוֹת
וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלֶּה. עַל כֵּן אִם רוֹצֵה אָדָם לַעֲבֹד עִם הָרִגְשׁוֹת
אוֹ הַיִּצְרִים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵרִי לַע"ק נִדְרָשִׁים בְּנֵי אָדָם אֲלֵיהֶם,
יֻכַּל לְהַגִּיחַ בָּהֶם מִשָּׁל וְהָיוּ יִשׁוּיוֹת מִשָּׁל עֲצָמָם וַיִּתֵּן בָּהֶם
פְּרִצוֹפִין וְשִׁמּוֹת וְכָךְ יֻכַּל לְדַבֵּר וּלְהַסְתִּיעַ בָּהֶם. שִׁדּוּעַ
אֲצִלָּנוּ שָׁאֵם לְדַבֵּר יֵשׁ שֵׁם וְגוֹף וְקוֹל אֲזִי הַדְּבוּר קֵל וְכָךְ גַּם
הַמּו"מ עִמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁנִּבְדַּל בְּמַעַט מִן הַבְּעֻבּוּעַ. הַרְבֵּה מִן
הַפְּרִצוֹפִים הָאֵלֶּה כְּאֲשֶׁר לְבוֹשִׁים עַל דְּמוֹת אָדָם, אֲפָשָׁר
לִזְכֹּר שֶׁהֵם בְּחִינַת צַד אֱלֹהִים אוֹ צַד הַבַּה"פ בְּדְמוּת אָדָם
שֶׁכָּבֵר דְּבַרְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאִף שֵׁשׁ עֶקְרוֹן הַשְּׁנִיּוֹת, יְדוּעַ
שֶׁהִיא רַק בְּחִינַת מְרָאִית בְּכּוֹחַ מִפְּנֵי הַתְּבִנָּה שְׁנִיּוֹת
וְנִגּוּדִים, אֲבָל בַּפֻּעַל מְשׁוּל לְרַחֲשֵׁת הָרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁמוֹפִיעַ
בְּדֶרֶשׁ הַכֹּת' "וַיְהִי לָבוֹ כִּסְלִסְלַת שְׂרָצִים" (רועכם ג),
(ה). עַל כֵּן כָּל עֲבוֹדָה עִם פְּרִצוֹפִין הֵלְלוּ הִיא גַּם עֲבוֹדָה
פְּנִימִית וְנִחְשָׁב אֲצֵל הַבְּרִיּוֹת לַעֲבוֹדַת הַלֵּב אוֹ "סְגִידַת
הַפְּרִצוֹפִין". שֶׁהַרְבֵּה פְּעָמִים נִדְרָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְהַשְׁקִיט
וּלְהַשְׁלִים בֵּין הַיִּשׁוּיוֹת הָרוֹחֲשׁוֹת בְּקִרְבָּם, שֶׁלְּמְרָאִית עֵין
הֵם בְּחִינַת אֲפִיוֹנִים, אֲבָל יְכוּלִים גַּם לְהַחֲשִׁב לַיִּשׁוּת בַּפ"ע
שֶׁמָּה שֶׁקְרוִי דְּמוֹת אָדָם הוּא רַק אֲתֵר עֲבוֹרָם לְרַחֵשׁ, לָרִיב
וּלְהַזְדַּג.

פְּרָצוּף טְמָאָה

גם הַזֵּה־מוֹת שֶׁכָּבַר בְּאַרְנוֹ אֶפְשָׁר שִׁיתְנוּ בָּהֶן פְּרָצוּפִין.
עַקֵּר זֵה־מוֹת הַגְּדוּלוֹת, אֲבָדָה, צָרִימָה וְצַחְנָה, שֶׁהֵם
כְּרוּחוֹת גְּדוֹלִים מְשַׁנִּים הָעוֹלָם וְהַהֲשָׁגָה, וְנִכְנָסִין לַחֲרִירֵי
הַבְּרִיּוֹת, וְעוֹשִׂים מֵהֶם גְּדוֹלִים בְּשִׁזְיָרָה. אָבֵל גַּם קִטְנוֹת
שֶׁבָּהֶן, יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶן הָאֲנָשָׁה לְצַרְךָ הָעֲבוּדָה אוֹ
הַהִתְפַּתְּחוּת. כְּמוֹ לְמַשֵּׁל הַנֶּסֶת, יְכוּלָה אִשָּׁה לְהִלְבִּישׁ
בָּהּ פְּרָצוּף ע"מ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה אוֹ לַעֲשׂוֹת אֵיזָה עֲבוּדָה, אוֹ
כְּמוֹ אֵיזָה מוֹם אוֹ מַחֲלָה לְהַבְדִּיל אֶל"א הַבְּדִלּוֹת, שֶׁכֹּאֲשֶׁר
מְלַבָּשִׁין בְּפִרְצוּף יְכוּל שִׁיחֶיהָ קֵל לְסַלֵּק אוֹ לְבַקֵּשׁ אֵיזוֹ
הַקֵּלָה. אוֹ הַמְּזוֹנוֹת שֶׁפְּלוּגֵי אוֹכֵל, אוֹ סֵם שֶׁנוֹטֵל וְכִיּוֹצֵא
בְּאֵלָה, שֶׁגַּם הֵם בְּחִינַת יְשׁוּיוֹת בְּעוֹלָם שֶׁנִּתְּן שִׁיחֵיו
לְבוֹשִׁין מִסִּכּוֹת וִיטְפָסוּ בְּשִׁלְבֵי הַסֵּלֶם, שֶׁנִּכְנָסוּ אֶל הַגּוֹף
וְגַם שִׁיִּצְאוּ הֵימָנוּ. וְאֵלָה לְמַעֲשֵׂה הֵם מִפְּרָצוּפֵי פְּרָצוּפִין
שֶׁל פְּרָצוּף טְמָאָה, שֶׁהוּא בִּיסוּד תּוֹרַתְנוּ, וְכָל פְּרָצוּפֵי-
פְּרָצוּפֵי-הַפְּרָצוּפִין טְבוּלִים בְּהוֹיָתוֹ וְאֶפְשָׁר שִׁיִּלְבִּישׁ אֶת
כָּלֶם. כִּי יִסּוּד טְמָאָה הוּא בְּחִינַת הַתְּנוּעָה שֶׁל הַבְּעֵבוּעַ
יֵת' וּבְחִינַת כְּלָאִים, שֶׁכָּל טְשִׁטּוֹשׁ הַגְּבוּלוֹת וְהַפְּרַת הַסֵּדֶר
שֶׁדְּבָרָנוּ בָּהֶם מִמֶּנּוּ מִמֶּשׁ, וְעַקֵּר הַיִּסּוּד שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל
בְּתוֹרַתָּם, שֶׁהֵיוּ מַחֲשִׁיבִין כָּל הַחוּרֵג אוֹ זֶז מִמְּקוֹמוֹ בְּחִינַת
לְכַלּוֹד אוֹ טְמָאָה עַל מְנַת שִׁיתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ, כִּכְת' אֶצְלָם
''אֲבוֹת הַטְּמָאוֹת: הַשָּׂרֵץ, וְשִׁכְבַּת זֶרַע, וְטִמְאָה מֵת, וּמִצּוֹרֵעַ
בִּימֵי סִפְרוֹ, וּמִי חֲטָאת שֶׁאֵין בָּהֶן כְּדֵי הַזִּיהָ--הִרִי אֵלוֹ

מְטַמְּאִין אָדָם וְכָלִים בְּמַגָּע, וְכָלִי חָרָס בְּאִוִּיר" וגו' (משנה, סדר טהרות, כלים א, א). וְאִף הֵם נוֹתְנִים פְּרָצוֹף בְּטַמְּאָה כְּמוֹ שְׁמוּבָא בְּדֶרֶשׁ הַכֵּת' "וְאֵת רוּחַ הַטַּמְּאָה אֶעְבִּיר מִן הָאָרֶץ" (זכריה יג, ב), אֲלֵא שְׁאֲצֻלָּם זֶה פְּרָצוֹף לְהוֹצִיא מִן הַכֶּלֶל, וְאֲצִלָּנוּ יִסּוּד חַיּוֹנֵי מִמֶּנּוּ יוֹצֵאִין כָּל הַדְּבָרִים וְגַם הַמוֹפְתִים, כִּכֵּת' "אֲנֹכִי רוֹעֶכֶם מִן הַטַּמְּאָה הַגְּעֵתִי אֲלֵיכֶם" (רועכם עב, ה). שְׁאִין דָּבָר מִתַּחֲדָשׁ מִבְּלָעֲדֵי שֶׁהַטַּמְּאָה בָּאָה עָלָיו. שֶׁהִיא בְּחִינַת טְשֻטוּשׁ הַגְּבוּלוֹת וְהַסְטִיָּה כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ וְע"כ טָמוֹן בָּהּ כַּח הַבְּרִיאָה וְהַיְצִירָה וְהַתַּחֲדָשׁוֹת, שְׁכָמוּ בִּיסוּד הָרָקֵב שְׁכָבֵר בְּאֶרְנוּ, שֶׁהוּא חֵלֶק מִיִּסּוּד טַמְּאָה וְיִכּוֹל שִׁיְהִיָּה פְּרָצוֹף מִפְּרָצוֹפֵי טַמְּאָה, וְהוּא מַצֵּעַ לְכָל צוּמַח וְכָל הַבְּרִיּוֹת נִהְיוּ מִמֶּנּוּ. וְחֻשׁוֹב שְׂיֵאמֶר, שְׁקִדּוּשׁ פְּרָצוֹף טַמְּאָה בְּתוֹרַתְנוּ, אֵינּוּ אוֹמֵר חו"ח שְׁטִהָרָה אוֹ פְּרָצוֹף טִהָרָה הֵם בְּחִינַת שְׁלִילִי אוֹ מַזִּיק וְיִשׁ לְהַחֲרִימָם, כִּי מַחֲזִיקִין וּמַחֲזִקִין אֵלֶּה אֵת אֵלֶּה, בְּהַשְׁגַּת שְׁנִיּוֹת וְנִגּוּדִים שְׁכָבֵר דְּבַרְנוּ בָּהֶם, וְאִף זֶה בְּגֶדֶר הַתְּלוּת. שְׁתוֹרַתְנוּ הִיא תוֹרַת הַגּו' ג כְּפִי שְׁנֵאמַר וְעַל כֵּן אֵין אִסּוּר מִצַּד הָאֻמַּת הַמַּחֲלֹט; כִּי עֵת לְהַטְמִיא וְעֵת לְהַטְהֵר, מִפְּנֵי שְׁאֲחוֹת מְאִירָה אַחוּתָהּ, וְאֵין הָאֲחֵת בְּלָעֲדֵי הָאֲחֵרֶת, וְעַל כֵּן גַּם בְּסִמְלֵינוּ מְצוּיּוֹת שְׁתִּיָּהֵן בְּהַשְׁתַּלְבוּת.

בְּעִיּוֹת

מַעַת שְׁפוּגָשֶׁת הַשָּׁגָה כְּלִשְׁהִי בְּעוֹלָם מִפְּאֵת הַהִבְדָּלָה
(שְׁמִיבְחִינָה הַבְּרִיָּה מִן הָעוֹלָמוֹת) נִכְנָסֶת בְּחִינַת אִי-סֹדֶר,
שֶׁנִּבְדָּל הַבְּרִיָּה מִן הַבְּעֻבּוּעַ, וְהַכֹּל נִהְיָה בְּחִינַת מִתַּח בֵּין
הַדְּבָרִים. וְזֶה הַדָּבָר נִכּוֹן בְּאִפֹּן כְּלָלִי לְגַבִּי כָּלֵל הַבְּרִיּוֹת
הַנִּבְדָּלוֹת, מִן הָעֵבֶשׁ וְעַד בַּה"א וְכִי"ב. אוֹלָם יִתְכַּן שֵׁישׁ
מִן הַבְּרִיּוֹת שְׂאִינָן יוֹדְעוֹת, אוֹ שְׂאִינָן יוֹדְעוֹת שְׂאִינָן
יוֹדְעוֹת, וְאִם אֵינָן יוֹדְעוֹת אוֹלִי אֵין זֹו בְּחִינַת בְּעִיָּה, מִפְּנֵי
שְׁבַעֲיָה אֶף הִיא עֲנִין שֶׁל הַהִשָּׁגָה, שְׂאִם אֵין מְרַגֵּשׁ אֵין
הַרְגָּשָׁה וְכו'. ע"כ יֵשׁ חֶק הַבְּלִיעָה שְׁכָבֶר בְּאַרְנוֹ, שְׁבַעֲיָה
רֵאשׁוֹנָה הִיא בְּעִיַת הָאֲכִילָה, שְׁצָרִיד לְהַשִּׁיג מְזוֹנוֹ, מִפְּנֵי
שְׂאִינוֹ מְצוּי עוֹד בְּרָחֶם אוֹ בְּבִיצָה, שֶׁם לֹא נִדְרָשׁ וְהִיא
בְּחִינַת ב"נ מִן הַבְּעֻבּוּעַ. אַח"כ יֵשׁ בְּעִיַת הַזּוּג, שַׁע"מ
לְהַתְרַבּוֹת נִדְרָשִׁין לְמַשְׁגֵּל וְעַלִּיהֶם לְהַשִּׁיג זַא"ז, בְּפִרְחִים
אוֹ בְּנִיחוּחוֹת, בְּנוֹצוֹת אוֹ בְּדַבּוּרִים וְכִיּוֹצֵא בְּאַלָּה. וְאַלָּה
בְּעִיּוֹת הַיְסוֹד, שְׂאֲחֲרִיָּהֶן בָּאוֹת בְּעִיּוֹת הַהִתְחַרְוֹת, וְאַח"כ
בְּעִיּוֹת הָאֱלִימוֹת, וְאַח"כ הַמוֹסֵר וְהַמְצָפוֹן וְהַאֲשָׁמָה
וְהַחֲרָדָה וְכִיּוֹצֵא בְּאַלָּה, שְׂאֲצֵל כָּל בְּרִיָּה יֵשׁ מִן הַבְּעִיּוֹת
שָׁלָה. וְאַצֵּל בַּה"א אֵלָּה בְּעִיּוֹת מְרַכְבוֹת ע"פ מְדוּתֵיהֶם
כְּפִי שְׂיָדוּעַ, כְּמוֹ שְׁכָבֶר פְּרִשְׁנוֹ עַל הַתְּהוֹם הַנִּפְעָרֶת מִן
הַהִשָּׁגָה. שְׁעַל אֵלָּה מִתּוֹסְפִים זְעוֹת שְׁעוֹשִׁים בְּנֵי הָאָדָם
אַל"ש, שְׁהוֹרְגִים וְאוֹנְסִים וּמְרַעִיבִים וְכִיּוֹצֵא בְּדְבָרִים
הָאֵלָּה, וְגַם עוֹשִׁים לְבַעֲלֵי הַחַיִּים הָאֲחֵרִים וְלַצְמָחִים

ולעולמות, וזה נראה שלא חושבים על הזמן, אלא רק על
 הרגע הזה ולא על הרגע הבא, ועל אחת כמה וכמה לא
 על עתיד ילדיהם ונכדיהם כו"כ. וזה הדבר מפאת נפילת
 ההשגה מסדר האחדות כפי שבסוד הכתוב "איך נפלת
 משמים הילל בן-שחר" וגו' (ישעיהו יד, יב), שהלה משל
 לדמות אדם ולא דמות מלאך כפי שנהוג אצלם לפרש.
 וזה מפני שכביכול נבדל מן הבעבוע, למרות שנגמר
 כבר שלא יתכן כו"כ הדבר הזה, שאין דבר שאין חלקו
 בבעבוע ית'. ותורתנו, אף שאינה מביאה פתרונים כי
 כל פתרון מביא בעיות נוספות ככת' "אין שאלה ללא
 תשובה, ואין תשובה שאינה מעוררת שאלות נוספות"
 (לה"ע, הצ' על בן-מסדר-הטומאה, הצ' 4), ואלה הבעיות
 הן בחינת סבך למהלכין בו, היא בחינת מורה למהלכין
 בסבך. ומפני שקיום יחד עם השגה הכרח שמביא בעיות
 ובעיות הכרח שמביאות סבך, אומרת תורתנו לאמץ
 היסורים, שהמה החיים עצמם ככת' "בחושיכם תחיו
 את החיים, בנקביכם ובחריכם, כי ידעתם את כל הענג
 ואת כל הסבל עד קצות שערותכם: וחותם מן הכל, מי
 אשר יגסס ירויח, כי המת בשנתו לא ידע את החיים
 ולא זכר אותם" (רועכם סח, ד-ה). ואלה הבעיות שלהלן,
 בעיות הזמן ובעית הידיעה ובעית החרות ובעית העצמי
 ובעית הזולת הן בחינת בעיות יסוד המתפצלות מעניני
 הבליעה וההבדלה וההשגה וכיוצא בדברים האלה, ומהן

מתפצלות בעיות ופצולי בעיות נוסף על אלה שכתב
בארנו קדם לכן בעניני העולמות והקלפות.

בעיות הזמן

ברגע שנתנה השגה לילוד וחלחלו שכלי העולם
והיה מודע לקיומו ולעצם הבדלותו מן האחרים ומן
הדברים, ולכך שהופיע בדמות אדם באיזה שהוא זמן,
הבין שהיו דברים לפניו בזמן שלא היה, ושהיו אחריו
בזמן שיחדל. וזה מקור אימה גדול, מפני שהפחד מאי-
קיום הוא פחד המות, ומפאת קיום בחינת לפני ובחינת
אחרי, מבין שיש גם בחינת סוף, וע"כ כל דו"ד נגמר ואין
באפשר אחיזת ההוה, מפני שהיה נעלם בכל רור, ע"א
שהוא בחינת דבר היחיד שישנו. אבל לא נתן לתפסו
מפני שנשלח כל העת אל הנשיה, וזה כמו"ש על עקרון
הסתירה בתורתנו. וזאת הידיעה מעוררת בבה"א חרדת
ההחמצה, וחרדת ההחמצה היא חרדת המות בצורת
ההתחפשות, וע"כ עסקינו בתורתנו בבעיות הנובעות מן
הזמן, ואלה למשל בעית החרטה ובעית החרדה וכיוצא
בדברים האלה. וע"מ להתמודד עם אלה אומרת תורתנו
לזכר שזמן הוא ענין של ההשגה, שבעבוע ית' לא מכיר
בזמן ואם מכיר אין בה"א יודעין על כך דבר, וע"כ יכולים
לספור ספור הזמן כאשר חפצו. ואם כך, יכול הזמן להיות

פַּעַם יִשָּׂר וּפַעַם עָגַל ע"פ הַצֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכ"א שְׁלֵעֲתִים הוּא
כְּסוּס וּלְעֲתִים כְּזוּחַל הַבּוֹלֵעַ אֶת זָנְבוֹ, וְהַכֹּל נָתוּן בְּהַשְׁגָּה.
וּבִשְׂבִיל סִגִּית הַחֲרָטָה, לְעֲתִים עָדִיף שִׁיחֹשֵׁב עָלָיו בְּחִינַת
סוּס, שֶׁמָּה שֶׁנִּפְל הַיָּמֵנוּ תָּם וְנִשְׁלַם וְאִין לְהִתְחַרֵּט עָלָיו,
אֵלָּא אִם נָתַן לְתִקּוֹן עַל מְנַת לְהִיטִיב אַח"כ. וְאַפְשָׁר
שִׁיִּדְיַעַת הַסּוּף תִּיטִיב עִמּוֹ אִם רַק יִסְתַּכֵּל בְּאִפֶּן חַיּוּבִי
עַל הַדְּבָרִים, שִׁיּוֹקִיר כָּל יוֹם שֶׁנּוֹתַר לוֹ מִן הָרֶקֶב, שִׁיִּיטִיב
עִם עֲצָמוֹ וְעִם אֲחֵרִים, שִׁיחֹשֵׁב עַל צְאָצְאָיו וְעַל צְאָצְאֵי
צְאָצְאָיו, וְשִׁיעֲשֶׂה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר חָפֵץ, וְלֹא הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
לֹא חָפֵץ.

בְּעִיַת הַיִּדְיָעָה

כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ הַשִּׁגָּת הַבְּרִיּוֹת מְאֻפְשֶׁרֶת יִדְיַעַת
הָעוֹלָמוֹת מִפְּאֵת הַתְּבַדְּלוּתָן, אוֹלָם שֶׁבִּכְךָ טָמוּן לְכַאוּרָה
דָּבָר סְתִירָה, שֶׁהֵרִי כָּכָל שֶׁנִּתְבַּדְּלוּ נִתְרַחֲקוּ, וְהַשְׁגָּה אִין
הִיא אֵלָּא צִמְצוּם הַדַּעַת מִן הָעוֹלָמוֹת וְכִנּוּן הַמְּבַלְעוֹת
בְּסֹדֶר הַקְּלָפוֹת, וְזֶה בְּחִינַת סֹדֶר עַל פְּנֵי הָאֵי-סֹדֶר, וְע"כ
תְּמוֹנַת הַשְׁגָּה אֵינָה שְׁלֵמָה; שֶׁכָּכָל שִׁיִּסְדִּיר הַדְּבָרִים בַּשְּׁפָה
כֵּךְ יִרְחַק מִן הַבְּעֻבּוּעַ וּלְפִיכָךְ גַּם מַדַּעַת הַשָּׁלֵם. שֶׁהַשָּׁלֵם
הוּא תְּמִיד הַגּוֹ"ג, וְאֵע"פ שֶׁלֹּא יִשְׁיַג הָאֱמֶת הַמְּחַלֵּט כְּמוֹ
שֶׁאִמְרָנוּ ק"ל, תְּמִיד צָרִיךְ שִׁישְׂאֹף אֵלָיו כִּכְת' "כִּי לְגִמְתָּם
בְּשִׁקְיָה אֶת חֲכָמָתוֹ, אֲתָם הֵייתָם עֲלוֹקוֹת לַיָּדַע" (רועכּם

נה, ז). פֿרושׁוֹ שְׁתַּמִּיד יִשְׂאֵף אֶל הַיְדִיעָה, אֲלֵא שְׂאֵף פֶּעַם
לא יוכל לְהַכְנִס בַּדַּעַת הַמְצוּי מַעְבֵּר לַהֲשָׁגָה, וְכָל מָה
שִׁיגַע בּוֹ, יִגַּע בְּעַצָּם בְּעַצְמוֹ מִפְּאֵת הַתְּלוּת שְׁכָבֵר בְּאַרְנוֹ
בְּעִנְיָנִים קוֹדְמִים, וְזֶה מְסַדֵּר דַּעַת אַחֵר. עַל כֵּן נֶאֱמַר
"עֲלוּקוֹת", שֶׁסּוּד עֲלוּקוֹת הוּא בְּעוֹרֹן וּבִהְצֻמָּדוֹת, שֶׁהֵן
מִשָּׁל לְהַדְבָּקוֹת וּלְהַתְּפַלְּשׁוֹת, שְׁגָם זֶה כָּבֵר בְּאַרְנוֹ ק"ל,
שֶׁכָּכֵל שִׁיזְדַּעִים מְבִינִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים, וְכָכֵל שְׁעוֹנִים עַל
קְשִׁיוֹת, עוֹלוֹת קְשִׁיוֹת נוֹסְפוֹת כַּכֵּת "אֵין שְׂאֵלָה לֹלֵא
תְּשׁוּבָה, וְאֵין תְּשׁוּבָה שְׂאֵינָה מְעוֹרְרַת שְׂאֵלוֹת נוֹסְפוֹת"
(לה"ע, הצ' עַל בֵּן-מְסַדֵּר-הַטּוֹמָאָה, הצ' 4). ר"ל בְּכָל זֶה
שַׁע"מ לְהַגְבִּיר יְדִיעַת הָעוֹלָמוֹת, צָרִיךְ גַּם שִׁיזְדַּעִי חֹסֵר
הַדַּעַת, שִׁירָאוֹ גַּם בְּעוֹרֹן, שִׁיעֲשׂוּ עֲבוֹדַת חֲשֵׁךְ וְעֲבוֹדַת
עֲרֵעוֹר הַשָּׁגָה וְהַתְּחַזּוֹת וְעוֹד כִּיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה
שֶׁמְבֹאֲרִים בַּדְּבָרִי הַסֵּפֶר הַזֶּה, כִּי הַשֵּׁכֶל הוּא בִּהְבָּדָלָה,
אַבֵּל הַדַּעַת יְסוּדָהּ בַּחֲוָיָה, וְזוֹ דְּיוֹקָא בְּבַחֲיַנַּת הַתְּקַרְבוֹת
וְהַתְּעַרְבוֹת וְהַתְּפַלְּשׁוֹת, וַע"כ צָרִיךְ שְׁגָם יִטְשִׁטֵּשׁ גְּבוּלוֹת
הַהֲשָׁגָה וְגַם יִקְיָמֵם בּו"ז, וְדַעַת הַסֵּפֶר הַזֶּה יֵשׁ בָּהּ מְכָל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.

בְּעֵיַת הַחֲרוּת

יְדוּעַ שְׁמֵן הַסְּתִירוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּסֹדֶר הַדְּבָרִים הוּא
עֲנִין חֲרוּת וּכְפִיָּה, אוּ בַּמֶּלֶךְ גּוֹרֵל וּמִזֵּל, שְׁאֶחָד הוּא
בְּחִינַת קְבוּעַ מְסֻבָּת כָּל הַסְּבוּת, וְאַחֵר הוּא בְּחִינַת
אַקְרָאֵי בְּלִתִּי קְבוּעַ וּבְלִתִּי יְדוּעַ. וְזֶה הָעֲנִין מְשַׁפֵּיעַ מְאֹד
עַל הַבְּרִיּוֹת, וּבְמִיָּחָד עַל בַּה"א, שֶׁהֵם נוֹהֲגִים עַל יְסוֹד
הַחֲרוּת וְשׁוֹאֲפִים אֵלָיו מְאֹד, וּמִתְנַגְּדִים לְכָל עֲנִין שֶׁהֵזְמִן
אוּ הָעוֹלָמוֹת כּוֹפִין עֲלֵיהֶם. וּבַה"א מְצוּיִם בְּהַרְגָּשָׁה
שֶׁהֵם שׁוֹלְטִים בְּבְחִירוֹתֵיהֶם – בְּרָצוֹתָם יִלְכוּ, בְּרָצוֹתָם
יִשְׁאָרוּ – אַע"פ שֶׁאֵם דְּבַר מוֹבִיל לְדַבֵּר אֲזִי לֹא מְשַׁנָּה
מָה יִרְצוּ אוּ לֹא יִרְצוּ, יַעֲשׂוּ כְּפִי שֶׁנִּכְפָּה עֲלֵיהֶם מֵרֵאשִׁית
הַקְּדָמוּנִיּוֹת. וְזֹו הַסְּתִירָה מוֹפִיעָה גַּם אֶצְלָם בְּכַת' "הַכֹּל
צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה" וְגו' (מִשְׁנָה, סֹדֶר נִזְיָקִין, אֲבוֹת ג',
טו'), שֶׁהֵרִי מֵצֵד הַחֲוִיָּה בְּאֵמֶת נִתֵּן לְרֵאוֹת הַבְּחִירָה בְּכָל
מַעֲשֶׂה וּמַעֲשָׂה, וּמֵצֵד הַשֶּׁכֶּל אֵין זֶה מִן הָאֶפְשָׁר כּו"כ,
וְע"כ נִחְשָׁב לְפִרְדּוּקָס. אֲבָל אֶצְלָנוּ מִפְּאֶת עֲקֻרוֹן הַסְּתִירָה
שֶׁכָּבֶר בְּאֵרְנוּ, יִתְכַּן הַדְּבַר הַזֶּה, שֶׁהֵרִי כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ ק"ל
דַּעַת הַשְּׁלֵם הוּא גַּם בְּשֶׁכֶּל וְגַם בְּחֲוִיָּה, וְכַמ"כ גַּם בְּמִקְרָה
הַלְז, שֶׁהַשְּׁלֵם הוּא בְּגוֹרֵל וּבְמִזֵּל, בְּבְחִירָה וּבְכְפִיָּה, שֶׁהֵרִי
כְּמוֹ שֶׁדִּרְשְׁנוּ, בְּעִבּוּעַ ית' לֹא מְכִיר בְּסְתִירוֹת וְנִגְוִדִין, וְע"כ
אַע"פ שֶׁבְּגִשְׁמוֹת מֵצֵד הָאֵמֶת כְּבִיכּוֹל לֹא יִתְכַּן דְּבַר הַזֶּה,
בְּתוֹרַתְנוּ מְקַבֵּל הַגּו"ג כְּכַת' "מִן הַמִּקְרִיּוֹת תָּבוֹא גְּאֻלְתְּךָ,
גַּם לֹא שְׁלֵמָה הִיא כִּי אֵינְנָה" (ר״ע כֶּסֶם עֵא, ז'), וְזֶה הַדְּבַר

בתלות המעשה. ע"כ מציעה תורתנו לקבל הסתירה ולעשות ההתאמה ליסוד המעשה, להכיר בכפוי ובחפשי, להבין הגבולות ולשאף להפרתם, לחקר הסבות והנסבות, לחיות בבחינת "והרשות נתונה", לעשות עבודת זמון המזל, ולשחרר הדברים שאין להם שליטה עליהם.

בעיית העצמי

אחר כל הדברים שבארנו בדםות-אדם, בהשגה וכיוצא בדברים האלה, יש בעיית האני, שלכל או"א מבה"א יש חיות עצמי כזאת או אחרת, וזה ענין זהות שאמרנו מכוח ההתבדלות, שרצה להבחין עצמו מן האחר ומן העולמות אשר בהשגה, שיהיה בחינת מבלעת בתוך הבעבוע. ולכל או"א יש גופו ושמו וקורותיו ומורשתו, ולכל אחד ואחת יש זכרונותיהם ותחביביהם וכיוצא באלה, וסוף כל אלה מקנים להם הרגשת האני וההבדלה. אלא שאחר הדברים האלה, יש ענינים רבים שמשתנים בהם בני האדם, כמו חלוף הזמן וההתבגרות, והתהליכים והנסבות וההשתנויות כמו שכבר בארנו בענין הרקב וכיו"ב, וע"כ ידוע שהאני איננו קבוע והוא ענין נזיל שמשתנה ומתחלף, ואינו יציב כלל וכלל. ויתרה מזאת, ידוע שדמות האדם מרכב מכוחות שומ"ש כמו שפרשנו בענין צד בה"פ וצד אלוהים, ואף יותר מכך,

שְׁבַכָּל רו"ר מְצוּיִים הַכּוֹחוֹת וְהַדְּחָפִים וְהַרְגָּשׁוֹת וְהַתְּכוּנוֹת
 בְּבֵה"א בִּיחְסִים כָּל־שֵׁהֶם בֵּינָם לְבֵין עֲצָמָם וּבֵינָם לְבֵין מָה
 שְׁמַחוּצָה לָהֶם. וְזֶה הַדָּבָר לְעֵתִים בָּא לִיְדִי בְטוֹי בְּאִמְרֵי
 פִּי אוֹ בְּמַעֲשֵׁים שֶׁלֹּא שָׁלַט בָּהֶם אוֹ שֶׁהִתְחַרַּט עֲלֵיהֶם
 חֲלִילָה. וְזֶה כָּבֵר מֵרָאָה שֶׁהָאֲנִי אֵינוֹ בְּהִכְרַח אֶחָד וְיָחִיד
 אֲלֹא גַם בְּחִינַת קֹהֵלָה כְּמוֹ שֶׁכָּבֵר כְּתַבְנוּ בְּאִיזָה מָקוֹם, כְּפִי
 שֶׁבִּדְרָשׁ הַכֵּת 'גִּבּוֹר אֶתָּה וְגַם פֶּחָדָן, חָכֶם וְגַם טָפֵשׁ, חָזָק
 וְגַם חֲלָשׁ, יָפֵה וְגַם מְכָעָר, לֹא יְהִי דָּבָר אֲשֶׁר אֵינוֹ בְּפִיד'
 (רועכם סו, יב). ר"ל שֶׁהָעֲצָמִי הוּא בְּחִינַת סִפּוֹר שְׁמִסְפָּרִין
 לְעֲצָמָם הַבְּרִיּוֹת ע"מ שִׁיּוּכְלוּ לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָמוֹת בְּתַחוּשֹׁת
 צוּרָה, וּבְהַרְגָּשׁת אַחִיזָה וּמָקוֹם. וְעוֹד מְלַבֵּד אֵלֶּה, מְשַׁפֵּעַ
 טִיבוֹ שֶׁל בֵּה"א מְזוּלָתוֹ, שֶׁהִשְׁתַּקְפוּיּוֹתָיו מְגִיעוֹת הֵימָנוּ,
 שֶׁהֵרִי מֵרָגַע הִלְדָּתוֹ מְקַבֵּל הַלְכוֹת הָעוֹלָם וְדַעַת הַטּוֹב
 וְהָרַע מֵהוֹרָיו וּמִמּוֹרָיו וּמִן הַסְּפוּרִים וְהָעֲלִילוֹת, וְגַם אִם
 סָרַב לִשְׁמַע, עֲצַב דָּמוּתוֹ מִן הַצַּד הַשְּׂנִי לְפִי כָּךְ. עַל עֲצָם
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יֵשׁ בְּתוֹרָתָנוּ כָּל הָעֲקָרִים וְהָעֲבוֹדוֹת כ"ל
 הַהִתְחַפְּשׁוֹת וְהַהִתְחַזְזוֹת וְעֶרְעוֹר הַהִשָּׁגָה וְכִיּוּצָא בַּדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה, עַל מְנַת שִׁישְׁנָה גְּבוּלוֹת הָאֲנִי וְיִתְרָגֵל שְׁבוּשׁ
 הַזֵּהוּת וְקִבְּלַת הַגְּמִישׁוֹת וְהַצְּמִיגוֹת וְהַתְּנוּעָה. שְׁבַכָּךְ
 יִסְתַּגֵּל לְסִבִּיבָתוֹ בִּיְתֵר קִלּוֹת וְיִהְיֶה נֶקֶל לְהִשְׁפִּיעַ עָלֶיהָ
 אוֹ לְהִתְקַבֵּל בָּהּ, כִּכְת' "כְּזִקִּית הִפְצַתְּ אֶת מַחְלָתִי, בְּמָקוֹם
 אֲשֶׁר הָיִיתִי, שָׁם לִבִּשְׁתָּ אֶת אֲשֶׁר לוֹבָשִׁים, וְשָׁם נִהְגַּתְּ אֶת
 אֲשֶׁר נוֹהֲגִים, בְּכָל מָקוֹם מְסוּרוֹתָיו לְמַדָּת: כְּמִלְאָכִים

הייתם בגני העדן, כשדים בשדות הגיהנם" (רועכם עח, ד-ה). וגם חשוב שיזכר יסודות התלות וההשפעה, שהוא בחינת צמת של הדברים ברשת הגדולה של הקלפות, ושם יש בחינות רבות, מן ההשפעה והתנועה ועד הסתירה והפרדוקס. ואם ישנן הדברים האלה, יקרב עוד יותר אל בחינת האמת של הדברים ואל צמצום תהום ההבדלה.

בעיית הזולת

משבארנו בעיית העצמי, נשאר קשי הזולת, שאם בריה מסימת היא ארוע שגבולותיו מטשטשין והוא חלק בלתי נפרד מרשת הזיקות וההשפעות, אזי יחס הזולת משתנה אף הוא, שאם אין בנמצא אני באפן ברור, אזי יתכן ואין אחר מלכתחלה. אבל כפי שכבר ראינו בתורתנו אין סגיה זו פשוטה כ"כ, מפני שבסדר הקלפות נתן להוכיח קיום האני כפי שנתן להוכיח אי-קיומו, ובאותה המדה ישנה הוכחת קיום הזולת ואי-קיומו ב"ז. מרגע שנולד הב"א נגלה לו מתח הזולת, שהרי גרש מן הרחם וכמו נתן מבטו של האחר בהשגתו, ככת' "ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם; ויתפרו עליה תאנה ויעשו להם חגרת" (בראשית ג, ז). ותלות האחד באחר הכרחית כמו שכבר בארנו, הן מצד הגוף והן מצד השכל ובריאת העולמות, שהזולת הוא לא רק

בבה"א אלא גם בבעה"ח ובצמחים ובכל הסובב אותו, ואין האחד קים ללא האחר כידוע, ובאשר מבטו של האחר על האחד מקימו ומשנה את דרכיו וכדומה. ברם הזולת אף אינו נגיש מפאת ענין ההבדלה, שמחשבתו חסומה בפני האחד, וגם חויתו והשגתו וכל אלה מצויים מבעד לתהום ית' כמו שאמרנו, ככת' "ותהי התהום אשר ביניהן, רחבה ועמקה מאד, והצעקה אשר צעקה האחת, לצעקה אחרת היתה באזני האחרת, כי בלעה האדמה את הדברים" (משלי משולם, משל התהום, יב). ולא רק זה, גם שמן הצד האחד נברא דמות הזולת בהשגת האחד מכרח התלות, ומן הצד השני אין מגע ביניהם מאותו הכרח, ומן הצד השלישי מהוים שניהם חלק בבעבוע ומשולים לאחד ביסוד הדברים. ע"כ צריך שיידעו להתנהל בגו"ג, וינהגו בו כמו שנוהגין בשאר הדברים שבעולמות, שזה למעשה אותו הדבר ג"כ, שכל או"א הוא כמו כל או"א, וכל הזמן נספגין אלה באלה ככת' "כל גוף גבולותיו פרוצים, הוא נספג בעולם והעולם נספג בו" (לה"ע, הצ' על האדם, הצ' 4). ע"כ ראוי שייראו הכל כל הזמן ע"פ יסוד הבליעה וההבדלה והזמה וההתפלשות וכיוצא באלה, וגם יבואו בחמלה ובהזדהות. שהכל מצוי על סף תהום תת' ולע"ק לא מבינים כל אלה, וע"כ חיים בחסר בטחון ובהזדקקות למבטו של הזולת, אבל ברגע שיידעו זאת, שם טמונה הגאולה.

עבודה

אחר כל מה שעסקנו בעמודים ובשערים האלה, נבוא בהרהורי העבודה, ובמענה לשאלה כיצד נתן לחיות החיים האלה לאור הידיעות אשר דברנו בהן. ומה ערך העבודה בתורתנו, שהרי הנחנו במקום אחר שאין אלהויות כאלה ואחרות מצפות לעבודה או למצוה כלשהי עבור עצמן בעולמות האלה כפשוטם, או כפי שתופשים אצלם את הדבר. ה"א שפאצלנו נעשית העבודה מטעמים אחרים ובכך נדרש על מנת להבין כיצד לנהג או מה ממליצה תורתנו ככלל לחיי הבריות על פני האדמה, לצדה ולצד הבריות האחרות. ראשית נבהיר מהי עבודה בדרישתנו, שהרי אין מדבר בעבודה לשם ההתפרנסות כמו אצל החקלאות או אצל המפעל, ואף לא בעבודת הארכיב או החנוך וכיוצא באלה, אלא שבעבודה מכונים אנו למעשה הטקס והמעשה הסמלי, שהם בחינת פלחן הישויות של תורתנו, או דרך החיים אשר ממליצה תורתנו עבור המהלכין בנתיביה. שונה העבודה בתורתנו במספר ענינים מאשר אצלם. ראשית, אין היא נעשית לצורך ממושך וצונות או דרישת האלהים או לשם ספוק הרעב או הגחמה, כפי שנהוג בקרבנות המקדש או בשחיטת הפשרים על המזבח. שלדידנו אף אם ישנן אלהויות כלשהן במובן שמוניחים אחרים שאין הוא מובן פרצופים וכיו"ב, אין זה שהם זקוקים

לְשֵׁרוֹת מִבְּנֵי הָאָדָם אוֹ לְתֵרוֹמוֹת וְחֻסְדִּים וְכִיּוּצָא בְּאֵלֶּה, אוֹ לְפָחוֹת לֹא בְּמוֹבֵן הַפֶּשֶׁט שֶׁל הַדָּבָר. ר"ל שְׂאֵף אֲצֵלָם צֶדֶק הֶרֶמֶב"ם שְׂאִין מִצּוֹה עֲבוֹר הָאֱלֹהִים אֵלָּא עֲבוֹר נֶפֶשׁ הַמְּקִיִּם כְּפִי שִׁכְת' "כֵּן בָּא זֶה הַחֶלֶק מִן הַתּוֹרָה בְּתַחֲבוּלָה אֱלֹהִית עַד שִׁישְׁאָרוּ עִם מִין הַמַּעֲשֵׂה הַמְּרָגֵל, כְּדִי שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדָם הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר הִיא הַכּוֹנֶנֶה הָרִאשׁוֹנָה" (מורה נבוכים ג, לב). שְׁנֵאֲמַר שֶׁהִיא הַדָּבָר מִתַּחֲבוּלוֹת הָאֱלֹהִים לְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַעֲבִדוּ עֲבוֹדָה זָרָה, וְלֹא מִפְּנֵי שְׁנִדְרָשׁ לַעֲבוֹדָתָם, שֶׁהֵרִי כְּמוֹ שְׂאֲמַר שָׁם אֵין לוֹ גִּשְׁמוֹת וּלְמִי שְׂאִין גִּשְׁמוֹת אֵין רָצוֹן אוֹ צֶרֶף וְכִיּו"ב. וְאֲצִלְנוּ זֶה מִסִּבָּה אַחֶרֶת שְׂמִיד נֶרְחִיב בָּהּ, אֲבָל כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר "מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה" (בבלי, סנהדרין קה, ב). שְׁנִית, אֵין הָעֲבוֹדָה בְּתוֹרָתָנוּ מִשּׁוּם מִצְוֹת עֲשֵׂה אוֹ אַל תַּעֲשֵׂה וְאֵין הִיא בְּחִינַת חוֹבָה בְּשׁוּם מְקוֹם וּבְשׁוּם זְמַן, אֵלָּא שֶׁהִיא בְּגֶדֶר הַמַּלְצָה בְּלִבָּד, לְמַעַן הַחַיִּים וּלְמַעַן אוֹפְנֵי הַחַיִּים וְהַדְּרָכִים בָּהֶם חֲפִצִּים הַבְּרִיּוֹת לְהוֹלִיךְ עֲצָמָם. שֶׁהֵרִי נוֹעֲדָה הָעֲבוֹדָה לְכַמָּה עֲנִינִים בִּינֵיהֶם הַגְּבֵרֶת הַהִתְפַּלְּשׁוֹת בְּעוֹלָם שְׁעָלֶיהָ כְּבָר דִּבְרָנוּ בְּמִקּוֹם אַחֵר וְהִיא עֶרֶךְ חָשׁוּב בְּתוֹרָתָנוּ. אוֹ לְשֵׁם עֲזָרָה בְּבִירוֹת הָעוֹמְדוֹת לִפְנֵי הָאָדָם, אוֹ לְשֵׁם חִיּוּב הַחַיִּים וְחִזּוּק הַיְּחֻסִּים בֵּין אָדָם לְזוּלָתוֹ, אוֹ לְשֵׁם שְׁנוֹן הַשְּׂזִירָה שְׁעָלֶיהָ דִּבְרָנוּ ג' כ בְּמִקּוֹם אַחֵר, אוֹ הוֹסַפְתִּי יָדַע עַל הָעוֹלָם וְהַבְּרִיּוֹת וְכִיּוּצָא בְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה. וְאֵף שְׂאֲצֵלָם גַּם כֵּן נוֹעֲדוּ הַמִּצְוֹת עֲבוֹר חֶלֶק מִן הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲצִלְנוּ אֵין הֵם בְּגֶדֶר

חֹק וְהִכָּרַח וְעַל מָאֵן דֵּהוּא מְטַלֵּת הָאֲחֲרִיּוֹת אִם לְמִמָּשָׁם
אִם לָאוּ כִכְת' "זוֹהִי תוֹרַתִּי, חֻקִּים יִשְׁנֶנּוּ בָּהּ וְאִינֶנּוּ חֻקִּים,
וְאַתֶּם חֲסִידֵי הַיִּיתֶם: וְהִקְשַׁבְתָּ וְשִׂאֲלָתָּ וּלְמַדְתָּ וּשְׁנִנְתָּ,
אִישׁ אִישׁ דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ" (רועכס עב, ג-ד). מֵאַמִּינִים אָנוּ
בְּדַרְכֵּנוּ שֶׁפֶּאֶשֶׁר עוֹשֶׂה אָדָם עֲבוּדָה כֹּא"א, מִגִּבִּיר הַשְּׂזִירָה
וְהַתְּפִלָּוֹת, שֶׁכֵּן רֵאשִׁית עוֹשֶׂה תְּזוּזָה בְּעוֹלָם, שְׁנִית
מִשְׁפִּיעַ עַל הַדְּבָרִים בְּסִבִּיבָתוֹ אוֹ לְעֵתִים שְׂאִינֶנּוּ בְּסִבִּיבָתוֹ,
שְׁלִישִׁית עוֹשֶׂה חֹסֵד אוֹ דִּבֵּר טוֹבָה כָּלִשְׁהוּ עֲבוֹר הַיִּסּוּד
אוֹ הַזּוּלָּת שֶׁעָשָׂה עִמָּם הָעֲבוּדָה, רְבִיעִית עָשָׂה דִּבְרַר לְמַעַן
עֲצֹמוֹ, שֶׁחִזַּק מְקוֹמוֹ בְּקִלְפוֹת וְקִרְבִּי לְבַעֲבוּעַ יֵת, וְאוּלִּי
צִמְצָם הַתּוֹ"ב אוֹ הַתְּקַרְבִּי לַחֹא"ס אוֹ לְתִשׁוּבָה כְּזֶה אוֹ אַחֵר,
בְּאַפֵּן מַעֲשִׂי אוֹ סִמְלִי כָּלִשְׁהוּ. שֶׁכָּל תְּזוּזָה בְּעוֹלָם מִשְׁפִּיעָה
בְּשִׂזִּירָה וּבִתְלוּת עַל הַדְּבָרִים, וְלֵע"ק אֵף לֹא יָדוּעַ כּו"כ אֵיךְ
וְכִיצַד נַעֲשִׂים הַהַשְׁפָּעוֹת וּמֵה יִהְיוּ הַתּוֹצְאוֹת שֶׁלָּהֶם. וְהִיוּ
כְּבָר דִּבְרָנוּ בְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם חֵלֶק בְּמַהוּתָם שֶׁל
הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּהַשְׁגָּתֵנוּ, שֶׁהָעוֹלָמוֹת אֵינֶנּוּ דְּבָרִים
כְּשֶׁלְּעֲצָמָם אֵלָּא יְחֻסִּים וְשִׂזִּירוֹת וְהַשְׁפָּעוֹת כְּמוֹ שֶׁאַמְרָנוּ.

עֲבוּדַת חֶשֶׁד

רַב מִן הָעֲבוּדָה בְּתוֹרַתֵּנוּ בְּגִבּוּל הָאָדָם וְשִׁעְרָיו,
בְּפִתְחֵי הַגּוֹף, מִשְׁכָּנוֹת הַחוּשִׁים הָעוֹשִׂים אֶת הַהַשְׁגָּה.
זֶה מִפְּנֵי שֶׁהַהַשְׁגָּה הִיא הָעוֹשֶׂה הָעוֹלָמוֹת, כִּכְת' "וְהִיוּ

נִקְבִּי גּוֹפְכֶם, הִמָּה הַחֲרִים אֲשֶׁר חָבְרוּ לְעוֹלָמְכֶם, לֹא הָיָה
 עוֹלָם לוֹלֵא הָיוּ חוֹרִים" (רועכם סב, ב). ע"כ עַל מִנַּת
 לְהַגְבִּיר הַהִתְפַּלְּשׁוֹת וּלְקַרֵּב הָאָדָם אֶל הַבְּעֻבּוֹעַ ית' שְׁזוֹ
 אַחַת מִמִּטְרוֹת תּוֹרַתְנוּ, מְמַלְצֶת עֲבוֹדַת הַגּוֹי וְהִיחָס,
 שְׁכֻמוֹ שֶׁכָּבֵר בְּאַרְנוֹ, עוֹשִׂים הָעוֹלָמוֹת מִתּוֹךְ הַתְּלוֹת.
 אֲצֵל הַבְּרִיּוֹת הַשּׁוֹנוֹת פְּתָחִים שׁוֹנִים וְחוֹשִׁים שׁוֹנִים
 הַשּׁוֹכְנִים בָּהֶם, מְשַׁנִּים הַשְּׁגַת הָעוֹלָם וּבִדְרֹךְ הַתְּלוֹת
 בְּרִיאָתוֹ. לְדוֹגְמָא דָּגִים מִמִּין הַשְּׁפָמָנוֹן טוֹעֲמִים סְבִיבָתָם
 בְּכָל שְׁטַח הָעוֹר שֶׁלָּהֶם כָּאֵלוּ הִכָּל הָיָה מִן הַלְּשׁוֹן, אוֹ
 לְמַשָּׁל עֲטִלָּף הָרוֹאֶה בְּאֶזְנוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלָה. וְאַצֵּל בְּנֵי
 הָאָדָם, הַחוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן בְּמַעֲלָה הוּא הָרֵאשִׁי שֶׁנִּמְצָא בְּעֵין,
 שֶׁהוּא הָעֶקֶר עָלָיו סוֹמְכִין בִּה"א. מְצִיאוֹת הַנִּבְרָא בְּהַשְׁגַּת
 הָאָדָם מְרַכֶּכֶת בְּעֶקֶר מִן הַזִּוְהָמָא הַנִּכְנָסֶת בְּעֵין, שֶׁהִיא מִן
 הָאוֹר הַחוּזָר מִן הַדְּבָרִים וּמִיֵּצֵר הַהִבְדָּלָה. בְּמָקוֹם אַחֵר
 כָּבֵר אֲמָרְנוּ שֶׁהָאוֹר הֵבֵא בְּעֵין, רֵאשִׁית לְכָל זָקוֹק לָהּ עַל
 מִנַּת לְהִתְקַיֵּם מַלְכֶתְחִלָּה מִתְקַף הַתְּלוֹת, וְשֵׁנִית שֶׁהוּא
 נוֹצֵר כָּל הַזֶּמֶן, וְזָקוֹק לְכוֹחַ עַל מִנַּת לְצַאֵת אֶל הַפְּעֵל, בֵּין
 שְׁזָה שְׁמֵשׁ אוֹ לְהִבָּה אוֹ פָּנִס אוֹ מְנוֹרָה כְּלִשְׁהִי. וְזָה בְּנִגּוּד
 לַחֲשֹׁךְ שֶׁכָּאֲשֶׁר מְכַבֵּין הָאוֹרוֹת נִגְלָה שְׁאֵרִית הַחֵא"ס שֶׁהָיָה
 מִרֵּאשִׁית בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת. וְחֲשֻׁכָה זֹאת, רוֹאִים אוֹתָהּ
 אִף שְׁאִין רוֹאִים אוֹתָהּ, מִפְּנֵי שֶׁרֶק הָאוֹר מְאֻפָּשֵׁר הָרֵאשִׁי,
 וְרֶק הָרֵאשִׁי מְאֻפָּשֶׁרֶת הָאוֹר, ר"ל שֶׁמִּסְתַּכְּלִים לֹא רוֹאִים
 כְּלוּם, עַל כֵּן חֵא"ס גַּם אֵין בּוֹ הַתְּלוֹת. וּמִפְּאֵת תְּכוּנוֹתָיו

שֶׁל הָאוֹר, בְּקִלְפֹת צֶלֶם הוּא בְּחִינַת סֶדֶר וְהַבְדָּלָה וִידִיעָה
 וּבְטָחוֹן, וְחֹשֶׁךְ בְּחִינַת חֶסֶד וְדֹאוֹת וְאֶחָד וְטִשְׁטוּשׁ וְחֶסֶד
 שְׁלִיטָה, אֲבָל גַּם עֶרֶשׁ הָעוֹלָמוֹת וְהִיצִירָה וְהַתְּפִתָּחוֹת,
 וְצָרִיד שִׁיְהִי שְׁנִיָּהֶם, אוֹר וְחֹשֶׁךְ עַל מְנַת שִׁיְהִי אֶפְשָׁר
 לְבְרָא הָעוֹלָמוֹת מִתּוֹךְ הַתְּלוֹת, כְּלוּמַר צָרִיד גַּם הָרְאִיָּה
 וְגַם הָעֵירוֹן כִּכְת' "מִגְלָה עֲמָקוֹת מְנִי-חֹשֶׁךְ; וַיֵּצֵא לָאוֹר
 צִלְמוֹת" (אִיּוֹב יב, כב). עַל כֵּן עֲבוּדָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמִּמֶּלֶךְ
 אֲצִלָּנוּ עֲבוּדַת הַחֹשֶׁךְ, כִּי זֶה הַחֲבוּר אֶל רִאשִׁית הַזְּמַנִּים
 וְהַקְדָּמוֹנִיּוֹת. אָדָם הָעוֹשֶׂה עֲבוּדַת הַחֹשֶׁךְ כְּמוֹ מֵאֲמֵן
 חֵא"ס לַחֲבֵרוֹ, וְזֶה יָכוֹל לְשֵׁנוֹת הַשְּׁגוּתוֹ וּלְהַבְיֵאוֹ בְּנִתְיָבִים
 חֲדָשִׁים וּבְהִרְהוּרִים מִמָּה שֶׁהָיוּ לוֹ. עַל כֵּן מִמְּלִיצִים לְשִׁפּוֹר
 הַהֲמָצָאוֹת בַּחֲשֵׁכָה וּלְהַרְגִּיל עֲצָמוֹ שִׁיעֲשֶׂה דְּבָרִים רַבִּים
 בַּחֹשֶׁךְ, ע"מ שִׁתְּיַדֵּד עִמּוֹ וְכךָ יִחַזַּק מִשֶּׁה"ח הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ
 בְּעָלֵי הַחַיִּים שֶׁאֵין לָהֶם הִרְבֵּה אֶת הָרְאִיָּה וְהֵם שׁוֹמְעִין
 אוֹ מְרִיחִין אוֹ מִמְשִׁשִּׁין. מְלַבֵּד זֹאת, אִם יַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה
 הִיצִירָה בַּחֹשֶׁךְ, יָכוֹל בָּזֶה לְזַמֵּן גַּם הָאֶקְרָאִי וְהַשְּׁרִירוֹתִי,
 וּמִכָּךְ יָכוֹל שֶׁתְּבוֹא הַחֲדָשָׁנוֹת וְהִיצִירָתִיּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוֹלִיד
 עֲצָמוֹ בְּדֶרֶךְ שְׁאִינוֹ מְכִיר. חוּץ מִשִּׁתְּרֵגֶל הַמְּצָאוֹתוֹ בַּחֹשֶׁךְ
 וַיַּעֲשֶׂה דְּבָרִים שֶׁהָיָה רָגִיל לַעֲשׂוֹת בָּאוֹר, מִמֶּלֶךְ שִׁיֵּשֵׁב אוֹ
 יִשְׁכֵּב בַּחֲדָר שֶׁכְּבוֹבוֹ הָאוֹרוֹת וְחֵא"ס מְצוּי בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים
 רְכוּז אֲצֵל הַתּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹת, אֲבָל שְׁלֹא יַעֲצֵם עֵינָיו כְּמוֹ
 אֲצֵלָם, אֲלֹא יִשְׁאִירֵן פְּקוּחוֹת לְרוֹחָה, ע"מ שִׁיִּבִּיט אֶל
 תּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְיִרְאֶה הַתְּהוֹם פְּנִימָה. וְאַחֲרֵי שִׁיִּנְשֵׁם וְיִרְגֵעַ

יִרְגִּישׁ חַא"ס עוֹטְפוֹ מְכַל צָדָדִיו, וְיִשְׁתַּדֵּל לְהִשָּׁאִיר הַרְגָּשָׁה
זו כְּמֵה שִׁיּוֹתֵר. לְאַחַר שֶׁהִתְרַגַּל, יִפְנֶה לְבוֹ אֶל הַחוּשִׁים
הָאַחֲרִים, יִקְשִׁיב לְקוֹלוֹת וְלִרְחָשִׁים, יִרִיחַ הָרִיחוֹת בְּאֹוִיר,
יִרְגִּישׁ הַמָּגֵעַ עִם הָרִצְפָּה אוֹ הַכֶּסֶּא אוֹ הַמַּצָּעִים כְּלִשְׁהֵם.
אֲפָשֶׁר גַּם שִׁיעֲשֶׂה אוֹתָהּ הָעֲבוּדָה בְּתַנּוּעָה אוֹ בְּרִקּוּד
וְאִף עִם צְלִילֵי מְנַגִּינָה כְּלִשְׁהִי, אַחֲרֵי שֶׁהִסִּיר כָּל מְכַשׁוֹל
מִן הַדֶּרֶךְ, שֶׁלֹּא יִתְקַל וְיִפְצַע חֲלִילָה. וְיִרְקַד עִם הַחֲשָׁךְ
וְיִרְגִּישׁ כְּאִלוֹ הִיָּה נָשׁוּי עִמּוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּשֶׁךְ הַגּוֹף
אוֹ הַהוֹיָה. וְעוֹד עֲבוּדָה שֶׁאֲפָשֶׁר שִׁיעֲשֶׂה עִם הַחֲשָׁךְ הִיא
בְּמַעֲשֵׂה הַיְצִירָה כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, לְמַשָּׁל רְשׁוּם אוֹ צִיּוֹר אוֹ
עֲבוּדָה אַחֲרֵת כְּלִשְׁהִי שֶׁבְּדֶרֶךְ הַרְגִּיל הִיָּתָה נַעֲשִׂית עִם
הָרֵאָה, וּבַחֲשָׁךְ צָרִיךְ שִׁיתְמַקְדַּ בְּהַרְגָּשָׁה וּבִדְחִף מְאֹוֹ
בְּהִתְבּוֹנְנוֹת וּבִתְבוּנָה. יָכוֹל לְקַחַת נִיר גָּדוֹל אוֹ מִשְׁטָח
כְּלִשְׁהוֹ, וְיִרְשֵׁם עִם עֶפְרוֹן אוֹ קוֹלְמוֹס כָּל תְּמוּנָה הָעוֹלָה
בְּהִשָּׁגָתוֹ מִתּוֹךְ הַחֲשִׁכָה, כְּשֶׁעֵינָיו פְּקוּחוֹת לְרוֹחָה וְהוּא
מִבֵּיט אֶל הַחֲשָׁךְ. וְאִם יַעֲשֶׂה זֹאת זְמַן רַב יוֹתֵר מִכְּמֵה
רְגָעִים, יִרְגִּישׁ חֲשִׁיבוֹת הָעֲבוּדָה וְיִזְכֶּה לְפִרְוֹתֶיהָ.

חֲמִשָּׁת הָעֲמוּדִים

עַל חֲמִשָּׁה עֲמוּדִים עוֹמְדַת הַשָּׁגַת ב"א, וְהֵם חֲמִשָּׁה
חוּשִׁים הַשּׁוֹכְנִים בְּשַׁעְרֵי הַגּוֹף, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ קִדְּם: רֵאָה,
שְׁמִיעָה, רִיחַ, טַעַם וּמַשּׁוּשׁ, וְהֵמָּה מְצִינִים אֶצְלָנוּ בְּאוֹתִיּוֹת

רא"ה, שמ"ע, רי"ח, טע"מ, מש"ש. וְשַׁעֲרֵיהֶם הֵם הָעֵינִן,
 הָאָזֵן, הַנְּחִיר, הַלֹּוֹעַ וְהָעוֹר, שְׁמָצִינִים בְּאוֹתִיּוֹת עִ"נ,
 אִז"נ, נח"ר, לו"ע, עו"ר. אֵלֶּה בּוֹנִים הַשְּׁגַת הָאָדָם בְּעוֹלָם
 וּתְמוֹנַת הַתְּלוּת, שֶׁעַל פִּיהֶם נִכְנָסִין הַזְּהֻמוֹת וְיוֹצְרִים
 הַהִשְׁתַּקְפוּיּוֹת וְהַמְבָּלְעוֹת בִּבְעָבוֹעַ. בְּעִבּוּדָה זֶה יַעֲזֹרוּ
 הַבְּרִיּוֹת לָמָּה שֶׁנִּכְנָסִין בְּכָל חֲמָשָׁה הַפְּתָחִים יַחַד וְזֶה נִכּוֹן
 שֶׁיִּגְדִּיל הַהִתְפַּלְשׁוֹת וְגַם רְגִישׁוֹת וְעֲרֻנוֹת הָאָדָם לְעוֹלָמוֹת.
 זֹאת הָעִבּוּדָה לֹא מִפְּרִידָה וּמִבְדִּילָה הִב"א מְסַבִּיבָתוֹ
 אֲלֹא פּוֹתַחַת אֵלֶיהָ וּמִזְכִּירָה בְּחִינַת חֲרִירִים חֲרִירִים כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר אֲצִלָּם "אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחֻכְמָה וּבְרָא בּוֹ
 נִקְבִּים נִקְבִּים חֲלוּלִים חֲלוּלִים" וְגו' (בבלי, ברכות ס, ב),
 וְשֶׁהָעוֹלָם חוֹדֵר בְּבְרִיּוֹת וְחוֹדְרִין הַבְּרִיּוֹת בּוֹ וַיֵּשׁ בָּהֶם
 הַשְּׁזִירָה וְהַשְּׁפָעָה וְהַתְּלוּת. ע"מ לַעֲשׂוֹת הָעִבּוּדָה רְצוּי
 שִׁיֵּשֶׁב אוֹ יִשְׁכַּב, אֲבָל אֶפְשָׁר שִׁיעֲשֶׂה בְּזִמְנָן מַעֲשִׂים אֲחֵרִים
 שֶׁבִּשְׁגָּרָה. צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה עוֹר לְתַחוּשׁוֹת שְׁמָלוֹת הַשְּׁעָרִים,
 לְמַשָּׁל שִׁישָׁאֵל מָה אֲנִי רוֹאֶה עֲכָשׁוּ, מָה אֲנִי שׁוֹמֵעַ, מָה
 אֲנִי מֵרִיחַ, מָה אֲנִי טוֹעֵם, מָה אֲנִי מֵרְגִישׁ, וְכִיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה. וְע"מ שִׁיְהִיָּה מִתְרַגֵּל בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, יָכוֹל שִׁיקַח
 בְּהִתְחַלָּה כָּל פּו"פ בְּנִבְדָּל זֶה מִזֶּה, וַיִּמְקֹד תְּשׁוּמַת לְבוֹ
 בְּזוּהָמָא אַחַת, לְמַשָּׁל רַק בְּמָה שֶׁשׁוֹמְעוֹת הָאָזְנִים אוֹ בְּמָה
 שֶׁמֵּרִיחִים הַנְּחִירִים. אֲבָל אַחֲרֵי שִׁיתְרַגֵּל כָּדָאי שִׁיעֲשֶׂה
 כָּלֶם יַחַד, עַל מְנַת שִׁיִּגְבִּיר מַעֲשֶׂה הַהִתְפַּלְשׁוֹת. זֶה מִפְּנֵי
 שֶׁהַשְּׁגָה פּוֹעֵלֶת בְּבְּחִינַת מִסְגָּן, וּמִמֵּינֵת הַמִּידָע מְכַל

התו"ב של הבעבוע, וזה על מנת שיוכלו הבריות להתקיים
מבלי שיקרסו. אבל עבודה זאת מתרגלת הגדלת החורים
דוקא, וצמצום הסנון לרגעי העבודה על מנת שיתרגל
גם בחייו לקלט יותר מידע מן הבעבוע ית', וכך יחזק כל
חושיו ושעריו, וגם ההתפלשות וההשפעה כמו שאמרנו.

חגים ומועדים

חגים הם בחינת ימים שנותנין בהם הבריות משמעות
וסימנים. יכולה משמעות זו להיות דתית או לאמית או
תרבותית, או קשורה בשנויי העתים או אפלו אישית
לבני האדם, למשל ליום הולדתם וכיוצא באלה. ולכל אמה
ימיה המקדשים וכל חברה חוגגת מועדיה בצורות שונות.
ומצד הבעבוע אין להם משמעות מיחדת והקדשה נובעת
מן השגת היחיד או השגת הקהל, ויכול אדם לחיות כל
ימיו מבלי לחגג החגים ומבלי להחשיב ימים או עתים
מיחדים כלשהם. אולם חושבים אנו שבימי העתים
ובחגיגות שחוגגין יש תועלת רבה, והן בחינת זכות וצורך
חיוני לבריות, וע"כ מיעצים אנו שייסדו לעצמם ימי
חג או תקופות חג בעלות משמעות על פי נטיות לבם.
ואף כי נוכל להציע רעיונות בענין זה, הרי שלדעתנו
הדרך הנכונה ביותר היא שילך אחר בחירותיו ונטיותיו
שלו עצמו, כי יכול לחג החגים המסורתיים של קהלתו

אף מבלי להיות מחייב לאמונות או לישויות שלכבודן
 נערכות החגיגות, אלא מתוך הכרה בחשיבותן, ומתוך
 כבוד לקהלה ולמשפחה, ומתוך הכרה בהשפעת המעשה
 ובשזירה כמו שפבר דברנו. על כן ממלך בתורתנו ללמד
 לוח השנה במקום ולהפיר היטב זמני העונות והחלפתן,
 וארכי הימים והמאורות, על מנת שיוכלו ליסד חגים
 לתופעות הארץ והשמים, ולכבד היסודות והאדמה
 המקימים את העולמות. ועוד אפשרות לקיים מועדים
 עבור השערים והזהמות, או עבור אברי הגוף וכיוצא
 בדברים האלה. למשל חג האזן שבו מנהגי שמיעה והאזנה
 ואזון וכיוצא באלה, או חג האף שבו ממקדין הדבר בריח
 ובנשימה ובאזר. וכל דבר משמעותי בחיי הבריות ראוי
 שיקבל מועד שיקדש לו, ואפשר שיתקיים מדי שנה או
 מדי חדש או מדי כמה שנים או מתי שיחליטו הבריות,
 שזה הרי חפשי לגמרי כ"א לעצמו וכל מקרה לגופו.
 אפשר שיחליטו פתאום שביום זו"ז יחגגו חג כו"כ ואחר
 שלא יחגגו אותו בשנית לעו"ע. ואפשר שיחגגו לבעלי
 חיים מסוימים, כמו למשל חג הכלב או חג המקק או חג
 הנחש וכיוצא באלה, או חגים לפרצופים ופצולי פרצופים,
 או ארועים היסטוריים או כל דבר אחר שיחפצו לקדש
 בחייהם. ואפשר גם שישתנו המועדים ויתוספו ויחסרו
 מפעם לפעם, בהתאם לצרכים ולתחושותיהן של הבריות.

האַכְלַת יסודות

כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ שְׁנוֹתָנִים פְּרָצוּפִים בִּיסודות הַטֶּבַע
וְעוֹשִׂים בָּהֶם מַה שֶּׁקְרוֹי הָאֲנָשָׁה, שֶׁהֵם פְּרָצוּף אֵשׁ וּפְרָצוּף
מִים וּפְרָצוּף אֲוִיר וּפְרָצוּף אֲדָמָה וּפְרָצוּף עֵץ וּפְרָצוּפִים
אַחֲרֵים כִּיּוֹצֵא בְּאֵלָה, וְאֵלָה מְשַׁמְשִׁים בְּעִבּוּדֵתָנוּ בְּכָל
מִיָּנִי אוֹפְנִים, יָכוֹל שְׂיִרְצָה לָתֵת יַחַס מִיָּחַד לְאֶחָד מֵהֶם,
מִפְּנֵי שֶׁבְּמוֹעֵד כָּזֶה אוֹ אַחֵר הִתְמַלְאוּ מְשַׁמְעוֹת מִיָּחַדָּת,
אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מְזִדְּהָה עִמָּם אוֹ מִפְּנֵי כָּל דָּבָר אַחֵר הָעוֹלָה
עַל הַדַּעַת. אֵין מִכְתִּיבִין הַמְשַׁמְעוּיּוֹת בְּתוֹרָתָנוּ, שֶׁכָּל
פְּלוּנִי וְכָל אֱלִמּוֹנִית צָרִיךְ שְׂיַעֲשֹׂו בְּדֶרֶךְ שֶׁמֻּצָּאוּ לְנִכּוֹן
מִבְּחִינַת הַתְּלוּת וְהַשְׁזִירָה וְהַשְׁפָּעָה, וְאֵיךְ שֶׁמַּחְבְּרִים
לְיִסוּד מִתְּרַבּוּתָם וּמַחְכְּמָתָם וּמֵאִישִׁיּוּתָם, שֶׁגַּם שֶׁהִיסוּדוֹת
נוֹשְׂאִים מְשַׁמְעוּיּוֹת דּוֹמוֹת בְּקֵהֲלוֹת שׁוֹנוֹת מִבְּחִינַת
בְּבוֹאָתָם, עֲדִין נִבְדָּלִים זֶמ"ז בְּתִרְבּוּיּוֹת הַשׁוֹנוֹת וּבַהֲשָׁגוֹת
הַשׁוֹנוֹת וְכו'. עַל כֵּן מִמְּלִיצָה תוֹרָתָנוּ לְלִמּוּד הַיִּסוּד וּלְהַפְּרִי
הַפְּרָצוּפִין הַשׁוֹנִים שְׁנוֹתָנוֹת בּוֹ הַתְּרַבּוּיּוֹת וְלָתֵת בּוֹ
פְּרָצוּף וּלְבָלוֹת עִמּוֹ זְמַן כָּזֶה אוֹ אַחֵר עַל מְנַת שְׂיִתְחַבְּרוּ
וְיִתְיַדְּדוּ וְתִגְדֵּל הַשְׁזִירָה בֵּינֵיהֶם מִכֶּרֶח הַהִתְפַּלְשׁוֹת.
לְהַאֲכִיל הַיִּסוּד הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁנִּקְרָא אֲצֵלָם לְהַנִּיחַ
מְנוּחָה אוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן, אֲלָא שֶׁבְּתוֹרָתָנוּ אֵין זֶה בְּהַרְיָגָה
שֶׁל מִישָׁהוּ אֲלָא בְּאֶפֶן אַחֵר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּם הַגְּשָׁמוֹת וְגַם
הַסָּמֶל, שֶׁמֻּטָּרְתָן לְהַרְחִיב הַיַּחַס וּלְהַגְבִּיר הַהֲאָנָשָׁה, כִּל'
לְרֹאוּתָם בְּחִינַת מִישָׁהוּ וְלֹא מִשָּׁהוּ. לְהַשְׁקוֹת הָעֵץ, לְהַזִּין

הָאֵשׁ בְּחֹמֶר בַּעֲרָה, לְקַבֵּר אֵיזָה דָּבָר בְּאֶדְמָה, לְהַטְבִּיעַ אֵיזָה דָּבָר בַּמַּיִם וְכִיּוֹצֵא בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, זֶה נִקְרָא אֲצִלְנוּ לְהַאֲכִיל הַיְסוּדוֹת, וְזֶה לְמַטְרַת שְׁפוּר הַיְחָסִים בֵּינוּ וּבֵין הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ שְׁאֻמְרָנוּ. נִשְׁאֲלֵת הַשְּׂאֵלָה, מָה הַבְּדִיל בֵּין הָאֲכֻלַּת יְסוּדוֹת הַזֹּאת לָמָּה שְׂמָאן דִּהוּא מִשְׁקָה גִּנְתוֹ אוֹ מִכֵּין מְדוּרָתוֹ, וְעַל כֵּךְ נֶאֱמַר שֶׁ"מ שִׁיְהִיָּה בְּחִינַת הָאֲכֻלָּה, יֵשׁ לָשִׁים הַדָּבָר בְּחִינַת טָקָס, וְלָזֶה יִתֵּן מוֹעֵד וְסִימָן עַל מִנְתַּ שִׁיִּגְבְּרוּ בּוֹ הַצִּפְיָה וְהַתְּרַגְּשׁוּת, וְכֵן שִׁיִּבְחַר מְקוֹם וְיִכִּין עֲבוּרוֹ הַפְּלִים וְהַמְּזוֹן שֶׁצָּרִיךְ בְּשִׁבְלֵי הָעֲבוּדָה. לְדוּג' אִם יִרְצוּ פְּלוּנֵי אוֹ אֱלֻמוֹנִית לְהַאֲכִיל הָאֵשׁ אֶפְשָׁר שִׁיעֲרֻכוּ מְדוּרָה, וְאֶפְשָׁר שִׁיִּכְנוּ אֵשׁ בְּכָלִי בֵּין הַפְּתָלִים. וְאִם בְּהַאֲכֻלַּת הַמַּיִם חִפְצָם, אֶפְשָׁר שִׁיִּלְכוּ לַיִם אוֹ לַנַּחַל, וְאֶפְשָׁר שִׁיעֲשׂוּ בְּקַעֲרָה אוֹ בְּאֻמְבֵּט הַבַּיִת, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה. רָצוּי שֶׁלִּפְנֵי הָעֲבוּדָה יֵאָכְלוּ הַיֵּטֵב וְיִרְחֲצוּ גּוּפָם וְיִנְקוּ מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם וְיִכְנוּ עֲצָמָם לְמַפְגֵּשׁ, וְאֶפְשָׁר שִׁיתְּלַבְּשׁוּ וְיִתְאַפְּרוּ וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא. וְעֲבוּדָה זֹאת אֶפְשָׁר יַעֲשׂוּ לְבַד וְאֶפְשָׁר שִׁיעֲשׂוּ בְּזוּג אוֹ בְּקַבּוּצָה. אֶפְשָׁר שִׁיִּרְצוּ לְהַגִּיד דְּבָרִים אוֹ לְשִׁיר אוֹ לְרַקֵּד, וְאֶפְשָׁר שִׁיִּרְצוּ רַק לְהַאֲזִין לְצִלְלִים אוֹ לְסִפֵּר סִפּוּר וְכְדוּמָה. וְאַחֵר שֶׁסִּימָנוּ עֲבוּדָתָם, יִחְזִירוּ הָעֲנִינִים לְקַדְמוֹתָם וְיִשְׁאִירוּ הַמְּקוֹם נָקִי מִשָּׁל וְלֹא דִרְכָּה רְגֵלָם שָׁם מֵעוֹלָם, וְיִתְּהוּ עַל מַעֲשֵׂה הַהַאֲכֻלָּה וְעַל הַשְּׁפָעָתוֹ עַל הַשְּׁגָתָם וְעַל הָעוֹלָמוֹת.

חבוק אַדְמָה

הָאֲדָמָה מְלַבֶּשֶׁת פְּרָצוּפִין רַבִּים בְּקָרֵב הַגּוֹיִים וְהַקְהָלוֹת
וְנוֹטִים הַבְּרִיּוֹת לְרָאוֹת בָּהּ בְּחִינַת אֵם הַגְּדוֹלָה וּמְקוֹר כָּל
חַי, שֶׁהִיא מַצְמִיחָה כָּל הַמְּזוֹנוֹת מֵהֶם נִזְוָנוֹת הַבְּרִיּוֹת
וְהִיא מְקַיֶּמֶת אוֹתָם וְנוֹתֶנֶת לָהֶם מְקוֹם וְכָלֶם בָּאִים
מִמֶּנָּה וְחוֹזְרִים אֵלֶיהָ בְּסוֹף יְמֵיהֶם כַּכֵּת' "עַד שׁוֹבֵד אֶל-
הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לִקְחָתָהּ, כִּי-עָפָר אֶתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב"
(בראשית ג, יט). וְגַם בְּתוֹרָתָנוּ מְמַלְצֶת הָאֲנָשִׁית הָאֲדָמָה
וְעֵטִית הַפְּרָצוּפִין עָלֶיהָ ע"מ לַעֲבֹד עִמָּה וּלְהַגְבִּיר עִמָּה אֶת
הַהִתְפַּלְּשׁוֹת. אֲבָל חָשׁוּב שֶׁיִּזְכְּרוּ שְׂאֲדָמָה הִיא גַם יָחִיד
וְגַם רַבִּים, וְשִׁזָּה תְּלוּי בַּהֲשָׁגָה וּבִדְרִישָׁה, שֶׁהֲרִי אֲדָמָה הִיא
עֲרוֹבִין רַבִּים שֶׁל חֲמָרִים כּו"א וַיֵּשׁ בָּהּ גַם מַצְבִּים שׁוֹנִים
בֵּין מוֹצֵק וְנוֹזֵל וְנִבְדָּלִים בְּגִדְל הַגְּרָגִירִים וּבִתְצוּרוֹת וְכִיּוֹצֵא
בְּאַלֶּה. וְכ"א כָּזֶה מְשַׁפֵּעַ מִמֶּזְג הָאֲוִיר וּמִן הַמַּיִם וְהָרוּחוֹת
וְהַשֶּׁמֶשׁ וְכַדוּמָה. וִיכֹלָה אֲדָמָה לְהוֹפִיעַ בְּצוּרַת בֶּץ אוֹ אֶבֶן,
מִשׁוֹר אוֹ גִּבְעָה, מְעָרָה אוֹ הַר וְכַדוּמָה. עַל כֵּן מְלַבִּישִׁין
בָּהּ פּוֹפ"פ, וּבִהֲתָאֵם לִכְךָ רָאוּי שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הָעֲבוּדָה, אִם
בְּחִינַת קִטְנוּת וְאִם גְּדֻלוּת, אִם כְּבָרְיָה נִבְדָּלָת וְאִם בְּבִחִינַת
הַטָּבַע כָּלוּ. וּמִפְּנֵי שֶׁהָאֲדָמָה גַם מְאִימָת וְגַם מְנַחֶמֶת, גַם
מְגַדֶּלֶת וְגַם גּוֹדֶעֶת, נִחְשָׁבֶת לִיסוֹד עֲצָמָתִי ע"מ, אֶךְ זְקוּקָה
גַם שֶׁבְּנֵי הָאָדָם יִשְׁמְרוּהָ, יִדְאֲגוּ לָהּ וְלֹא יִזְיקוּ אוֹ יַחְרְסוּ
אוֹ יִזְהָמוּ אוֹתָהּ יָתֵר עַל הַמַּדָּה. עַל כֵּן חֲשׁוּבָה בְּתוֹרָתָנוּ
הָעֲבוּדָה עִם הָאֲדָמָה וְהִידִידוּת עִמָּה, בְּחִינַת הִיָּתָה הוֹרָתָנוּ

ומרתנו, מקום המצאותנו ובית עולמנו ועוד כיוצא
 באלה. ממלך בתורתנו שיעשו הרבה בקשר עם האדמה,
 שיעבדוה ויטפחוה, שיגדלו בה הצמחיה, שישחקו בחול
 ובבץ, שיטילו בנבכי מערותיה ויתהלכו עליה ללא בגד
 או נעל. כל זה ידוע, גם אצל המלמדים, שעושה חסד
 עם הגוף ועם הנפש, מאריך חיי הבריות ומשפר איכותם.
 חבוק אדמה זה ע"מ ליצר חבור ישיר עם ברירה זו שהיא
 בחינת אם הגדולה כמו שאמרנו, וזה כמו להתנחם אצל
 אמא ולהיות אחוזים בין זרועותיה. אצל תורות אחרות
 יש לפעמים טקסי קבורה בחיים על מנת שיתמודד פלוני
 עם פחד המות או עם טראומת הלדה, אולם אנו מדברים
 בחבוק ולא בבליעה, באחיזה ולא בקבורה. בשביל שייכן
 עצמו לעבודה יבחר מקום אדמה רכה שמגעה ייטיב
 עם גופו כאלו בא להתערות עמה. ילבש בגדיו הנוחים,
 על מנת שלא יסבל מן הכפור. אפשר שיעשה העבודה
 בעירם או בכסות מועטה, על פי רצונו ואישיותו. ואז יכין
 האדמה לעבודה, ויחפר בתוכה בכליו או בידיו, על מנת
 שיהא הבור עמק דיו להכילו בתנוחת עבר, או בתנוחת
 פעוט המתרפק על אמו. ומשיוכן הבור, בטרם יכנס יעשה
 תרגילי נשימה או התרכזות כלשהי, ע"מ שירגיש ש'לו
 ורגוע, ולא חרד או עצבני. אם ירצה, יאמר מלים כלשהן,
 לפני או במהלך השהיה בבור. יכול שיפנה אותן אל פרצוף
 אדמה עצמו, או אל כל פרצוף אחר שיחפץ בנוסף לזה.

מְשֻׁנְכָּס אֶל הַבּוֹר, יִמָּקֵם עֲצָמוֹ בְּתִנוּחָה הַנְּכוֹנָה עֲבוּרוֹ,
וַיִּשְׁתָּה שָׁם כַּמָּה שָׁבָרָצוֹנוֹ וּבִיכָלָתוֹ.

יְחֻסֵי אֵילָן

אֵילָן הוּא בְּחִינַת חַי, וּמִלְמָדִים בְּיָמֵינוּ אֵף מְסִיקִין שֵׁישׁ
בּוֹ רַב מִן הַנִּגְלָה לְעֵינַי, וְהוּא בְּחִינַת בְּרִיָּה כָּכֵל הַבְּרִיּוֹת
הָרוֹמְשׁוֹת, הַזּוֹחֲלוֹת וְהַהוֹלְכוֹת, וּמִצּוֹי אֵף הוּא בְּתֵלוֹת
וְהוּא בְּחִינַת שְׂרֵשׁ הַשְּׂזִירָה שֶׁנַּעֲשֶׂה לְדַבָּר. וּבַמָּה טוֹב
הָאֵילָן, שֶׁהוּא מְסַנֵּן הָאֵוִיר וְעוֹשֶׂהוּ רָאוּי לַבְּרִיּוֹת, מִתְקַשֵּׁר
עִם שְׂאֲרֵי וְשׁוֹלַח אֲלֵיהֶם אוֹתוֹת מִמְּזוֹנוֹ אוֹ מִתּוֹקֶפִיּוֹ, מִזֵּין
בְּעֵלֵי הַחַיִּים וּמְסוֹכֵךְ עֲלֵיהֶם מְצֵלוֹ וְצִמְרָתוֹ, נוֹתֵן מָקוֹם
וּבֵית לָעוֹף, לַיּוֹנֵק וְלָרֶמֶשׂ הַמְּהַלְכִּים וְנָחִים עָלָיו, נוֹתֵן
עֲצָמוֹ קָרְבָּן לַבְּנֵי הָאָדָם לַבְּנִית בְּתִיָּהֶם וּכְלִיָּהֶם, וְלִשְׂרֵפֶת
תְּנוּרֵיהֶם וּמִרְכָּבוֹתֵיהֶם ע"מ שֶׁיִּסְעוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְעוֹד
רַבִּים כִּיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים שֵׁישׁ בָּהֶם מִן הַחֹסֶד
וְהַשְּׂזִירָה כְּפִי שֶׁנִּדְרָשׁ בַּכֹּת' "כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְּשָׁהּ, לֹא תִשְׁחִית אֶת עֲצָהּ לְנִדְחַת עָלָיו
גִּרְזֹן, כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאוֹתוֹ לֹא תִכְרֹת, כִּי הָאָדָם עֵץ הַשְּׂדֶה
לִבְּאֵי מִפְּנֵיךְ בְּמִצּוֹר" (דְּבָרִים כ, יט), שֶׁהָאֵכֶל מִן הָעֵץ, עֵץ
הוּא. וְעוֹד יָדוּעַ הַיּוֹם הַדְּבָר בְּהַמְּשֵׁךְ לְכָל מָה שֶׁאִמְרָנוּ,
שֶׁהַשּׁוֹהָה בְּסִבִּיבַת הָאֵילָנוֹת, וּבְמִיחָד בְּסִבִּיבַת הַחֶרֶשׁ
אוֹ הַיֵּצֵר, יִהְיֶה מְרַגֵּיעָה וּמְשַׁפּוֹר בְּבְרִיאֹתוֹ, מְרוּחָה

וּמַחְסִינֹת הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ. וַיֵּשׁ קַהְלֹת רַבּוֹת שְׁנוֹהֲגִים בָּהֶן
 הָאֵילָנוֹת לֵהְיוֹת מְלַבָּשִׁים בְּפָרְצוּפֵין וּפְרָצוּפֵי פְרָצוּפֵין,
 וְלֵהְיוֹת מְאַנְשִׁים בְּבַחֲיִנֹת אֱלִים וְאֵלוֹת וַיִּשְׁוִיֹּת הָעוֹמְדִים
 עוֹלִים וַיּוֹרְדִים בְּסֵלִם הַקִּיּוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּבַר דְּבָרָנוּ בְּמָקוֹם
 אַחֵר. מִמֶּלֶךְ הַדָּבָר בְּתוֹרָתָנוּ מְאֹד, שֶׁיִּקְיָמוּ יַחֲסִים בֵּין
 הָאָדָם לָאֵילָן, שֶׁמֶצַד הַקִּדְמוֹת הֵם שְׂכָנִים וְשֹׂאֲרֵי בֶשֶׁר,
 וְעַ"כּ חֲזָרָה אֶל הָעֵץ הִיא בַּחֲיִינַת חֲזָרָה אֶל אָבוֹת וְאִמָּהוֹת
 הַקִּדְמוֹנִים. רֵאשִׁית לַמּוֹד הָאֵילָן, שֶׁהוּא חַי לֹאט מְאֹד
 וְגִדֵּל מִשְׁדֵּךְ זְמַן אָרְךְ מְאֹד, וְהוּא קָבוֹעַ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְלֹא
 זֶז הֵימָנוּ, וְנוֹבֵעַ מִתּוֹךְ הָאֲדָמָה בְּשִׁרְשָׁיו וְנִזְזוֹן הֵימָנָה, וְהוּא
 בַּחֲיִינַת חֶלֶק מִן הָעוֹלָם וְגַם מִמָּה שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ, וַיֵּשׁ בָּזָה
 הַרְבֵּה מִן הַלְמִידָה. עַל כֵּן חָשׁוּב שֶׁיִּשְׁבּ פְּלוּגֵי מַפְעַם לַפַּעַם
 בְּצֵל אֵילָן וַיְהִיגָה בּוֹ. וְאִם אֶפְשָׁר וּמִרְגִּישׁ בְּנוֹחַ, אֶפְשָׁר
 שֶׁיִּדְבֹּר אֵלָיו וַיִּסְפֹּר קוּרוֹתָיו, וְגַם אִם אֵין עוֹנָה בְּקוֹל,
 יִשִּׁים לְבוֹ לְהַבְדִּילִים בְּסִבִּיבָה, בְּאֵילָן וּבַעֲצָמוֹ מִשְׁעָה שֶׁדִּבֶּר
 עִמּוֹ. וְאִם יִרְצֶה, אֵף יַחֲבֹק הָאֵילָן וַיִּנְסֶה לְחוּשׁ בְּעֶצְמָתוֹ,
 בְּקִשְׁיָחוֹת גִּזְעוֹ וּבִרְכוֹת עָלָיו, וּבִזְאוֹת הַמַּעֲשֵׂה יַפְחִית
 עֲצָבוֹנוֹ וְחִרְדוֹתָיו וַיִּגְבִּיר הַהִזְדָּהוֹת וְהַהֲאָנָשָׁה, וַיָּבִיא רִגֵּעַ
 וְתַחוּשֶׁת הַהִתְפַּלְּשׁוֹת. וְעוֹד מִמֶּלֶךְ בְּתוֹרָתָנוּ שֶׁיִּכִּיר אֵילָן
 פְּרָטִי כְּלָשֶׁהוּ וַיִּתִּידֵד עִמּוֹ, עַד שֶׁיִּכִּירוּ בְּאֵינְטִימִיּוֹת כְּפִי
 שְׂמִכִּירִין אֲהוּבָה אוֹ אֲהוּבָה, וַיָּבִיא אֵלָיו מִתְנֹנֹת שׁוֹנוֹת,
 יִשְׁקָה וַיִּזִּין אוֹתוֹ, וַיַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ אֶחָד עִם הָאֵילָן בְּשִׁעָה
 שֶׁהָיוּ מְעֵרִין זֶה בָּזָה.

קִרְבָּנוֹת אֵשׁ

מַעֲלִים הַבְּרִיּוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ מִקְדֶּמֶת דָּנָא, וְאִף הָיוּ
מַעֲלִים בְּנֵי אָדָם וּפְעוּטוֹת רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן. וְאִיךָ הָיוּ מַעֲלִים
אֲצִלָּהֶם, שֶׁהָיוּ שׁוֹחֲטִים הַחִיָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ וּמְקִיזִים דָּמָהּ,
וְעוֹד מְתִיזִים מִמֶּנּוּ עַל הַבֶּמָה תַּחַת אֲמֻצָּעִיתוֹ וּמַעַל
לְאֲמֻצָּעִיתוֹ וְעַל קִרְנוֹתָיו וְיִסּוּדוֹ וְכִיּוּצָא בְּאַלָּה, וְהָיָה נוֹסֵעַ
בְּתַעֲלָה אֶל מַחוּץ לַמָּקוֹם הַמְּקֻדָּשׁ כַּכֵּת "וְשָׁחֲטָהּ אֶת-
הָאֵיל וְלִקְחָהּ אֶת-דָּמָהּ וְזָרְקָהּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב" (שְׁמוֹת
כט, טז). וְאַחֵר שֶׁנִּשְׁחַט הַבַּע"ח מַעֲלִין אֲבָרָיו עַל הַבֶּמָה
וְשׁוֹרְפִים בָּאֵשׁ הַתָּמִיד עַד שֶׁעָלָה הָעֶשֶׂן הַשְּׂמִימָה וְהָיָה
בְּחִינַת מֵאֶכֶל לְאַלוּהוּת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וְהִקְטַרְתָּ אֶת-כָּל-
הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַהּ עָלָה הוּא לִיהוָה; רֵיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לִיהוָה
הוּא" (שם). וְכְמוֹ שֶׁשׁוֹרְפִין הִלְלוּ אֶת הַחִיָּה אַחֵר שֶׁנִּתְחַוָּה
לְנִתְחִים, יֵשׁ שְׁלֵעֲתִים הָיוּ אוֹכְלִין הַכֶּמָּרִים וְהַמְּקָרִיבִין
הַיִּמָּנָה, וְיֵשׁ חֵלֶק אֲצֵל הַגּוֹיִים שֶׁהָיוּ אִף עוֹקְרִין לְבָה
שֶׁל הַחִיָּה מִתּוֹךְ חֲזָה, אוֹ לֵב הָאָדָם הַמְּקָרֵב וְנוֹגְסִים
הַיִּמָּנָה. יִסּוּד הָאֵשׁ הוּא בְּחִינַת מֵאֶכֶל וּמִכְלָה, שֶׁהוּא
מִפְּרֵק הַקִּרְבֵּן כָּלִיל וּמַעֲלָהוּ בְּעֶשֶׂן מַעֲלָה, וְזֶה מִסְפִּיק
ע"מ לְהַבִּיא הַגִּדְלָה אֶל הַדְּבָרִים עַל מִנַּת שִׁיָּהוּ מְלֵאִין
יְשׁוּת, אִף אִם לֹא יֵאֱמִין שִׁישׁ מִמֶּשׁ הַמְּקַבְּלִין אֶת הַזָּבַח.
ע"כ מִזְמִינָה תּוֹרַתָּנוּ לְהַעֲלוֹת כָּל מִינֵי הַדְּבָרִים בָּאֵשׁ
בְּמִסְגֶּרֶת הָעֲבוּדָה, וְזֹאת בְּמַעֲשִׂים הַמַּעֲמִידִין אֶת הַדְּבָר
בְּטָקָס. וְאַפְשָׁר שִׁיעֲלָה חֲמָרִים שׁוֹנִים, מִן הַדּוֹמָם, הַצּוֹמַח

והבשר, אם כי ראוי שלא יהרג בשביל זה, אלא אם נדרש ממילא והקדיש. וכמו בהאכלת היסודות שכבר דברנו, יתנו לדבר מועדים וסימנים, ויעשו בכלים ואביזרים שיעדו לשם כך. ובעבודה זאת יקדיש הדבר אל האש באפן מיחד, אם רצה להעבירו מן העולם או להפטר מדבר שהוא חפץ ביקרו דוקא לשם ההקרבה והכונה, ואלה המעשים יכולים להיטיב עמו. ומה שמאד רצוי זה שיתן פרצוף באש וכך יגדיל ההשתתפות וההתפלשות בעבודה. והאש בעבודה זאת יכול שהיא בחינת הישות המקבלת ויכול שהיא בחינת המתוקת ומעבירה הקרבן מעלה, מטה או לצדדים.

עבודת לכולך

טקסי לכולך בתורתנו על מנת להגביר ההשתתפות וההתפלשות בעולם, על ידי שיטשטשו גבולות הגוף והנפש ויטמעו הבריות עוד יותר בתוך הבעבוע ככת' "טשטוש הגבולות הנו הכרחי להתפתחות, אולם הוא דורש את קיומם של כאלה" (לה"ע, הצ' על הטומאה, הצ' 2). ואמנם בעת שאוכלין הבריות או שותין, או שומעין או מזדוגין זה עם זה, גם זה בבחינת התפלשות, ברם בעבודת לכולך עקר הענין הוא במגע ומשוש ומריחה, של ענינים שהם בחינת געל אצל בריות הכללי, או

שְׂאִינָם רְאוּיִים וְאִינָם בּוֹגְרִים, וְע"כ מוֹקְעִים עַל יְדֵי הַכָּלָל. הַהִתְפַּלְּשׁוֹת בִּבְעָ אוֹ בְּזוּהָמָא כְּלָשְׁהִי מְעוֹרְרַת הַנָּאָה אֶצֶל הַפְּעוּטוֹת, וּמְסִיעַת לָהֶם לְחוּשׁ וּלְהִבִּין גְּבוּלוֹתֵיהֶם, לִפְתֹּחַ הַיְצִירָתִיּוֹת וְכַשׁוּרֵי הַחֲבוּר עִם הַזּוּלָּת, וְאִף לְחִזְק הַגּוּף וְחִסְיָנוּתוֹ. כְּאֲשֶׁר גִּדְּלִים הַבְּרִיּוֹת וּמִתְבַּגְּרִים, כּוֹעֲסִין עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַה שֶׁהִתְלַכְּכוּ, שְׂאִינָם עוֹד פְּעוּטוֹת וְהִגִּיעַ זְמַנָּם לְחַדֵּל מִהֲרָגְלֵי הַהִתְלַכְּכוּת. זֶה מִפְּנֵי שֶׁעַל הָאָדָם לֵכֹ' לְאַמֵּץ חֲזוֹת מְהֻנָּת וּלְנַהֵג בְּאִפֶּן שֶׁבְּצָבוּר הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל עַל הַבְּרִיּוֹת. שִׁיְהִיָּה הָאָדָם רְצִינִי וְנָקִי וּמְסֻדָּר וּמְאַרְגֵּן, ע"מ שִׁיּוּכָל לְבוֹא הֵיטֵב בַּחֲבֵרָה וּבְמִקְוֹמוֹת הַפְּרִיָּסָה וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלָהּ. שֶׁעֲקֻבוֹת הַלְּכָלוּךְ וְהַדְּבָרִים שְׂאִינָם בְּמִקְוֶמָם מוֹצִיאִין דְּבָתוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, שֶׁהַבְּרִיּוֹת יַחֲשְׁבוּהוּ לֹא רְאוּי, לֹא אַחֲרָאִי, לֹא שׁוֹלֵט בִּיְצָרְיוֹ וּבְצָרְכָּיו וְכד'.

וְאוּלָּם אֶצְלָנוּ אֵלָה הַדְּבָרִים בְּחִינַת בְּרָכָה שֶׁהַיְצִירָתִיּוֹת שׁוֹרָה בָּהֶן, וּמְמַלְצָת בָּחֶם הַהִתְפַּלְּשׁוֹת בִּבְעָ אוֹ בְּצָבַע אוֹ בְּכָל חֲמֵר אַחֵר שֶׁנִּתֵּן לְמַרְחוֹ וְאִינוֹ מְזִיק לְבְּרִיאוֹת הַגִּשְׁמוּת. וְעִבּוּדַת הַלְּכָלוּךְ וְהַהִתְפַּלְּשׁוֹת מְזַמְּנַת הַחֲוִיָּה הַחוּשִׁית וְהַחוּשְׁנִית, וְאִף יְכוּלָּה שֶׁתְּהִיָּה בְּזָמָה כְּמוֹ שֶׁכָּבַר אֲמַרְנוּ, וְתִגְבִּיר הַהִשְׁתַּתְּפוּת וְהַהֲתַעַרְבוּת בְּעוֹלָם מִפְּנֵי שִׁיתְפַּלֵּשׁ בַּדְּבָרִים הַמְסֻדָּרִים וְהַמְהֻנָּגִים, וְיִצֹר הַחֲבוּר בֵּין צוּרָה וְהָאֵי-צוּרָה, וּבֵין סֻדָּר וְהָאֵי-סֻדָּר. ר"ל שֶׁעִבּוּדָה זֹאת מְזַמֵּינָה שִׁיּוּצָא מִן הַשְּׁגָרָה וּמִמָּה שֶׁעוֹשָׂה בַּחֲבֵרָה וּבְצָבוּר בְּכָל יוֹם וְשַׁעַה מִמְּצִיאוֹתוֹ, וְיִקְדִּישׁ רִגְעֵי הָעִבּוּדָה לְמַעֲשֵׂי

ההתלכלכות וההשתטות, על מנת שיחבר אל ילדו הפנימית ויפרק מן הריבים והמדונים המערימים עליו קשי, ויעשה בטשטוש הגבולות כמו שכבר אמרנו, שבכך שורה ההתפתחות. עוד סגלה להתלכלכות, שתחזק הבריאות ותשפר מצב הרוח ותעורר היצירתיות, ותיטיב המשך יומו, עקר אם עשה בצורת המעשה הטקסי, ברקוד, באכילה, ביצירה, בזחילה או בכל דרך אחרת שמצא לנכון, ויעשה כמצות הכת' "אין דבר נקי. לו ימצא אי-פעם דבר שכזה, שיטמא נא!" (לה"ע, הצ' על הטומאה, הצ' 3).

זמון מזל

למרות שהיו כל הדברים שזורים זב"ז כמו שאמרנו, ואע"פ שהיו שזורים לא רק בבחינת מרחב אלא גם בחינת זמן, שהתחיל דבר-מה במקום אחד לעשות משהו במקום אחר, כמשל הפרפר המנופף בכנפיו שנאמר באיזה מקום, יש גם ענין המזל והאקראיות, המוליכין לחרג ולסטות מדרךם הצפויה ומטמאין המצב כפי שנגזר עליו מגורלו, ובזה יכול להיות שיש סתירה ככת' "הכל צפוי והרשות נתונה" וגו' (משנה, סדר נזיקין, אבות ג, טו). אבל כמו שכבר בארנו ק"ל, שהסתירות ענין מקבל אצלנו, שממילא אין יודעים מציאות הבעבוע

ית'. ומזל זה שהוא בחינת דבר שקורה בלי סבה, או
 סבתו לא ידועה בהשגה, בחינת יסוד חשוב בהתפתחות,
 כמו שיוצעים הצבור למשל מתורת האבולוציה, שהדבר
 שקורה בלי ידיעה מראש משנה כללי המשחק ומכניס
 השנוי והיצרניות, וכך מוליד דברים חדשים, כמו
 מינים החיים על פני האדמה. וזה על פי תורתנו נעשה
 בעזרון ככת' "והגורל הנו עור אין דין בארץ ואין שופט"
 (רועכם עא, א). וע"כ עבור תורתנו מזל הוא בחינת כוח
 גדול ונוהגין לזמנו הרבה במסגרת העבודה ולעתים
 אף נותנים בו פרצופין והאנשה. ומזל יכול להיות גם
 מיטיב וגם מזיק, ויש להכיר בו הכוח והפוטנציאל, שהרי
 בהתפתחות המינים היו חלק משגשגין וחלק נכחדין, וזה
 הרבה בשל המזל. ע"כ צריך שיזהרו בזמן שמזמנים המזל
 או מכלילים, שהיה נורא ולעתים אין הבריות משתלטין
 עליו, אבל זה כוח גדול וחשוב בתורתנו ככת' "המקרה
 מהנה השראה לממושה של הסטיה" וגו' (לה"ע, הצ' על
 הטומאה, הצ' 6). בשל כל מה שנאמר יש סעיף זמון
 המזל בתוך העבודה, שהמזל יכול להורות הסטיה מן
 הדרך ולהביא להפסקת המשכיות הדברים שהיא סבת
 תקיעות ודשדוש. למשל שאם עושה עבודה כלשהי או
 עוסק באיזה ענין, ונתקל בבעיה והשגתו אינה עומדת
 לו, יכול שיעשה זמון המזל וישתמש בכלי אחד של
 האקראיות, וזה כבר יקח אותו לפתרון אחר שלא היה

בא מהשגתו. ואלה הכלים המצויים בתורתנו עשוי פלוני למצאם מסבכים, כמו שלמשל כת' "ויבוא בשאלה אחרת ומצאת התשובה בעצמות הפגר כי תשליכן על האדמה ודמו לאותיות" (רועכם עא, ה), וע"כ אפשר שיעשה העבודה באמצעות קביות או קלפים או שליפת מלים וכיוצא באלה, שהם ענינים פשוטים יותר שקל להשיגם.

ערעור ההשגה

בערעור השגה מתכוננים שהשגת הבריות היא בחינת המצאות בעולם והתבדלות ממנו, שבריה שהזהמות נכנסין בה דרך השערים ומשיגה המציאות היא בחינת חיה אבל נבדלת, ובריה שאין נכנסין בה היא בחינת בלתי נבדלת אבל מתה. והשגה זו היא דרך שבה בוראים הבריות את העולמות בדרך התלות, כמו שכבר דברנו במקום אחר. ואצל כל בריה נבראין עולמות אחרים מעצם הגוף ומעצם הדמות, וע"כ ערעור השגה בעבודה יכול לשנות העולמות הנבראין ולהגביר ערך ההתפלגות, כי בעבודה אין הערעור לכדי חדלון, אלא לכדי טשטוש הגבולות והסטיה. לפיכך ערעור השגה סגלה למחשבה ורעיון חדשים למקרה שנדרש לפתרון או לחדוש היצר והיצירה. וע"מ לערער ההשגה יש דרכים רבות, אפשר שבשתיית השכר או בנטילת חמרים כלשהם, אבל אפשר

גם שִׁיבָצַע מְחולות בגוף, או שִׁיאֲזִין לְצִלִּילִים כָּלִשָּׁהֶם, בֵּין
שֶׁהֵיוּ מְלוּיִם בְּמַלְיָם וּבֵין שָׁלֵאוֹ. כִּי הַמַּאֲזִינִים לְמוֹסִיקָה
הֵם כְּמִי שֶׁמַּאֲזִינִים לְתַפְלָה או שָׁרִים הַיְמָנָה, וְזֶה הַדָּבָר
צָנוּר לְהַתְעַלּוֹת וּלְטִשְׁטוֹשׁ הַגּוֹף וְהַמָּקוֹם, וּלְשִׁחְרוֹר הַבַּה"פ
מִן הַדְּמוּת-אָדָם. יִבְחַר הַמוֹסִיקָה בְּהַתְאָמָה לְעֶרְעוֹר
שְׁנֵת־בִּקְשׁ, וְיִכּוֹל שָׁגֵם יִשְׁתָּה מִן הַשִּׁכָּר כְּאִמּוֹר עַל מְנַת
לְעוֹרֵר הַבַּה"פ וּלְהַגְבִּיר טִשְׁטוֹשׁ הַהִשְׁגָּה. וְיִכּוֹל זֶה לִהְיוֹת
פְּרוֹעַ וּמִשְׁלַח רָסֶן או שֶׁקֵּט וְרָגוּעַ, בְּאִשֶּׁר לְבַדּוֹ או עִם חֵבֶר
מִרְעִיו, בְּעִירָם או בְּלְבוּשׁ, בְּשָׂדֶה או בֵּין כְּתָלֵי הַבֵּית. יֵשׁ
לְבַחֵר הַדְּבָרִים בְּקִפְיָה בְּהַתְאָם לְמָה שְׂרוּצִים וּע"מ שִׁיִּזְהַר
מִפְּגִיעָה בַּגּוֹף או בְּחִפְשׁ הַתְּנוּעָה. יַחַל בְּתַרְגוּמֵי נְשִׁימָה
וְאֵז יַפְעִיל הַנְּגוֹן או יִבְקֹשׁ מִן הַנְּגִינִים לְהַחֲלִיבוֹ. וּבֵין טִקְסֵי
הַמְּחולות שֶׁמַּצִּיעָה הָעֲבוּדָה יֵשׁ הַצְמָחִי, שֶׁחַל בְּכִרְיָה
או בְּעִמְדָה, עִם שְׁתֵּי כְּפוֹתָיו עַל הַקֶּרֶקֶע, וּבְלוּוֵי נְגִינָה
אֶטִּית וּשְׁקֵטָה, ע"מ שִׁיִּחְזֶה עֲצָמוֹ לְאֵילָן או לְשִׁיחַ כָּלִשָּׁהֶו,
וְיִרְאֶה הַשָּׂרָשִׁים הַיּוֹצְאִין מִכְּפוֹת רִגְלָיו וְחוֹדְרִים לְעֵמֶק
הָאֲדָמָה שְׁמֵת־חַת. וְצָרִיךְ שְׂיִשִּׁים לְבֹו לַמַּגָּע עִם הַקֶּרֶקֶע,
וּלְתִמוּנֵת הַשָּׂרָשִׁים הַנִּנְעָצִים, שִׁיִּתְנוּעַע בְּגוֹפּוֹ מִבְּלִי שִׁיִּפֹּל.
וְאִפְשָׁר שִׁיעֲשֶׂה כָּל זֶה בְּמַגָּע עִם עֵץ לִידוֹ, בְּעֵינָיִם עֲצוּמוֹת
או פְּקוּחוֹת וְכִי"ב. וְעֵצֶם הָאֶטִּיּוֹת וְהַתְּחִזּוֹת לְצִמְחָה זֶה
כְּבָר מְשֻׁנָּה אֶת הַהִשְׁגָּה. וּבְאִפֶּן הַזֶּה יִכּוֹל שִׁיִּחְלֹל כְּחִיָּה
כָּלִשָּׁהִי, וְיִהְיֶה עֲצָמוֹ שֶׁהוּא דָג או צִפּוֹר, נָחֹשׁ או עֲכָבִישׁ,
או אַחֵר מִן הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר בְּהַתְּחַפְּשׁוֹת. וְזֶה

מן התנועה שְׁתֵּהָא זָרָה לוּ כְּבֵר יַעֲרֵר הַשְּׁגָתוֹ הַרְגִּילָה
וַיִּמְצֵא אַחֲרָת, וּבִלְבָּד שִׁיָּהָא מְשַׁלַּח רִסּוֹ, וַיִּתְחַבֵּר אֶל
הַבָּה"פ בְּכָל מְאֹדוֹ, וַיָּבֹא בְּתַחוּם פְּרָצוֹף הַשְּׁכָרוֹן. וְאַפְשָׁר
שֶׁנִּגּוֹן בְּתָף אוֹ בְּכָלִי מִן הַכֵּלִים הָאֵלֶּה יַעֲזֹר לְשַׁחֲרֵר הַגּוֹף
וְהַנֶּפֶשׁ, ע"מ שִׁיְחוּלְלוּ לֹלָא מַעֲצוּרִים.

הַתְּחִזּוֹת

לע"ק מִתְמוּדֵינָה בַּה"א עִם בְּעִיּוֹת שְׂאִין לָהֶן פְּתִירוֹן
מִהַשְּׁגָתָם, וְהִיא וְלֹא הַצְּלִיחוֹ לְהִבְיָא לְפְתִירוֹנָן מִעֲרֵעוֹר
הַהִשְׁגָּה בְּתַנוּעָה כְּפִי שְׂדִבְרָנוּ קִדָּם לָכֵן, אֶפְשָׁר שִׁיעֲשׂוּ
הַתְּחִזּוֹת לְמִישֵׁהוּ אַחֵר, בְּדוּמָה לָמָּה שֶׁבְּאַרְנוּ בְּמַעֲשֵׂה
הַהִתְחַפְּשׁוֹת, וְאַף יוֹתֵר מִכֵּן, שֶׁגַּם זֶה מִעֲרֵר הַהִשְׁגָּה.
כ"ל שֶׁאִם נִתְקַל פְּלוֹנִי בְּבַעֲיָה שְׁגָדוּלָה מִמְדוּתָיו וְחֹשׁ
חֹסֶר אוֹנִים אוֹ חֲרָדַת בְּצוּעַ, אֶפְשָׁר שִׁיתְחַזֶּה לְבַע"ח כֹּא"א
וַיָּבֹא אֶל הַבְּעִיָּה בְּדַמּוּתוֹ. וְאַמֵּן בְּרִי הַדִּבֵּר שְׂאִין אָדָם
יָכוֹל לַדְּעַת הַשְּׁגָת אָדָם אַחֵר, לִכ"ש בַּע"ח כָּלִשְׁהוּ, אֲבָל
עֲצָם אִמּוּץ אֲרָחוֹת אֵלֶּה יָכוֹל לַעֲרֵר הַהִשְׁגָּה, וּלְהִבְיָא
מִשָּׁם הַפְּתִירוֹנִים. לְמַשָּׁל שֶׁאִם נִתְקַל בְּבַעֲיָה שֶׁמַּחְרִידָה
אֶת נַפְשׁוֹ יָכוֹל שִׁיתְחַזֶּה לְעוֹף וַיִּבְחֹן הַדִּבֵּר מִמַּעוֹפוֹ, וּבְכֵן
יִרְאֶה הַהֶקְשֶׁר הָרָחֵב וְהַיִּסְטוֹרִי וְלֹא כְּמִי שֶׁמִּצּוֹי בְּעֵין
הַסֶּעֱרָה. אוֹ אִם לְמַשָּׁל נִתְקַל בְּעַמָּס מְשִׁימוֹת כְּמוֹ שֶׁהִיתָה
בְּאַגְדוֹת עֲרַמַּת גְּרָגִירִים שֶׁהִיא נִדְרָשׁ לְמִינָם, יָכוֹל שִׁיְנַהֵג

כְּנִמְלָה, וַיִּגַּשׁ לְאַחַת מִבְּלֵי שְׂרָאָה אֶת רְעוּתָהּ, ע"מ שֶׁלֹּא
 יֵאָבֵד עֲשִׂתוֹנוֹתָיו וַיּוֹכֵל לְכָל אֱלֹהִים. וְכֵן בְּכָל דּו"ד וּבְכָל
 בּו"ב יָכוֹל שִׁיאֲמֹץ אֲרָחוֹת בַּע"ח אוֹ אָדָם כְּלָשָׁהּ, וַיִּחַשֵּׁב
 עִם עֲצָמוֹ כִּי צָד הָיָה נוֹהֵג, לְמַשָּׁל לוֹ הָיָה עֲכָבִישׁ אוֹ סוֹס
 יָאוֹר אוֹ מִשְׁהוֹ מִן הַחַיּוֹת הָאֵלֶּה. וְלַעֲתִים עֲבוּדָה זֹאת
 טוֹב שֶׁיַּעֲשֶׂה גַם לֹא בַּעֲיָה מִיְּחֻדָּת, אֲלָא מִפְּנֵי שְׂיִיטִיב
 עִמּוֹ הַדָּבָר לְעֲרֹעַר גְּבוּלוֹת עֲצָמוֹ וּלְהַשִּׁיג הַדְּבָרִים בְּאִפְּן
 אַחֵר מִן הַיָּדָע הָרָגִיל שֶׁבָּא מִהַשְׁגָּתוֹ הַיְּחוּדִית. וְהַתְּחִיזוֹת
 זֹאת יְכוּלָה לָּבוֹא מִן הַתְּנוּעָה אוֹ מִן הַמְּחֻלוֹת כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ
 קִדְּם, אוֹ שֶׁיְכוּלָה גַם מִן הַמְּחַשְׁבָּה אוֹ הַהִכָּרָה שֶׁל הַדָּבָר,
 כְּפִי שֶׁהָיָה מִשְׁיָגוֹ. וְחֲשׁוֹב לֹמֵר בְּעֵינֵינוּ זֶה שַׁע"מ לְקַיֵּם
 מַעֲשֵׂה הַהִתְחַזְּזוֹת וַע"מ שֶׁיְהִיָּה מְצַלַּח בְּמַלּוּי תַּכְלִיתוֹ
 צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל מַאֲמָץ לְהַעֲשׂוֹת הַבְּרִיָּה אוֹ הַיִּשּׁוּת שֶׁהָיָה
 מִתְּחִיזִים לָהּ (וְלֹא רַק בְּחֻקוֹי), אֲף שֶׁאֵין זֶה בְּגִדְרֵי הָאֲפָשָׁר
 בְּאִפְּן מְלֵא כִּי הָיוּ ב"א וְלֹא דָּבָר אַחֵר כַּכֵּת' "בְּנֵי אָדָם
 אֲתָם וְלֹא יוֹתֵר" (רועכם עג, א). שֶׁהָיָה גַם הַגְּדֵרֶת ב"א
 הִיא בְּבַחֲיִנַת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַהֲשָׁגָה וְכָל גִּידָר מִן הַהֲשָׁגָה
 אֲפָשָׁר שֶׁיַּעֲבְרוּ בָּהּ בְּמִדָּה כְּזֹאת אוֹ אַחֲרֶת. וְזֶה הַדָּבָר
 יְכוּלֵּי לְהַעֲשׂוֹת כַּעֲבוּדַת שְׁחָקָנִי הַתַּאֲטָרוֹן אוֹ הַמְּרַפָּאִים
 הַמְּסוֹרֶתִים וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה, הַיּוֹדְעִים לְצִאת מִגְּדָר עֲצָמָם,
 לְטַשְׁטֵשׁ גְּבוּלוֹת הָאֲנִי וּלְעֲרֹעַר הַהֲשָׁגָה הַפְּרָטִית ע"מ
 לְהַעֲשׂוֹת מִשְׁהוֹ אוֹ מִיִּשְׁהוֹ אַחֵר, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְבִינִים נִזִּילוֹת
 הַמְּבַלְעוֹת שֶׁבִּבְעָבוֹעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּבַד בְּאִרְנוּ רַבּוֹת בִּסְפָר הַזֶּה.

ISBN 978-965-93262-0-4

9 789659 326204